

A. I. M.

9184

No.

MDC XXXIII

(London)

633

PERSIA
Unu
REGNI PERSICI

Statu
Varietate
in aliquot partibus
Persiarum
cum
Aliquot locis
Incolarum

Com. Principis

CENTRAL ARCH ZOOLOGICAL

LIBRARY, N. I.

Acc No

12063

Date

24-1-61

Vol No

12063-1-61

*Nobilissimo Amplissimoque
Viro*

D. VVILHELMO
BOIVELLO

Sereniss. M. BRITANNIAE Regis
res iam Agenti apud Illustriss.
& Potentiss. Federici
Relecti Regis

IOANN. DE LAET S.D.

*Q*uod Persica ~~litterae~~
Amplissimo tuo ~~papae~~
procurae voluerim, plures
quidem causa sunt. Nam
bonam partem illustranda magni
huius Imperii provinciae, contule-
runt Angli tui. Et plura adhuc ob-
seruandum accuratius observationi-
bus expectantur. Sed una praecipua,
quod me tua singulari humanitati
plurimum debere haud ignarus
hoc licet admodum levi testimonio.

publice profiteri gratiam, quam sel-
vando sum impar: ea tuum et
rum probitate, ut facile aliorum
animas tibi devincias: & quod ex-
tius in tali dignitate, tanta erga
eorum comitate, ut quanto amici-
tiam tuam debuerim ambire, ta-
men affinitatem nostram, cum quibus
tibi summa, tunc pretatione tua
publice dudum fuit conjunctio, in-
cessione, ipse ultra illam obule-
ris: quam ~~per~~ ~~et~~ ~~ex~~ ~~habeo~~, hanc opel-
lam meam tui non th. ~~nam~~ fort.
Vale, Vir Amplissimè et meum
Esti, amare perge.

Lugduni Batavorum.

ANNO clc lcc xxiij.

TYPO

TYPOGRAPHI

Lectori 1.

QUam superioribus annis, Bene-
vole & eruditae Lector, Turci-
ca nostra vel potius varios dil-
ectas de Rebus Turcicis
videremus, meminimus nos promissis
propedem & Persica ad eundem mo-
dum esse adiunctura sperabamus enim
nos à viro praestantissimo & qui cum
dignitate in illo Imperio jam aliquot
annos fuerat versatus, Persicarum
explicationem esse ~~peracturum~~ ~~tr-~~
nec nos alio ~~modo~~ ~~per-~~ ~~act-~~
jam pene explevis; quare consilium
nobis vitam commentarium ~~et~~
varia itineraria & commentaria ~~et~~
latissimorum authorum concinnata
obi offerre, partim ut tantisper co-
muni donec pleniora nascerentur; po-
tissimum vero, ut facilius promoveamus
eos, qui aliquid accurati in hoc genere
possident, eosque excitemus ad publico
us condonandum; in quo neque ope-
re nosse neque lampini parcedimus, ut
neque hastenus fecimus; ceterum Be-
nivolet & eruditae Lector, & bene vale-
re & conatibus nostris prolece laetare
speramus.

A J

CON.

CONTENTA.

hujus libelli.

I. **T**opographica regni Persici
descriptio à variis probatis
authoribus concinnata: in qua de-
scribuntur hæc provincia:

Hyrack.

Parc sive Fages & Fare.

Aderbaion sive Adarbigian.

Gueylon sive Guylan.

Chorane sive Karason.

Kermon sive Kerislan.

Regnum Harmuz & insulae in
sinu Persico.

Siltan sive Sagistan.

Macron sive Getche-Maque-
tona.

Regnum Candahar.

Maurenahar & Turquestan.

Vzbec Tatarorum provincia.

Kurdestan provincia.

Chustitan sive Churestan.

Irack altera.

II. Caeli solique qualitates Re-
gni Persia.

III. Pa-

III. Populorum ingenia, merces,
infinita & habitus.

IV. De Religione Persarum, &
quid ab eis habeant à Turcis.

V. De Regimine politico & ci-
vili Persarum regni.

VI. Potentia & opes hujus regni.

VII. Origo Sophinarum, qui ho-
die Persia imperant.

VIII. De veteribus Persarum
Regibus.

P A R T I A.

I. Excerpta ex Itinerario Isha-
phati Barbari, quæ Persiam a-
gunt.

II. Excerpta quadam ex Itine-
rario Ambrosii Contareni Vetus
Reipublica Legati ad Vsum Casse-
num.

III. Excerpta ex Itinerario Itali
mercatoris anonymi apud Ramme-
sium.

IV. Excerpta ex Itinerario Iean-
nis Carswurighti Angli.

V. Itinerarium Antonii Ienkinsonii Angli à Russia ad Boghar in Tartaria anno c1616 LVIII.

VI. Altera ejusdem Itinerarium à Russia in Persiam anno c1616 LXII.

VII. Itinerarium Iohannis Neubergeri Angli ab Aleppo ad Ormuzium anno c1616 LXXII. Ejusdem iter ab Ormuzio in Persiam.

VIII. Itinerarium Nicolai Hemmij ab Ormuzio ad Hispahan anno c1616 CXXIII.

IX. Itinerarium Iohannis Salbanc & Roberti Corbet Anglorum ex India in Persiam & per varias ejusdem provincias anno c1616 CIX.

X. Itinerarium Richardi Scetle Angli ex India in Persiam & per Persiam ad Bagdas anno c1616 CXV.

XI. Itinerarium Petri Teixeira ab Hormuzio ad Majoram & per Persiam partem.

Appendix Iohannis Beteri relatione & quadam alia comprehendens.

L

TOPOGRAPHICA

REGNI PERSICI

descriptio ē varis probatis Au-
thoribus concinnata.

PERSIA ac diversos do-
minos (inquit Schikardus
in Tarch) habula veritissi-
mum Regnum Tarch; im-
perat. Non semper, sed
aliquando Tyrannos. Nam quum
Alexander Dasium vicisset, p-
guandiu Macedonibus, donec eis in-
ter eos dissensione, Arsaces à
ro Bactrianorum prefecto delictus,
perum Ictinam ad Parthos erat cer-
ret. Postea redactum fuit ad Persas,
victore Artaxerxis illius, qui ab Arabi-
bus vocantur *Ar, hīr Babakan*. Sed nec
illius familia tenuit ultra quinque se-
cula; eripuerunt enim id Saraceni Ca-
dphae. Post ipsos tamen emulcrunt
Persani, de sanguine praeorum Regum
quos excusserunt Tarchi, duntialatho.
Denique recuperant avia regna de-

phini qui hodie imperant. Ceterum discrimen illud quod inter Parthos & Persas vulgo constituitur, nec Tarich agnoscit neque probat Teixera. Est enim nominale tantum, perinde ac si quis ex Θιουαλίη & Οστιαλίη diversas vellet facere regiones, quæ non nisi pronuntiatione differunt.

Porro sub Colioe quem Arabes vocant Νασάν-ε-νταν, qui suis decimus sextus ab Artaxerxe illo, regnum latissimè patuit. Laudant (inquit Schikardus) simul eius in administratione regni, singularem prudentiam, quod non modo imperium ~~imperium~~ partium sit pacificè curatus, verum etiam ad auxilium notabiliter, acquirendo regiones aliquot amplissimas, nempe Techa-

 que pars est veteris Bactrianae, Saffian, & Kabulliani, quæ sunt Indis præiunctæ. Quas vero ante possidebat, ne mole dilaberetur partitus est iuxta mundi plagas in quatuor Satrapias. Orientali præfeco attribuit Mauritaniam, Cerasan, Sagellan & Kirman; Austriaco assignavit Abienem & ipsam Persidem; Septentrionali, territoria Tahan, Kism, Adarbigan & Armeniani; Occiduo denique Babiloniam & Iact. Et quorum enumeratione apparet quam late dominatus fuerit,

Oracula videlicet ad Indos usque, cum quibus utrimque bella gessit.

Saraceni autem (inquit Schilhardus) non semel & simul tam vastum regnum subjugarunt, ut vulgo cum Haythomo arbitramur, sed expeditionis illæ duravit circiter integrum decennium, quamdiu imperavit Omar & ultra; perque diversos duces administratæ fuerunt; quarum seriem breviter cognovisse juvat. Anno Hegiræ xxi (qui Christiano 614. seec. respondet) missus est Capitaneus Abu Obed f. Masud adversus Persas, qui primo impetu cum imparati possitæ felicitas, deinde peris apud Alchiram urbem in territorio Iraceni commisso non ipse tantum occubuit, sed una Saraceni quæ plurimi, Persæ contra hosce lætæ peritæ se defensionibus. At post paulo post reintegrata, ipsi vielm acciperunt cladem longe majorem. Anno sequenti misit Omar alium ducem Saed f. Abl Vakar, qui denique post varia prælia, Persas ingenti strage percussit juxta urbem Elkadisiā in extremitate leventis provincie & confinio regionis Elbasie s. persiangis à metropoli Bagdad versus occasum. Post biennium expugnavit idem Saed civitatem Chosrois Elvedaynam. Sub

finem

hunc illius anni, post novem menses iterum Arabes invaserunt Persas, prelio apud *Galalam* commisso, & vicerunt Muhamani & fugatus est Rex *Isdigerd* ad *Pharganam*: qui erat ultimus illorum Rex. Subjugarunt deinceps *Spahan*. Illi vero tot victoriis nondum contenti, etiam *Chorasam* subigere tentarunt. Quia multa *Saraceni* tandem universam regnum Persarum ad se traduxerunt, & ei aliquot seculis sunt dominati.

Sub Imperio autem *Sassani* Caliphæ enumerat *Eimacini* hæc provincias, *Adehiglanem*, *Armeniam* & *Meiopotamiam*, *Persem*, *Indiam*, *Chinesan*, quæ cum *Mahumetana* parabant, anno *Chr.* 10 c c lxx.

Vixit non est nobis propositum aut Monarchiam Persicam ante tempus *Alexandri* aut sub *Macedonibus*, vel etiam Persis iterum Regibus, vel denique sub *Saracenis* Caliphis describere, aut varias gubernandi formas, pro temporum & genium mutatione recensere, sed tantum describere Persici regni statum, prout hodie unum Principi patet & iam aliquot annis paruit, præsertim *Xa Abas* & majoribus illius. De cuius finibus breviter scribit *Petrus della Valle*; patere hodie Persarum

rum Regnum pene ab Indo ad Euphratemque adcoctusa.

Antequam autem singulas provincias describam, operis pretium me facturum existimaui, hic præmittere Catalogum omnium oppidorum & municipiorum, quæ Rex Persarum hodie possidet in singulis provinciis, una cum longitudine & latitudine, quemadmodum illas accepi à Nicolao Hemmio qui illas in Persia à Mole quodam acceptas, humaniter communicavit. Collatae sunt autem ædem longitudines & latitudines, cum illis quas Vignebeckius Teymuryanæ nepos & alii Arabes prodiderunt: ita ut non desipiam aliquod lumen Chorographiæ Persicæ allaturus esse.

Nostræque affirmant regnum Persarum hodie patere à Babylonia ad orientem, in longitudinem quidem quinque & quinquaginta dierum itinere: in latitudinem autem à mari Caspio ad finem Persicum, trium supra viginti dierum itinere.

Provincia Pars pro Pars.

Longitude. Latitude.

gr. sec. gr. sec.

1 Kaserotn	80 —	18 10.
2 Vaghekan	87 —	19 11.
3 Mahandoon	87 15.	19 —
Nonbengan	— —	10 10.
4 Firniabad	87 10.	18 10.
5 Chitach	88 —	19 —
6 Eitashet	88 —	10 —
Vag.	88 10.	10 —
7 Schiraz	88 —	19 16.
8 Lazi	90 —	18 10.

Provincia Kermān.

9 Ziegān	90 10.	19 10.
10 Demuz	91 —	19 —
11 Ferdasht	91 10.	19 10.
12 Litost	91 —	17 10.
13 Bam	94 —	18 10.
14 Bertmasht	94 10.	19 —
15 Gabbins	91 —	11 —

Provincia Sabellan.

16 Zazans	97 —	11 10.
17 Bost	80 —	31 —
18 Nektasht	81 15.	33 10.
19 Gafna Callabā	84 10.	33 10.

Provincia Makrum.

Longitude. Latitude.

gr. sec. gr. sec.

19 Maymat	84 55.	33 30.
20 Debat amir	85 —	34 —
Flag.	85 —	34 40.

Provincia Ayrack vel Hyrak.

21 Isid	84 —	32 —
22 Chocharvard	84 10.	32 10.
23 Hulvân	84 15.	34 —
24 Fermanin	85 —	34 10.
25 Dlenavare	85 —	35 —
26 Zoûr	85 10.	35 —
27 Nehavand	85 15.	34 20.
28 Dankoome	85 40.	36 30.
29 Abahara	84 30.	36 45.
30 Hamadan	85 —	35 10.
31 Kargh	84 15.	34 —
32 Sauva	85 —	35 —
33 Casbin	85 —	36 —
34 Aba	85 —	34 10.
35 Gerspâkon	85 50.	34 15.
36 Zanzen	85 40.	33 15.
37 Hîspahan	86 40.	32 35.
38 Cassian	85 —	34 —
39 Com vel Kom	85 40.	34 15.
40 Hrey	85 10.	35 —

Provincia Diemeni

Longitude. Latitude.

gr. ser. gr. ser.

41 Gorrja vel Chivvâr 16 30. 33 40.

— Pingi 37 20. 37 4.

42 Allamond 31 37. 36 20.

43 Thakkin 31 45. 36 10.

Provincia Gilan

44 Mousun 34 10. 37 —

45 Kadiour Kallira 38 18. 37 17.

46 Dheona Kallaby

Damsavan 37 20. 36 10.

Provincia Tabaristan

47 Ampul 38 20. 36 17.

48 Zashah 38 — 37 —

49 Alershad 38 35. 37 50.

— Pingi 39 15. 36 30.

Provincia Gorgian

50 Okoon 39 30. 37 10.

51 Gorgian 39 — 36 50.

52 Samân 38 — 36 —

53 Damiglan 38 15. 36 20.

Provincia Khormân

54 Bâlin 39 10. 36 15.

55 Beryd 39 10. 36 45.

56 Esstavâ 39 — 37 —

57 MaS.

longitudo, latitudo.

gr. / min. gr. / min.

57 Masinon	30 30.	38 —
58 Zahavdar	31 30.	36 5.
59 Nichabour	31 30.	36 11.
60 Shour	31 30.	37 —
61 Tatchler	31 —	37 —
62 Tabi Gilack	31 —	37 —
63 Thoen	30 30.	38 30.

Alii Arabes à Nizabour referunt op-
pida sequentia ad sequentem provin-
ciam.

Provincia Cera Can.

64 Kayn	31 30.	38 40.
65 Tabi Meshina	34 35.	38 35.
66 Zoran	35 30.	38 30.
67 Heract	34 30.	38 30.
68 Badagia	34 30.	38 30.
69 Zaichis	34 30.	37 —
70 Marvazond	37 —	36 30.
71 Mirve	38 —	37 40.
72 Goureglan	35 —	37 30.
73 Firabad	39 —	37 45.

Provincia Traleyn.

74 Koufa	39 30.	38 30.
75 Madaln'	39 —	38 30.
Flag	39 —	38 30.
76 Baghat	40 —	38 35.
Flagh	40 —	38 35.

longitudine. latitudine.

gr. sec. gr. sec.

77 Vafet	21 50.	32 20.
78 Soulier	24 50.	31 30.

Provincia Chafflan.

79 Alfa Moukeran	24 30.	31 15.
80 Hauvrie	25 —	30 10.
81 Roouet	25 45.	30 —
Pla.	—	31 —
82 Ardjan	26 10.	29 11.
Pla.	—	31 —
83 Sapor	26 15.	30 —

Provincia Hindellan.

84 Candahar	27 40.	33 —
-------------	--------	------

Provincia Arabia.

85 Amina Baharen	22 50.	21 —
86 Ungere Bahary	23 —	21 15.

Provincia Adarbighan.

87 Salmir	29 15.	37 40.
88 Choy vel Chouvrü	29 40.	37 40.
89 Ouzmya	29 45.	37 —
90 Merent	30 45.	37 30.
91 Nahlovan	31 15.	38 40.
92 Maraga	32 —	37 20.

Provincia Artaân ex Hydran.

longitud. latitud.

gr. scr. gr. scr.

91 Tabriz	31 —	38 —
94 Ardabil	32 50.	38 —
<i>alii</i>	—	37 50.
95 Mougin	31 44.	38 —
96 Berda	31 —	40 50.
97 Gauria	31 —	41 10.
98 Slankessa	31 —	41 50.
99 Teflis	31 —	41 —
100 Allâ	31 —	44 —
101 Beylakim	31 —	39 50.
102 Bakorra	34 10.	39 50.
103 Schiamashil	34 50.	40 50.

Provincia Chabokkara.

104 Darabگرد	30 15.	28 15.
105 Barkle	30 15.	28 15.
106 Chabokkara	29 —	29 15.
107 Gilan		27 —
108 Masandran.		
109 Ferabad.		
110 Rext.		
111 Miranz.		
112 Darabگرد.		
113 Capan.		
114 Eklili.		
115 Irrevach.		
116 Echatana.		
117 Gorgia.		

Posteriorum horum oppidorum longitudo & latitudines in exemplis desiderabamur : Addebat Belga à quo accepi, Persarum Regem hodie possidere octuaginta & septem oppida intra cincta praeter municipia & innumeros pagos.

Tertio in appendice ad Relationes suas de Regibus Persarum tribuit hunc regno provincias haec : *Part, Hyerak, Adathaiam sive Adarbaïm, Gorylam sive Goylam, Alazandaram, Strabat, Balian, Sebzebah, Nyzabur, Karasim, Kermis, Sagilian, Tabatillan, Kabistan, Nimroz, Sta Har, Sillan, Cardellan, Lerellan*. De quibus singulis ordine dicemus, facto initio potius ab Hyerak, quia Metropolis regni in illa sita est, & totum Regnum non raro ab Arabibus Itaca fuit appellata.

Hyerack.

A Rabes & Perse (inquit Tertius) duas regiones insigniunt nomine *Hyerack*, quarum una tribuit pro limite Bagadad, quae successit in locum antiquae Babylonis & haud longe distat ab hujus rudibus : altera circa hanc versus Persiam, includit multa regna & principatus, praeter provinciam *Hyerack* proprie dictam, & quidem potiorum

florant hanc vocant *Hydrach Agency*, id est *Perfina*; aliam autem *Hydrach Arabii* quæ & Egyptum & alias provincias comprehendit à *Bagdad* versus occidentem; ubi autem de utraque junctim loquuntur dicunt *Hydrach* quasi dicas utramque *Hydrach*.

Porro *Hydrach Perfina* magna & nobilissima est provincia, plurima habens oppida celeberrima, quorum tamen hodie metropolis est *Isfahan*, & ut plurimum Regis Persarum aula celebris, commercii quoque & annonæ copia longe præstantissima.

Isfahan (loquitur Schikardus in *Tharich*) quam Geographus Nubienſis regioni *Gebal* hoc est montana vel alpeſtris arcenſet; tribuit *Abulfeda* in exemplari *Tenguagliano*, longitudinis quidem gradus *xxvi*, latitudinis vero triginta quatuor cum eodem minutis; unde apparet *Ptolemeum* (qui à fortassis numerat) ibi novem, hic binis gradibus abundare; (*Vlughbeeckius* quemadmodum à *Clariss. V. Golius* accepi, tribuit illi longitudinis quidem gradus *xxvi* & *xi* scrupul. latitudinis autem *xxii* grad. & viginti quinque minuta; *Gassius* de *sylva Fluviorum* latitudinis gradus unum supra triginta & semissem.)

Meminit Huius Rabbi Benjaminus de
(ſiliceſ à Tabernan) eſt iter ſeptem
 dierum ad urbem *Iſſahan* (cuius nomen
 deinde indiſcretoſe etiam cum *P* ſcribit
 ut *de Arabiſ*) ea eſt urbs maxima & re-
 galis habet in ambitu xii millia-
 ribz degunt circiter quindecim milia
 Machitarum, &c. Recentiores geogra-
 phi docent ipſam urbem, non in monte,
 ſed in plano ſiſſe, amicum hodie qua-
 tuor tantum milia paſſ. continere;
 ſuburbia vero plerumque decem que
 ſeſcentis numerallè videtur. (de vera
 urbis magnitudine ſatis dicemus.)
 Ajunt omnia eſſe Cretacea, populum
 frequentem, belluoſum & divitem ob
 linguas ſerici ſerſinas: vix olim
 recentiores fuiſſe ſupra 100000: hodie
 numerum hunc valde imminutum: id
 quo occasione accideris, narrat Joſa-
 phatus Barbarus teſtis ocularis: vide
 illius *Itinerarium in parte ſexta*;
 ſumma hac rodit: Quoniam ob rebellio-
 nem punirentur, juſſos eſſe milites ſin-
 gulos, ſingula vivam capita Regi af-
 ferre: deficientibus ergo viris pro mul-
 titudine carniſcium, decollatas fuiſſe
 etiam mulieres & capita etiam caſa ne
 expolierentur: ita urbem incolis ex-
 hauiſſam, ut Anthotis tempore an-
 no 1170. quando id factum recens erat,

Vix parte sexta fuerit habitata. Quod idem aliter quoque Legatus Reipubl. Venetæ ad Vñm Caſſan, Amibeculus Conſtatentis confirmat: niſi quod uterque domum tantum vrbis per aſpharcſium appellant *Spahan* vel *Spaant*. Choroſum, intra xx tantum annos, ita reſoruerunt & ædes & ciues ut 10000 vici ejus numerarentur, unde viros 50000 circa ſui nudationem, exarmare poſſet. Noſtra ætate ſurſus eſt populoliſſima, & abundat omniſi commentu, mercimoniis vero maxime clareſcunt, ab ipſo Rege inhabitante, per viciſſimum, ut Petrus Teſtera teſtatut, qui accenſit Irak regioni. Anglus ille naufragus, qui nuperrime, poſt ſuperata Indis loca mediterranea, Europæiſt hæctenus incognita, per id emporium domum eſt reverſus, appellat *Spahan* vñm, & multum præfert ſuo Londino, tum propter mercium omnis generis incoſtitibilem copiam ac æſtimationem, tum propter ſtructuræ palatiorum, æquoductuum, tabernarum, balnearum, fontium, ambulaſtorum denique ac hortorum amenitates. Vñs ille.

Adjungam hic accuratissimum archi-
lani descriptionem, quam à Nicolao
Hermannio nosse recte accepit, qui illam ex
dit anno cło 12 c xxiij de xxvj.

Itabat (loquitur) hodie Frisium Imperatoris regia : sita est ad ripam fluminis, duobus supra triginta gradibus ab equatore versus Arctum & viginti quinque scrupulis : (tandem quoque latitudinem) prodeit Vlughbeckius & alii Arabes, longitudinem autem narrant ab extremo Africae litore sex gradus supra octuaginta & quadraginta valens.) Claustra est terreno vallo, modice altitudinis undiqueque : fuisse minus lata & arctius mensibus fere licet : conuenit intra vallam octodecim aut p[er] mille millia, eleganter & magnifice substructarum, quae desuper planae sunt : & amoenissimos hortos, qui perpulchra stagna habent adiuuncta.

Regis palatium, principali rerum venalium foro imminens, longe sumptuosissimum est, parietibus intus & etrus eleganter pictis & decoratis : forum autem patet in longitudinem quidem septingentos passus, in latitudinem vero ducentos quinquaginta : ante palatium jacent triginta machinae bellicae ab Hammurao adiectae sed haecenus indiguit.

Ambiunt forum hoc undiqueque proceri arbores, & domoibus aequaliter edita ex costilibus lateribus substructa, cum sunt conuersionibus siue cellis, in quibus auri atque argenti fabri, gem.

gemmarum, aromatatum degunt: quoniam
admodum & ad alterum latus ex oppo-
sito horum, videntur officinae mone-
torum, qui varias merces praesertim spi-
ritus venales habent: & variae cauponae,
in quibus varia edulia parata inveniamur
symbit iterum forum torrens iuxta
duos muros e vivo saxo eductos con-
clusus, qui ad utrumque sui cornu in-
fluit in octangulas cisternas: à quibus
denique sub plateis, quae concavae sunt
ad varias vias & homines derivantur.

Ad unum fori latus videntur sumptuo-
sissima *Masquas*, marmoribus pulchris-
sima, ad quam itederim gradibus ascen-
ditur ex uno marmore excisis. Ad al-
terum monetae fira est, ad quam transi-
tur per porticus, sub quibus quoque
plures videntur officinae, in quibus pro-
stant varii panni serici, lanci atque gos-
typini: etiam vestes omnis generis, cal-
cei atque octae & similia. Sunt & aliae
praeterea plateae desuper tectae, in quibus
variorum artificum mechanicorum of-
ficinae videntur.

Edes autem plurimae reperiantur in
oppido, quadratae formae & diversae
molis, quas vocant *Canasfere*, in
quibus mercatores iam peregrini quam
indigenae divertantur, certo pretio in
singulos menses. Quales & in ceteris

urbibus & pagis atque agris offendunt, insigni itinerantium solatio & opportunitate.

Aix sic est ad partem urbis quæ Eurum adipiscit, impensis ampla, duplici muro & fossa clausa; cum turribus quadreginta; adhuc aliquot machinis bellicis munita; in hac habitat Veritas Regis, cui custodia Archæ & Thesauri Regii qui ibidem asservantur, est demandata.

Tolerantur quoque in urbe duo monachorum conventus, Carmelitarum nimirum & Augustinianorum.

Habet urbs duodecim portas, quarum prima appellatur *Dalvraat*, à qua via ducit ad aliquot Armineniorum pagos, quos vocant *Gendeman*.

Secunda *Hassenabad*, à qua via pertinet ad Persicæ metropolim Schiras, iter est sex dierum.

Tertia *Kherreen* ducens ad Gouvernestan & Yeld, quinque dierum itineris.

Quarta *Seydach Madryan* à qua via ducit ad Candaharam, Lahoram, & reliquas partes Indię.

Quinta *Tashara* quam egrediuntur versus Thermas seu Calidas Saurighnes, quæ tridui itinere distant ab oppido, & *Revdeli* ab ipsis vocantur.

Extra *Techis* à qua via pertinet ad *Casbas* trium dierum itinere & semis: ad *Casbin* octo: ad *Tamflam* viginti: *Gilan* tredecim: *Ferrabad* novem, aut decem, & *Kon* sex. Extra hanc solent Mahumetani dominicis nostris diebus, festum celebrare, quod *Tammachiam* vocant, & matricem atque omnis generis stultitiae & leuitiae convivere.

Septima *Deridell* à qua via ducit ad *Bagdat* quindecim, & ad *Ardevil* sedecim dierum itinere.

Octava *Lamiss* quæ ducit ad eandem oppida, ad quæ superius.

Nona *Charbagh*, à qua via ducit ad *Zna* tridui itinere: atque ad *Abram* ram montem terribilem: hunc montem è durissima petra conflantem, jam plurimis annis conatus est Rex perfringere & amnam qui locus oppositum ab oppido latus labitur, ad oppidum & illius agros traducere. Anno 1171 cxxxv supra ducenta millia operarum in eo desutasse ferunt, duci enim & magnates Regni tum inter se certaverant, ut opus absolverent: nam tantum ducis passus in longitudinem & centum quinquaginta cubiti in altitudinem restabant. Tantum tribus mensibus hic quotannis operari licet, ut

acris frigus & alas nives, quæ cæteris mensibus montem occupant.

Reliquæ tres portæ hodie clausæ sunt: nimirum *Merg*, quam apertam, pestem & annonæ inopiam oppido esse allatorum superstitiose credunt.

Kaj, quam iidem summam Anno-
næ caritatem in venturam metunt.

Guldella denique, quam Rex con-
vertit in pulcherrimam domum, quæ
despicit in amoenissimum locum quem
vocant *Charbagh*; qui pulcherrimis
arboribus in ambitu cinctus est, & ab
utroq; *Tiere* silicibus stratos; medium
secat amnis *Zindersend*, lapideo ponte
stratus, quem regalem vocant; hic
amnis dividit se in quatuor ramos, &
mox in plures minores arcos, qui
varias oppidi ædes & hortos permeant.
Influunt præterea in sex cisternas, quæ
vocant *Thasht*; quarum una sita est
juxta viridarium regium, quod dicitur
Haseghet, longe amplissima & plano
fundo aëre æquali, cum pluribus fon-
tibus & canalibus: ab hoc viridario
usque ad portam, utrinque sunt ædi-
ficia sumptuosa ædificia & in medio se-
mitæ canali è vivo saxo: à ponte iu-
dem utrinque pertinent ædes usque
ad magnificum Regis palatium; ita
ut *Charbagh* ab hoc palatio ad viri-
darium

datum Halicarnis, in longitudinem
pateat fere integrum milliare.

Extra oppidum sunt aliquot subur-
bia, nullo vallo mureve cincta; quo-
rum unum vocatur *Colsa*, sive ut alii
scribunt *Colsa*, à sex millibus familiis
Armeniorum habitatum, quem Rex so-
perioribus annis è patriis sedibus huc
traduxit. Horum ædes splendore &
magnificentiæ cærant cum oppidanis;
sunt enim Armeni hi plerique opulen-
ti, utpote Indusiarum libertatores, qui
pannos sericos, gladium & alios ~~Indiarum~~
merces emendo & Halicarnem, Constanti-
nopolim atque adeo ad Europæas
provincias deducendo, maximum que-
stum faciunt. Sunt quidem Christiani,
sed sectæ Armeniæ: diebus Mercurii &
Veneris abstinent à carnibus, piscibus,
butyro & caseo, omniq; pinguedine;
neque quicquam illa diebus mandu-
cant præter panem, aut oryzam aqua
ebullitam, mel, olera & arborescens
fructus. Observant & quadragesimam ad
Romanorum normam; jejuniæque
ante quendam festam majorem, octo & in-
terdum quatuordecim diebus. Ita ve-
nit dimidiam anni partem ad supra-
dictum modum jejunanti. Desponsione
liberos suos admodum juvenes, & ubi
etiam nubem arripit, conpon-
guntur

guntur in templo : viduae ad secundas
acque adeo tertias nuptias transire per-
mittitur, nunquam sui rarissime ad
quartas. Sacerdotibus vero etiam se-
cundas nuptias interdiconr. Supersti-
tiorum & ceremoniarum suarum sunt
retinensissimi.

Cavvcrabad alterius soborbium
habitatur à *Cavvisha*, quos Rex hoc
trahunt à *Cavvreslan* & *Yeld* : sunt au-
tem antiqui Persæ, gentiles, quique
etiamnum ignem colunt, de quo cultu
libi dixerat : horum familiae nume-
rator hic circiter quingentæ : gens
longe mellioris fidei & probior, quam
sunt Persæ Mahumetani : mercatores
industrii, quædam agrorum cultores. Ma-
ris sunt robello corpore & usurpæ ve-
stes à reliquorum Persarum amictu di-
versas, præsertim quoad colorem : fer-
minæ quoque illorum valide & obse-
re, quæ longe aliter vestiuntur quam
Persæ in Hispahan : neque velant fa-
ciem, uti illæ : neque tam impudice
judicantur. Mariam autem vestitum
in adiuncta tabella curavimus exhi-
bundam.

Atlad tertium suburbium, in quo inier quinque & sex millia familiarum degunt, è Taurisio adrent, & Mahumetanorum Persarum religionem colentes: plurimi inter hos sunt nobiles, qui aniam quotidie frequentant; reliqui mercatores: hic quoque insignes edes & hortus videntur.

Chamsiad quartum suburbium, quod à paucis Armeniorum familiis habitatur.

Affreabad quintum suburbium, in quo degunt elicti ducenti aut ducentæ quinquaginta familiae Georgianorum, qui nidi sunt Christiani, sed variarum sectarum, uti alibi in itinere notatum inveniri. Hi quoque cultu atque amictu non nihil distant à Persis; inquit hic vix Georgiani habitum in tabella exprimendam curavimus.

Ving.

Virgines autem Georgianæ in primis
tunc decetæ & pulchræ & amantissimæ
ad modum, quem adversa tabella in-
dicat.

Cherig

Ctesiph Salanna sextum suburbium incolitur iidem ab Armenis, quorum ibi centum aut centum, quinque-
 ginta families numerantur. Hactenus
 nosset. *Iohannes de Persia* scribit hanc
 civitatem supra octuaginta milia ci-
 vium continere, præter infinitum nu-
 merum advenarum: id liquere ex di-
 versis, quæ habet fere sexcenta, Persæ
 vocant *Carapanseræ*: balnea quæ vo-
 cant *Hamam* habet sexcenta: officinas
 mercatorum omnis generis decies mila-
 la: ambigi autem à Flavio *Senderæ*:
 ager ipsius humiliter & fere ignis, unde
 & cœlum hic non admodum salubre.
 Hanc veterum *Neosampylen* arbitra-
 mur. Ornant illam turres adminimum
 centum altissimi & elegantissimi ope-
 ris, inter quas eminet illa quæ est in
 equili Regis, cuius fastigium è cruribus
 cervorum compositum scribit, quos
 uno die Rex Thamas venando occide-
 rit supra triginta milia.

Videnda præterea quæ in selectissimæ
 parte secunda dicuntur, nam omnes
 principis huius ætatis meminerunt.

Proximum post metropolin locum
 intraret *Pasæ* vel *Tejæ*, oppidum iti-
 dem amplum & imprimis ædificum
 atque pannorum sericorum cœtura
 imprimis nobilitatum. Paulus Venet-

ius appellat illam *Lafie* succinodilis & serici textura celebrem : Iosapharna vero barbarum *Isa* incensibus simplissimam, & quinque mill. pass. in circuitu patentem, ubi quotidie decem mille pondo venduntur. Incredibili silentio & celeritate, nec sermone ulla intercedente, quod peritum singulis auctoritate publica inscriptum sit. Circa hanc urbem reperiuntur hodieque agroscolæ, qui sanum habent in propinquo monte *Albors*, ubi à temporibus Kalomarrhaci hucusque jam ultra xxxv seculis ignis continuo arsit : sed de his alibi dicitur. Vlogbekius & alii Arabes confirmant hoc oppidum ad latitudinem duorum & triginta graduum. Dein *Xaves* secundum Teizeram, oppidum famosum, sericeorum pannorum omnia generis textura & agri imprimis fertilitate : hic enim exquisiti fructus nascuntur, præsertim mala cotonea, quæ per excellentiam *Saxes* appellantur.

Kam quoque sive *Cams* magnam oppidum habens versus Arctum pontem lapideum. Nuhienlis vocat (sic & dicit ab Arbahan (sic vocat *Isabam*) distat itinere bidui. Vide & Itinerarium Caruvrigi.

Sasab Teizeræ, Noblenſi uti suspicor *Sivas* distans à cam xxxvi mill. pass.

& à Maſſara xxvii mill. paſſ. niſi forte ſit ſanctusopus Vluhbeckius peſſus longitudinem 1xxv grad. & latitudinem xxv. Cujus quoque Elmacinus terminis; portus (inquit) eſt ſanctus prope Hamadanum, atque ibi mortuus eſt.

Kaſvin ſive Caſbin, oppidum celebre (inquit Teixer) ad quod Perſarum Imperator Xa-Thamas regiam ſuam tranſtulit poſt Tauriſſum vulgo Taſur. à Turcis caput & diſcretum. *Jean de Perſia* ſcribit hanc urbem ſupra centum millia oppidanorum numerare. Meſquitas ſive Mahumetanorum templa quingenta. Palatium Regis longe maximum aſſ. ita ut quartam partem hujus in longitudinem occupet. Hujus urbis etiam itineraria meminerunt, quæ in parte ſecunda reperiuntur, quæ conſulenda ſunt, imprimis itinerarium Carverichel, qui diligentiffime hanc urbem deſcripſit, & æſtimat veterem Aſſaciam fuiſſe, (urbem Medæ Proleſweo & Ammiano.) Sitæ autem eſt in amena & ſerena valle, quæ triſui aut quatriſui iter parte in longitudinem. Oppidanorum ædes negligenter ſtruæ ſunt, & lateribus tantum ad ſolem duratis, ut ſere ſint reliqua ædificia per totam Perſiam. Vluhbeckius

& Arabes ut supra vidimus tribuunt illi longitudinem quinque & octuaginta graduum & triginta sex minutorum. Nubienses refert ad regionem Algalat id est montanam, & quidem inter regiones minores, licet (inquit) quidam opinentur hanc esse de terra *Dailam*. Et iter ab Hamadan ita designat; ab Hamadan ad *Naxellan* xxx mill. pass. ab hoc ad *Avad* xxiv mill. pass. ad *Carvin* duce diebus. Addit hic *Teirera Amiden*, quam Nubiensis vocat *Hamedan*, dicitque ingentem esse urbem, distansque ab *Alzarabad* xlv mill. pass. Benjamin inditum vocat *Hemedan*; ipsa est (inquit) vetus *Madai* (Medie metropolis (inquit *Schikardus*) à quo littere non abledunt) civitas amplissima, ubi degunt ex israelitis tantum x. mill. viri. Nam ibidem ante quandam synagogarum, sunt monumenta *Maddochi* & *Elisere*. Fuit autem hæc urbs à Musulmanis capta anno Hegire xxxv una cum *Elkise*, non illa (inquit *Schikardus*) quæ jacet supra *Raccam* ad *Euphratem*, sed altera in regione *Addailam* circa urbem *Karvin*. Tribuit autem huic urbi *Hamedan* *Voghtreckius* & Arabes longitudinem trium supra octuaginta graduum & triginta quinque graduum & decem sexagularum latitudinis.

Adjungit deinceps *Terra* oppidum *Nabawel*, quod Nubiensis vocat *Nabawel*; situmque ab Hamadan distat *xviii* mill. pass. à *Rades* *xxi* mill. pass.

Et deinceps *Terga*, *Damas* & *Tahar*, de quibus nihil comperi.

Key *Tassar* vel *Schar*, inquit *Terra*, ubi manna colligitur, sed inferioris notæ: Nubiensis videtur hoc oppidum appellare *Key*; & iter ab Hamadan ad illam designat: ab Hamadan ad *Sava* *xc* mill. pass. à *Sava* ad *Key* *c* mill. pass. *Vlugbeckius* & *Arabes* collocant ad longitudinem octuaginta sex graduum & decem scrupulorum, & latitudinem triginta quinque; quibus alii addunt *xx* scrupul.

Ad hanc quoque provinciam pertinet *Sulawa*, quam levius putat exstructam fuisse & ruinis *Tigranocerta*. Nomen hoc (inquit *Leonclavius*) est consequens à *Sultanis*, quod *Persie* quondam fuerit regia, *Sultanique* sedes & domicilium. Videnda sunt itinera in parte secunda, quæ perire illius meminerunt præsertim *Careverghet*. *Vlugbeckius* & *Arabes* produnt longitudinem illius quinque supra octuaginta graduum & latitudinem triginta sex grad. & *xx* scrupul.

Adduntur his ab aliis *Chacheratens.*

Haiyuan quam Nubienfis vocat
Holvan, & dicit ab urbe Bagdat ad il-
 lam sex haberi stationes: nimirum ad
Nabruan xis mill. pass. ad *Dair*. Ba-
 rima: totidem. ad *Dassiam* xxiv
 mill. pass. ad *Halulan* xxi mill. pass.
 ad *Chacrequin* xxvii mill. pass. ad
Casse-Sirin, ad *Holvan* xv mill. pass.
 Ab *Hamadan* autem ad *Holvan* iter
 ejusmodi esse: ad *Alieabad* xlv mill.
 pass. ad *Casse-Alasim* lxi mill. pass. ad
Madraam xxi mill. pass. ad pontem
 Alquam parvi amnis xv mill. pass. ad
 pontem *Abi-Nab* xis mill. pass. Ad
Iabfan, indeque ad *Carmatim* xxiv: ad
Zahaidiam xxiv ad *Marg-Alcalaa*, id
 est, primum acies xxvi mill. pass.

Fermafin de quo nihil inveni.

Cathravard, *Geryadalin*, *Zamren*,
 quorum longitudines & latitudines re-
 quire supra: nam nihil præterea nobis
 de illis observatum.

Cocvade, quam Nubienfis videtur ap-
 pellare *Gienje* lx mill. pass. à *Schirac*.

Abia: Nubienfis vocat urbem parvam
 & nulla membris cinctam: scribitque
 distare à *Fabrag* lxxv mill. pass. à *Nabha*
 lxxv mill. pass. à *Murgla* felitudinis con-
 terminis levem stationem: à qua ad
Schirac sunt xxxvi mill. pass.

Parthi Fares & Farc.

PArc (quam Arabes afferunt Fares & Farc) una est e majoribus & melioribus provinciis hujus imperii: ejus autem Metropolis est *Schiras* quam alii afferunt *Xyras* & *Siras*, nobilissima urbs & antiquissima; omni genere communi abundans; & commercijs cum ceteris regnis & provinciis Persie florentissima; hic enim panni serici magna copia texuntur, e turis quod in hincubus illius provenit. Scribit *Teixera*, hanc civitatem conditam fuisse à *Iamked*, ambitu duodecim *farfanga*-rum. *Joannes de Persia* scribit suam esse ad fluvium *Bandamir* & intra muros supra sexaginta millia civium continere; licet autem *Iosaphat Barbarus* illi circumitum tribuat viginti mill. se qui ambitum illius dimenset fuerit non nisi quatuor leuorum castellanatum circumferentiam deprehendisse. Aër hic frigidior ut testatur *Teixera*; incolæ sunt colore candido, formosi & urbanis moribus. In hujus agro reperitur secunda species *Cossi*, quam Persæ vulgo vocant *Kell-Fale* id est amatum, ad differentiam *Cossi* quod ex India petitur, quod ipsi *Kell-Neria* vocant, id est dulce.

Audiamus & Scindandam in Tariche
Hinc etiam regi (inquit) *Gamschid* pri-
mordia sua debet *Schiraz* : inter Per-
sæ urbes nunc facile princeps, in Regni
medicullo sua, duodecim farsangas,
id est, sex supra triginta mill. pass. in
ambigu compiata, temperari aeris nec
ita ferventis uti ad australem oram,
unde rosetis abundat, & rex ille florum
ibi ita luxuriat, ut aquis inde maxima
copla distillari solitis, vel navis onerari
possit. Itaque nec alium est eorum
idionia ceteris Persiæ dialectis præferri,
quorum ager tam suavem spirat odo-
rem, ceteri quævis epithi visificato-
rum potentissimum.

Videnda quæ in secunda parte di-
cuntur de hac urbe in itinerariis : hic
tantum addam quæ à Belga sunt ob-
servata anno c1213 c1214.

Schiraz distat ab Equatore vixisse
Astrum novem & viginti gradibus &
sex supra triginta scrupulis : condita est
in valle perterriti, complectiturque ho-
die supra decem millia focorum : emi-
nus accedentibus pulcherrimè præbet
aspectum, ob altas illius turres & splen-
dentibus saxis constructas, & horum
atque viendaria, vernantibus cupressis
confusa, quæ undique illam cingunt,
in hisce viridariis reperiuntur omnia
gene-

generis fructifera arboris: rigantur autem certis casualibus & vicino flumine derivatis, quoniam admodum & agri qui ambiunt, plures quoque hic reperiuntur fontes. Nascitur hic præstantissimum vinum totius Persiæ, & venditur admodum vilis pretio. Laudarissima autem rosarum aqua, ad varias & longinquas regiones deportatur. Ager suburbanus tritici & aliarum frugum feracissimus est: orti hic ferunt lætam crispam cinerei & candelæ coloris, & candidas ita grandes & obesas ut interdum octodecim & non raro viginti libras pendant. In sylvis nascuntur passim arbores quæ mallychem exsudent, excipitur patellia quæ ramis applicantur, coloris primum viridis, qui ab æstu viriatur. In hac urbe tolerantur hodie à Persarum Imperatore duo conventus Monachorum, qui partim sunt Itali ordinis Carmelitarum, partim Lusitanii ordinis S. Augustini; qui hic conciones habent & missas celebrant; concionantur autem lingua Persica, Armenica & Arabica: nam potissima pars auditorum sunt Armeni, pauci admodum gentes aut Mahumetani, quia indigenis veritum est vel huius de mandata religione cogitare.

Nubientia Chorographia, ita circumscribit.

scribit hanc partem Persiae : dicimus
 (inquit) terram Farsis ambiiri ex parte
 orientis magno campo, qui superiore
 sui parte Sindia terram, inferiore Ray
 attingit. Claudunt autem ab Occiden-
 te, mari Persico : à meridie terra Mo-
 aran : à Septentrione terra Chusestan.
 Prodit autem varias distantias & itinera
 ab hac civitate ad alia oppida tam intra
 quam extra hanc provinciam, nos tan-
 tum principalia quaedam hic inferemus.

Iter à Schiraz ad Isfahan (quam
 hodie vocant *Hispahan* & *Spahan*)
 ejusmodi est : à Schiraz ad urbem *Bağ*
 xxi mill. pass. ab hac ad oppidum *Kian*
 xxi mill. pass. à *Kian* ad castrum xxi
 mill. pass. ab hoc ad oppidum *Astachar*
 totidem mill. pass. ab hoc ad *Chan Ruz*
 oppidum populatum etiam xxi mill.
 pass. Hinc ad oppidum *Kerd* totidem
 mill. pass. Et ab hoc ad oppidum *Ker-*
da xxiv mill. pass. à *Chan Ruz* ad
Astachar xxvi mill. pass.

Verum quidam nostrorum superio-
 ribus annis hoc iter egit hoc modo per
Bağiam ubi annona comparanda est
 in didum, ad *Pasle gerik* & *Pasle* non
 duos pontes super fluvium stratos : ad
Maby pagum : *Emmāde* : *Ostiver*
Aspa : *Casaser* : *Didan* *Chan* omnes
 pagos : *Gervisilattam* iterum : *Isfahan*
 pagum

pagum & castellum : *Dema* terrae totentem : *Aden* ad grandem pagum, ubi telonem solvitur : *Alazar* pagum & *Spahan* rē diversorium. Testatur autem hoc iter *Abdali*, equis quidem diebus sex, camelis vero sedecim : vide in secunda parte itinerarium Nicolai Hammit.

Iter à Schiraz ad *Tasā* prodiit Nubienſis tale : *Tasā* (inquit) eſt ad Orientem, ſecus extremitatem deſerti, in itinere quod ducit ad Choriſan : & non ad amuſſum deſcribemus hanc viam prout jacet : Quare egredietis à Schiraz ad *Zarran* (eſt autem *Zarran* domicilia aliquot ſecus flumen ſuavis aquae) cum ad urbem *Aſtachar* xviii mill. paſſ. Ab *Aſtachar* ad oppidum *Tir* xvi mill. paſſ. à *Tir* ad *Cehemend* oppidum xxv mill. paſſ. à *Kehemend* ad *Bend* oppidum totidem mill. paſſ. à *Bend* ad *Iarcoja* xxxvi mill. paſſ. à *Iarcoja* ad oppidum *Aſad* xxxix mill. paſſ. ab *Aſad* oppido fortiarce munito ad oppidum *Magiur* xviii mill. paſſ. ab oppido *Magiur* ad urbem *Kattha* ſub limitibus lxxv contentam xv mill. paſſ. denum à *Kattha* ad *Tasā* xxx mill. paſſ.

Ad hanc quoque provinciam pertinet *Aſtachar*, quae olim illius Metropolis videtur fuiſſe : *Alfraganus* in *Cū-*

maximè tertius vocat *Allahabad* in remota
vetera editione Christmanni, quum ante
corrupte ibidem legatur *Allahar*;
faciunt pleraque locum huius memora-
tionem, sed potius valui pagi aut mu-
nicipii, ita ut à Musulmanis olim excelsa
videretur. Vide Itinerarium Iosephi
Barbani. Quidam autem nostrorum,
qui hactenus habuit, ita meminit. Scilicet
qui dicitur situm à *Schiraz* versus aquilo-
nem, & circiter triginta gradibus ab
Aequatore versus Arctum, visuntur ho-
die rudera magnificæ urbis Persæpolis
& palatii impemius nobilis, vocant ho-
die *Isfacher* & locum ubi palatii ruder-
a visuntur *Chelmine*; in fertilissima
& amoenissima convalle, hic supersunt
aliquot admirabilia antiquitatis monu-
menta: ad quæ ascenditur gradibus &
petra excelsa, adeo lata & plana ut
equis eo ascendere liceat; in planitie
autem super dictam petram, visuntur
primo conclave aliquod, cujus fores &
pulcherrimo lavoro sunt & variis figuris
intempletæ; intra sunt duæ sedes &
prezioso marmore & iis polito ut in-
star speculi reluccenti parietes sunt hic
aliquot aria in quibus visuntur ciste &
marmore excise, in quibus regius the-
saurus olim fuit reconditus: supersunt
quoque novemdecim columnæ & qua-
dra-

48   **DESCRIPſIO**
diagonalis : & triginta tria prebyta :
omnia tam affabre facta & tam elegan-
tibus figuris incisa , ut pictor indultus
vitæ anni spatio cuncta posset delineare.
Narrat Almacinus in vita *Alway & Ca-*
lize, Ziadum nomine Ala Persidis per-
fectum istachum commemoratum, ubique
arcum minutissimam retraxisse.

Ab eadem urbe Schiras versus oc-
cidentem, jacet lacus salinus circiter octo aut
novem miliaria patens in longitudi-
nem, in latitudinem unum, aut pau-
lum supra. Sal insiar nivis candidissi-
mus est, itaque spissis quibusdam locis
concretus ut vestigia ferat, verum
quam infra concavus sit, non est illi
magnopere credendum, facile enim de-
hisce, cum summo suspensatum pe-
riculo.

Ad hanc provinciam quoque refer-
tur hodie *Lar* sive *Lara* ut Portugalli
effertunt, à qua urbe sortiantur nomen
Lari, numisma ex argento absolutissi-
mo, notissimum & usitatissimum per
totum Orientem : urbs hæc regni par-
ticularis caput fuit, & superioribus an-
nis ab Abbas Rege fuit capta, mi paulo
post dicemus : anno cl^o 1390 : ut
narrat Teixeira, afflixit illam horrendus
terre motus, qui supra mille ducentia
domicilia prostravit, plurimasque el-
lxi.

Perſas (quibus ſales civium conſtat, ſiquidem tantum parvis aquis minime diſtans & ſupra tria millia incolarum obui.)

Ad regnum Laræ volunt quondam perſuſiſſe *Reeder. Gomeri*, ubi Luſitani præſens ædificaverunt ad ſinum Perſicū, poſtquam Harmuzio fuerant potiti.

Hunc autem locum ita à noſtris inveniri deſcriptum. *Gomera* diſtat ab æquatore verſus aſtrum ſeptem & viginti gradibus: relique municipium ad oram ſinus Perſici ſitum, partem hodie Duci Schiras Yman-Couly, Portugalliſi ademptum ab Ali-Reckzadeh Duci Legato anno 1117 xix. Poſtquam Belgæ noſtri hic appellere & commercia ceperunt exercere, tribus quatuorve annis multo populioſius eſt factum, ita ut jam circiter congener hic familiariter habitent. Duas habet arces ad latus Meridionale; & verſus Aſtum vallidum propugnaculum ad oram ſinus, pluribus machinis armatum: præſidium Perſarum conſtat ut plurimum ducentis pedibus & totidem vel etiam trecentis equibus; ſi autem maiores copię Portugallicorum metuuntur, terretur Arabi quidam regulus Seyd-Mahumet decemque exercitus ſimiles ſubpoſitor illis ſubſidio mittere.

A Garmy autem ad Latam agunt
 iter per sequentes Casavulcoras, &ve
 diversoria ad itinerantiam solatipes
 comparata, *Randaly*, *Gerrin*, *Landa*, *re-
 Aan*, primus hic est pagus qui occurrit
 iterum fluvium *Casar*, dein *Gertbasen-
 gen*, *Ghien* live *Balle Caméke* Garmy
 pagum annone copia affluentem,
Cherkesbeck live *Bahadary Waffaly*
 live etiam *Balle Paruv*; denique *Sere-
 gats*, à quo transitur ad oppidum La-
 tam. Quod oppidum à quodam no-
 strorum ita accepi descriptum. Oppi-
 dum Latam edificatum voluit à Pi-
 lare filio Firoës, post cuius decessum
 successit Gorglon Melech, vir valde
 magnanimus, qui super montem, qui
 oppido à Septentrionibus imminet,
 amplam & validum castellum fecit
 communiri, & regnum est antipicatus.
 Hunc ex ordine secuti sunt duo super
 eixinta Reger, quorum postremus fuit
 Elrahim Chan, quem Ka. Abas an-
 no 610 10. c. 11 regno spoliavit. Arx à
 Persis diruta fuit & alla eius exstructa
 commodiore loco, nimirum super
 montem qui ab Austro propius oppido
 incumbit. In oppido numerantur cir-
 citer quatuor millia domorum, planis
 tectis, cum certis foraminibus inflas
 fumariorum. Nullo vallo cinctum est,
 natu-

natura raman loci satis munientur, cingitur enim undique asperis montibus. Incole sunt robusto corpore; qui possuntum agris colendis, & camelis, asinis, mellis & omnis generis animalibus pascendis dant operam; maximam quoque partem inserviunt mercatoribus, ad merces illorum ulro citroque vectandas. In medio oppido est forum tertium venarium, dasuperiectum, sub quo plures videntur officinae omnibus mercibus & annona omnis generis referta. Cingunt oppidum amoenissimi horti, in quibus plurimae fructiferae arbores sunt confusae, imprimis quae dasylot ferunt. Regitur à perfecto sive Kady. Arx jam sita est super praeputam petram, ad quam angusto calle ascenditur, ita ut vix duo equales uno ordine possint incedere, supra tamen nonnihil dilatatur: oblonga est Arx, & muro è vivo saxo cincta, valde edito, in illa sunt sicuti ducenta domicilia, quinquae arcae machinae, Hispaniarum Regi ademptae, & centum selecti milites. Ferunt in armamentario arma conservari quae tribus millibus instruendis sufficiant. Duos tantum habet portos qui jugiter quidem fruantur sed aquam substatam; unde hic aquam publicam excipiunt atque conservant

lex cisternis. In oppido quoque nullæ habentur aquæ nisi pluviales, hæc similiter excipiunt cisternis, quarum ad quinque millia tam in urbe, quam extra in illius tamén ambitu dicuntur esse pericæ & quidam pulitras, hæc cuivis ad eas parat accessus, cæteris superius operæ. Vnum & maximum vitium est hujus regionis quod tam cæcis & tremoribus vexatur, quibus non raro plurimæ ædes prosteruntur.

Quibus in animo est Schiraz proficisci, hæc maxime opportunum est annonam comparare ad septiduum in oppido, ut iter possit absolvere usque ad *Germes*, licet idem quoque fieri possit in vicinis aliquot urbi pagis. Preterendæ autem iter ad hunc modum; per *Gares* oppidum distans à *Lara* octuaginta miliaribus, quæ ab equis quidam absolvuntur diebus sex, à Castis autem æque Camelis quindecim. Equitibus iter est per *Dihakæ*, *Serry*, *Esmaran*, *Chabizæ*, *Gharuz*, *Michgeck*, *Gaffar*, *Mehasera*, *Kablahie*. Castis autem per *Dihakæ* pagum; *Serry* municipium & olim oppidum alicujus preuli, *Vaheram*, *Chiabikæ*, ad torrentem *Angavvinam*, *Anguin*, *Gerde Betaham*, *Germes*, *Codavvan*, *Miggeck*, ubi teloneum solvitur à mercatoribus; *Pazarum* iter-
vium,

viam, *Gaffimesastrum* & *Balehagien*.
Jannes Newbury Anglus designat
 hoc iter hunc in modum: A *Lara* ad
Sedurgera, *Serve*, *Olam*, *Garen* ubi
 terminus *Laxe* desinit. Hinc ad *Qua-*
erum oppidum: ad *Demander* muni-
 cipium: ad *Merocul*, ad *Cavger*, ad
Chesum *Maddasar* diversorium, ad
Coyvel municipium: ad *Xyza*. Inter-
 medii autem intervallis multi reperian-
 tur lapides iter agitur à *Lara* ad *Xyza* ver-
 sus *Cornu* & *Arctum*.

Antequam ad cetera pergo, non
 possum hic omittere *Garcia de Sylva*
Figuroe Legati Regis Hispaniarum ad
Regem Persarum observationes de *Cul-*
minara, cujus supra feci mentionem.

In universo Regno (inquit) vix ulla
 vestigia antiquitatis videre est, quoniam
 omnes ardes & lares non coctio, aut lu-
 to inter domos assites coactio flandis sunt,
 quæ curum ferre non possunt. Atta-
 men hic supersunt valla rudera arcia &
 Palatii *Persepoleos* adhuc creberrimè ab
 antiquis scriptoribus: Arabes & Persæ
 vocant *Culminara*, quasi dicat quadra-
 ginta columnas: ita enim appellant al-
 tas illas turres, quas Arabes templis suis
 asirunt. Rarum hoc oculis monumen-
 tum se offert illi qui à *Schiraz* ad civita-
 tem *Hispahan* proficiscuntur, celsiter

laux intervallo à fluvio *Aradami*, qui
veteribus dicebatur *Araxis* (non ille
qui *Mediam* d' vidit à maiore *Armenia*)
cujus Q. Curtius saepe meminit, uti
Diodorus & Plutarchus, qui non ad ve-
rum suum *Persepolis* veluti r'ou du
cant. Altitudo, pulchritudo & nemi-
tas harum columnarum apparet è vi-
ginti illis quae hodieque superant, quae
cum reliquarum basibus omnes in ad-
mirationem rapiunt: personarum quoque
marmoribus passim insculptae videntur
amictus, plane conveniunt cum amictu
magnificorum Venetorum, tunica ni-
mirum ad talos demissa cum latissimis
manicis & capilla orbicularia, exaspera
super humeros sparsa & barbae prolux.
Quosdam videre est sedentes cum sum-
ma maiestate in sella, quales in Ecclesiis
nostris usurpantur, cum scabellis sub
pedibus, palmum altis. Et quod mirum,
in omnibus hisce nulla similitudo se
prodit vestium, quas Asiaticae gentes
aut hodie usurpant aut olim usurpa-
runt. Nam licet ab omni antiquitate
nulla argumenta promi possint, quibus
amictus Assyriorum, Medorum & Per-
sarum ita plane describi possit, uti pro-
cipue est facere in vestibus Latinorum
& Graecorum: tamen satis constat, usos
fuisse vestibus modice longis, ad Pusi-
cum

am & modum, quemadmodum hodie-
que Turci & Persæ nūrpant, quas illi
quoque *Alimba*, hi vero *Carnia* vocant
& caput involucri colure & forma
distinguit à cidari seu regali diademate.
In his vero sculpturis (quæ licet anti-
quissimæ sint, tamen ita sunt integre
quali nuper factæ fuissent) nihil simile
videtur his vestibus quas memoria
minum suggerere potest: ita ut hoc
opus eundem antiquitatem haud du-
bit superet. Idem confirmat inscriptio
in tabula lapidea, ita nitida & integra
ut monitis similis videatur: hujus
characteres neque Chaldaei sunt nec
Hebraei, Graeci aut Arabici, aut cuius-
quam gentis hodie notæ: Omnes sunt
triangulares, aut pyramidales vel instar
obelisci, ita ut tantum differant, fi-
gura autem nequaquam differant. Quæ
architecturæ species fuerit Corinthiana,
Ionica an Dorica sive mixta è rudibus,
discerni nequit: nihilominus admi-
randa quidam symmetria, oculos intueri-
tium misum in modum afficit. Nihil
tamen magis me delectavit quam mac-
moris & lapidis durities: nam multis
locis apparent tabulae ita nitidae & ex-
actæ polite ut speculorum instar ip-
sum vultus repræsentent. Mem-
berunt hujus palatii Arriani & Iusti-

ens, omnium autem exactissime quodam.

Arx universa triplici muro cincta fuit, qui iam pro cesserunt: sepulchra quoque Regum ad laevam montis (ad cuius radices Arx jacet) vifumtamen intervallis, quae à Diodoro describuntur. Quid multa? ea quae hic videntur tam pulchre conveniunt cum iis quae ille describit, ut error nullus sit locus. Praeter haec rudera, nihil tantae civitatis superest: praeterquam quod mediæ leucæ spacio ab Arce alia columna erit, ejusdem cum caeteris magnitudinis, & aliae duae minores paulum ab hac remotae: in quibus à famulis meis observatae figurae equorum & vicorum valitè molles. Sicut autem sunt rudera haec in planicie, quam variae foliae è fluvio Araxe derivatae dividunt & fecundant, quae ad decem leucas in ambitu patet, ita ut tantam urbem alere haud difficulter quiverit, hodie tamen tantum modicum municipium quadringentarum casarum habet, quod *Margarian* vocant, haud longe distans ab arce. haec ille.

Sunt praeterea in hac provincia Parc vel Fares alia oppida, à Teixera memorantur *Tarum, Kacrus, Lallan, Stakassan, Nitil, Palah & Dar-Agned*.
Kac.

Azerum vel ut alii afferunt *Kascerum*, secundum Nobensem distat ab urbe *Fas* *Lxx* mill. pass. & à *Giosar* *xviii* mill. pass. ab æquatore secundum *Vlaphbæckium* novem & viginigradibus & quindecim scrupulis.

Lapsa, juxta hanc urbem abunde nascitur asla fetida quam *Perisæ* vocant *Ingu*.

Strabasan cujus indigene totum caput pilosum habent, nobilis est animalibus illis quæ *Betoor* continent. In provincia *Peræ* (inquit *Teizer*) est districtus admodum illustis, vocant *Strabasan* ab oppido ejusdem nominis, quod distat trium dierum itinere à *Lava* cujus ager abundat herba quodam, quæ haud dissimilis est croco quæm depascuntur maximi greges animalium, in quorum ventriculis inveniuntur lapides, qui bonitate & facultatibus plurimum excellunt: hujus provincie incolæ totum caput sunt pilati, *Perisæ* vocant *Kaschæ*. In eadem provincia in vertice montis à petra salit quidam liquor, quem Rex *Perisæ* per probatissimos ministros curat colligi: cogitur autem quotannis ad quantitatem triginta meticalium; id est quinque unciarum, paulo plus, minusve. *Perisæ* vocant hanc liquorem *Nemachy Kery*,

Id est, muniam pretiosam: siquidem infra miraculi relictæ venena & nobilissimum est aurum, perterquam quod omnibus intestinis ruptis accedat. Rex Persæ qui solus hac liquor potitur, eundem ingentis ponderis locus, eaque quantitate largitur regi- bus & magnatibus suis amicis.

Neriz, hujus montana abundant metallis ferri & chalybis longe absolutissimi, è quibus arma alique instrumenta præstantissima fabricant Persæ.

Parah autem quam Nubienfis appellat *Basam* & *Daraguid*, abundat annona & omnis generis fructibus: distat autem Pasa secundum Nubiensem à Schiraz ex mill. pass. à Kassarum ex mill. pass.

Nubienfis hic adjungit urbem *Ragias*, persulchram que terminat provinciam Fars & Chuzestan: est autem vicina urbibus Siraf & Kassarum atque Giodar.

Itemque *Siraf* urbem que adiacet littori maris Persici, distans ab Equatore novem & viginti gradibus secundum Vinlibeckium.

Atque *Saim* urbem à mari haud longe distantem.

Alii quoque his addunt: *Nanderga*, que

que secundum Vloghbeeckium distat ab æquatore triginta gradibus & decem scrupulis.

Firga abad, que secundum Vloghbeeckium distat ab æquatore octo & viginti gradibus & decem scrupulis.

Ardabain sive Ardabilian.

Tertia vocat hanc provinciam *Ardabain sive Ardabian*, & dicit maximam esse provinciam cujus metropolis hodie sit *Tabris*. Regio anno-na omnis generis egregie abundans & ditissima convecticia sterrensium Russis, Polonis, Circassis, Georgianis aliisque nationibus: nonnihil hic argenti effoditur, plurimum autem aluminis & rubre tinctorum: indigenæ communi nomine appellantur *Calasger*. Quam provinciam hoc nomine censatus (inquit Schikardus) apparere è Geographo Nubiusi: nimirum ea pars Assyriæ Septentrionalis, quæ circa urbem Ardabigaram, ubi sanum ignis fuit, de cuius cultu postea dicemus: Hodie in Mediam usque protenditur, ut contineat etiam *Ardabil* incunabulis Sophiarum sectæ notam, & metropolim Tabris, quæ pridem erat aula communis Sophinarum, antequam statu pa-

trum

trum venisset in potestatem Turcæ. Tebrissum ; inquit Leonclivius) nunc Tauræ, admodum hūc annū induxit, etiam vulgo, Turcorum fragibonelli-quot nobilitatum, inde à Sulimā Sciermanis II. temporibus : Quæ Ecbatana Medis vocant, errare putō ; quæ Cedrenus tam Taurissum appellans, in Persarmenia collocet, quam hodieque dicunt majorem Armeniam. In hujus medietate Tebrissum recte ponit Iovius, ut male Chalcondylis urbem fecit Assyriorum, cujus interpretæ Tabrezen, ut Cedrenius Tabrosium scripsit. Iovii sententiā hæc Aythoni verba confirmant. In majori Armenia civitas Taurissi famosior est & plus aliis opulenta. Ptolemæi *Tervam* esse plerique putant & transpositis fortasse litteris *Tauræ* scribetur rectius ; Hebræorum *Susam* autumat Iovius. hæc ille.

Minadous (inquit Schikardus) cum vulgo appellat Tauris & in epistola quadam Historiæ sive della Guerra fra Turchi & Persiani sumens, dandem argumentis operose contendit, non esse neque Tervam ut Iovius scripsit, neque Tigranocoma uti Niger, ne Tigranocertam quidem, ut alii : Sed Ecbatana ut voluit Ortelius & Ananias. Quæ doctissimorum hominum opinio est,

ego etiam orthographia veriori, omnes uno ista dilipio, & confidenter dico, esse ~~in~~ istam, quæ lib. vi. cap. 1. Prohem. vitiose quidem Tauris appellatur pro Tauris; errore in Græca scriptione facillimo. Tettera (solum enim ~~et~~ legimus, exprimit genuinum sonum urbis. Hæc ille.

Ecbatana (inquit Minadous lib. 8.) hodie Tauris dicta, ad radices montis Orontis qui versus Septentrionem ei imminet, in majori Armenia sua est, octo dierum itinere à Mari Caspio. Versus Meridiem posita est Persia; Versus Occidentem sunt Caspi montes: ipsa urbs ventis, frigori & nivibus circumposita est; ætæ tamen fructus salubri, abundatque omnibus rebus ad vitam humanam necessariis, celeberrimum est totius Orientis Emporium, quod merces quæ ex Asia in Syriam atque Europam, tum quæ ex Occidente in Orientem transmittuntur hunc ut plerumque deferri soleant. Populosissima est, continetque fere ducenta animarum millia: neque vallo neque muro circumita est, cryptas habet multas subterraneas, & ardes pro more regionis è luto & cæno cocto constructas.

Ut autem hoc obiter monent Prolo-
mus loco à doctissimo Schikardo an-

notato meminit deaurum urbem sub
 nomina Gabeiz, quorum unum tribuit
 longitudinem LXXVIII grad. latitudi-
 nem XI. & XV scrup. alteri speculum
 Graecum exemplar à Berlio editum
 LXXXIV & 30 scrup. latitudinem XI.
 Secundum Latinam vero editionem
 longitudinem LXXXVII. 40 minuti. la-
 titud. XI & 10 minuti. Medium mon-
 tis Orientis longitud. in Graeco qui-
 dem LXXXV. in Latino LXXXVIII & 10
 scrup. latitudo in utroque XXXVIII. Por-
 ro Ecbatana longit. LXXXVIII latitu-
 do XXXVII. in Graeco pariter & Latino.

Vlugbeeckius autem & alij Arabes
 tribuunt Tauri long. 81. latitudinē 18.
 numerant autem longitudinem ab ex-
 tremo Africae litore.

Abulfeda denique dat illi longitudi-
 nem 73. 2. latitudinem 19. 10.

Plura inveniet lector de hac nobilis-
 sima civitate in variis Itinerariis quae
 subiunximus, praesertim in Cartuvrigh-
 si qui accuratè illam descripsit.

Meminit quoque illius Marcus Pau-
 lus Venetus, sed vocat provinciam in
 qua sita est Hirath.

Quomodo autem Xa-Abas hanc ur-
 bem, aliquandiu à Turcis possessam,
 ipsis eripuerit luculenter narrat Petrus
de la Valle. Diligentia (inquit) quae
 una

ma ad e principis virtutibus summi-
 datus hunc Regi per familiaris est; vul-
 lam tamen occasionem facile omittit,
 quæ rebus ipsius conducere, sed illam
 arripit, & persequitur incredibili celo-
 ritate, quod in Tebriso recipiende vel
 maxime paruit: nam quum ipsi con-
 siliaret Baïlam Turcorum cum maxima
 copiarum parte abesse & alio profo-
 dum ut populos vicinos, qui rebellave-
 rant, ad officium reduceret, & Spahan
 urbe, quæ circiter viginti dierum itinere
 abest à Tebriso, paucioribus quam du-
 cem diebus, nisi acciperet, ad illud adro-
 lavit, cum minori copiarum parte
 quum reliqua tam celeriter illum sequi
 nequirit, licet vel maxime properaret.
 Adhuc & celeritati egregium stratage-
 ma militare: nam quum cum paucis
 admodum suorum ad urbem accessis-
 set, & famam advenam sui tanta celo-
 ritate pervenisset, finxit se mercato-
 rem esse & caput magnæ Caravanæ,
 quæ lento passu illum sequeretur, ita ut
 ab oppidanis qui merces admodum de-
 siderabant, neque quod res erat ullatenus
 suspicabantur, facile admitteretur.
 Subsistit autem ad oppidi ingressum,
 suos uti videri voluit, expectans: ve-
 rum quum jam plures copie advenis-
 sent pauci Turcis occurrerent, nullo pene
 nego-

negotio, urbe potius, praeferendum
 à Turcis mihi impositum. De nulla
 mora interposita, antequam res uti-
 ble fama divulgaretur, maximas equas
 dimisit contra Bassam jam redeun-
 tem, & eorum quae gressa erant penitus
 ignarum, eumque ex insidiis aggressus
 cecidit & vivum cepit: captumque ma-
 nerilium & promissis ita delinivit, ut
 fide mutata, se ipsi adungeret, & filio
 quem in arce cum praesidio reliquerat,
 persuaderet arcem Regi dedere.

Tertia secundo loco huius provinciae
 tribuit oppidum Xyras vel Schirovan
 vel etiam Sirvanum: ea urbs (ut scribit
 Leonclavius) communis nomine cum
 provincia sic appellatur, eisque Me-
 dia metropolis capta à Turca anno
 clc 15 LXXVII. sed mox à Persa recupe-
 rata & muris nudata, ne hostibus am-
 plius receptum daret. Regio autem
 Schirovan vel Sirvan haud dubio (in-
 quit idem) illa est quam Persici dicunt
 Mediam, posteriores autem Vasptra-
 can, ut apud Cedrenum in Constantino
 Monomacho legimus: id segnum licet
 Mustapha Vazir anno clc 15 LXXVIII.
 Osmanidis subiecit, tunc tamen à Per-
 sis fuit receptum & ab illis hodieque
 retinetur.

Narrat mercator quidam Venetus
 apud

~~ad~~ Ramusium : Servan provinciam
 à ~~Mammasaga~~ ad *Derbent* parte septem-
 trionali venire, & continere tria ma-
 gna oppida, & totidem perampia ca-
 stella, præcipuum autem oppidum esse
 Samachiam, quæ distat unius diei iti-
 nere à mari Caspio : reliqua duo ad
 ora maris sita esse Mammasagam &
 Derbent. De Samachia autem sive
 Schamachia & Derbent plura inveniet
 lector in parte secunda, in varium
 itinerarium. E quibus tamen hoc notan-
 dum, Ienkinsonium & alios scribere Sa-
 machiam distare à mari Caspio septidua
 itinere cum camelis, habitari autem
 potissimum ab Armenis & iam ruinas
 agere corpore anno 1713. quum
 ibidem esset : à Christophoro autem
 Burrough Anglo observatum invenio
 Derbent distare ab æquatore versus Ac-
 tum uno & quadraginta gradibus &
 quinquaginta scrupulis, à Samachia
 autem quinque & quadraginta leucis.
 Viughbeeckius autem & alii Arabes ob-
 servant Schiamachi longitudinem qui-
 dem LXXXV & 50 scrup. latitudinem
 XI & 50 scrupul.

Ienkinsonius porro agnoscit in Schie-
 van oppidum *Schabaz* secus mare
 Caspium : quod mercator ille Vene-
 rus apud Ramusium vocat *Sabaz* &
 nullo

nullo modo eam fuisse credamur.

Ad Sirvan pertinet quoque secundam Leonclavium oppidum *Vas* sive *Wan*, quod cum arce sit ad Persici regni limites (loquitur) pertinet ut etiam maiori sit finitimum Armeniæ: ab eo vicina Regio etiam *Wallan* dicitur. Vide omnino quæ Carverighus de hoc oppido & vicina regione scribit in suo Itinerario.

Teixera, ut ad illum revertamur, ponit porro inter oppida *Hadarbigan*, *Nat-Xan* quam Arabes vocant *Nab-Sivan*, & *Vheghlenchus* assignat illi longitudinem *xxxi* grad. & *xj* scrupul. latitudinem *xxviii* grad. & *40* scrup. Non invenio à quocquam huius oppidi mentionem fieri præterquam à Ioanne Nevberyæ Anglo, qui in Itinerario, quod in secunda parte adungimus, ubi vocat *Naxan* sive *Nashan* sed an hoc idem sit nonnihil hæreo.

Addit deinceps *Herabat* de quo nihil hactenus invenit.

Et *Ardavel* sive *Ardévil*, civitas est (inquit Teixera) *Aderbaion*, paucorum dierum itinere à *Tabriz*, non iam grandis quam celeberrima, ob natales Xæque *Aydar* patris *Seth* *Imad* *Sogh* qui Persiæ imperavit. Antonius Ienken-
sonius

Anglus observat fixam esse triginta & 60 gradibus ab æquatore veritas Arcium, & principes Persiæ hic septiliter consuevit. Vnde & Itinerarium Cartwrightii. Ab Vlugubercia Acake ponitur ad longitudinem quidem xxxii. & latitudinem autem xxxviii graduum; vel secundum alios Arabes xxxvii & 30. minutorum. Ab aliis observatum inventio, distans biduo itinere à Solmania, quadriduo à Caslon; à Tabriz quadriduo item itinere versus ortum.

Nobilitas vocat *Ardabil*; & hinc littera prodit; A *Daym* ad *Maragham* indeque ad *Ardabil*; à *Daym* ad *Chesaceglan* xxvii mill. pass. ad *Tal-Var* xxiii. ad *Sallar* xxi. ad *Andareh* xxi. ad *Ballacon* xv. Si quis ad *Ardabil* iter cupiat, pergit à *Ballacon* ad *Borzam*, quæ est terra Armeniæ, xxvii mill. pass. ad *Saber-Chast* oppidum xxvii mill. pass. hinc ad *Maragham* xxi. ad *Chamran* xxvii. ad *Tabriz* xxvii. ad *Nariz* xxi mill. pass. ad *Chian* xxi. ad *Chavarril* xxi. ad *Kavatre* xxi. ad *Lama* xv. deinde ad *Ardabil*. Itaque à *Tabriz* ad *Ardabil* colliguntur septuaginta mill. pass. Eam penitus distantiam ab *Ardabil* ad *Maragham* iterum ad gram maris Caspii iter biduo.

Addit denique *Terræ Halahan*

oppidum de quo nihil inveni.

Alii & praesertim Arabes ad plures urbes intra limitibus Aderbigian concludunt: nimirum *Salmas*, Nublenfi *Salmas*, de terra inquit Armeniae: Salamat urbs est à flagno Xanoudhan remota: flagnum vero istud salum est caretque omni animantium & piscium genere. Distat idem flagnum à Dacher-can xi mill. pass. habetque in longitudine stationes quatuor, inter Septentrionem & meridiem; ejus autem latitudo protenditur inter Maragham & Armeniam spacio fere LX mill. pass. hyberno tempore maxime excitatur in eo procellae, adeo ut cymbae naufragium patiantur.

Chowry sive *Choy* oppidum, quod Vioghbeeckius & alii Arabes collocant ad longitudinem LXXIX grad. & 40 scrupul. latitudinem autem XXXVII grad. & 40 scrupul. meminerunt illius trinerat in parte secunda: paginis 196, 107, & 119. Potant ventibus distat *Artaxata*: & distat à Taurisio octuaginta milliaribus Asiaticis vel Romanis.

Qurnid, Vioghbeeckio ad longitudinem LXXIX grad. 41 scrupul. latitudinem autem XXXVII. de quo oppido nihil inveni.

Merand, Vioghbeeckio ad longitudinem

Idem LXX grad. & 5 scrupul. latitudi-
nem *XXXV* grad. & 10 scrupul. cuius
mensura est in liberarili pag. 119. distat
unius diei linere à *Sephan* & pari di-
stantia à *Iulsa*.

Maraga Vloghberckio ad longitu-
dinem quidem LXXX grad. latitudi-
nem vero XXXVII & 10 scrupul. nomi-
nit autem Haytho Armenius oppidi
Maraga, juxta quam Persæ à Saracenis
ingenti strage cæsi fuisse commem-
rantur. Eam (inquit Schikardus) scribit
Reineccius ad marginem, esse Thal-
bencanem, Babylonis Rilees urbem,
seductus proculdubio à Munstero, qui
hoc idem prior ad lib. 1. cap. 10 Pro-
annotat. Sed nos interpretemur Hay-
thonem ex scripto qui paulo antea
c. 11. dixerat, regionem Chaldaeorum
terminari ex parte Septentrionalis, urbe
Maraga. Fuit ergo illa in confinio
Assyrie. Verum multo præcisius defi-
nitur illius situs ab Arabe Geographo,
quod locetur circa ruinas veteris Nini-
væ, ac sit nunc quidem tantum pa-
gus, sed ingens. Vide omnino Nu-
bensem ex editione Gabrielis Sionæ
paginis 106 & 107.

Serice vel *Serice* Vloghberckio ad
longitudinem LXXX latitudinem LXXII.
de quo nihil mihi præterea occurrit.

Carylan (inquit Teixeira) antea *Vima* est provincia quæ plurima & maxima oppida comprehenditur, potissimam partem secundum oras Caspij maris sita, unde & mare illud agnomen ab illa sortitur. Perfluque inde *Daryab Carylan* appellatur: unde hujus maria salta sunt, licet nusquam quicquam commune habeat cum oceano: Forma illius penitus est ovalis: tribuunt autem illi longitudinem trecentarum satangarum, id est novies mille passuum: undosum est & validis tempestatibus admodum obnoxium, navigatorque grandibus navibus, sed quibus fere pleni sunt alvei, quia pluribus vadis variis locis est iniquiorum: portus aperit vasis regni, commercii Orientis supra modum opportunus: qualis est *Kesh* seu *Cassa* portus & oppidum, nec non insignis emporium Tatarorum: & quia flavus qui *Altracia* prælabitur in hoc mare sese exonerat, (quod oppidum jam magno *Russia* deciparet) per illam plurima commercia in hoc mare inferuntur. Vide omnino deo itinera Anglorum in secunda parte.

Hanc provinciam Antonius Sherleius Anglus nobis describit ad hoc modum,

modum: Ceylan provincia dividitur à
 r. & vallis & nemorosis montibus,
 quæ Persia ut plurimum caret, rivos
 habens montes & rariores sylvas, ma-
 gnamque lignorum laopiam, petito-
 quam quæ heri & fruticosa submini-
 drans) qui non tam valles, quam ru-
 ptes quasdam sive angustias aperient,
 quæ pluvie mensibus, aut quæm nix,
 quæ admodum alia verticibus mon-
 tium incumbit, liquante, æthere co-
 stantibus fere invix redduntur. Ab
 oriente vel potius a quibus Mari Caspio
 concluduntur inter utroque autem, mare
 nimum & montes quos diximus, va-
 sta planities struitur, tanta locorum
 frequentia colas, tamque incredibili lo-
 citi, oryxæ, fumentique copia repleta;
 ut natura cum indulsibile locorum cer-
 tasse videatur, mira frequentiorum aut
 opulentiorum hanc provinciam fecer-
 ret: nulla enim pene agrorum portio
 à cultura vacat; ipsique montes, qui
 fere petrosi sunt quæ Cassianum respi-
 ciunt, tam læto gramine sunt vestiti, &
 tam numerosos alunt pecudum greges,
 ut etiam vicinis omnibus abunde de
 comestatu prospiciant.

Teiters porro scribit hanc provinciam
 divisam esse in quinque præfecturas, quarum
 Metropolis enumerat hæc ordine.

Raxi cui anno eis lxxv quatuordecim
Teixera illa scriberet, praeerat *Raxel*
Khan.

Laim : in qua etiam sita est famosa
 civitas *Delma* sive *Del-ma*, vel etiam
Delin, à qua aliquando tota provincia
 denominatur : cui tum praeerat *Khan*
Hamet.

Gavkar cui illo anno praeerat *Syanc*
 princeps magni nominis.

Langaragan cui tum praeerat *Amir*
Amir Khan vir fortissimus.

Kadun denique cui tum praeerat
Komton Mirza.

Joanni autem de Persia vocat *Me-*
tropolin provinciae *Culm* *Hi-han*, ri-
 que attribuit septuaginta millia oppi-
 datorum.

Sequitur ad eandem oram maris
Caspis secundum eundem *Teixeram*.

Mazandaran provincia & urbs à
Guzilon versus ortum sita ; oppidani
 sunt robusto corpore atque bellicosi.
 Joannes de Persia scribit provinciam
Mazandaran patere in longitudinem
 quinquaginta leucas & viginti quinque
 oppida continere, quorum caput sit
Mazandaron, quod quinquaginta mil-
 lia civium numerat provincia est mon-
 tris & frigida, ita ut fructus hic raro
 ad maturitatem perveniant.

Vivunt autem provinciales Maandarian & fere reliqui accole maris ~~et~~ aſpi amictu à caeteris Perſis multum diverſo, quem in adjundta taſella prout acceperamus exprimi curavimus.

Adjungit paterca Teixera *Siralat*; Ioannes de Perſia vocat *Eſtrabat*, dicitque circiter ſexaginta leucas per tranſverſum patere hanc provinciam; cuiusque Metropoli *Eſtrabat* ſupra quinquaginta milia incolarum numerant. Iosephus barbaros videmus vocare *Sra-tam*; vide illius tincetarium in parte ſecunda.

Adjungit deinde Teixera *Balla* & *Sababab*, de quibus nihil aliud obſervavimus.

Denique *Aynabat*, provincia Perſia ſubjecta inter Karaſon & Verbec ſive Tartariam; ampliffima quidem, ſed plena deſertis, & arduis locis, quæ continuo moveri & veloci ebullire tradunt. Nublenſis in ſeptima parte Climatæ tertii ſcribit; ex urbibus Naitabur eſt *Sarſe* urbs frequens atque populosa, diſtans à Naitabur ſtationibus quatuor.

In hac provincia reperiuntur gemmæ illæ cyaneæ, quas vulgo appellant Turquoſias, quia hæc provincia ſineſi jungit cum *Tarquellan*.

Sunt & alia hic oppida (inquit Teixeira) quae quondam capita fuerunt singulorum Regnorum, quae Prælarum Imperatores in provincias redegerunt: quae singula oppida admodum sunt populosa.

Angli Mercatores qui Serpentes tentant, Serici & aliarum mercium Persicarum commercium, per Russiam & flumen Volgam, instituere, uti videtur ex aliquo itinerariis, quae in secunda parte huius commentarii adpauimus; idem rursus sunt aggressi anno 1610 & 1611 & sequentibus, quemadmodum didici ex epistola Agladi Hobe, quam Purchasius laboriosa suo operi inseruit. E qua observandum, facillimam esse viam à provincia Curylan, quae & serico abundet, & ad mare Caspium opportunissimo loco sita est. Nam ut ille scribit, ex flumine Volga Gulanorum navibus appellitur ad portum quendam, quem vocant *Legyan*, qui tantum una leuca distat à *Legien* live *Laim* ut vocat Teixeira, & septem à *Nesht* live *Rast* ut Teixeira censeat, à quibus tantum sedecim dierum iter est ad *Syabat*.

Idem memorat, provincie Gulan loca maxime illustria *Nesht*, *Pasmin*, *Syabat* & *Legyan*, ad summum à mari Caspi

Caspii portibus distare octo leucis. In *Mazandaran* autem, admodum nuper sericum excolle cepisse, etiam magnam copiam ibidem colligi, non minus opportuno ad transportandum loco.

Corasæ seu Karaæn.

Hanc provinciam (inquit Teixer) vocant *Lufian* *Corasæ* sive *Corasæm*; est autem una estimosissima & maxime illustribus provinciis Persiæ sive amplitudinem illius spectris sive opulentiam.

Schikhardus in *Tarich*: Non possum (inquit) quin iterum aliquot Geographorum errores ex Arabismo detegam. Plerique agnoscunt unicam *Corasæ*, aliqui scribunt *Orafa*, alii distinguunt inter minorem & majorem, omnes vero errant enormiter in situ. Sic igitur habendum: esse tres omnino regiones, cognari soni nominibus insignitas, quæ ab ignavis eodem fere modo scribuntur, quum tamen distinctissimæ sint, neque confundi debeant. Prima est Occidentalis cæteris *Kohatæn* finitima deserto magno, quæ cadit in Sectionem VII Climatis quartam, & *Nabienfi* commemoratur sol. 141. Ejus aliam mentionem inter Latinos non aveni hactenus, nisi quod *Perrus de*
vignis

vincia lib. 1. Epistol. cap. 18. Cohasmi-
nor nominat, quos hujus terre indige-
nas putavit. Altera est *Cherasha* per-
scotis historis, quam Turkemani auxi-
liis infederant. Ea respondet hinc vo-
cerum *Ara* & rigator flumine *Haris*,
cujus precipue urbes sunt *Melchad* ubi
Spychra Regum : *Harab* id est *Ara*
Ptolemæi lib. 6. c. 17. ubi nobilissima
manna colligitur : *Taw* ubi fricam
copiose provenit, &c. Tertia vocatur
Chorashan prioribus Orientalior
quia cadit in octavam sectionem Cli-
matis quarti, juxta Occidentalem ri-
pam fluvii *Gihon*, nec habet (ut alii
Nubienfis) in eis partibus, ultra flue-
men illud, aliquam habitationem sibi
vicinam, ut bene conveniat cum Co-
hasminorum regno, quod *Haytho* de-
scribit capite 17. dicens finitimum esse
deserto magno, centrum dictas longo.
Terram alioquin fertilem, ac frumenti
facillimam. Sed eandem extendit al-
trinsecus ad mare Caspium usque quod
nescio an concedat Ptolemæi qui lib. 6.
c. 11. *Xapervius* locat ad Oxum in re-
gione Sogdianorum.

Porro *Teixra* Metropolim hujus
provincie, vocat *Manat* : & scribit esse
civitatem amplam & populosam, in
qua Reges Persæ post Scaphum Ismae-

iam sophy sepulti videntur: valde mo-
ro in ambitu cincta est. In quo errant
electorū turres ad bombardā iactum &
se invicem disrumpit. Agre illius ferti-
lis est & annonæ omnīs generis feraci-
ssima: indigent formosi iuxta atque
bellicosi. Inter hanc provinciam &
Tuton sive Turquestan semper Vabock
libitur famosus fluvius *Delas*, unde re-
giones trans illam. Persis dicitur
Maurasias, quasi transfluviales var-
sas arctum.

Præter hanc habet *Tibet* magnum
oppidum & sericorum pannorum tex-
tura imprimis nobile.

Item *Tabat* sive *Tabat*: notandum
autem Arabes & imperiale Vloghbec-
kium magni Teymuris nepotem,
duo oppida hoc nomine recensere, di-
versis agnominibus, quorum unum
vocat *Tabat Gilas* ad longitudinem xxi
graduum, ad latitudinem xxv. Alio-
rum *Tabat mystica* ad longitudinem
quidem xci grad. & ij scrupul. ad la-
titudinem vero xxxiii grad. & ij scrupulorum.

Addit princeps *Kasim*, oppidum
croci cultura notissimum. Dubito au-
tem an idem sit quod ab Vloghbeckio
vocatur *Kajin*, & collocatur ad longi-
tudinem quidem xciii graduum & 20
scrupul.

Scrupul. ad latitudinem vero XXXII
 grad. & 20 scrupulorum.

Tum adtingit *Tixeret Mrey*, civita-
 tem quondam principalem regni ejus-
 dem nominis, Schikardus in *Tarich*,
 agens de *Israëlitis* olim in interiora
 Persiæ regiones deportatos: Ego au-
 tem inquit *Isiterius*, ad *Paropanissum*
 usque deportatos esse statuo, quia tex-
 tus i. *Par. vi. vers. ult.* exprimit *Hara*
 meminit quæ omnino videtur *Asia* re-
 gio, hinc à *Metropoli* quondam dicta
 (nunc *Ar* vel *Mrey*) maxime quoniam
 & ceteræ appellationes propinquis lo-
 cis congruunt, ut montes *Nisibæ*, de
 quo *Rabbi Benjamin*, cum urbe mon-
 tana *Nisib*, apud *Ptolem.* lib. vi. cap. 17.
 & *Marcellin.* lib. xxiii. c. xi. Ita *Ga-
 zan* cum *Gazani* & *Chaver* cum *Ca-
 hara* / prout in antiqua *Ptolemaei* tabu-
 la, editionis *Romanae* leguntur: quamvis
 vulgo *Tadzan* scribatur pro *Tadzan*
 eodem lib. cap. iii. & *Kaspe* pro
Kaspe, quæ nunc est *Kahol*. Ita flu-
 vius *Gazan* est *Oras* inde scaturiens.
 Sed ipsum *Benjaminum* audiamus. In-
 de (à finibus Persiæ) inquit, nec est vi-
 ginti octo dierum ad montes *Nisibæ*
 qui sunt juxta flumen *Gazan*. *Israëlitæ*
 qui exiunt inde in Persiam, eunt ibi-
 dem

dem in urbibus Nisibis superest quæ-
 tuor urbes, nimirum Dan, Gablon,
 Aler & Naphali captivitate prius,
 quos illic deportavit Salmanassar Assy-
 riarum; ut scriptum est 2. Reg. cap. 17.
 vers. 6. abduxit eos in Lachish & Cha-
 bor, montes Gerau montesque Madai
 (ex authentica versione 2. Paralip. 28.
 vers. 18. videtur apparere litteram *Lamed*
 esse *Gerusalem* & legendum *Chalash*) nec
 montes, sed flumen *Gerau* & *Flumen*
Madai) Ambitus regionis illius est ex
 diebus: erigentque urbes & castella in
 montanis, quæ ex uno latere alluit flu-
 vius *Gerau*. Nec illis incumbit iugum
 gentium, sed habent prefectum super
 e, nomine R. Ioseph Amathela Levi-
 tam (tempore authoris ante quadren-
 gentiarum annis) & sunt inter eos summi
 sapientie. Seminant quoque & me-
 runt, imo proficiscuntur in bellum ad
 regionem *Cash* (non *Ethiopiam* ut
 vulgo exponit, sed *Cathartam* terram,
 circa flumen *Cash*) unde novi olim Sa-
 maria coloni prædabant. Ioseph. lib. 9.
 antiquis. c. 14.) per viam deserti. Fœ-
 dere junguntur cum paganis Turcis
 (non *Solimanis* *Natalis*, sed *sibi finitimo*,
provincia *Turkellan* *insula*) qui ser-
 viunt spiritibus (*dæmones* *colunt*) &
 castrametantur in Eremitis: gentesque

non edis panes, nec bibis vinum, sed
 vescitur crusta, etiam immundis-
 simam animallem; quæque lato prædita
 vultu, rostrum videt, loco nasi duo
 parvula foramina sive spiracula obse-
 rans, &c. Sed ad urbem Siery regredia-
 mur. Quam Teixera dicit plurimum
 celebrari tum propter amplitudinem
 suam; (scribit enim Iosunes de Persia.
 illam circum sex leucas ambitu suo
 compleri & supra centum milia ci-
 vium alere:) tum propter maximam
 prælii quæ ager illius producit: inter
 quas possimum memoratur *Manna*
 summe perfectionis & bonitatis: Per-
 se vocant *Xir. quist*, quæ dicitur liquo-
 rem arboris *Quist*. Reperitur in plu-
 ribus aliis Persiæ provinciis alia species
Manna, *Torianah* dicta, valde similes
 semini Coriandri, quæ adnascitur cer-
 tis herbis silvestribus instar carduorum:
 hæc admodum delicata est & sœcis;
 quare Persæ vulgo illam exhibent in-
 fantibus & sceminis, quæ utrum ge-
 runt dupliciter quantitate, atque illam
 quæ vulgo nimir. Latet maros hu-
 jus urbis fluvius *Habia*.

Subjungit deinceps Teixera *Merve*
 vel *Mervei*; quam & Vlighbeckius
 agnoscit & collocat ad longitudinem
 quædam xxvii graduum; latitudinem

autem xxvii gradum & 40 scrupulorum.

Et *Strabo* etiam *Vlughbeschius* vocat *Hecatis* ad longitudinem xci grad. & 25 scrupul. latitudinem autem xxxiv grad. 10 scrupul.

Triennio post (inquit *Schikardus* in *Tarich*) scilicet anno Hegiræ xxvi: ab eodem *Othmano* missus est novus exercitus in orientiora Persiæ loca duce *Abdalla* filio *Amer*, qui *Chorasan* penitus expugnaret. Uxor enim pars erat civitas, quam *Turkiman* hospites infederant, jam pridem dedita fuerat ulterioribus tamen ipsa longinquitate locorum hæcenus tuti, libertatem adhuc servabant. Promiserat autem *Othman* nos ei, qui tam remotas regiones prius adoriremur, illius provincie administrationem: ut hac veluti esca militum ad longam expeditionem proutur obsequendam alliceret. Votum ergo fecit *Abdalla*, idque iuramento firmavit, prius non reversurum fore, quam potuisset e *Suvio* qui urbem *Balact* præterlabitur *Marco Polo* *Venetis* memoratam lib. i. cap. 11. cui *Abulpheda* *Tengualy* tribuit longitudinem xci grad. & latitudinem xxvii. Scitasti ergo hioribus, quum appulissent, expugnare magna strenuitate præcepit *Cho-*

Chorasanae urbes *Hera* & *Nisabur* & *Ym* (e) duo loca in Abulpheda uul-
 latis coincidunt, ad longitudinem
 lxxxi & latitudinem xxxvi gra-
 dum, unde mendum arguitur, &
Essenah & *Abram* & *Talican* & *Mar-*
uya & *Saribae*. Omnes magnas, di-
 versae populosas, manna ferre, serico,
 aut aliis meritis excolita nobilitatas.
 Haec ille de *Hera* & *Maruya* jam disti-
 mus.

Almacinus in *Historia Sarcenica*
 lib. 1. cap. 4. Chorasanae provinciae op-
 pida enumerat ista *Nisaburam*, *Hera-*
racam, *Esseniam*, *Talam*, *Abramam*,
Marovarudam, *Talacatum*, *Talica-*
villanam, *Saraviam*, &c.

Nisabur collocatur ab *Vlughbeckio* ad
 longitudinem xxi gradum, lati-
 tudinem autem xxxvi gradum: *Al-*
macinus scribit à *Muslimis* captam an-
 no Christi 647.

Tas collocatur ab *Vlughbeckio* ad
 longitudinem xvi grad. & 30 scrupu-
 lorum, ad latitudinem autem xxvii.
 Unde proclive fuerit errorem qui in
Abulpheda numeris deprehenditur cor-
 rigere. Ex hoc oppido ortus fuit *Nata-*
raddinus celebris mathematicus & *Eu-*
clidis commentator, qui *Musarra-*
ma postremum Caliphum Bagda-

denſum imperio exult. Alias tamen
(inquit Schikardus) cornuto Pappella
etiam Arabica lingua, illarum uxorum
ſuarum lenones qui filios adulteros
elocant pro geminis. Quo pertinet
amant illi locus *Muſſat* (miſi, poſtremo
Caliphus Bagdadensis, qui Narzadili-
no, librum offerenti, vitam id uelut
patrum obicit; in lachas fol. 111. a
andri-Tulcus (populariter uos, indige-
nas uos Chotafan) habere cornos:
ubiam uis ſunt? alluſione ad inho-
neſtum illum lenocinandi morem, quo
mariti aduenis viatoribus, uxoribus loca-
bant ſub ſpecie hoſpitalitatis ut M. Pau-
lus Venerus de provincia Camul refert.

De *Tacharillana*, corpus Almazinus
ſupra ſacit mentionem; ita Schika-
rdus. Penetrarunt etiam armis victori-
bus uſq; ad extremam *Tacharillanem*,
regionem uſq; *Tezaiſar*, in eos Paſby-
meius appellat.

Maruſaradem autem cuius Almaz-
inus ſupra meminſit, collocat Vlugh-
beckius ad longitudinem xcv grad.
latitudinem autem xxvi grad. &
30 ſcrup.

Tacharillan, quod oppidum alii reſe-
runt ad provinciam *Dilem*; ponitur
ab Vlughbeckio ad longitudinem
lxxv gradum 45 ſcrupul. & latitu-
dinem

didem *XXXV*; & *10* scrupulorum; ab illis ad longitudinem *LXXXI* grad. *10* scrupul. latitudinem *XXXVI* graduum & *11* scrupulor. quæ plurimum differunt.

Porro *Talekan* / Inquit Nubientis in octava parte Climatis Tertii; est urbs magna quasi urbs *Mam-Alrudh*, appositæ ad radices montis coalescenti attingentis montes *Herax*; distatque illa à *Mam-Alrudh* septuaginta duobus milliaribus.

A *Talecan* ad urbem *Fariab* habentur *10* mill. pass. Est autem urbs *Fariab* sub ditione Churegian, minor quam sit ipsa *Talekan* & distans ab ea duobus grandibus stationibus, versus plagam Occidentalem; ab hac ad *Asturcan*, versus Orientem habentur *115* mill. pass. pertinet autem *Asturcan* ad *Churegian*; *Churegian* vero nomen est plagæ non urbis. Inter *Asturcan* & *Balch* intrant *115* mill. pass. de *Balch* postea dicemus.

Ad hanc quoque provinciam referunt *Parganam*, cujus meminit *Emacianus*, & *Nubientis*, qui illud locum intra quartum Clima, parte nona ejusdem Climatis; ibi viam à *Samarcanda* ad illam docentem tradit. Memoratur quoque à suo cive *Ahmedo E. Ach-*

medi (qui vulgo deprecatur, ut observat Schiliardus : Mahommed Alkargani audit) cap. 5. ad idem Clima quartum & regionem Chorasan : cui non tantum ut indigent loci, sed & mathematici quondam excellentissimo, plena fides merito est adhibenda. Quia igitur cap. 2. procedenti, illud Clima servatur ad xxxix grad. ideo impossibile credo ut ea urbs in latitudine habeat xli grad. quod ei tribuit Abdulphad, sed numerum corruptum esse, adeoque hanc civitatem tribus minimum gradibus esse Australiorem. Hæc ille.

Kerman.

Kerman (inquit Teixeira) provincia inter Parthiam & Kataronen media, inter primas censetur Regni Persæ, tam amplitudine, quam variarum & mirrarum rerum proventus, quæ marini in Oriente sunt : quales sunt : Aqua rosacea, quam in regno Persiæ habent duorum generum : alia enim fit per infusionem, hanc sua lingua vocant Gul-As : alia fit per extractionem & alembicum, quam appellant Archa-Gul, quasi dicas sudorem rosarum. Prior illa per infusionem in hac provincia maxime usurpatur.

Item aulæ sive stragula, quæ à Persis
appell.

appellatur *Kalichy*, à Lusitanis autem *Negatife*; quæ quidem in his sunt *Kalid* preciosissima & perfectissima continentur; in hac autem provincia secundæ nominæ.

Tertio *Taria* sive ut Persæ vocant *Taryab*, quæ solummodo in hac provincia reperitur, in unico monte, qui distat à Metropoli hujus provincie duodecim fassangis. Hanc scribit *Teixera* fieri è gleba hujus montis, aqua mixta, & in vasis argillaceis in furnis excoctâ; effusa enim aqua postquam ebulliverit, Tutiam hanc vasis adhaerere & reprehendit *Cassianus ab Horto*, qui è cineribus arboris *Gaum* confiasit tradit. Fert præterea hæc provincia præstantissimum & laudatissimum cuminum sive ut *Teixera* scribit herbatum contra lumbricos intestinales, quæ à Portugalibus vocatur *Lambriquera*. Persæ appellant hæc lingua *Dram ab Kermeny*, id est, medicinam è provincia *Kermeny*, aut adversus lumbricos; ambigua est enim vox *Kermeny* apud Persas, tam lumbricos quam provinciam hæc denotant; in quem finem adducit *Rythmum* poetæ cujusdam Persæ, quem vocant *Cogam* lafer sive lafer; qui ludens vocis hujus homonymia, legit principem quendam iter facien-

scis, cui ad uires accide vos quendam
ipsum compellens suo nomine ille ad
eum conuersus vidit tantum cranioq.
humanum humi proiecitur: quum al-
iud interrogasset, quinam esset & unde
ipsum dasset, respondit erantini, scias
me dispendio hominem fuisse & coro-
nam gestasse mihi, subiugaretam au-
tem plurimas provincias, & sola super-
erat Kernon, quam quum & subiugare
pararem, subito ab ipsa superatus fui &
devotus à Kernon, itaque à me
exemplum capias, tibi quod uis fiat.

Eadem provincia producit lapidem
quendam nigrum & transparentem &
nigris punctis velut arandis respar-
sum: dux autem huius lapidis repo-
sitorum species: una que petitur ex
provinciis Kernon & Karasen que
optima est & maximi pretii: altera vi-
detur quam Perse vocant Mely, quia
petitur à Mela sive Mocha ad mare Ru-
brum sita. Vocant hunc lapidem sive
gemmam Samas, utunturque eo A-
rabes, Perse & Indi ad adfatus oculo-
rum, quibus egregie medentur, cum aliis
simplicibus preparatus: itemque ad
ornatum, tam maris quam formine,
infundendo oculos ut pulchriora vi-
deantur: amant enim Perse oculos ni-
gros, quales fere habent feminae Per-
se.

Gen. Teixeira opinatur Iesabelem hoc loco nomen fuisse quum ex fenestris prospiceret.

Metropolis huius provincie (inquit Teixeira) est *Kerman*, præterquam & alia oppida continet sed haud magni nominis.

Nubienſis ſcribit certam *Kerman* jaceret inter *Perſiam* & *Meyran*, (quam hodie vocant *Maſaſſana*) & continere urbes: *Mungian*, *Vandell*, *Valabged*, *Huccan*, *Rudhan*, *Roffac*, *Arroſſac*, *Sigian*, *Iardelſe*, *Aquand*, *Mahan*, *Chahiz*, *Glanab*, *Giroſi*, *Hormoz*, *Sura*, *Mann*, *Riaſan*, *Bamm*, *Faiſeg*, *Cyrrimaſin* & *Maſſib*. Vtriſque autem *Perſiæ* & *Karman* extremitatibus junctam eſſe ab Oriente ſiſtitudinem maximam cui nulla alia æqualis reperitur in terra habitura.

Nubienſis vocat maximam huius provincie urbem *Sigian*, quam & *Vlugbhekis* agnoſcit, ad longitudinem quidem 30 graduum, latitudinem autem 22 1/2 graduum & 30 ſerupulorum. Et ab hac ad *Giroſi* ſex haberi ſtationes & viam eſſe capiendam per *Nahyan*. *Giroſi* autem (inquit) magna eſt, habetque in longitudine ſere duo millia. De urbibus *Karman* eſt etiam nomen *Nahla*, parva quidem, ſed pulchra

& Mooris adificiis habent vicor mers-
cibus atque artibus illustres. Ab hac
ad Sirgian habentur 6000 mill. pass.
(erratum credo in numeris, verūm pe-
nitentionem. Et ab hac ad Glosi, meri-
dem versus, 12 mill. pass. & ab ista ad
Nahian xviii mill. pass. Præterea ex
urbibus, quæ iacent inter Glosi & Fah-
rag, est urbs *Hermas* Regis, quæ voca-
tur hac compellente urbs *Hanc*, distat
que à Glosi statione una, versus Occi-
dentem.

Ab ipsa ad urbem *Samm* habentur
statio. Et à *Samm* ad *Grosi* stationes
duæ magnæ videlicet 12 mill. pass.
A *Samm* quoque ad *Quermaſſo*, statio.

Ex urbibus *Karmen* est etiam urbs
Hermas maritima, adiacens mari Per-
ſico, opposita æstuario *Hanc* dicto,
ex eodem mari Perſico egredienti per
quod naves ingrediuntur à mari ad ur-
bem usque.

Porro urbs *Fahrag* sita est in latitudo
solitudinis attingentis *Sexellæ* ducentis
decem milliaribus, toto scilicet in-
tervallo, quod prædicta solitudo habet
in latitudine. A *Fahrag* ad *Quermaſſo*
paulo ante nominatam habetur statio.

Credo urbem *Fahrag* esse eandem
cum *Patra* vel *Farah*, quæ transitur ab
his qui à *Candahar* petunt *Perſiam* *ala*
qua

qua consulenda sunt hincrasia quæ in
secunda parte explicabimus.

Quod autem hic scribit Nubiensis de
urbe Hormus maritima, non est intel-
ligendum de urbe *Hormuz* in insula
sua, quæ antea dicebatur *Germa*, sed de
priori urbe quam *Xa Nahamed* pri-
mus Rex Hormuzi condidit in con-
tinente haud longe à *Kosick*, quam
Scinceps decimus quartus Rex *Mir-
Bahadin* reliquit & suos transfudit in
insulam, ubi hodieque urbs *Hormuz*
ita est. Sed hæc in descriptione *Hor-
muzi* explicabuntur plenius.

*De Regno Hormuz & ceteris Persiæ
in Sinu Persico sitis.*

TEleera, Solent navigationum in
Indiam præter Sinum Persicum divi-
dere in duas partes nimirum in fretum
Harmurianum, cujus principium de-
signant inter *Gassal* in Persia, & pro-
montorium de *Rozalgatt* in Arabia: &
in fretum *Babon*, ab *Hormuz*, sive
Germa usque ad extremum gremium Si-
nus, ubi oppidum *Basra* situm est, &
famosi amnes *Tigris* & *Euphrates* con-
flunt. In medio autem, licet minime
æquali utrimque intervallo (nam una
pars tantum centum leucas in longitu-
dinem patet, altera septuaginta) sita
est

est insula *Geran* sive *Harmat*, antea
 vocata *Ser* aut septem miliaria *per* & di-
 stans à continente *Perse*, ubi nup-
 tum è regione *Dezar* quinquè millia :
 & ab *Arabia* novem leucas : obtinet
 autem multa singularia & digna nota-
 ri. Ardebat olim, unde longe asperri-
 ma est facta : Sicut illam mons ab ipso
 mari ad alterum inter ortum & occi-
 dum : à cuius radicibus ad eorum *Se-*
ptentrionale ubi oppidum & arx jacet,
 intervallo quasi unius miliaris, plana
 est & minus aspera : verum trans mon-
 tes, nihil habet præter asperissimos col-
 les & horribilia præcipitia. Continet
 plurimum salis fossilis : absolutissimi
 sulphuris quoque maximam copiam :
Hymæ, qua interdum validissime pluit,
 torrentes qui de montibus in dictam
 planiciem descendunt, ab æstu cogun-
 tur in saltem.

Mirabile autem & illud, quod quoniam
 insula distet ab *Aquatore* versus *Ardū*
 viginti septem gradibus & semisse (aliis
 xxv tantum gradibus) tantum æstus
 virtute mensibus experiet, ut incolæ vic-
 tre possint.

Tres habet fontes perennes, ad radi-
 ces montis, diversis locis, è quibus e-
 riuntur tres amniculi, limpidissimi
 quidam aquæ, sed maris instar sal-
 quæ

que Inftar glaciæ ita concrefcit & unicumque regis ut hominum equorumque velligia fuffineat, aqua interioris fubtus labente. Sal autem univerſum tam foſſile, quam qui à ſole coagularur, medicinalis; poſtერიorem autem tantum aſperant in cibis & condimentis nam foſſile ita acer eſt ut magis corrodat, quam conſervet carnes & alia quibus miſcerit.

Habet præterea Inſula duos ſtans, qui deſcunt in cornu ætneum, cui æx Perungalloſum inædificata eſt, ex mellibus & minutiffimis rotis Orientis; aquarum tamen potabiliſſimæ inope eſt, præterquam pluviarum quæ in agro colliguntur in cifternas, quarum plures paſſim videntur: Solummodo in *Yrupaque*, ad caput inſule, pura viſitur aqua dulcis, quæ Rex & VVatir hortos ſuos rigant, quos uterque ibidem habet, qui optimos fructus producant: quæ in reliqua inſula, nulla arbores aut planæ viſantur, præterquam in planicie illa, aliquot quæ fructus ferunt ſpinofos qui toto anno viſent, vocant *Cenar*; & pumilas aliquot malas primo vere & Senam purgatricem quam vocant *Makis*. Angulus autem iſte terræ ſolo eſt argilloſo & ſiccus, è quo vaſa componuntur è quibus

huc possent, postquam saluginem detraherent. Intra Tempusque inter-
petras haud longe à mari. sequantur aqua
salubris, quam indigenae vocant *Sal-
darmen*, id est aquam medicamentalem,
que pota alvum solvit & expurgat om-
nia feces & immunditias: unde ceteris
auti temporibus nulli solent accu-
rere & illam potare quantum opus ha-
beat: cujus experimentum capiunt
comedendo partem Ananisi aut Li-
monis, nam si statim semina per sedes
exsulant, sufficienter se purgatos cre-
dunt.

Reperiuntur in insula hac plurimae
raptae & Adibes (vulpecularum
species) perdices, variae aliaeque aves:
milium autem est, quoniam nulla aquae
dulces hic reperiuntur, quam quas i. m.
dicimus, quid ista animalia possent:
nam minus verisimile est salis aquae
potare, licet quidam id crediderint.

Oppidum haud ita magnam est: il-
let olim majus fuerit: nam pars aliqua
illius demolita fuit, & in grandem
arcem ante arcem convertita. Aedificia
sunt ex vivo saxo haud admodum
grandes, ut facilius terrae motus ferant
quibus insula obnoxia est: & gypso
quodam albo cernitur, cuius in con-
suetudine magna est copia, vocat *Gaele*.

aut rubro, quem insula gignit, sed inferioris naturæ. In arboribus autem in aqua constructis, aut quæ aquis rursus necesse est, uruntur alto eximento, quod hoc modo fit: (vocat Charus) sumunt vetustissimum sterces & stabulis mulorum, & eugunt in oves sive grandes pilæ, quas ad solem siccitas, accumulaturque urunt certo tempore, reponunt autem quod residuum sit: quam autem eo uti volint, effundunt illud in parietentum durum, ubi ab aliquot Arabibus camella trahitur & pinbitur donec idoneum reddant: statimque adhibetur, nam si in crassum servetur, corrumpitur & fit inutile.

Iodigenæ maximam partem sunt coloris candido; mater urbani & formæ, femine formosæ: loquuntur lingua Persicam; suntque Mahometani; licet alii & secta Syacorum qui Alii venerantur, alii & Turcorum, quales Rex erat. Habitant præterea hic multi Christiani, Portugalli, Armeni, Georgiani; Iacobitæ, & Nestoriani: plures quoque gentiles & circiter centum quinquaginta familie Iudeorum. Licet autem insula ita sterilis sit, tanta copia aliunde inferuntur omnia necessaria, ut vili pretio vendant.

Nec hic salubris est præsertim vent & zila.

illate, quia immoventes sunt malignos humores consumit, autumnae tamen morbosae.

Denique Imperium est longe quiberrimum, cuius Reges iam potestate fuerunt, ut magni parvi Arabiae & Persiae, & toti illi sinui ad Baloram usque imperaverint: donec à Portugallia propinqua & insula ipsa eriperetur. Ab eo tempore sensim commercia declinaverunt, propter perfectorum Lusitanorum exactiones & injurias.

Insula autem hæc intercepta fuit ab Alfonso Albuquerque anno cld lxxvii.

Laræ insula distat ab insula Harma circiter quatuor leucas versus meridiem & Arabie continentem.

Quixome sive *Brill* insula sita est ad continentem Persiae, fretis sive sinu maris ab illa divisa, patet in longitudinem quidam viginti quinque leucas; in latitudinem vero duas aut tres, distat ab Harma duabus leucis. Promontorium insulae vocatur *Sernion*.

Key quam Portugalli vocant *Quay* est exigua insula in medio freti Balorae; fontibus abundans & arboribus veranans, fuit quandam caput regni, nunc desolata & inculta.

Agem est exigua insula, quæ insulae Quixome adjacet, stationem hinc
ep.

opportunitatem navibus præbet.

Adalguri insula, quam Portugalli vocant *de los perales* ob innumerabiles avium copiam, quarum ova Arabes solent colligere & ad varias partes venum portare.

Lar sive *Lara*, insula quatuor aut quinque leucis à continente, & raris incolis rura, ob metum Arabum, qui vocantur *Sontaque* & *Nimolas*, & oram Persæ incolunt.

Karya insula è regione *Rey Orya* dia, tribus leucis à continente, montosa & scopulosa, æque incolita.

Insula *Karben*, hæc est in medietate sinus *Perlich*, centum leucis ab *Harmuz* & eodem à *Basora*, exiguo intervallo à continente Arabes è regione portus *Karise*, quæ est in ditione *Lacah*, quam *Tamorum* imperator possidet. Habitata est Arabibus, Rex autem Persæ hic tantum prædictum habet & præsidium, ab anno 1113 c. n. quo illam ex insidiis & per prodicionem triplex *Harmuzino* Regi. Solo est ameno, abundatque fructibus, præsertim dactylis, triticeum parve fert, herbarum modice. *Oryza*, quam communiter usant, ab *Harmuzio* solet subvectari. Aquæ sunt magis salubres quam doceri, inter quas *Nanyah* celebrantur

DESCRIPCIÓN

profundissimi sunt puri in medicina-
tali; secundum locum maris et, quae
sub marinis fluctibus hauriuntur, et
hunc modum: in principia sumuntur
insulae censeatur Manama ad totum
sunt; in mari autem quidam alio, ali-
tudine etiam oxygonum, scilicet sunt
et sunt aquae purae & dulces, quon-
iam uainando uisceribus et corio hauriunt
egere, & vendunt vili precio. Nar-
rant autem Mahumetani sene, hos
fontes in terra quondam fuisse & a flu-
vibus solisse haurire: unde insulae no-
men fuisse inditum, quod in Arabica
lingua sonat duo maria & Bar mare &
Hec duo: sed alii opinantur id nomen
hypothesi & duobus annibus qui de-
cesserunt & crucis in modum insulam
dividunt.

Famosa est insula ob unionem co-
piam quae in ambio & vicino mari ca-
pi solet. Duo enim loca in India; Mar-
garitarum piscatura celebrantur; ni-
mirum hic in Sinu Persico; altera juxta
Manas seu in freto quod Insulam Cy-
lex dividit & promontorio continen-
tis, quod Tatas Cery dicitur & a Por-
tugalis Comery.

Piscationem autem in Barhen co-
stituntur interdum mense junio, pluri-
mum autem julio, prodantque ad
finitur

finem Augusti: solent autem ut plurimum idem convenire arietes darentur
 Symbor: centum ex hac insula, quin-
 quaginta *in far*. & toridum de *Nih-*
hah. Capimus autem conchas ordi-
 nario in portu Arabie quem vocant
 Katar, decem leucis ab insula hac versus
 meridiam.

Valones hujus Sinus prestant longe
 reliquis totius orbis tam pulchritudine
 quam pondere: solent autem hic quot-
 annis educi ad valorem quingentorum
 millium denariorum, præter magnam
 numerum, qui calant: Perficiunt vero
 Hæmarii præcipue quousque supra
 quatuor millia denariorum, præter quæ-
 dam, quem faciebant ipse.

Sunt & alia præterea loca intra hunc
 Sinum, ubi conchæ hæc capiuntur men-
 se Septembri, ut *Nihbeh*, *Tent*, *Raqal*,
gore & sub insula, sed hæc captura non
 est magni momenti.

Venduntur autem hic uniones per
 Abas, quarum tres facies Quilaten
 sive Quaraten, & Mithcales quæ con-
 stant viginti quatuor Quaratis, præ-
 feruntur minores Margaritæ, quarum
 qualitas pro numero in uno mithcali
 contentarum æstimari solet.

Nahicse dexterum maris Persici
 latus pertinet ad Arabes, sinistrum ad

Petras habet autem in latitudine ducenta & decem millia, in profunditate vero à septuaginta alnis ad octuaginta commemorat autem ad ostium Tigris in mare Persicum extensis *Alche* / *Cast.*, disicque à *Ras* / *via* iham esse ad oppidum *Pahrals*, id est, ducenta miliaria ad litus Arabum suam, statonari undecim.

Denique Ormus haec descriptum accepit à Nicolao Hemmio nescire. Distat ab æquatore versus Arctum sex & viginti gradibus & septem & viginti scrupulis. Persarum Rex hoc oppidum ope Anglorum cepit Portugalis anno 1502. Asperunt autem ibidem fracturas machinas bellicas, tum majores quam meliores, parum ex ære partim à ferro confectas, quarum octuaginta hodie Arcem servant, reliqua ad vicinas arces sunt translata, ut & ad oppidum *Gormon* & *Laar*, quædam denique ad Civitatem *Hispalem*, ubi ante arcem disposita videntur.

In Men Persico quotannis perflant venti triplices, quæ tempestates ipsæ appellantur *Eianvari*, *Eicay*, *Ehele* / *hve* *Eighef*; ratio autem navigationis hic ita se habet.

Menibus, Novembri, Decembri, Januario, Febuario, Martio Aug. Aprili,

impetlat opportuna est tam ingre-
dientibus quam egredientibus Sium.
Mensibus Mayo, Iunio, Iulio, ingre-
dientibus quidem opportuna est, sed
egredientibus adversa. Contra vero
Augusto, Septembri & Octobri tantum
egredientibus propitia.

Series Regum Harmuz à Teizera.

Primus in ordine horum Regum po-
nitur à Teizera Ka Mahummed, filius
regis Arabis, qui transito Sinu Persico
urbem Harmuz condidit in continen-
ti, haud longe à Kofteck in loco dicto
Harmuz, in vicinia Xyrax & Kermou.

Huic successit filius *Solymen*; huic
filius *Iza*; illi eidem filius *Lachery*;
huic filius *Kaykabad*; huic filius *Iza* 11.
Huic eidem filius *Mamud*; huic filius
Xaraxa; huic cognatus *Amir Ka-
ladin Melveg*; qui filiam suam *Sei Al-
latam Xabadin* tradidit in uxorem co-
gnato suo *Amir Seyfadin Abou Ar-
hlio Aly* Germani sui Regis insule
Key; qui *Xabadin* mortuo successit
in regnum.

Huic successit *Xabadin Mamud* illius
consobrinus; illi autem *Amir Roen-
din Mamud* filius *Hamid*, qui obiit an-
no 1106 c. 1998.

Huic successit filius *Amir Seyfadin*

Noverat, qui cæsus fuit à fratribus suis
anno 1100 ccc xii.

Massad decimus quartus Rex suc-
cessit fratri, qui fugatus fugit in A-
mon, postquam tres annos regnavit.

Mir Baham 13us *Syba* manci-
pium regis *Noverat* illi successit: sed
Turca omnia vallantibus, reliquo *Har-*
ma 14us si conuulit ad insulam *Qerix* 15us,
atque inde ad insulam *Cetur*, ubi ho-
dieque urbs *Harma* videtur. Obiit an-
no 1100 ccc xiv.

Huius successit *Amir Ayxadis Gorden-*
Xa, 2us vtrorum regum prolapia, qui
obiit anno 1100 ccc xviii.

Successit filius *Amir Malarexadin*
Baham 16us decimus septimus Rex,
quem regno & vita spoliavit anno
1100 ccc xix. *Mir Xabatin Isaf* tyrannus,
& vicissim fuit occisus à *Mir Xa-*
Kedabin fil. *Gordenxa*, qui cepit insu-
lam *Rashan*, *Katizam*, *Karjam* & *Da-*
rad: sed fuit à regno pulsus à Germano
Malek Naçamadis: quo mortuo illud
recuperavit, discessitque an. 1100 ccc xvi.

Successit illius filius *Tove* 17us qui
rebus multis præclare gestis obiit an-
no 1100 ccc xxviii.

Hinc successerunt filii ordine: primo
Massad priusogenitus: deinde *Xaba-*
da: tertio *Safer* 18us quo regnasse
Suzby

Sophy Myalila Persa continentem omnem abjugarit.

Huic successit Xavus illi autem Syssadino quo regnante insula Harmus occupata fuit à Porzengalis arabicis. Sub quibus porro Harmusii Reges veluti precario regnabant, libera solum in eos potestate.

Siston & Sagistan.

Tertio videtur Siston & Sagistan facere duas provincias : quum tamen tantum una eadem esse videatur.

Siston autem ita describitur Provincia *Siston* (inquit) sita est sub provincia Karasone & Kermou, vtrum patet Persia quæ Sinum Persicum contingunt, ita ut ab una parte habeat Persiam, ad eam præfecturam quinquæ pertinet *Siston*, & ab altera regionem *Marege*, ad confinia Indiar. Scribit autem libro secundo capite xxxii. Ab Calpurnio & Jark Matarie filio Marou, qui successit fratri suo Germone Mawou, privatum quendam hominem, nomine *Amzab* in hac provincia rebellasse, & bonam partem provincie subegisse, verum à præfecto Karasonia debellatum fuisse & provinciales ad officium reductos.

• Joannes de Persia scripsit hanc provinciam

vinciam, patet in longitudinem quinquaginta leucas, epique metropolis vocari Ciffam, in qua circiter quinquaginta millia civium numerantur.

Boterus in Relationibus suis amplius falibus de Asia, parte prima libro secundo, scribit post Eri live Ariam provinciam, superato monte *Cabecan*, descendens in provinciam *Sigellan*, regionem undique montibus cinctam, e quarum medio exit fluvius *Sirvan*. Sequitur deinceps *Creea*, ibi olim fuit *Gedroba*, cum oppidis *Canab*, *Sifan*, *Atalet*, *Racigno*, *Tumcam*, *Afhan*.

Nublenſis ſcribit: Sigellan provinciam hinc iungere cum ſolitudine illa maxima. (cujus ſupra quoque meminimus) & celebriora illius urbes eſſe *Zarang*, *Tas*, *Fari*, *Hovan*, *Sarvan*, *Bell*, *Nanjan*, *Bengval*, *Afſangiai*, *Tia*, *Hof*, *Baanin*, *Dera*, *Hara*, *Cera*, *Dara*, *Malin*, *Karcia*, *Haſum*, & *Baſard*.

Schikardus in Tarchi opusculis populos, quos Leonclavius vocat *Sog-Sog*, veteribus Drangianos fuiſſe dictos, qui juxta fluvium Arhin habitarent, Caſſido nunc *Sineſi* vocatum.

Porro *Zarang* vel *Zarant* meminere quoque Vlogbekius & collocat illam ſil-

longitudinem quidem *xcvii* graduum,
latitudinem autem *xxxii* graduum
& *30* scrupulorum: esse autem urbem
Chistan sive *Sistan*.

Subiit idem *Nuhienſis* pars octava
Climatis tertiæ. Orientalem partem *Se-*
gistan conjungi cum *Gāme*, & plagam
conterminantem *Ghame* vocari *Kamer*.

Observandum porro ē *Nuhienſi*, op-
pidum *Laasia* distare ab urbe *Dertel*
apposita ad ripam fluvii *Hendemen*
unius diei itinere.

Item ab urbe *Segetval* ad *Kahar* iter
esse *Quintum* verius: & ab hac ad flu-
men *Hendemen* *Septuaginta* ver-
sus, unius haberi *Stationis* intervallum,
& hoc flumine trajecto occurrere ur-
bem *Dertel* ad ejusdem ripam appo-
sitam.

Item *Darat* urbem propinquam esse
flumini *Maru* *Almudh*.

Darat autem distare ab urbe *Corra*
Stationem unam.

Malis denique distare *Stationem*
unam à *Bucergian*, quæ est urbs perti-
nens ad terram *Chorasan*.

De cæteris urbibus nihil memorabile
adhuc observavi, nisi quod *Vlugibee-*
kins *Sest* collocat ad longitudinem
quidem *lxxx* graduum, latitudinem
autem *xxxiii*.

Mauri.

HOc regnum appellatur ab aliis *Ge-
luche*. *Maquerra* : incolæ sunt
Baluchæ, quibus anno 613 Christi.
imperabat *Melick Myrza*, qui quon-
dam Regem Persarum superiorem
agnovisse, tunc jugum excussisse, &
tributum pendere recusabat : putant
hanc esse provinciam illam, quam ve-
teri Geographi vocant *Carmanicam*.

Sunt autem Baluchæ hi, feroces &
valde barbara natio, ita ut Robertus
Covertus Anglus prodit, anthropophaga-
rus esse, attingunt Indum Oceanum var-
ias oras.

Quam Angli anno 612 Christi. Ro-
bertum Sherleyum Persarum regis Le-
gatum reducant, applicuerunt ad
hanc provinciam. Incolæ autem ut
ipsos in insidias præcipitarent, fingē-
bant Regem suum *Melick Myrtam*
Regi Persarum obnoxium atque obco-
tributarium esse : addunt facile & com-
positionem iter esse, ut ipsorum pro-
vincia in Persiam : nam à *Quader* tan-
tum novata : dictum iter esse ad *Chis-*
manive, atque inde undecim dierum
iter ad aulam regis *Hispahan*.

Quare Angli facile persuaserunt ut
se cum oneraria sua conferrent ad pre-
dictum

cipuum hujus regionis portum qui dicitur *Guader* vel *Guaciel* : Ad decem ipsis dux itineris ad terram ipsam penitus innotitam. Itaque unum nauti non sine certamine, & aliquot Balochum interitu, eo contenderunt. Et decimo septimo mensis Septembris applicuerunt ad *Guader*, & anchors jecerunt in portu. Atque hic haud dubio omnes fuissent cruciati, & facinus Legati irreptum & navis ipsa intercepta, nisi à quodam Hoge Comae de imminenti periculo fuissent admoniti. Nam mendacis perfecti *Guader* & ipsius Regis relictis, jam aliquot facerent cum facinus Legati in terram exposuerant, & jam cum Legato in terram exire parabant, cum insula ipsi patebunt. Itaque non sine summa difficultate & assu facinas suas recuperarunt & inde se abstraxerunt, & navigantes ad ostium Indi fluminis.

Notant autem hanc provinciam Macqueronam, partem esse Aëx continentis & hinc jungete cum Persia : & portum hunc *Guader* suum esse ad vigesimum quintum gradum septentrionalis latitudinis : & summam hic esse anchors figendi opportunitatem in mari quatuor aut quinque orgyas a. Ostium autem fluminis Indi, quem

quem Indigenæ vocant *Syade* distat ab æquatore verius Arcum quatuor & viginti gradibus & triginta octo scrupulis. Unde facile colligi potest quàm prope hæc regio Indiam veram contingat.

Candahar.

A Nesquam ab his artibus & Orisentalibus Persarum regni provinciis ad interiora regrediuntur, aliquid nobis dicendum est de Candahar regno, quod Rex Persarum *Xa Abas* ab Indorum rege sive magno Mogole recuperavit.

A metropoli Indis *Lahore* ad Candahar iter instituitur ad hunc modum: ad *Chark Jander* celsum oppidum xi cos. ad *Nen Seray* xv. ad *Atterray* viii. ad *Quimal Chan* xix. ad *Hetpach* xv. ad *Alicafayan* xii. ad *Tramban* totidem: ad *Serhusbad* xiv. ad *Calixickebandes* xv. ad *Aturhan* xii. antiquum oppidum *hand sapra* iii cos. ab Indo.

Hinc trajecto flumine ad *Pette Alla* exiguum pagum, xx: dehinc alter fluvius rarihus trajectendus, & paulo post tertius sol minor, qui *Latta* appellatur. Deinceps per asperos montes & arida atque latronibus obnoxia loca transitur: ad *Charzan* exiguum castellum

tertio vallo septem, ubi Mogol præsidium esse advertat latrones, à quibus hi ipsi præsidarii non minus abluant. Intermedio silvarum omnium rerum copia est, præterquam quod paucis locis, nonnihil geminis reperitur, jumentorum solatio. Montium, quos diximus, incolæ appellantur *Agrani*, latrocinis & furtis super modum infames. A Chatta ad *Savkera* eorundem barbarorum municipium, ubi Mogol arcem habet & satræ præsidiorum, septuaginta & duo numerantur colæ. Toto hoc intervallo, omni generis commestum vendunt incolæ ministrantibus suis vili pretio. Porro ad *Savkera* tres pagos sibi invicem, ad radicem montium, in modum trianguli conjuncti, xiv colæ. Hinc ad anguliam montium ipsi vocant *Darver*, ubi pauci admodum plurimos possunt sustinere & sustine, sanctiores xiv colæ. Ad *Passepa* castellum *Darver* non ab simile xxiii colæ. A quo ad Candahar per vastos montes & viam omnium penæ reum, indigam resant xx colæ.

In montanis autem hujus regni Candahar degunt ferocissimi populi, quos *Passani* & *Agrani* vocant, robusto corpore & colore quidem paulo candidiore quam vulgo sunt Indi præterea fur.

furia, latrocinia & ingenui candelitagi infames; & licet ob Mogoris reverentiam & ob lucri dulcedinem quod est mercionibus percipiant (nam abundant pecore & frugibus) paulo citius superioribus annis cum linceantibus ager, capite dicuntur; sed non raro quum paucos & ingenuos offendant advenas, abripiunt illos in via monium, mancipantque strellibus operibus, mulantque eos nonnunquam ne possint aufugere.

Metropolis huius regni *Candalar* antiquum est oppidum, olim quidem, ut ferunt, à Barcanibus habitatum; nunc autem à Tartanis; magnum & pulchrum est oppidum, & commerciorum opportunitas, siquidem mercatores Occidentis & Orientis hic ultra citroque commeant; in quem finem in agro illius ad septem aut octo millia Catolorum ut plurimum aluntur; Provincia prefector ibidem degit cum valido presidio; Vitis ad Occidentem percipit & aspero monte, ad Meridiem & Orientum valido cingitur muro; Suburbia superant pene ipsam urbem, tantus hic est advenarum ab omni parte conuentus. Annonæ quidem hic satis magna est copia, verum summa caritas tum ob frequentiam hominum, tum maxime
gola

quæ omnia regio inter hanc urbem & Euphratem admodum infertunda est, ita ut pluribus locis vix quaquam herbiæ videre sit, præter aquarum defectum qui ingens est, præter fallacem & insalubrem.

Distabat denique cum quum Mogol expositus, tantum triginta eos. à finibus regni Persarum.

Quæ ratione Persarum Imperium urbem recuperaverit, in Indiciis nostris explicuimus.

Maurenabar & Turquellæ.

M *Maurenabar* (inquit Teixeira) appellatur regiones quæ jacentiam fluvium *Gehon* (qui alibi dicitur *Gichon*) qui illas dividit à *Kasabene*, hic jacet *Kasratin* & *Gaznahem*. De *Kasratin* diximus supra à *Schikardo*, ad provinciam *Kasabon*. Nubienſis vocat *Chouartin* & in octava parte Climatis terræ scribit; A *Maure* ad *Amel* non longe distantiam ab amne *Gehon* sex modicæ stationes, id est millia octo viginti quatuor: Et vero *Amel*, quæ pulchra est civitas distat à prædicto amne *Gehon* tribus milliaribus. Et ab hac *Amel* ad urbem *Chouartin*, quæ & *Georgiantia* vocatur, duodecim habentur stationes. Et à *Georgiantia*
ad

ad laevam suam Nationes sex. Similiter
ab eadem ad dextram, ascendendo per
amurum, Nationes quatuor; & dextram
ad *Tarsoch*, per flumen, Nationes quin-
que. A *Tarsoch*, per flumen, ad *Lado*
hassian Nationes tresdecim. Atque hanc
est longitudinem *Chorasani* & *Cynanensis*,
iuxta eandem summam videlicet quodeci-
ginta stationum.

Chorasani faciunt alii provinciam per
se, exque tribuntur urbes *Chorasan*, *Sema-
nash* (forte eadem cum eam *Larum*) &
Dammas / quarum longitudines &
latitudines vide supra.

Nubiensis porro scribitur flumen *Gi-
tas* originem trahere ex terra *Vaghar*,
in finibus *Zathachian* & eodem vo-
cari *Hachyat*. Inducereque in illud quin-
que magnos amnes ex finibus *Gil* &
Fach, ex quibus omnibus flumen tam
grande constituatur, ut reliqua cuba
terrarum hominum, tam equarum copia
quam alvei latitudine atque altitudine
facile superet. Memorat quoque inter
amnes qui conflant in *Gitas*, amnem
Vachistab qui egreditur ex regionibus
Tare (vel *Tarjactian*) *Schikardos* au-
tem asserit, amnem *Gradenem* eundem
esse cum eo quem *Prolenaxas* lib. 6. o. 12
vocat *Oxam*, qui dudum terminus fuit
inter *Perlas* & veteres *Turcas*.

Adjungit deinde Tristana *Terpasilla* Regionem ad oram maris Caspii versus situm, in terris *Mans* & *Nabaz*, cujus incolae Persie vocantur *Turci* sive *Turkoman*, à quibus haud dubio *Turci* orti.

Benjamin Judaeus (in librorario) scribit à finibus Persiae viginti octo dierum iter esse ad montes *Nisibis*, qui sunt juxta flumen *Gozan*: *Israëlitae* autem qui inde veniunt in Persiam, affirmant in urbibus *Nisibis* superasse quatuor tribus *Dan*, *Zabulon*, *Aser* & *Naphtali*: esseque illos fecerit punitos cum pagani Turci (non hodiernis *Natolis* (inquit *Schliardus*) sed sibi tunc finitima, provincia *Turkeslan* incolis) qui serviant spiritibus, &c. Ut provincia haec magis illustretur, adjungam hic quae *Haytho* scripta reliquit cap. 11. Iniquitatis filii *Agareni*, (inquit) copioso exercitu congregato regnum Persarum invadere cogitarunt. Et primo ingressi fuerunt *Meisopotamiam*, deinde perrexerunt ad regnum *Chaldaeorum*, quod erat sub dominio Persarum Regis, qui non poterat resistere Sarcenis, unde de terra illa fecerunt omnia vota sua. Rex vero Persarum *Asiacesch* nomine (is est *Isidore*) mittens Sarcenorum potestatem subjugari nuncios illos ad terras & regna quae trans Euphratem

flumen *Phisus* (iuxta *Grosium* et *poli-*
dicum) & ab eis subsidium imploravit,
promittente veniuntibus magna stipen-
dium & honorem.

De regione igitur *Tarquillae*. Quod
proxima erat regno *Persarum*, con-
gregaverunt se sex milia virorum, qui
nominabantur tunc temporis *Terr-*
mani & iter arripientes, Regi *Persarum*
dare subsidium intendebant. Trans-
verunt quoque flumen *Phisus*. Acc.
Schikardus autem recte asseruit summa
quod *Turquetmani* hi transierunt fuisse
Gardem & *Aythiam* hic lapsam: idque
ex ipso *Aythia* qui cap. 7. *Persiam*
distinguit (pro statu regni sex statibus) in
duas regiones. Vnam quae superior mi-
nor & planior est, facit consistem *Tur-*
kestanis: alteram inferiorem extendit
usque ad *Armenos* & *Medos*. Illius pri-
mae habitantes appellat *Persas* proprie-
qui olim *Idois* & *Solem* coluerunt, ve-
bes eorum nominans *Bolus* & *Seo-*
noegani (quae sic corrupte scribuntur
pro *Buchara*, *Medis* *Avicenna* & *Sam-*
arcanda regis *Tamerlani* ortu nobi-
litate) ut non possit esse alia quam
Bactriana, ubi *Ptolemaeo* sita sunt Me-
tropolis *Bactra* & *Marcanda* lib. 6. c. 11.
Hujus vero secundae regionis, urbes to-
tidem praecipuas nominat *Nelabel* &

Spachen, quæ rectius Nitabus & Tschaban effertur & sita correspondens Prolemaica Nisibi quidem in Aria & Aspe in Parthia: non Hecatompylo, ut Neri Geographorum vulgus avertat. Inter ambas locat Haythi fluvium *Phisen*.

Nublenfis videtur hanc provinciam vocare *Tschatillan* : cui tribuiturbes *Hafim* & *Gimverian*, *Tschalan*, *Sacalcand*, *Vatavalin*, *Alharaguan*, *Taleian*, *Sachmeti*, *Varaser*, *Hafv*, *Adeval*, *Mider* & *Ken*. Vide illum parva octava Climatis mil.

Uzbek

Uzbek (inquit *Tchirra*) amplissima provincia, quæ fuit superiorem secule Persiæ fuerit subiecta, hodie non tantum ab ea separata est sed & Persiæ bellum inferit, & nonnullam partem Persiæ decerpit. Huius Metropolis est *Tschir* civitas populosa, opulenta & bellicosius incolis frequens, collocatur ab *Abulveda* ad longitudinem quidem grad. latitudinem autem *xxvi* graduum & *40* scrupul. Nublenfis scribit illam distare à *Tschalan*, urbe huiusmodi populosa & fluvio æque arboribus conspicua, in *Tscharistm* sita, sita nationis. A *Calchabassian* urbe contermina

minis regionibus. Cuiusmodi ad Indiam
pertinentibus tredecim stationes.

Præter hanc habet Samarcandam
urbem celebrem, præsertim natalibus
Teymurianis, quam opinantur, Mar-
candam Ptolemæi; quam Abulfeda
collocat ad longitudinem quidem sex
graduum (xlii c. x) ad latitudinem v. c.
xi graduum. Nubienfis iter ab illa ad
Balch ita designat: ab urbe Samarcand
ad urbem Kalc stationes duæ.

Item à Samarcand ad Kannû Mah-
chet vi mill. pass. Etiam à Samarcand
ad Affihan xxi mill. pass. Orientem
inter & Meridiem. Et ab ipsa ad Kasi-
niam xxvi mill. pass. Marcus Paulus
Venerus suo tempore illam ita descri-
bit. Samarchan est civitas nobilis, cum
pulcherrimis hortis, & planitie picta
arboris generis fructibus, incolæ sunt
partim Christiani partim Saraceni;
parensque cuiusdam nepoti magni Chan-
Cum quo tamen minus bene ipsi con-
venit, sed crebro inter se belligerant.
Meminit & Iosaphatus barbarus, qui
appellat urbem grandissimam, & inco-
sa frequentem, adhuc commerciis cum
Orientalibus nobilem.

Teisera refert ad eandem Dama-
scand: & Bekaram patriam Avicennæ
qui ipse dicitur Esaly. Bekaram collo-
cat

est Abulſeda ad longitudinem quidem
 sexaginta graduum (alii 107) & 30 ſcrupul.
 latitudinem autem xxxix grad. & 10
 ſcrupul. vide Itinerarium Ienkiſoni
 in parte ſecunda pagina 169. ipſe autem
 vocat Bogar. Nobiliſſis ita deſcribitur
 à Bochara ad Samarcand : A Bochara
 ad *Serraa* xii mill. paſſ. Inde ad *Da-*
buſam xv mill. paſſ. Ad *Arſan* xv
 mill. paſſ. Ad *Kord* xviii mill. paſſ.
 Ad *Kermiani* xii mill. paſſ. Ad ca-
 ſtellum *Malama* xv mill. paſſ. Deni-
 que ad *Samarcand* vi mill. paſſ. Oriën-
 tali parti *Bochara* cum ſuis ad Meri-
 diem, continetur eſſe certa *Tygd* : pri-
 marque margines illius incipiunt poſt
Kermiani, è qua progrediens ad
Dabuſam Orientem verſus xxiv mill.
 paſſ. à *Dabuſa* ad *Aſſiſam* ſtatio lxxv.
 Ab hac ad *Zermant* xvi mill. paſſ. ad
 caſtellum *Uulcan* xv mill. paſſ. ab
 hoc ad *Samarcand* vi mill. paſſ.

Præterea *Kaxgar* & *Arſar*, que
 perfectiſſimum nobis dant Rhetor-
 harum, inquit Teirera. Et alia plura.

Ex Arabe anonymo, beneficio D.
 Galii hæc accepimus.

longitudo latitudo
57 30. 37 30.

108 10. 39 30.

107 — 40 10.

108 10. 41 30. ad Ocum.

108 10. 42 15.

108 — 39 — ad. Nal.

109 10. 41 10.

109 10. 41 10.

100 10. 41 15.

100 10. 41 10.

101 — 41 10.

106 — 42 —

107 10. 39 —

101 10. 37 —

104 — 41 15.

101 — 41 —

101 15. 42 10.

101 10. 41 10. ad Araxum.

101 — 36 40.

Ehle
Durgan
Arbchar
Torda
Nasab
Ulek
alib
Chougant
Chouskand
Fargana
Chiron
Bykend
Yermont
Tenkod
Benchul
Kafin
Kobha
Salch

Incolæ hujus provincie, inquit Tel-
lura, sunt bellicosi: pugnare equites
armati & sagittis, lanceis, gladiis, scutis
atque clavis. semper retrocedendo:
atque hisce armis nostra urate multa
dominia sui juris fecerunt: inter alia
occuparunt regnum Kandar, cuius
rex ad magnum Mogolem profugit
atque se subiecit, qui licet potentissimus
sit,

se, hunc tamen in Regnum relinque-
re noluit. Vibequi non habent
Reges qui hereditario iure sibi invicem
succedant, eligunt sibi duxem pro virtu-
te habitu corporis, moribus & ser-
monis promissione ad Chineses
quam proxime accedunt. Hic ille.

Accepimus à Nicolao Hemmio no-
strae Icones duas, quarum prima ex-
primitur lobus Tarasi Vibequi.

Altera habitus & cultus filii Vibe-
qui Tarasi.

Kardilan.

Tertiam numerat quoque inter Persiarum provincias *Kardilan*. Ioannes autem de Persiis tres provincias hoc nomine commemorat.

Primam quidem quam fines iungit cum *Habilagian*, cuius Metropolis appellatur *Cyssema*, & completitur circiter triginta millia oppidanorum, & præterea completitur quoddecim urbes populi valde est urbanus, & armis valde addidit. Vivunt maximam anni partem in iumentis in agro, ad modum Arabum.

Secundam dicit aliter vocari regnum *Malage* sive *Marage*.

Tertiam scribit secundæ hinc vicinam esse, & Metropolim illius vocari *Cermasam*, & fines iungere cum *Babilonia* sive *Bagdar*; tria autem hæc regna patere in longitudinem circiter trecentas leucas, frequentesque esse populi bellicosi, qui perpetuo bellum gerant cum vicinis Turcis.

Verum harum trium provinciarum tantum postrema hæc scilicet hoc nomine designatur, in qua agunt populi qui hodie dicuntur *Cardi*, quorum mores & consuetudines descriptas invenies in itinerariis, præsertim paginis 158 & 119

hæc etiam populi hi sine viderantur
fingere cum *Eglat*. Secunda autem
illa provincia, quam vocat *Maregan*
hodie pertinet ad *Adarbigian*, in cuius
descriptione hujus quoque oppidi me-
minimus.

Prima autem propele hodie vocatur
Cusilan.

Cusilan.

S Chikajidus in Tarich scribiti Omarem
Kalipham, anno Hegiræ xxi. misisse
Moisen cognomento Ascharum cum
exercitu ultra Tigrim; qui occupavit
totam *Cusilaniam*, cuiusque duas ur-
bes primarias *Ahvazam* & *Susam*;
quorum situs talis est: Nobienfis parte
terra Climatit tertii; ab Orientali præ-
ter lapsum *Diglat* (id est Tigridis) juxta
mare *Adadan* (quod si fallor, Sauru-
sen sinum nostri hodie vocant) sita est
terra *Cusilan* (nomen habens à Cos-
sæ latronibus, quorum Plinius co-
minis lib. 6. cap. 27.) ad quam perti-
nent *Ahvaz* & *Escar-Mecram*, &
Gendi-Saine, & *Susa* & *Ram-Her-
maz*, &c. & ibidem: egreditur fluvius
& vergit in Occidentem usque dum
perueniat ad urbem *Escar-Mecram*, ubi
pontem habet magnam, ex circiter
mille; videntur in illo navigia
majo-

majore & altiore *Abroa* (sic) inter quatuor
 & *Martus* totus *xxx* millia & secundum
 amicum : idem sit ab urbe *IV* *Asi*
 (que ad ripam *Tigridis*, sex miliaribus
 supra illius ostia locatur) abesse centum
 miliaribus, unde jam situm *Abroa*,
 licet ignoretur *Tabula*, abunde cognos-
 cimus. Adde deinde *Schicantus* plu-
 de *Susa* : quantum vero ad *Salam* (in-
 quit) notior est illa, quod meminerint
 illius multi scriptores. *Strabo* lib. *ix*.
 tradit nobilitatam aula *Cyri*, esse ob-
 longam sine maculis tamen, habere in
 ambitu *110* stadia, vel juxta *Polichii*
 relationem *200* : quæ respondent *25*
 miliaribus *Italicis*. Adde, æstivum ibi
 calorem intendi tantum, ut comburatur
 laceris, sub *Meridiano* sole per apri-
 cum repetens inde cogi incolas ut ædi-
 ficia regant superingesta humo, ad pro-
 funditatem duarum uinarum. *Caniam*
 rejicit in montes, qui ad boream ob-
 jecti, non frigidiore tantum auras in-
 tercipiant, sed & repereant *Ilapies*
 radios solis, ut reduplicentur. *Cursus*
 lib. *v*. meminit angustiarum in illis
 montibus, quæ *Pylæ Suside* dicuntur
 ubi *Alexander* cum suis multum est po-
 richitatus. Quod vero *Dionysius* (hæc
 loci natus propterea fide dignior) sit
Chosroem alius *Susianor*, id illis *R.*
 randi

randi occasionem dedit, qui optinatur
 attingere ipsam urbem : at hoc non
 dicit anchor, sed pertransire terram
 Susanum. Et aliud nos docet S. Daniel
 cap. 5. v. 3. arcem Susan sitam esse ad
 fluvium *Vlai*, quem Plinius lib. 4. c. 27.
 optime cum sacra Scriptura conve-
 niens, appellat *Eulam*, oriundum in
 Media, condit sub terram intermedio
 cursu & rursus emergens : cernit
 hanc arcem : unde Reges cum hono-
 rent, ut non ex alio bibant, etiam pro-
 pter abundantibus Ebiad longinqua loca
 deportari curant. Determinat ille Su-
 sianam ab Elymaide, provincia humi-
 diore, quæ ob uliginem non nisi per
 circuitus obiri possit, ac in Bibili Ham-
 anide : ut N. Benjamin recte notavit
 nisi quod etiam in nomine fluvii aber-
 rat. *Cassian* (inquit) ipsa est *Elam*
regio magna, sed non amplius habitatur
tota. Nam vastata fuit ex parte. Inter
ejus terminos extat Susæ arx, quondam
palatium. Abasperi Esdr. 1. v. 2. habet
etiamque ædificia magna & pulchra
inde à diis antiquis. Fiumen Hadda-
zel, ponte flatum, fecit urbem.

Nubienfis scribit ex parte Meridio-
 nali Charesian florere annum Tab &
 dividere Charesian à Fari.

Torro ab Vioghbecchio & Arabibus
 atri-

autem hinc provincie sequentes
urbes: *Achala*, Nubiensi *Asa*; *Al-*
macino *Abvaza*: quam collocant ad
longitudinem lxxxv grad. latitudi-
nem xxxi. Saraceni eriperunt illam
Persis anno 10 c xli. & habuerunt in
eius dignatione, ut provincie no-
mine inter prefecturas numeraretur.

Nubiensis vocat flumen *Africam*
quod urbem preterlabitur.

Deinde *Afermora* ad longitudi-
nem lxxxiv gradum & 30 scrupul.
& latitudinem xxxi grad. 11 scrupul.
Nubiensis vocat urbem magnam & vo-
cantiam, ad flumen *Misran* appo-
sitam.

Tertio *Ramderma*, Nubiensi *Ram-*
Horma; alibi *Ramora* ad longitudinem
lxxxv grad. & 41 scrupul. latitudi-
nem xxxi. Nubiensis prodest intervallum
inter *Ascar* moerem & *Ram-Hor-*
moz duarum stationum.

Quarto *Archa* ad longitudinem
lxxxvi grad. 30 scrupul. latitudinem
xxxii graduum vel ut alii xxxi.

Quinto *Siapar* vel *Sisalar* ad longi-
tudinem lxxxvi grad. 11 scrupul. latitudinem
xxx. Nubiensis huius non
meminit nisi forte eadem sit cum
Giondi Sabur, quae distat à *Susa* magna
statione.

Notan-

Notandum autem Nubienſem ſcribere, ex Arabibus Chateſtan conterminis terræ Tares, eſſe urbem *Lau*: quæ non dubio eſt *Lau*. De qua ſupra diximus in Pates.

Irack.

Hæc provincia quam alii vocant *Irack*, Nubiſis *Aerack* olim quoque pertinuit ad regnum Perſarum. Principes autem illius urbes ſunt *Koſa*, *Medan*, *Waſi*, *Bagdat* & *Baſoras* quarum longitudines & latitudines ſupra retulimus.

De *Koſa*, quam Ilmacinus ab Omar Caliphæ muro fuiſſe ciuitatem ſcribit anno 611: ſcribit Nubiſia. *Koſa* ſita eſt ad ripam fluminis Euphratis. Setto autem ab illa milliari erat teſtudo maxima, altis undique ſublimibus muris, oſſibus clauſo, precipitiſſimis ex omni parte vallis cooperta, & parimento ſtoris ſaminiſſis ſtrato, & intra ipſam fertur eſſe ſepulchrum Ali ſili Abi talib præci Mahummedi. Viſitatur autē à Bagdat quinque ſtationibus.

Medan, Nubiſis Medina diſtans à *Koſa* citius per ſtationes. Poſt biennium inquit Schikardus: id eſt anno 618 expugnauit Sarrus ciuitatem Choroſ, quæ ut olim *Roma* eſt *قرو* urbs,

urbe, sic illa Elmedyna, orbem, circuli-
 culationem & amplitudinem in plurali
 numero nominabatur, ac ipsa à Chos-
 rovo Abrevvata per circuli exalta, in-
 habita ac amplificata creditur, quia
 ejus Regis nomen aliquando gerit; nec
 tantu ab eo primum exstructa, cum
 illius etiam antiquior esse memoretur,
 ut quando Mahummeda in suis re-
 sponsionibus ad Abdiam & Abdallam
 hedorum Rabbinoi, Alkurano sub-
 urbis, eandem Elmedynam Chalda-
 urbem, jam sine urate recensit inter
 quatuor Metropoles infidelium popu-
 lorum, ex inferni natus, hoc est, male-
 dicta. Anthor Geogr. Arabs à magni-
 Eco D. Besoldo mihi contulit, locum
 eam ad Occidentalem ripam fluvii Di-
 glat seu Tigridis, quindecim tantum
 millariis infra Bagdadum, hoc est,
 in eo limite regionis Irack: Sed Calp-
 Halby Venerit qui anno 1580. à Bagdad
 per Tigrim Balkaram, hoc est, Baxram
 usque descendit, adeo preclara urbis,
 quam omnino transire debuisset, nihil
 prorsus meminisse, sed tantum aliquot
 pagorum in ruinis jacuerunt: unde
 colligo hanc Medynam post horridu-
 lum terre motum, quo anno Hegir. 246
 nostro 819 cœcussa esse memoratur, nun-
 quam deinceps resurrexisse ad pristinum
 locum.

Ragad de una urbe consuetudine sunt
 illius. *Opusculum* pag. 117. Scribit Al-
 macinus in *Saracenicæ Historia* lib. 2.
 Anno Hegiræ 141 unius auctore 762
 fuisse Almanfem Califfæ ædificari civita-
 tem *Ragladum*; eamque fundavit eo
 tempore, quod unanimes consensu cre-
 derant *Astrungi*; dicitur autem fuisse
 primum visum, in quo tugurium erat
Erculæ, cui nomen erat *Ragidum*, ar-
 que ab eo hoc nomen traxit. *Alman-*
for autem eam appellavit *Madinete-*
Isalemi, id est, Civitatem pacis; utque
 absoluta fuit ædificatio ejus, facta est
 sedes Califfæ *Abbasidarum*. *Nubienfis*
 scribit illam jacere secus *Tigrim*; à
Kufa stationes quinque sive ex mill.
 pass. *Xa. Abaz Rex* *Persarum* eripuit il-
 lam *Turcis* anno 213 *ix* c. *xxv*.

Wafsi sive *Wafed*, *Nubienfis* *Fasæ*,
 distat ab urbe *Ragad* octo stationes
 sive c. *xxv* mill. pass. à *Fasæ* septem
 stationes, à *Kufa* sex. *Nubienfis* in-
 quit, duæ urbes *Fasæ* jacent ad utram-
 que ripam *Degelat*, id est *Tigridis*.
 Anno Hegiræ 81 (inquit *Talceæ*) no-
 stro 704 condidit *Abdel Maleck* in me-
 dio *Mesopotamiæ* prandem & popu-
 losam civitatem, quam vocavit *Wafsi*,
 id est medium; jacet enim inter duo
 flumina, quæ conflunt ad *Carnam*
 cupit

cujus hodie tantum ruinae superant.

Basora : Elmacinus scribit muros
circulari fuisse à Mušarra §. C. 615 :
de qua videnda sunt notitia nequid
hic repugant.

II.

*Celi sive qualitate Regni
Persie.*

QUAM TOT provincie sint in hoc re-
gno, non mirum est qualitatibus
celi solique multum differre.

De Persia proprie dicta ita judicat
Iosephus Barbarus. Tota Regio Persie
secus viam quidam qua nos incedi-
mus deserta est, pulverulenta, arida,
scopulosaque, & plurimis locis aqua-
rum prorsus inopia. Hinc fit, ut ubi
aquæ aliquæ occurrunt, ibi etiam villæ
quædam reperiuntur, sed & tunc mari-
mam parem erant desolata; harum
quælibet sere castellum habet & cepite
agrestium. Næquam sementes, vineæ &
frutiferæ arbores aquilopos habent,
ubi illæ desiderantur, non nisi incom-
moda habitatio esse potest. Verùm solent
exardescere sub terra docere interdum
quatuor aut quinque dierum itinere à
flumine aliquo. Idque in hunc modum
Primo

Primo huius longe à ripa scrobem mol-
liantur, & ab hac canaliculum profun-
diorē at libellam excavant, recta
versus locum quem rigare intendunt,
ad passus viginti aut circiter, & rursus
rursus aliam scrobem, & de novo con-
stant, atque ita porro, donec ad villam
sive urbem duxerint; cum denique fla-
vium deciderit in vicinam sive illam sco-
bem, Rantibus quoque hic videtur
arbores & fere fructifera ubi rigari ali-
quo modo queunt. Materiam autem
ad sales fluendas subministrant populi
altæ, quas locis aquosis confectum,
quantum opus habent. Habent & sa-
bres lignarios admodum locustiores
qui hisce lignis tam paces uti norunt ut
integrum videatur.

De eadem ita Contareus. Persia
planissima est regio & valde arida; la-
mels locis aquæ salis reperitur;
frumenta & fructus aquæ adminiculo
abundanter proveniunt; ab utroque
latere imminet montes fertilissimi,
qui frumenti & fructuum copiam pro-
ducunt, omnia maximo precio ven-
duntur.

Provinciam in qua Taurisium situm
est commendatur ab amœnitate & fer-
tilitate soli; riguum valm est & maxi-
mam partem planum.

Nedum Lethorum intemus, siquidem in singulis provinciis nonnihil diximus de solo atque celo. Temperies adeo diversa est, ut quum in Harmuz & vicina continens supra modum est, in reliquis Persiæ provinciis, etiam illæ quæ Harmuzulo propiores sunt nihil tale sentiantur, nisi forte paucis interdum diebus adusta jam æstate; in hispani vero & agro illius totaque illa provincia hybernis mensibus supra Climatæ modum friget: & noctu interdum tam acriter gelat, ut unius noctis glacies non raro vestigia hominum ferat, quemadmodum à nostratibus inveniri observatum.

Porro soli qualitates & fruges atque fructus Persiæ hæc à nostratibus invenio descripta. Persiæ atque Parthiæ plena est montibus partim petrosæ, partim ferundi soli: non desunt tamen plurius valles & agri satis fraces & cultura idonei. Paucæ tamen pro amplitudine provinciarum, sunt oppida, municipia & pagi, neque ea est incolarum frequentia, quæ omnibus agris colendis plene sufficit: agri quoque multis locis sunt inæquosi: ita ut necesse sit canalibus & aquar ductibus illos rigare: unde sit ut iuxta rivos & amnes plurimi pagi & municipia visantur. Armendarum

rum & pecorum hic magna est copia ;
verum veni & vacce non sunt ea mi-
le , qua in Europa nostra ; over vero
longe grandiora & obesciora , habent
enim lasissimas & obesissimas crodas ,
quarum adipēs Persæ liquefactione , &
utuntur loco butyri : licet neque buty-
rum hic desideretur , quod excoquere
solent , ut melius conserventur , in utri-
bus ē tergoribus facile , durat enim hoc
modo in septem octove menses , igno-
rant enim illud sale condire. Panem
habent optimum : Cascos multos , qui
recentes hand mali sunt , sed falsi & qui
breui tempore ita siccantur , & indur-
rantur instar lapidum : ita ut miremur
summopere nostrates cascos , tam lon-
go itinere huc traditi posse incorru-
ptos. Abundant quoque lacte & stre-
Pisces quidem habent multos , sed ro-
stratibus longe deteriores , sunt enim
spinosi , & sapient cornum quia fluxi-
lis minores sunt alii.

Arboreos fructus habent magno nu-
mero : nimirum poma sed nostratibus
minora : Persica mala valde molia ,
præcoca , cerasa : & similes fructus ,
præter fraga : quorum loco hic repe-
riuntur , persilantes melones , & angu-
sia , quæ ægrotis à medicis præscribun-
tur loco potus : iidem fructus , quos

vocant *Aliaxia*, inilat pruni. sed communiaur viridis, & magni sibi in hisce regionibus. Omnes autem frugis & fructus, vnaundantur pondere, quod vocant *Mam* & aequivalet duodecim libris nostratibus.

Accipiunt præterea e mari Caspio Halitus, Salitones, Struiones, Tentas & alios pisces: tam sale conditos quam ad solum inderatos.

In Persia, inquit Teizera, plurimæ erperiuntur & præstantissimæ uvæ, quas sua lingua appellant *Xarab*: e quibus plurimum vini exprimunt, quod clanculum & dissimulato nomine, tanquam si esset aqua rosarum soluta in vasis & vasis, exportare in Indiam, in Harmuzium & Mogoliam.

III.

*Populorum ingentia, miris, insitata,
& habitus.*

Scilicet Teizera in appendice gentem Persarum esse candido colore, formosam, & elegantis dispositione: cum illorum gens se habere ad Turcarum modum: sequi sectam Morti. Alii, & in quibusdam articulis differre à secta Mahumetanorum exterorum (de quæ postea

pullos plenis à nobis dantur : & pa-
 guant optimum equis lanceas &
 ferro, arcubos atque sagittas, arinos,
 lorica belis secti : sunt bellicosi & ro-
 bolli, armorumque periti tractatores.
 Amant libros legere, & in eis glorian-
 tur : delectantur arte poetica, habue-
 runt plures in illa excellentes, & opera
 perquam erudita : Norunt omnes scien-
 tias & artes speculativas : & proficien-
 tia illarum tractant eas cum summa
 curiositate & subtilitate : sui ipsorum
 publicum tantum continent volumi-
 ne ipsorum solis sive libro legis Maho-
 metanae, secundum quam & poliet &
 iustitiae administrationem instaurant,
 hanc tamen committunt viris probare
 fidei. Viri Persae admodum sunt sobrii,
 ferminae autem ut plurimum impudi-
 cae. Quid multa : regnum Persae, unum
 est ex maxime politis Monarchiis uni-
 versi, & facile à maximis.

Persae communiter largissimi mun-
 tur opio, quod ipsi sua lingua vocant
Asfus, & per excellentiam *Theiarcum*,
 tanti illam succum coagelatum popa-
 verum solent facere : praestantissimum
 autem fit à lacheimis capisellorum,
 ipsius papaveris sine ulla alia mixtura :
 villum è corticibus aqua ebullitis, quo
 semulores uruntur : quos propriam

vocant *Pally* : à *Poli*. quæ vox papæ-
væum costetum sonat :) Sicut illos
qui præstantius illud inserpant. *Asary*
vulgariter illius gummi, ut verè opi-
nantur, primum inventus fuit à priore
cipibus & magnatibus, quibus cœt in-
fermina concillabam, ad somnum in-
ducendum : quod vulgus, uti fere solet,
seminari coepit, atque in usus illos tan-
dem promiscuus & commutis esse co-
epit. Viderant & alium posum, qui ta-
men etiam Turcis & aliis Orientalibus
valde communis est, quem vocant
Kesah : qui fit ex leguminibus, istas
minutarum fabarum, quæ ex Arabia
petuntur : coquuntur in melle ad id de-
putatis : decoctum est spissum, subul-
grum, insipidum præe, aut si nullum
saporem habeat, subamarum, ita ta-
men ut amaror vix percipiatur : hau-
runt autem calidam sorbendo, &
stomacho volunt prodesse, ventosita-
tesque expellere & appetitum promovere.

Porro indigenæ hujus regni (inquit
Terræ) communiter ab Arabibus ap-
pellantur *Pary* & *Agemy* : Leonclavius
in pandectis scribit à Turcis *Arem Vil-
get* & *Arem Mamellex* vocari regnum
vel regionem Persarum ac Parthorum :
incolas autem rectius Azamios vel Az-
mios appellari, quod idem sit cum *Azo-
mille*

milis propter affinitatem litterarum I. G. & Z. ante litteram E positarum. Schikardus autem opinatur Turcas per ignominiam Persas appellare *Aies* vel *Aigem*, id est barbatos, & non veros Arabes.

Ceterum Persarum lingua etiam pluribus partibus Orientis perfamiliaris est; Telexera autem scribit res illius veluti dialectos observari, *Xyary*, *Pellaby*, & *Harmosi*. Prima lingua est ornata & elegans quae communis in civitate Xyraz vel Schiraz altera est vulgaris, & imposita: tertia denique est mista, inurbana, & multis improprie verbis foetura, quae Harmuzi potissimum usurpant. Præter communem quoque hanc Persicam habent diversæ provincie etiam sua propria & peculiaris idiomata, ubi Persice tantum usurpant quemadmodum apud nos Latina.

Amictus Persarum doctus est, & à Turcarum habitu non multum diversus, qui ex iconibus melius cognoscetur quam in illam finem hic adduximus.

Viri Persæ in oppido Hispahan vestiti.

Feminarum amictus in Hispahan.

Semper autem (inquili Teixeira) in Persia, singula faciunt indiffusa honorum & dignitatum, quemadmodum & hodie: nam & in geris & opere illorum cognoscuntur eorumque dignitas; summa enim argumentum in suis antea, forma de argentea; idque prout vel gemmis sunt distincta, aut illis carere. sed ut & cingulis proclive sit iudicare, quem quique locum & dignitatem in aula obtineat. Sponsis tamen cuiusque sint dignationis permittitur etiam præstantioribus, nuptialibus diebus, uti, quemadmodum & pluri, licet hoc quoque nobilitatis insignia censentur. Forma autem horum cingulorum pene talis est, qualis antiquitus in Castella & Lusitania à feminis solebat usurpari.

Perse communiter supra modum sunt libidinosi, neque tantum feminas adunt, sed & pueros atque adolescentes; infames enim sunt Sodomitæ, vltimumque hoc adeo familiare est ut Cyneborum greges passim oberrent sine ullo pudore, cum filibus; solentque in symposia se ingerere & lascivis gestulationibus & eboreis conviviis delectare & ad spurcas illas & abominandas libidines provocare.

Venationi atque aucupio deditissimi sunt: atque rapacibus avibus non tantum

tum alias aves capiunt, verum etiam
seras, uti cervos, rupicapras, lepores &
similes: Nocturni enim falcones & simi-
les aves ita instigant, ut se dimittant
in capis, ferantque inter cornua, atque
inde sculos animalium rostro fodiant:
& tantisper detineant donec venatores
accurrant & terrant. Ad venandum
alioquin non modo venaticos canes,
quos longe optimos habent, adhibent;
sed & lynces & leones pardos cunctos,
quos vehiculis in exercitum secum tra-
hant magnates: seniores autem in
equis suis super laminas ferreas, ne un-
guibus suis iumenta possint laedere.

Habeos autem hic præter feras Euro-
pæ quoque familiares, rupicaprarum
quoddam genus, minori mole, cornu-
bus acutis, & recurvis, grandibus ocu-
lis & vivacissimis: unde Persæ quum
pulchritudinem oculorum ferarum ad-
mirari laudare voluit, solent dicere ipsi
acies esse Garæ, id enim huic feræ est
nomen. Persæ arictes silvestres, quos
suo idiomate vocant Page: utique
autem fera hæc amat loca aspera: cer-
tum arictes illi non multum differunt
forma à communibus, nisi quod maio-
res sint, corpulentiores atque robustis-
simi: adeo ut dimidiam colubrinam
in eam facile loco moveant. Cornua
habent

habent longe quidem, sed secundum dorsum expansa, singulari naturæ beneficio: nam hoc pacto se de petris precipitant sine ~~periculo~~ quod ipsæ famulanti est, quam ~~in~~ in his capibus urgentur.

In Persia uel & in plerisque partibus Orientis habent plurimos medicos, tam methodicos quam empiricos: illos vocant *Alim*, hos autem *Talib*: Illi autem sequuntur Hippocratem, Galenum & Avicennam aliosque: neque medendi modus à nostrorum differt, nisi quod rarius venam ferant. Porro Persia adeo additi sunt medicinarum, ut pater pharmacopœia publica, quæ pueri sunt, & habent enim singuli medici sine singulis etiam qui se paulum sunt laudiores ut plurimum domi instructissima habeant, omnis generis simplicibus: adeo ut nostram pharmacopœia non raro superent, præstantissimis simplicibus, quibus nostra plerumque caret, uti vero Anemio, Rheubarbaro, Spica, Sene, Cella, Callorea, Turbit, &c. Solent quoque Persia honoratiori nomine Medicos appellare *Alak*, id est magistrorum, quod nomen & in religione & aliis scientiis usurpatur. Est autem vox Arabica, quam Africani efferunt *Alak*, hoc apud illos majoris jam se designatio.

nationis. Observandum autem ad no-
tiam à Persis tantum tribus liberalium
arum & scientiarum magistris; nam
Mechanicis dantur *Olla* five
Ollad. *Hapet* & *zizica* & feminas,
quas vocant *Dayah*, quæ feminis &
infantibus solent medicinam facere;
et facile alii medici ad feminas aut
infantes advocantur.

Ioannes de Persia, ipsorum iustitia
& cuncta ita nobis depingit. Dantur
plures uxores, quanquam inter nobiles
numerus illos gravat. Inter plebeios Li-
cic emineat, permittuntur autem aliquæ
ad septem, facili repudio. Nobiles ma-
xime distinguuntur à plebeis, redimi-
culis capitis, ipsis enim solis latus vides-
pare duodecim illas plicas, quas primus
Sophy Tulbano addidit, vocant sua
lingua *Tash*.

Vestes eorum ut plurimum sunt de
versorum colorum, & sunt sericeæ, pan-
ni enim serici hæc vili pretio veniunt,
ita ut holoserici una decem regalibus
venundetur, & ceteri ad vandum mo-
dum. Panni quoque lini vel potius
gossypini tanta copia ex India infren-
tur, ut vilissimo pretio haberi possint.

Nobiles valde addicti sunt magicis
scientiis, & scientiæ imperienti quam
vocant sanctam, quæ ex Alcorano heu-
ritur;

rius: unde hic plures habemus Alfaqures
& Professores qui publicis singulis
linguis peritissimum aluntur.

Adhuc omnia sunt sunt ceteris
similia: non parum. ut lig. & n.
verba autem u. lacrimum hanc a hor.
105.

Deo hic minime pretereunda sunt
sunt publici nuptiarum, & sepelendi
mortui. in quibus Perit aliquid ha-
bent peculiare.

Sponsalia quidem & nuptie hic cele-
brantur, quomodo a quodam
nostro oculato rescepi, ad hunc
modum: Adolescenti iam nubili, &
conjugari cunctant, per parentes aut si
illi desiderant, per proximios agnatos
inquit curat virginem aliquam rari &
dignitati sue convenientem, neque
enim virgines hic vulgo videntur a ma-
ribus: & ubi condicio placeat: per pa-
trinos suos, qui circumcisi sunt illis ad-
fuerunt, virginem a parentibus facit
postulari: ubi autem iam inter partes
convenit, auspicio die prodiit sponsus,
cum amicorum magno comitatu in
equis, pro dignitate ornatus: & sponsa
ad eundem modum, similem & totum
corpus prolo quodam velata, & dexte-
ram brachio nudo & exserto: &
postquam palam in conjugium ducit
vult

verbis confestimque eo comitatu de-
 stinatum ad rdes Cady. ubi eorum
 deus interrogatur, de con-
 siliis aut parentum, quam contra-
 bentur; quod si fuerit, sponsa
 conjugum, ut & Cady pa-
 riter atque mutati referuntur in com-
 munitatem, & manus velum cupu-
 lantur, & sacramentum perficitur in
 nomine Dei, Mahumetis & Ali. Hinc
 eadem pompa deducuntur ad rdes
 sponsae, & post choros & sympulium
 introducuntur conjugati in conclave
 nuptiale; postquam sponsa aut in bal-
 neo se abluerit; sponsus autem post-
 quam sponsam cognovit mane intrat
 balneum, & nova nupta rursus vespere;
 atque porro ad oscidium. Adde
 Joannes de Persia, matres & feminas
 separatim choreas ducere & prima nocte,
 vetulas quidem conclave ingredi
 & linum proferre sanguine macula-
 tum, quod sponsi cognata ostendunt;
 si contra accidas, sponsam cum co-
 gnatis se subducere, & sponsam repu-
 diare. Observat quoque nosser, etiam
 conjugia hic inisi ad certum tempus,
 qui absoluto, conjugati liberi sunt a
 vinculo matrimonii.

Sepeliendi ritus & pompa variat pro
 fortune condicione & dignitate.

Ioannes de Persia ſcribit, prima digni-
 titis ad hunc modum Ioannem. Præ-
 cedunt cadaver omnes domeſtici, &
 prius nudi niſque ad cincturam & bra-
 chium dexteraſque. Iſus la-
 queſ ſanguis emiſſus. Sacerdos & filii
 atque heredes deſcunt. Cadaver au-
 tem trahunt ſuſibus à dextris heredi-
 tibus, qui ut rationes ſumunt Mahu-
 metis. Hoſce autem præcedunt viginti
 adoleſcentes, qui bini humeris bajulant
 ſcille ſumtuolaſ, & Alkoranum alta
 voce intonantes. Hoſ quoque ante-
 cedunt plurimi cum ramis viridibus, &
 imaginibus & cornuſ ſorum, & variis
 fruſtibus pro anni tempeſtate. Agmina
 claudunt equi deſuncti, cum ſanctis at-
 que trophæis illius, qui ſuſcendit ab
 equitibus, ad eandem modum nudatis
 & ſauciatis. Cum hac pompa adeunt
 ſentem aliquem, ubi cadaver abluitur,
 & munda Sindone involvitur; & re-
 verſentes verſus monumentum, cla-
 guntur omnis generis annonam pau-
 peribus. Inhumatio autem cadaveris
 eodem ordine & pompa regrediuntur
 in oppidum cognati denique anno po-
 ne integro ſtatim temporibus accedunt
 monumentum ut deſunctum plangant.

A Belgæ oculis ſicce accepi, tam
 inopum quam opulentiorum cadaverum
 ſtatim

statim ablu, & munda Sindone invol-
vi & ad sepulcrum deducti tam extra
quam intra oppidum, cum confuso
multo, cum ~~hominibus~~ comitatu: nisi
quod illis ~~per~~ ~~tribuno~~ ~~disun-~~
cto, omnes illis equi insigni pompa,
armisque prexellentur: & tympanis at-
que aliis muneris instrumentis accinctor.

Arma Persarum (inquit *Atianus*)
quibus ut plurimum in bello utuntur,
sunt machera, lancea, & arcus atque
figura: machera tamen usus ipsa est
familiarior, quam ceterorum armo-
rum. Nonnulli bombardas tractant,
quibus ab Hircanis & primis Tamaris
annis sunt affecti. Plerique ferreis
thoracibus, atque galeis, quas globuli
tormentarii vix penetrant, se mun-
iunt. Reperiuntur, qui equos armis
solidissimis & optimis contegunt. Equi
apud eos reperiuntur generosi, qui Per-
sorum, quos Strabo pro Regibus in
Armenia asservatos fuisse scribit, num-
tam imitari videntur. Velocitate cur-
sus, robore & ferocitate in acie præ-
stant, & facile quævis addiscunt: non
ephippiati, sunt mansuetissimi, armati
vero bellicosi, & facile scissoris impe-
rium parantur, unde mirum non vi-
debitur, quosdam eorum misse, alios
Nille trecentis aureis venditos fuisse.

Qui militum nomen dant, nobili ple-
 rique aut sunt proſapia, quibus ſero
 iumentum eſt, ſequi potius alios qu-
 ſugari. Quos ſuum Tarcarij cœce-
 citis compaſcit. ~~Qui~~ ~~Tarcarum~~ ~~est~~ ~~mili-~~
 tarum regionum. ~~conveniunt~~ ~~et~~ ~~militi-~~
 lates, inſultu ac villi hominum genere,
 ſuper ſcriptum dedico, conſtat, maxime
 his illos perſerit. Ipſos Perſas quos at-
 tinet, ut plurimum ingenio vaſto præ-
 dicti, inſidias & fraudibus alios ſtudere
 circumventum. ſed inſidias ratio apud
 illos induitur, quo viſo ſere cuncti har-
 bare laborant in perili ſunt impatienter,
 novitatis ſuſcepti, quod malum Perſæ
 quovis tempore in ſinu ſoviſſe vide-
 ant, unde non modo Regibus à ſundi-
 tis, verum quod deſtitabilis eſt, partibus
 ab ipſis ſibi ſtrictis faciunt inſidias.

Nulla enim re magis decerentur
 Perſæ: quam catapultis ignivomis &
 bombardis: & tamen in ſpectis mo-
 nimentis caſtrophum hoſtilium ſæpius
 aggredi & tenere ſubitis excuſſionibus
 audent. ſed tormentorum alium ipſi
 nondum recte didicerunt, idque po-
 tuiſſet ex certa quadam ambitione, quæ
 quod piaculum ducant contra homi-
 nem tam crudele armorum. genus
 uſurpare: vel quod aut aut materia,
 e quibus illa conſtantur, deſtituerunt.

IV.

*De Turan religione, & quid
verisimile sit à Turan.
Et L'anal.*

Perſæ inimiciſſimi ſunt tribus Maho-
metis prophetae ſocle. Ebubeiki, Omeri & Olomani, ſudioſiſſimi autem
quanti, videlicet Alii. Idem Perſæ tra-
dunt, Angehum Gabricient, quum e
celſis in terras perſarum Alkoranum,
(quo libro Mahumetanorum lex con-
ſtitutor) Alii reddendam, errore quo-
dam cum Mahumeti obuuliſſe: Deum-
que, velut ea re nequaquam offenſum,
qui Mahumetum quoque tali donec
gratiaque dignum videret, plane nihil
obloquutum eſſe. Præterea dicunt il-
dem Perſæ, primam uxorem Mahumet-
is, cui nomen fuerit Aliſche, nunquam
fuſſe caſtam. Immo prophetam Ma-
humetum, qui ſe putaret inventurum
virginem, ac pudicam, reperiſſe plane
contrarium. Addunt etiam, quod ex-
ſinſto propheta Mahumete, quum
Alii, propinquus & gener ejus, electus
eſſet Califeſ ſive vicarius & ſucceſſor
ipſius: Ebubeiki favore malignorum
quorundam adjutus, per injuriam,
contra factum à Propheta teſtamen-

110   DESCRIBERE
tum, se confinere Callien. Item post
ipsum, reliquis etiam duci, Omnes
de Osmanem salutem. Alii inter
in quadam ~~specie~~ ~~specie~~ ~~specie~~ ~~specie~~ ~~specie~~
donec omnes opus ~~specie~~ ~~specie~~ ~~specie~~ ~~specie~~ ~~specie~~
ita tandem eis successit. Quam ergo
tunc illi contra supremum elogium tes-
tamentum, princepsque prophetam
Mahumetis deliquerint: nullam in
Perse fidem adhibent, quæ à tribu illi-
is vel tradita voce vel literarum mo-
numentis prodita sunt. Immo ubi-
cunque libros ipsorum de scriptis repe-
runt, confestim flammis erunt de
ardeliter in eorum observatores
animadvertunt. Idem Perse Scachum
sive regem suum adorant ac ita vove-
rantur, ac si Deus quidam extrinse-
cus sit. Non enim quinque interdum
postque precari solent, Osmanico-
rum more, sed semel duntaxat.

Ad summam, instatores sunt reli-
gionis à doctore quodam eis tradita,
cui nomen fuit Sciehra Haidar: de
quidam ex ipsi alterius quoque docto-
ris religio insistent, quem Imamum
Marullum appellant. Hi duo doctores
vel Imami existunt in urbe Persarum
Raza, quo tempore vixerunt Erdabil.
nism Chassanis Scachi Persarum genti
de Scachus limati, ejus nominis per-
mut,

mas, Isachilis filius, Vilius Chastanides
filia Martha nepos. Quumque docto-
rum tam emendando, quam scri-
bendo, & procedissimum, quæ daturus,
duo illi principes, scilicet Eusebius & Ismael pa-
ter & filius, eorum doctrinam sectan-
que probarunt & amplexi sunt. Ad illi
quidam Ismaelis cognomento Sophin-
ca felicitas fuit, ut novæ religionis,
quam Sophinam vocarunt, fama con-
fluentibus ad ipsum parvis initio, dein-
de majoribus hominum copia, tandem
preclis victis Persarum regis, lacupen
avunculum suum, ejusque filium Aluxo-
tem, occiderit; ac sibi regnum subje-
cerit, ad posterum etiam dignitate regia
in lumen usque diem propagata. Nihilominus illi duo Persarum Imami sive do-
ctores, Haidar & Harun, non Osmā-
nicum duxerunt, verum etiam alio-
rum Mahumetanorum occasione
clamantur tam in Barbaria vel Africa,
quam in Kerubais latissimo Imperio,
qui magnus Tartarorum Chan Chirai-
nus vulgo dicitur.

Paulo aliter hæc narratur ab aliis,
ut postea apparebit, quum peculiari ca-
pitulo de origine Regum Sophinorum
agatur.

Obiter autem hic ex eodem anno-
tandum; Annales Kerubaisiam, fami-

hanc Turcis nominant, Chanem illum appellam Chisalmum; qui Via-Chan & scilicet causa vocatur, id est, generis sui summus Chan sive Tatarorum, Keshibasis, si verbum Kesho reddat, siliolum caput significat. Ita nam in genere Tatarum Chisalmi nominantur, à capitis tegumento è filtro factis: tum peculiariter ipsorum Chan vel Princeps maxime: perinde ac Persas in genere dicimus Keshibasilarios, à rubris capitis tegumentis & ipsi peculiariter eorum Scarbo nomen Keshibasis tribuimus. Tegumenta vero capium hae Tatarica viridis in universum coloris sunt, quo singulari quidam iure sive privilegio se mi adierunt omnes propterea, quod octavi à propheta gentem universam gloriantur. Quippe non videntur apud Turcos & ceteros Mahometanos vestitu viridi, nisi qui genus suum ad Mahometem referunt: ac praesertim alii, extra hos, viride capitis tegumentum adhibere, piaculum fuerit.

Ex Wilhelmo Scherardo in Tarich.

Non alienum ab instituto fore putato, si de ignis cultu Persis olim secerrimo, nec hodie prorsus abolito, aliquid obiter interferam. Refert Strabo sub finem lib. xv. quod plures quidam

De alios

Deaffro colant, sed maxime ignem, qui caribcent lignis non nisi melioribus, & deorricatis, oleo superaffuso, ubi vero peccatum censeri, si quis illum in *Q. Q.* bulula quascunque contaminet, aut halleunt ore tantum aspi-
ret, idque supplicio capitis laudam: foveri ergo non infossando sed venti-
landa. *Procopius lib. 2. de bell. Pers.* tradit in Ardabigara boreali oppido Allyria Pyreum illud esse, ubi perpetuum ignem custodiant Magi, quem cum Vesta Romanorum comparat. *Agathias lib. 1.* etiam in pluribus adducit ut, ignem hunc perennem asser-
vari & velut oraculum interrogari de futuris. Omnium vero explicatissime hunc ritum describit Iudaeus Benjamin in Itinerario, hisce verbis, Ante aram
medium sacratum, est ingens fovea, in qua continuatis seculis ardet ignis uni-
ximus, quem appellant divinatorem. Per eum traducunt filios suos (expiandi causa iustrant sine noxa tamen) mor-
tuo vero prioris illuc inficiunt. Pergit *Rabihus* & commemorat admiran-
dam devotionem stultae gentis, quod qui sanctitatis affectum opinionem, se
vives in hunc ignem precipitent, & magno spectantium applausu, volun-
tarium sustineant martyrium, quod me

illius Peregrini admonet in lectulo,
qui ut aliis lodoz exhiberet, suis crucia-
tus facis, in Olympica pinnis
ipsum sponte comberendo, & cum
nomine tantam pararet. Sed inter il-
los (inquit Benjamin) de magnis
terre, qui devotent semetipfos in vita,
ut comburentur igni, cumque id suis
familiaribus & propinguis denunciant;
ecce votum feci spontaneum, ut insi-
llam in ignem vivus. Respondent o-
mnes & acclamant illi: o te felicem &
beatum! quando autem appropinquat
dies executionis, parant ei convivium
lautum, ipse vero vel vehitur caballo,
si dives est, vel si pauperior, pedes in-
cedit, usque ad marginem fossæ, ibi
dum preceps fuit in flammam, omnes
cognati ejus latantur, tympana pul-
santes & agentes Chorem, donec co-
mæ conflagret. Ut vero cognoscas,
quoniam illa persuasio tam efficax esse
possit, ut vitam sic prodigere vellent,
imo gaudeant cruciari, percipe ultimum
insignem diaboli assum, qua ratione
credulis hominibus illudat.

Apputente (inquit Benjamin) tertia
die, veniunt tres sacerdotes de primo-
ribus, in ædes combusti & dicunt hære-
dibus ejus: parate domum, nam hodie
accedet vos pater vester, ut precipiat
vobis

vultis quid faciendum sit. (Significet
nitentem voluntatem, quasi Testamentum
conditum post iura.) Accessit
ergo et liber ex urbe, apparatus Satanas
natus hic dicitur. Hunc uxor & liberi sciscit-
antur, quomodo se habuerit in altero
seculo? respondet: veni quidem ad
collegas meos, sed illi me noluerunt re-
cipere prius, quam solutim noveria
debita, familiaribus atque ac vicinis.
Partitor itaque opes suas heredibus,
 iubens dissolvere quicquid ipse debeat
illis, & exigere vicissim quod illi de-
beant sibi. Has expensas congnant
advocati Testor, ut ille abeat viam
suzam (neclius decineatur) deinceps non
erunt illum ulatenus. Tali menda-
cissima fascinatione, quam edunt ma-
gis sacerdotes, confirmantur illi, ut
dicant: (de superstitione gloriantes) Si-
mile quid non accidere in ulla terra
(hoc est ejusmodi religionem, tam evi-
dentibus miraculis conspicuam, non
reperiunt in orbe toto.) Ne quis vero exi-
stimet me loqui de re pridem omnino
antiquata, Texeram audiat, qui testa-
tur, quavis hodierni Persæ maximam
partem Alimano sint additi, superesse
tamen etiamnum plurimos gentiles,
qui sic ignem colant. Eos ad Mahom-
medanorum doctrinam tradit vocari

Quam Taldem: quod ego *Taldem* Vas-
dentes interpretor: quamquam antequam
ille vocatum *Qas*, à cuius derivandū
esse constet, quod Persice *Qas* ignis
fuerit vocatum (cui nosse *Qas* con-
sonat) ego tamen potius à Persico
Qas derivasse, quod infulem notat
& opponitur Musulmano. Circa ve-
stem autem *Yald*, reperiuntur adhuc
hodie ejusmodi ignicolæ (ut supra me-
mominus) qui faciem habent in monte
Albetr, ubi à semper *Kajimarrathi*,
huc usque, jam ultra xxxv secula,
ignis ardet continuus, nec unico interea
momento extinctus fuisset non mi-
rum est ipsos, antiquitate superstitionis
sue secuti, Muhamedisum noluisse
admittere.

Ceterum ut ad Persarum qui Maho-
metani sunt religionem reverterantur,
habeat Persæ non minus quam Turci
varias superstitiones, etiam perridicu-
las; quarum unam inveni à nostrati-
bus observatam. Solet sacerdos sum-
mus qui *Mech* agit, ut plurimam
mensis Octobri, filium suum mittat
cum Camelo ad id devoto, quem primo
per urbem ducunt, ubi à vulgo ipsi pilli
coro corpore detrahuntur; deinde ma-
gna pompa ipso Rege atque aliis
omnibus comitantibus edocetur in per-
tin.

tomiliunqum campum; atque hic Rex
pudet Sacerdotis illius decolatus; tum
Cagelus ab hoc benedictus aut potius
sollicitus castripis devoverit; occurrit
deinde *Hogig* live pector, transfigit
Camelam lancea; cui deinceps ab al-
tero caput amputatur acinace; quibus
absolutis, sex vulgi atque etiam hono-
riores, tanta celeritate cadaveri in-
cumbit, & particulas dissecat atque au-
ferre conatur, ut non raro plures vul-
nerentur, & pauci aliqui aut annul-
centes aut ad mortem vulnerantur.
Hoc festo se memoriam sacrificii Abra-
hami celebrare proficiunt.

Novi anni auspicia celebrant mense
Marto, summa celeberrate, vocant
Narw, duratque quindecim aut sedec-
cim diebus.

Mense Iulio solent exequias Ali
Prophete magna solemnitate, vocant
Caddier.

Vigesimo quinto celebent memo-
riam Napaïeni S. Iohannis, vocant *Aevu-
passan*, ludicris extenuolis aspergunt
enim se invicem aquis, & comman-
lant corno ante Regis palatium, qui
singularem ex eo capit voluptatem,
praesertim si quis aulicorum aut etiam
magnatum vulgi licentia laetis inquit.

Ramadan denique non minus superstitiose & stricte servant quam Turci; adeo ut à Belga, qui viderat acceptum, dunt qui ieiunio illo durante *Spina* quæ ebrietatem se ingurgitaverat, plumbo liquifacito in *de infuso*, potius fuisse tinctos.

Celebrant eoque initio Octobris festum quoddam, quod vocant, ut à nostris accepit, *Iest Oussat*, quo celebrant memoriam supplicii sumpti de servo aliquo, qui prophetam *Ali* interfecerat: idque octiduo nocturnaque interdii, cum magno tumulu & festivitate; paricidam illum è stramine efformatum & vestibus indutum circumgestant per urbis plateas, ligata per nates trajectum; denique cum aliquot millium cohortibus ducunt extra urbem, & constituunt imaginem in medio, ubi à Sacerdote oratio habetur, & cantilenæ aliquot cantantur in laudem *Ali* & paricidam detestationem; denique incenditur caput imaginis pulveris cemenario suffragium: ibidem ostentantur arma quædam *Ali*: circumstantes autem incidunt partes corporis & eliciunt sanguinem, & remittunt invicem noxas, reconciliansque in speciem: Magnates quoque copulant dexteras inter se, & Rex complectitur prin-

cipales in signum pacis & amicitiae.
 IIII Octobris celebrant memoriam
 Hasseni filii. Alii qui huiusmodi fertur
 Reuerentiam & magnates cum induunt
 vestes lugubres, unque decem diebus
 sibi cogunt aut barbam radii permit-
 tunt: lugubres autem hi dies decem
 xxiii ejusdem mensis magna festivitas
 & multis ludiorum terminantur.

V.

*De Regimine politico & civili
 Persarum Regni.*

Regnum Persarum haud dubio mo-
 narchicum est, nam pene unum
 Regem universa potestas est tam in sa-
 cris quam profanis; quum & se supre-
 mum sacerdotem faciat, & unicum le-
 gum ferendarum & abrogandarum do-
 minum.

Persae autem, ut alii Teiteta, vocant
 Regem suum *Ka* sive *Patra*, id est,
 Regem; (quod nomen Latini scripto-
 res sere efficiunt *Scach*; Leonclavus
 autem *Padischa*, quod est idem cum
Patra, pantocratora velut habentem
 universum imperium, regnumque re-
 gum) atque etiam *Sahys*, quae vox
 sonat dominatorem.

Quin-

Quincelam attribuit illi vinulum
arrogantissimum Kodabes, id est, divi-
num, nam Kodah in lingua Persica de-
notat Deum.

Licet autem regnum hoc ita sit
solitum, tamē non ita sit ad Ty-
rannidem, quam Turcicum, ut recte
observat Boterus: nam non tantum
nobilitas hic maxime fit à Regibus, o-
mnibusque rebus tam pace quam bello
gerendis adhibetur: sed & plures in hoc
regno sunt principes, licet vasalli, qui
& opibus & potestate excellunt, inter
quos haud infimum locum obtinet
dux Schiraz. Hic autem vulgo tri-
buitur nomen Chanb vel Hauli C aspi-
ratione facti, id est principes.

Neque tamen Reges huc semper
obnoxii sunt, licet temporibus Gorda-
benda regnum in diversas partes di-
gradum fuit, collapsa tum imperii ma-
iestate: nam ut Petrus del Valle testa-
tur, Rex Abas, ne quidem ut consilia-
ria illis utebatur, sed pene omnia per
se solus ordinabat: nonnunquam au-
tem in gravissimis negotiis, pro libitu
hujus aut illius consilium requirebat:
neque tamen sequebatur nisi quod ipse
maxime probaret.

Tamalus (loquit Minadous) filio suo
Hmasli, qui ei in imperio successit,
scripsit.

septuaginta reliquæ præfecturas, quarum Præfecti Solani & Chan (quæ nomina hæc quoque Tuncarni conveniunt) vocantur. Horum quilibet necem quamdam præpositam, quarum septuaginta erant reges, & in alias urbes minores, rices & oppida, jurisdictionem absolutam habebat, unde exercitus colligi & milites conscribi poterant. Quæ autem hæ septuaginta urbes fuerint, quibusque nominibus insignitæ, absque summa difficultate plene scire nemo poterit, attamen præcipuas quasdam nomina, quæ nobis innotuerunt posuimus: Samachi scilicet, Sechi, Eres, Sernan, Derbent, Casarch, Ardovil, Tauris, Relvan, Genge, Vaspahan, Masandran, Ghellan, Heri, Cassan, Shiras, Sarabat, Chikminar, Candahar, Ised, Sapanec, Seltania, Bargo, Com, Coran, Sesa, Cæbin, alia. Harum ut distinetur in alias quoque urbes minores, rices, oppidaque sese extendebat. Hispania à duodecim Sulanis gubernatur, Castella sive Asturias Rex præest cum rebus præfectis. In Heri sunt alie tres præter Abas Mirra, & eisdem in Candahar cum Rustan Mirra. Hæc illæ.

Porro quoad civile regimen, iustitia &c. satis bene administratur, & crimina

Severo admodum puniuntur, & corporali-
ssimis atque adeo crudelibus sup-
pliciis cunctis gravior, Pompeiana
autem avaritia, quæ in gentis tam in-
mensa, & ea formidantissima supradictis
non nisi frequenter esse possit. Deinde
fuit etiam misera, postremo autem
atrocia in agis perpetrata, unde fit
ut misera etiam in vallisimis & inen-
sis regionibus hio turissima esse præ-
dicetur. Accepi à quodam oculato
esse aliquot exquisita supplicia furibus
& latronibus irrogata, quæ vel audita
horrorem incutiant. Hanc autem co-
veritatem in colligendo, & crudelita-
tem in pletrando in hoc regno perne-
cessariam esse, affirmat *Parvus della Valle*.
Scribit enim hanc esse populi hujus
ferociam, ut non nisi ferrea virga facile
possit coerceri. Non esse autem mirum
nobis hæc supplicia atrocia atque cru-
dela videri: verum (inquit) ego, qui
leges eorum & ingenta gentis persperi,
& gentis obstinatam duritiam, severi-
tatem illam facile peccatissimam esse præ-
dicari: nam populi isti nequaquam
merentur communem mortem, neque
supplicia apud nostrates usitata, sed ex-
quisitis suppliciis à maleficio duntaxat
sunt. Unde fit; ut fures, & homicidia
cassæ inter rixandum committant, hic

quæque mi apud nos capitis supplicio
 plebantur : verum exdes clandestinæ,
 aut lætæcinia in viliis publicis aut in
 agerfactis, raptus item aut alienarum
 uxorum violentæ corruptiones, impi-
 mis schismaticum stupra, pauperum op-
 pressionæ, enormes iudæi fraudes
 contra fidem publicæ dævam & scholæ-
 onæ, crimina maiestatis, & similes gra-
 ves excelsus, atrocissimis pœnis con-
 cecida sunt ; neque enim aliter ab his
 absterrentur Periz, in omnia vitia pro-
 clives. Quare assassini huius ventrem di-
 scindunt ; alienarum uxorum stu-
 pratorum violentiæ, membra ampu-
 tant genitalia ; adulteras de alta turri
 præcipitant : æque ad eundem modum
 eorum scelera horrendis plebant
 supplicis.

Offendes adhuc nonnulla quæ ad
 hoc caput spectant in parte secunda.
 Addam hic adhuc unum locum è Mi-
 nadoi libro 16. de bello Turco. Persone
 Artacie (loquit) moritur principis
 Persarum Sacerdos, quem Mustand Di-
 ni, seu principem Legis vocant, Turci
 eundem nominant Mafii ; qui in reli-
 quis artibus sunt, huius soli parent. Non
 tamen hic potest eligendi vel ad libitum
 erandi Sacerdotis habet, quoniam il-
 lud penes solum Regem est, qui Mafii-

metum & Alij imitatus, non modo tra-
ad regni statum peritentes, sed & la-
cia suar, verum evitandi irruentis la-
boris causa minus electionis alia con-
cedit. Huic Mustafæ Dini Regent quo-
que Calife, qui verè si sunt, quilibet
cultum divinum in Moscis pera-
gunt: participus horum Regi coronam
in inauguratione imponit, quod Caffæ
quondam hodie Arfacie fieri consue-
vit, quum Caffam adire Turcæ non
permittant. Tres insuper Sultani Ar-
facie commorantur, quibus totius im-
perii Persici cura permittitur, diversa
tamen officia gerunt. Vnus eorum mi-
litem perit, reliqui duo fiscum & redi-
tuum atque agrariorum curant regionum: hos
Turcæ *Defjadar* vocant. Perit supre-
mos duos Cancellarios, qui Arfacie
sunt, *Merdar* vocant: hi leges, decreta,
& literas regias scribunt, alter sigillum
tenet, alter subscribit Regis nomine.
Ibidem iudices duo, quos *Cadis* Turcæ
appellant, in litibus omnibus & con-
troversiis civilibus ius reddunt: in cri-
minalibus quæstio & reatum examina-
tio ipsi committitur, quæ diligenter in
libello conscripta, quem *Sigal* vocant,
Sultano velis præfecto tradunt, qui
litem postea sententiam more gentis
exequitur. Quæ in regia hac urbe ma-
gistra.

gloriarum & numerum ratio est, sed
etiam in aliis urbibus observatum omnia
tamquam a manu & voluntate Regis de-
pendent. Principes autem in regno
Persiarum ciuitates, hæc fere nomina habent,
Scha, Mirza seu Mirza, Chan & Sub-
tan, Mordar, Desfardar, Cadli, Mu-
hammadini, Calife.

Video ab aliis quoque mentionem
feri *Hæmæ* & *Darææ* quorum hæc ve-
luti perituræ ciuitates.

V L

*Potentia & opes huius Regni
Persiarum.*

Regis Persiarum potentia ex eo pri-
mum potest estimari, quod tam
vastum terrarum spatium, tot provin-
cias, tantas urbes possidet; & ut re-
statut Petrus del Valle, hodie regnum
hoc patet penè ab Indo flumine usque
ad Euphratem; & in latitudinem cir-
citer viginti gradibus inter Austrum
atque Arctum. Secundo ex opulentis-
simis mercibus quæ in Regno illius
proveniunt, præsertim serico, cuius
copiæ & bonitas incredibiles videntur.

Communis est opinio omnium (in-
quit Minsdous lib. 1. de Bello Turco-

Perſico) qui totum Perſianum imperium habent, ſub Tamaſi imperio quatuor auri milliones annuos vel circiter in Regni ararium collatos, fuiſſe: ipſe autem ſingulari uſus ſtrageſmatt, longe maiorem eam ſummanumſeruit, ut ad octo milliones accederet. Edixit enim leueriliſſime, ut omnia genera monete ſimplicis quam ante precio ualuerant, & paſſim ab omnibus eo valore expendereſſentur & acciperentur: ſale quoque nullis ea pecunie æſtimatione ſpendia ſoluit. Sub hoc autem Rege redditus annui, ut communis fama eſt, duos auri milliones viz excedunt. Non enim ea in Mabumere acquirendarum diuitiarum eſt indolſtria, quæ in Tamaſi fuit: Neque eadem ipſi quæ Tamaſi à ſubditis præſtatur obedientia. Hæc autem ararij diminutio partim inde præcedit, quod tot opulentiſſimæque regiones huic imperio à Solymano aliſque Turcarum Imperatoribus ademptæ ſuerunt: & imprimis Meſopotamia: Aſſyria & Ergium, partim etiam quod tributa à Georgianis & aliis regni ſubditis non perſolvuntur. Hæc ille.

Verum quum ſatis conſtet ſuperiorum Regem Aban, non modo hæc omnia recuperalliſſe, ſed & provincias

consentire Imperio suo adiunxisse, ut
Lut. Candaber. Havem. sum. alla: par
sit credere ingenium Tacianum quot-
annis in ararium illius inferri.

Ut supra videtur apparere quibus
modis Rex Persiarum Abbas immensas opes
in ararium suum derivavit: operum
pretium me facturum existimavi hic in-
ferre memorabilem locum & commenta-
rio Perri del Valle, qui in commenta-
rio suo de conditionibus Abbas Regis
Persiarum ita scribit. Regi valde placet au-
rum: quantumque aliunde in ipsum
Regnum inferitur, id universum sibi
sumit, juxta illius pretio perfoluit, &
ex illo efformari corat grandia vasa,
magni quidem ponderis, sed levis ope-
ris, quorum copiosissimam habet sta-
pellentem & grandissimi valoris: quae
terram dicit, quocumque movet, atque
eodem in castris, sum ut illis utatur &
regiam magnificentiam ostentes in pu-
blicis convivis secundum regni con-
suetudinem, extraneis qui magno nu-
mero ad autem ipsius solent accedere
maxime vero ut necessitate urgente,
quam minima jactura illud convertere
possit in nummos. Et quia, inquit, su-
pra facta est mentio, de commercijs
quae ipse Rex exerceat, ob quae ab ali-
quibus, qui minus rationis illustri.

trilligunt, acutissimè unguem vili & ab-
jecto, non possum omittere licet ab ipso
consilio fieri & quidem saluari regi-
stro consilio, atque adeo maxime ne-
cessario. Solent continenter provincia
illius frequenter à numerosissimis Ca-
ravanis, ut vocant, sine numero nec-
essarium qui ex India, Tartaria, & aliis
longinquis regionibus, merces varias
adducunt immensa copia: & tanquam
est mercium numerus ut difficillime co-
periri possint mercatores, qui universas
emant: nam exempli gratia interdum
adveniunt recentis camelli onusti pipe-
re: aliquot centena camelli onusti Tur-
banis: atque ad eundem modum plu-
rimae mercibus exoticis: ita ut aliquot
millia camelorum quotannis adducan-
tur, & omnimodae merces immenso
numero: quae & minutatim vendere
mercatoribus longum, & magnae ex-
pensis foret. Quare Rex ut hinc in-
commodis obviam eam, & merces exoti-
cae universae simul emat, & in regno
suo nuda aut vendit aut evahendas co-
rat, magno tam exterarum quam suo-
rum commodo: contrahitque cum ex-
teris pro sumptibus summis, eisque sol-
vit partim nummis, partim mercedibus
Persicis, aut etiam exoticis quas sibi
comparavit: ita ut exteri brevi tem-
pore

prope absolvantur; & regnicolis quam
optime necessaria subministrantur.
Ceterum nulli fas est cum exteris contra-
here, antequam iussu Regis, ad id de-
putati, merces lastraverint; & aut illas
in usus Principis emerint, aut resista-
verint, facta aliis eadem emendi facul-
tate. Cogitur quoque Rex in regno
suo, aliam mercaturæ formam invenire;
nam quoniam universi penes illum cedunt,
promanent & terræ quas possidet ad
modum privatorum (nam pauca sunt
in regno illius tributa aut vectigalia,
aut saltem res magni momenti) fru-
ctus qui ex hisdem ad ipsum perveniunt,
(postquam aut ipsos abunde fuerit
provisum, & militibus eisdem quibus
illos elargitur iusto pretio, stipendio-
rum loco) alii, quibus opus est, vendit.
Necessarium quoque est ut venundet
fregit terrarum, quas infinito numero
possidet in omnibus Regni sui provin-
ciis, proportionem vestre regis. Praeterea
cum milicie illius robur consistat in
numerosis equitibus, quibus sane Tur-
cis precepsit & numero & velocitate)
plurimos equos sibi alere & propaga-
re, quos aut bene de se meritis donat,
aut militibus suis stipendiorum loco
venundat. Merces quoque quæ in Re-
gno illius proveniunt, ingenti quidem

numero, sed parte in singulis locis, nil colligunt & faciunt, quorum bene lingua cupidani in universis urbibus aliquantum colligunt, à nemine coadunari praeceperunt ab ipso possunt. signi opportunitate & compendio exterorum mercatorum, qui hoc passio ingentem copiam, & aliunt navium interdum opera (ut Anglo & Belgis facere satis constat) brevi tempore ab ipso Rege possunt comparare: & horum quoque levamento, quibus nihil necesse est, urbes suas regni & merces suas cum molestia & sumtu alio tradere. Hec ille.

Verissimum est quod scribit de aureis vasis, nam accipi à quodam nostrate tantam eorum in aula usurpari atque exponi in sollemnibus convivis copiam, ut spectatores obstupesciat. Possim ad eundem modum meminisse contractum, cum Anglis atque Belgis interum: sed hæc pervulgata sunt. Narrat quoque postea anno electus dum ibi versatur, à Chano Schira Regi Persarum fuisse oblata quadringenta sexaginta quinque milia flororum in parata pecunia: quadraginta & novem amphoras ex auro absolutas & duas supra septuaginta & argenti: prater alia quamplura magni pretii

quædam vocentis quinquagloria Camelia
venerantur.

Accipi ab eodem & catalogum præ-
cipuorum Ducum, & quantum equi-
tam nuntius imponit adducere, atque
servitium i

Eman-Couly Chan Schiraz &

Gorgestan præfectus 15000.

Dand Iphur frater Chan altius

provinciæ 11000.

Maghan Beek millitum supremum

præfectus 24000.

Schy Chan præfectus Bagdat &

vicina provinciæ 11000.

Achmet Chan filius Alou Chan 7000.

Gouffero Chan præfectus Ara-

bestan 10000.

Kafah Chan præfectus Schyrvan

& Saumachi 12000.

Mahomet Chan præfectus Gen-

gie five berlus 8000.

Perker Chan præfectus Corfili 10000.

Emir Oocne Chan præfectus Yre-

vvan 20000.

Hassan Chan præfectus Hrey val

Ere 10000.

Askur Chan præfectus Mervvan 11000.

Mauvrefet Chan 10000.

Gouffero Chan præfectus Farabad

in Media 11000.

Mamla Chan præfectus Dand

10000.

Schy-

172 DESCRIPITIO
 Scilly. Couly Chan fil. Eman. Cui-
 ly prefectus Harumry.

	10000.
Dergagolla f. Gangiz Aly Chan prefectus Candahar	4000.
Baha Vdenr Chan, iudex p	6000.
Etaman doult supremus Vezir	17000.
Zeddes supremus Cadiorum	14000.
Santoen Dubibus major	18000.
Hussen	15000.
Gussieroff Mirza prefectus pro- vincie Tauris	12000.

In universum equites 109000.

Pedum autem supremus prefectus
 est Mir Fatta, qui sub se habet quadra-
 ginta quinque Subballas sive Tribunos
 militum quibus singulis, centum au-
 dienti atque etiam plures pedes pa-
 rent.

Aly Beeck prefectus Subballarum pte	11000.
Cassack Beeck prefectus manci- piorum regionum	11000.
Chianr Beeck prefectus manci- piorum	8000.
Ouchir Beeck pteor Ciossalno- rum	4000.
Naxer Beeck supremus machina- rum prefectus	4000.

In universum pedes 40000.
 Tem.

Tempore autem Codabende scribit

Musadous, educi potuisse ex Hispahan
territorio illo subsidio equitum 8000.

Bargo 2000.

Carlan 4000.

Seva 1000.

Suleania 1000.

Caibin 12000.

Ardevil 1000.

Schizat 8000.

Tauris 4000.

Com vero & Cuchine Tauris 1000.

Genge & reliqua pars Georgie 4000.

Reperiantur (inquam) & alii maximo
numero, qui stipendia merent & qui
sponte militiam sequuntur. Omnibus
autem copijs hinc inde collectis nume-
rum 60000 equitum vis efficiens, mo-
do ex hactenus, quos jam nominavi, debita
auxilia compareant. Quod si reliqui
principes, qui hactenus contumaces,
in bello compariere noluerunt, subsidia
iusta mitterent, exercitus 130000 vel
140000 militum colligi possit. Ex qui-
bus apparet, postquam Abbas Rex o-
mnes provincias ad obsequium redu-
xit, & Regnum tantopere auxit, quan-
ta facta sit opulenta, pedumque ac-
cesso.

Scribit autem Leonclavius: apud
Persas esse tria genera militantium:

Primi

Primi vocantur ab his *Turkmen* quorum ea est conditio, quæ vassorum apud nos, quos feudatarios appellamus. Is sunt apud eos semina pæpæta, quæ à parentibus ad filios & posterum devolvuntur, secus ac *Turci* est in usu. Quosdam igitur hi patris Regis vocantur, eo cum equitum numero se Regi siliunt, quam ratione feudorum tenentur adducere.

Alteri dicuntur *Çavuş* vel *Çavuşlar*, qui stipendiis militant.

Et alia stipendia easque non sunt apud Persas, quam quæ Græci *μισθον*. Romanis annonæ militaris nominabantur: ita nimirum ad alimenta pertinentes, cum equis, vestibus, armis, tentoriis, ceteris.

Tertii constant ex copis auxiliariis, confederatarum, sinitimarumque gentium, Armeniorum videlicet ac Georgianorum qui religionem Christianam profitentur; in Persas propensi, Turcis infesti.

Denique mihi à quodam nostrorum accepit, reditus annui Regis Abas militabantur trecentis quinquaginta septem millibus Tomannis: id est, si ad nostram monetam revoces, quatuordecim millionibus, ducentis octuaginta millibus flororum: præter ea quæ

loq; à Neris ductus, terris & oppli-
 . Denam summa illa quam expedi-
 . de maximam partem provecit ex se-
 . rigo & frugibus hortorum, quos Rex
 . possidet, & minimis quibusdam por-
 . tionibus locatione Caravan Serrionum.

Teltra compassi Totianum Persi-
 cum sedecim ducatus.

VII.

*Origo Sophianorum qui belis Persa
 imperant: & Lemilavie.*

Pater (inguit) Smailis Sophian fuit
 Edehil, quem Iovius & alii vocant
 Arduelm & Hardullem. Hoc illi co-
 gnomem dedit à loco quodam Persie
 cujus dominus aut regulus fuit;
 ipsum vero nomen ejus tradunt fuisse
 Secider. Ajunt præterea sectatum
 fuisse vitam religiosam, instar eremi-
 tam vel monachorum nostrorum.
 Idemq; Sec interpretatur spandaginus
 nunc abbas nunc plebanus live
 curatus. Ego vero in opinione mea
 persilio, diversa esse hæc nomina di-
 versarum personarum, quorum unus
 fuit Edehil pater Smailis, familia
 apud Persas natus illustis, diuiniq;pe
 cujus

ejusdem regulus : alter Schachdar, non princeps aut reginus, sed vixit ad, quod audierat nuntium Schach vel Iman : quantum illud hominem religiosum gentibus illis significat, et innocentia sanctimonique vitam hoc vixit doctorum. Irenum et opinionem vixit religiosi ac docti esse consequuntur aliquid apud vulgum auctoritatis : tribus Mahometis prophetae sonis, Eubekre, Omere, Omsoneque repositis, Alium quartum prophetarum socium, ejusdemque consanguineum de gentem sequendum in omnibus affirmabat, si falsi esse vellent. Docuit autem hoc & alia, quodam in oppido Persarum cui vocetur *Arza*. Vixit novi doctoris, novaeque disciplinae, longe lateque diffusa, confluxit ad Schachem vel Imanem Maldarem ingens de Persia victis, quae regionibus hominum multitudine. Primus autem ex magnitudinis & regulis *Edesai*, non hanc duntaxat Islamitae sententiam doctrinamque probavit, verum etiam ex eius praescripto se gerebat, patrocinium caute suscepit, eaque se multitudinis animos sibi misceat devinxit. Ita nuntium aliis quoque constaret homines ingeniosos, novae religionis usos pertraxit, ad insignem potentiam pervenisse. Tantopere quidem

Edesai.

loquibilis, utero qui non magni nomi-
 nis, opumque regularis, hac novi dogma-
 ti profusione crevit: ut si filium suum
 Rex Persarum Chasani, quoniam à pro-
 teritis Machiavellianis nominatum Vian Cha-
 san supra indicavimus, matrimonio le-
 gitimo copularet. Quippe filium Mar-
 tham et Catharina Commanis suscep-
 rat; Calviciannus utroque Comnensi pe-
 nultus Trapezuntinum Imperatoris
 filius, quam Calviciannus mortuus frater
 illius David, ultimus Imperator Tra-
 pezuntios, Vian-Chasani dedit ux-
 orem, ut eius presidio contra nimium
 vicinas de infestas sibi vires Salim Mu-
 chometis paulo tutior esset. Et hac
 Vian-Chasani filia Martha natus fuit
 Edibilli filius Ismail. Vian-Chasani
 autem mortuus habuit successorem le-
 gitimum filium, qui vulgo ab Historicis
 Iscoling, ab Annalibus Julianorum
 Sultan Iscolp appellatur, is princeps
 rem novæ solæ societatis suam Ede-
 billam mittit sibi suggestum, quod re-
 sistent, de regis affinis de canis
 multitudinis devotione fretus, ubi re-
 gnum cepit, inanis curavit. Et sic
 crudelis avunculi manu Ismail admo-
 dum adolescens, ut plerique Italiani
 octodecim vel temporis annos natus
 que Martha marita comite, conquisit

ad amicum patrum Viralem et
 legem ducens & castellorum quorū
 dam ad mare Caspium, nunc Culni
 Denisi Turci, Behar Cuirwa Arabibus
 appellatum, quo clausum iter signifi-
 cant. Illic educamus Ismael ex pater-
 nio religionis pateram, tandem exi-
 to pro veniens & congregatum Is-
 tatio laqueo avunculo domum severi,
 paterque disiens inordinatam, cum
 oppidis & pradis matris dote no-
 tione sibi debitis, starnit adire.

Domino patero potius, met al-
 terius progradus & eos tantum mili-
 ribus Hispanis Somalian pater prodigio-
 rum in uoluntatem occupat. Hinc copis
 non parum aduanti & instruit, Yel-
 tribum extimam Persorum replent
 se confert: eamque superato Rege
 Aluante laeuple filio & succedere, vi-
 ctor in potestatem redigit: laeuple cum
 Aluante congressus, non modo supe-
 rior evadit: verumetiam ipsam, cum
 majore exercitus parte rucidar. Inde
 Muram Chanem, Aluanti occisi fra-
 trem persequuntur, pari prosperitate su-
 perat. In vicinis ad Ismael, Bagdadem
 versus aufugit, hodiernam scilicet Baby-
 lonem, propter ruinas pellex Babylonis
 sitam: Victor urbem Sciras, armorum
 omnis generis officinam, a Febraio
 22 de-

locum, cum winter distantem cum vicinis copiis adire & occupat. Ibi adunum indigne armavit suum exercitum. Postea negotium illi dedit cum Vis-Chane Tatarorum, Scheco, quem illustrem exercitu exercitiorum villam equitum, aggredi paulo non dubitavit: quo singulari virtute fortunaque victor erat. Hic ergo vel in turba (quod illi tradunt) & suis oppressis suffocatione. Tandem ad eos illustres de plurimis partibus victorias, & scholasticis exiunt cum multis accessit: et mox in exilio Murate Chan, non modo Persici regni possessione, sublati annu-
lis, quales potiretur: verumetiam vicini quosdam populos & praefectum Bagadarinet, in ditionem acciperet.

Ab Osmanidis et Sophi cognomen-
tum & Xelis Bassa per ignominiam
fuit inditum. Prius quidem ab Arabi-
ca voce *Sophi*, quae lanam significat.
Nam quum Mahumetani & praefectim
Osmanidæ, more veteri, Torsipante li-
neo subtilissimi operis caput involvant,
nova hinc secta principit inter alia, ne
caput fatis quondam Ensis epistodii
spiris vident, sed ut tegumenta capi-
tunt & lana, non magni periti consti-
tiantur. Et quia lanam hoc signi-
ficatum, quo pectet aliorum Maho-

metanorum nimirum, plures habere
 debent, ab Arabica voce Enatler 2-
 duodecim, etiam Enatleria, y voca-
 ent: denique quia regnum hoc tantum
 rubro colore gessere solent, Kiselbaf-
 lary, velut capra rubra.

*Origo et series eorumdem Regum
 à Teymura.*

XA lue Xequc linoel Sofi, erat filius
 Xequc Aydar, filii Sulron luncyd,
 filii Xequc Ibrahim, filii Xequc Aly,
 filii Xequc Musa, filii Xequc Sasy & in
 summa trigessimus nepos Moctis Aly
 sobtini & generi Mahamadia. Quam
 Teymurlang Vltio Turco Balarte re-
 dieret in Persiam, adduxit plurimos
 captivos & Caramania variarum fami-
 liarum, quos in animum induteras eru-
 cidare quando notabilis aliqua occasio
 sese offerret: & oppidum Ardevll in-
 gressus aliquandiu ibidem subsistit. Vi-
 vehat in illo oppido Xequc Sasy, ob
 viam innocentiam & sanctitatem, in
 magno honore apud omnes illas gen-
 tes habitum: cuius fama & probitas
 Teymurem permovuit, ut amicitiam
 illius summo opere desideraret, & quum
 aliquoties illam visitasset, jam discessu-
 rus ultro obtulit illi ut ab ipso petere
 quicquid illi placuisset in propositi Tey-
 mura

locis de trucidandis captivis pariter,
 & illos sibi condonari, & illis insu-
 peratis, excepit captivos in suas sedes
 & vasibus aliisque necessariis instructos
 remisit in patriam. Quo facto non
 modo horum, & amicorum qui in pa-
 tria remanserant, animos mutare
 sibi devinxit, ut cominus illis varia
 dona mitterent, eumque magno nu-
 mero copiosissime visitarent: duorumque
 huius benivolentia etiam ad posterum
 huius Sasy, atque ad tertium ipsius
 nepotem Sultan Luneyd: qui vixit tem-
 pore loonae filii Kara Issuf: qui crebras
 huius visitationes, & auctoritatem Lu-
 neyd suspectam habuit sibi quae ab illo
 timens, interdixit illi ne amplius se de
 tam multis visitari permitteret: Luneyd
 hoc interdictum ostendit, & graviora
 huius quamquam operienda ratus cum
 devotis suis movit ex Ardabel versus
 Diarbeck: Ozun Azembek qui tum ibi-
 dam regnabat, excepit illum perbeni-
 gne, eique tradidit in uxorem suam
 suam Kadhan Katun, quae peperit illi
 filium Aydar. Constat erat autem Xa-
 que Luneyd excursions inde fecit in
 Gurgistan, sub praeterea religionis suae,
 quam captivos cogebat amplecti: &
 in eo continuavit donec in Regnum
 Trapanzolorum ingressus, & rege il-

hui trucidato illud occuparet. Aliquidam Aydarum perficeret, qui & p. p. patris obitum illud obeunisset. Etenim pusilla ut Azambek de medio tolleret loquuta, quare Aydar ad Aïdevien est recessus, duxitque in uxorem suam Azambeky & cognitam suam Alimzani, quæ ipsi peperit Aly Parza & Xalimack, qui natus fuit anno Hegiræ 291 Christi 1488, qui Sufy fuit dictus ob hanc causam.

Sed & quidem Mahumetanorum sunt plures; dux tamen principales: Sufy, quæ Arabum & Persarum sectantur, omnesque illi qui Alkoranum observant sine ullo commentario aut expositionibus; & Azabek qui Mortis Aly sequuntur, uti Faris & Abd. Hujus secundæ uxoris Aydar, pater Ximalla, quoniam & filius eius limitatos, tanto Zelo, ut illius causa, quoniam Persis ergonim acquiescit, laudatæ crudelitates admittit in adversarios. Ex quia in lingua Persica communiter Sufy appellatur, qui relicto secuto, soli divino cultui vacant, hinc ob insignem religionis zelum, à suis datum fuit nomen Sufy. Paulo ante ad eundem modum in Persia res novas furrat molitur Hhalila, qui perpetua quoque dictus furrat Sufy Hhalila; ita ut Sufy non sit nomen proprium, nisi

Regnum

loquens commune, id adjectivum, cum nullus Regem post illam id nomen subiecit: sunt autem per totam Persiam plures Sufy, id est, religiofi.

Aviar anno proximo in regnum Syruan ingressus à Rege illius Farroch Yaffar, ope Isacubek, fuit prosequutus & captus, & duo filii illius in captivitatē abiepti, Sultan Koflanbek autem majore natu relictato, limaceni postea dimisit. Ismael autem secretis in Gurylon, ibidem sedebat annis sex, & elapsa deinde res Persarum turbata esse ab Akuvonlii, transiit in Arcenion, ubi ad ipsam accurrerunt septem milia Curaniquorum, qui Sufy additi fuerant, & familiae sue tribuebant Estayala, Sarahi, Takeloh, Versablu, Roulu, Zulkaderlu, Auzukayar, Salsar, Karaydak & plurimum aliarum, qui illum sequuti sunt jam quatuordecim annos natum, & anno 1503 ingressus est Syruan, & prelio congressus cum Isacubek Yaffar, qui Patrem ipsum occiderat, illum vixit & occidit, regnumque illius est positus: anno proximo congressus est cum Alvano in Naxalin, qui profugit, & ipse cepit oppidum Tabriz. Hae victorias positus instituit Tagge, id est, Talbantem roborem cum

duodecim pſis ad memoriam ſuam
 ſum ſilicetum Oren ſini Aly, qui in
 ab ipſis habetur, e quibus ſe ortu
 ſerebat: atque inde originem habuit
 nova illa militum ſecta, quæ Carol Sax,
 ſicuti, caput viride dicuntur, à Sax, caput
 de Carol ſumunt.

Regreſſus deinde ad Aremion im-
 perum ſecit in Regnum Zulader; ſed
 ipſis abſente Aivannus obſedit Taberz,
 ſed Iſmaelſe regrediente, ſugit Aivannus
 Bagaderum, & poſt biennium in Diar-
 bek reversus ibidem obiit, anno 1103.
 Iſmael in Taberz permanens, exco-
 tum ſuum dimiſit in Perſiam contra
 Muradum; qui ingenti præſidio al-
 Iſmaelſe copias præſtigavit, ipſi Perſiam
 & Karmen vacuum reliquit anno 1104.
 Iſmael autem hibernavit in Kom, &
 copias ſuas miſit ſibi præſecto. Iſaack
 contra urbem Rey, quæ Orembeck
 Geloby Dux Kalat Ferus Kuh in illam
 oppreſſit & præſtigavit. Iſmael huius
 cladis nuncio accepto, quantoſius per-
 ſequitur Orembekum, verum ille ſe
 recipit in Ferus-Kuh, locum à natura
 copie induſtria munum; quare illum
 obſedit Iſmael & quum aliter non poſ-
 ſet, ruptis aquæ ductu per quem obſeſſi
 aquas accipiebant, corripit ad dedecus
 nem, poſtquam unum menſem circa
 locum

locum cum castris habuisset : perierunt
 circa illud tempus circiter tri-
 ginta hominum milia. Mox deinde
 Ismael versus Korasem : intra autem
 Rex Mahomed Korahy castris aliquot
 militum vexillis interceptis. Yerd : sed
 Ismael reversus illam licet fortissime de-
 fendentem , tandem urbe potitus ,
 cepit & vivum mille occidit , an-
 no 1106.

Ille Xyst persecutus christum per-
 mulgavit , ut universi qui peribant contra
 patrem suum interficerent , occideren-
 tur , quo factum est ut viginti aut qua-
 draginta milia hominum occiderentur.

Anno enim 1109 dum ipse libe-
 rasset in Taron, discessit Suban. Quam
 Mirza Rex Karasem , occupavitque Re-
 gnum illius Kaybek Khan Vabekios ,
 & defuncti Regis liberi fugerunt in
 Hyrak.

Ismael adunato exercitu movit ver-
 sus Rumestan sive Turcos , & Mahamed
 Khon Isayala in persolanta Diabek
 confirmato : anno 1111 prout Bagdad ,
 cui Barhyenk imperabat , qui profugit
 ad Turcoa , & Ismael illam urbem ce-
 pit , pluribus suorum inter amicos in
 transitu fluvii Tigridis. Hinc digressus ,
 subjugavit Kustam , sive Salam Af-
 sexi quondam regiam : & media bye-

me pteit Xyrman. Baku & Nardand
atque illas expugnavit anno 1514.

Deinde profectus est ad Karasum & de-
ces Xaybekkhan, qui advenit illius
gnatus, copias suas contraxit in Mal-
vo, sed pteit cognovisset eum. Inua-
to, & vitam & regnum amisit.

Obiit eo anno Bajazet Turcorum
imperator & successit illi filius Selimus.
Imaeli autem anno 1514 natus est filius
Na. Thamas: anno autem 1515 duxit
Selimus copias suas versus Arzenloum
Imaelum erat in Hifphaon metropo-
li Hircak, & inde venit Chalderon-
tibi cum seimo congressus, pteitatus
fuit & quinque milia hominum amisit;
sequitur Tabriz atque inde ad Oastu:
Selimus vero Tabriz potius, tantum
quindecim diebus ibidem subsistit &
regressus est Amasiam: hoc anno sic
in Diarbek à Caralbaris crudelibus
Sultan Morad, & caput illius Imaeli
oblatus. Anno proximo cepit Selimus
Kemali arcem munitissimam & pro-
vincias Alaskoet, & Zaskader & Ha-
leppum in Syria, & anno 1517 subiuga-
vit Damascum & Agyptum, & anno
1518 Mesopotamiam hodie Diarbek
subiugavit: obiitque anno 1521 succes-
sitque illi filius Suleyman.

Leonclavius ex Annalibus Turcis

regis Selimum obiit anno 1510.

Simas quoque postquam Persie imperaller annis viginti anno 1511 aetatis sue trigesima octavo. Quatuor ipsi erant filii, major natus Xa Thamas, secundus Alzas seu Elias Mirzah, tertius Som Mirzah, quartus Barbon Mirzah. Xa Thamas autem illi successit. Qui aliquot bella gessit, praesertim cum Turco. Regnavit autem tribus & quinquaginta annis, obiitque anno 1576. cuius reliquit filius Xa Simas & Mahamed regem; successit illi Xa Simas: verum postquam tantum unum annum & octavo menses imperium obtinuerat, discedens illud fratri suo Mahamedi ceco reliquit anno 1578.

Mahamed tenuit regnum septem annis, & moriens anno 1584 reliquit illud filio suo Xa Abas, qui hodieque (inquit Texeira anno 1608) illud possidet, & jam possidet annis totius supra triginta: Quo tempore varias suscepit expeditiones, imprimis famosam illam anno 1594 in provinciam Gurilan, quae rebellaverat; nam cum viginti millibus equis, quam celeritate profectus quum ad Havium lacum & Satis alium accessisset, & indigenas cymbas omnes subducentes ut moram injicerent, sine mora in aquas insiluit & relique copiae post

post ipsam, in quo de ipse librum
vix discrimen adit de quatuor milia
sacrum amittit, perfectum tamen
celsitate ut provinciam brevi ad offi-
cium coget. Evratit Regem Larx de
regnum redigit in provinciam. Tar-
ria quam Turci ab avi illius temporibus
possederant, et ipsa magis illi
quam armis.

*Epistola regis & secretarii communi-
tatis Petri de la Valle.*

Abbas, cui secundum antiquam
consuetudinem Regum Persiarum, dant
titulum *Asiak*, id est Regis, *Schiah-
Abbas* itaque est filius.

Chodabenda Muhammed Regis, fra-
ter *Germanus* *Umasi* regis de filio;
Tahamasi Regis, filii.

Umasi L. Regis, non modo princeps
illius nominis inter Reges Persiarum, sed &
familia illius quae hodie Persis imperat,
& qui primis armis propagavit & ob-
servavit in Persis seculi sectam Mahome-
tanam, quam ipse sequebatur, quum
vocant *Schiah*. Et quia a populo iudica-
batur esse vix sanctus & religiosus, ob-
tinuit nomen *Soh*, quo designatur ho-
mo res mundanas spernens, licet vo-
cabulum *Soh* proprie significet electum,
sive sanctis vestibus amictum, utraque
signi-

significatione optime convenienter personae vitae religioſae & probae, qualem volebat videri. Erat porro hic filius,

Halder Sultani aut principis, qui à quibusdam nostrorum scriptoribus vocatur Serich. Halder quia vitam religioſam præſeclatus inter homines ſeclatus; & quia erat caput gentis ſive populi: utraque enim ſignificatione accipitur nomen Serich, licet propriè noster ſeniam. Ab aliis noſtrorum perperam appellatur Ardevel, quum Ardehil deberent dicere, id eſt, Ardebilitam, erat enim dominus oppidi Ardehil, hic ſuis filius

Gulneld Sultani, filii

Ibrahim, id eſt, Abrahami, filii

Choagiz Aly, filii

Muſſi, id eſt, Moſi, agnominati Sa-

draddin, id eſt, Primaria legis, filii

Soſi Eddin ſi hac, qui primus in Perſia recuſitavit ſectam Scilicetorum, agnominatus propterea Cuſb' el Eolia, id eſt, Polus ſive vertex ſanctorum, licet vit talis eſſe crederetur.

Atque porro genus deducunt ab Aly & Fatima filia Mahumetiſ.

Notat idem. In Genealogia hancum Regem, crebro reperiri adjuſctum titulum *Imam*, præſertim illi qui Mahumeti propiores ſunt, quæ vox denotat

pro-

proprie Pontificum. Turci autem, qui
 ſectam Somaſorum ſequuntur, vocant
 ſuam omnes miniſtros templorum
 ſuorum, ſive Maſhika: in i verum
 Perſe & ſolaſgi hunc munus non ſo-
 lens attribueret, niſi duodecim deſcen-
 dentibus à Mahomet: (qui non ſuo-
 runt ſuave, aut ſibi Maſſia, uti Vito-
 Emman: perperam exiſtimavit, ſed pater
 & filii ſucceſſive, quorum & Maſſia
 unus ſola, & omnium primus Ali)
 quia credunt, (in eo quoque à Turcis
 diverſa ſentientes) hos ſucceſſive fuiſſe
 primos imperitioſæ ſuæ ſectæ. Atque
 adeo eorum alium hodie poſe ſuper-
 ſtitiæ à Deo occultari, cujus Rex Per-
 ſæ, tanquam Rex & ex eadem ſepe
 propinquiffimus, in mundo ſit Vi-
 carius.

Ya Abas tres habuit liberos maris
Jaſi Maſam, *Odabulan* & *Iman-
 Cali*. Quorum primogenitum *Seſi-
 Aliſam* adoleſcentem magis ſpei, etu-
 ridam ſeſe, hac occasione uti narrat
Petrus delle Valle.

Seſi Aliſa, inquit, revelavit paternam
 conjurationem, quam quidam contra
 ipſum moliebantur, atque eorum gra-
 tiam meruit à patre: verum poſtea,
 eum eodem molitiones ab aliis ſuſ-
 cepti inſtituit, non modo illas celat,
 ſed

sed utrum jam maturior eadem videba-
mus fore, & favorem populi anxie
captare, & passim non raro ob levissimas
causas irasci, neque satis dissimulare
ipsas suas: atque etiam facere, ea quae
Pater prohiberet.

Quare Pater viam suam mensuravit, certi-
tis, quo Astrologi magnam ipsi discri-
men luminere denuntiabant, illam
mandavit oculis; periculatius ab his qui-
bus plurimum deservibat, id publice
querere interire.

Codabondam autem secundo genio-
rum, qui magnos spiritus gerebat, alia
occasione iussit excitari. *Codabondam*
(inquit idem) Mirra, juvenis jam adole-
tus & vel apparebat, arrogantior, & Pa-
tre arctius habebatur. Accidit autem
ut Rex iuberet oculi illius gubernato-
rem, quia audacius & insolentius ali-
quando pro filio apud patrem inter-
cesserat: metuens ne filius ab illo ma-
gis infligeretur ad ea ordienda, quae
cum publica calamitate haud dubio
forent conjuncta. *Codabondam* hac co-
de effertus, patrem audacissime etiam
dissimulo gladio insultavit, atque ma-
lum eliminatus: Placans tamen tum
Rex in speciem quidem; verum à *Per-
cubus* motus verius *Spasus*, filium
in vinum iussit excitari, ut illum à suc-
cessionis

cessione Regni excluderet, quod tamen
nullatenus fecit, ut scilicet apud Persas
factum, ut non penitus omni videndi
familiae privaretur.

Joannule quoniam gaudere patri per
omnia studens, in Regni spe ab ipso
fuit eliminata.

Habuit & Xerxes, & primogenito
nuptum *Salmassarum Merxam*, quom
lamine quoque fecit privari quum in
provincia esset, ut cum maximis copiis
versus Candabaz moveret, & minorem
nam filium secum duceret: ne nepos
hic se absente, novae res moliretur:
confusa populus Persicum, scilicet
novarum rerum esse apparetur: id
que sibi vel maxime commendandum, quum
tam longe à regia & extra regni limites
excubandum esset.

VIII. Titulus sequens pag. 132.

PARS

PARS SECVNDA

2^a

Varia itinera in Persiam & per
provincias Persiæ com-
prehenduntur.

EXCERPTA EX ITINE-
rario Iosephati Barbari, quæ
Persiam attingunt.

Tharsum (inquit) egregiam
urbem appolinuit : ea Dul-
godoro parit, qui fratrem
habet Seddicarum nomine.
Regio vero Sultani imperio
subiecta est, licet Armenia minoris
pari sit.

Nota è Leonclavio: Provincia sua re-
gie Dulgadir, a nobis partim Anadolia,
partim Aladulia dicitur. Turci vero
Annales Dulgadiri nomen regioni tri-
bunt, cuius princeps ab illis dicitur Ala-
dula. Limites ditiorum Cappadocia mon-
tibus inclusa tunc temporis erant, versus
Syriam Halep: versus Persiam imperialem
Armenia minor: versus Turcicum Ama-
ssas versus Carmaniam, Adana & Tarsus.

Vetus tria milliaria in circuitu cōtinet,
In eam pons lapideus per fluvium, quo
fret undiqueque cingitur, aditum præ-
bet. Arcem habet amplam ex lapide

ergo confusam, ubi in colle pa-
ram edico posita.

Inde unius diei itinere *Adena* est
(Leoncl. *Adana*) amplissima urbs, quam
eidem fluvio spaciosus alluit, pontem
lapideum habens et vallum, arcibus
quintiarii. *Adena* & vicina regio pos-
tremo abundat, Suliano subiecta est,
loci in Armenia minoris sita sit.

Nota est Leonclav. *Plurimum* quae utram-
que urbem alluit veteribus fuisse delitum
Cycenum, nunc Turci *Catasa*, ad eam
profunda nigra almodum colore.

Multer passim arces, oppidaque des-
tructa & devellata ad Ephrasin usque
ripas ceciderunt, hanc fluvium nunc
Turci, qui xvi Imperatoris equi ve-
hebantur transivimus. Ad alteram ri-
pam Armeniorum pagi sunt ubi per-
pescivimus: superato fluvio proxima
urbs lise obnata *Oryha* nomine, quam
Edeffam quondam vocatam volunt,
Asimbeco paret, & administratur à fra-
tre illius Balibecho. Non ita pridem
imprimis floruit, sed destructa maiort-
es parte à Turcis, cum Asimbeco de
obsidione distingueretur.

Inde ad radices montium delati *Afr-*
dinase urbem pervenimus, ad quam
aditus per scalas patet, cuius gradus la-
pidi lacis magnitudine pedum quae-

tudo, per milliare Italicum se extendunt. In summitate porta est, qua per longam plateam in urbem itur; monti undique foribus aquae dulcis est irriguus; in ipsa urbe alius est mons praecipuus, acris simillimae vicem gerens, ad quem similiter per scalas & gradus ascenditur, adium parietibus sunt promuro & civium frequentia, qui secures & gossipio quæstam faciunt.

A Merdina sex diurnis itinere pervenimus ad oppidum *Afaship*, Affamboo parens: sed prius ad dextram frequentes videntur specus & antra in parvo quodam monte excavata, & hominum habitationi destinata: ad singularem autem montem cui urbs imposita est: non incelebre emporium, sedique milliare ambiens, consistens egregia ædificia & nonnullas Moscheas. Adiacet lacus & fluvius Sere olim Tigris præterlabitur sublicio ponte stratus.

Hoc monte superato, iter docet per planiciem, paucis collibus distinctam neque alia neque aspera: bidui itinere quasi versus Orientem ad urbem *Sair*. Quæ triangulari forma constructa, ab una parte castello munita propugnaculis cincto, defenditur, cuius muri ex parte considerant: ambo tria milliaria, incolæ frequentes, ædibus templis,

& eximie fontibus ornatissima duo
magni & rapidi amnes transfundi sunt,
quorum unus vocatur *Etela*, alter *Isani*.
Atque hactenus extendit^r Armenia
minor.

Nunc regiones quæ Tauto subjacent
subeunda sunt, quæ à ponte Ruino or-
diens juxta Trapezuntâ, præga verius-
ocum ad Sinum Persicum usque. Hunc
primum attingentibus sunt obeli al-
tissimi & asperi montes, à Curdis habi-
tati, qui idiomâ usurpant à vicinis di-
versum, & crudelissimi sunt latrones,
habitant rudes castella editis jugis &
asperis clivis inaccessa (sed plurima
jam ob latrocinia à principibus sunt
creta) ita ut vix quisquam viatorum
trans illos possit effugeret. Cujus
ipse experimentum cepi: nam quum
O April. 1474. ex urbe *Chenav*, (quæ
paret vasallo cuidam *Assanbei*) mane
essimus digressi & vix mediis diebus
confecissemus, in principi clivo Cur-
di hi impetum in nos fecerunt, ita ut
Legatus *Assanbei*, & aliquot meorum
caderent, ipso vulneratus egre effuge-
rent. Tertio die ingressi sumus urbem
Vasian, pene desertam, populo infre-
quentem & vix ecc. locis constantem.
Inde bidui itinere distat *Chy*, ibidem
pene deserta, & tantum ecc. locorum.

Quum

Quum ad finem montis Tauri venis-
sem, alio ductore vias eriduo perveni
Taurisum; veteribus Ecbatnam &
Medicecapu.

Meminit deinde *Solyma*, quæ olim
mobilis urbs fuit, nullo tamen muro
cincta, sed castallo munita, eorum monti-
um quoque difiecti fuerant: oppidum
est Græcæ ætoliæ, quatuor millia am-
biens, nec infrequens, fontibus abun-
dans: A Sultania versus Schiraz pro-
ciscendi, primo sit obviam exiguum
oppidum *Calperchean*, sed quod olim
grandius fuisse, plures parietum faciunt
fides; capis duo millia & circiter
quingentos locos.

Inde quoque adiobus urbem *Spa-
han*, ea vallo & cespitiibus & fossa undi-
que circumdata erat, & ambitu suo
quatuor miliaria cōplectitur, & si sub-
urbana annumeris circiter decem, in
quibus tam pulchra ædificia videntur,
quam in ipsa urbe. Intelligebam autem
illam cum numerosis incolis abunda-
re, bellicosis & imprimis opulentis,
non raro Regibus suis minus fuisse ob-
sequentem, & circiter viginti annis an-
te illud tempus, quum Claustra rerum in
Persia posuerunt, rebellasse, ideoque il-
lum militibus suis imperasse ut singuli
singula eorum ad se deferrent, unde

maxima strages in oppido fuerit facta :
 ita ut via sexta illius pars cum habitato-
 ribus. Multæ videntur in illa antiquita-
 tes & pulcherrima opera : inter quæ
 eminet stagnum quædam, aquæ lim-
 pidissime & pulcherrime potari : in
 ambulo illius sunt varix columnæ, va-
 riarque effigies scultorum : quæ no-
 ctis sepiò clauduntur ad meccum secu-
 ritatem. Sunt alia plura ædificia admi-
 randa, quæ prætereo : unum addo,
 etiamnum ad centum quinquaginta
 millia animalium in oppido & suburbis
 numerari.

Venimus deinde & Cassanum, oppi-
 dum populosum, in quo plurimi panni
 & alia sunt & serico & gossypio, muro
 cinctum est, amblesque civiter via mil-
 lia : habetque præterea plura & ampla
 suburbia. Adivimus & Comam, oppi-
 dum non satis bene ædificatum,
 quod sex millia ambit, muro cinctum :
 oppidani colendis agris, & vineis im-
 primis vacant : plures hic videntur hor-
 ri, in quibus nascuntur optimæ melo-
 nis : quarum quedam pendunt x x
 libras, carne condita & suavi lacte sac-
 chari, focorum numerus viginti millia.

Pergentes inde offendimus *Leide* op-
 pidum artificibus habitatum, qui ser-
 eos pannos texunt : muro cincta est

qui

qui ambit circiter quinque millia. Suburbia habet ampla. Plerique autem incolæ sunt barbari, maxima enim optimi serici copia hoc adducitur; à Serava. At & provinciis versus Zagatayum & mare Caspium sitis; ita ut hinc longe optimi panni serici petantur.

Hactenus quidem viam sequutus sum versus Notum; regredior jam ad orientem: & primo dilinens sum de Sciras, quæ postrema est Persiarum versus ortum; maxima civitas & quæ cum suburbis ambit circiter viginti millia; populo frequentissima, maxime mercatoribus quia omnes qui ab Ece, Samarand & aliis partibus orientalibus Persiam perunt, hanc transcutunt: Aslacus cinxit illam vallo & castris aggesto valde alto & spisso, fossaque; templa habet pulcherrima & ædificia assidue facta: numerat supra ducenta millia animarum.

Ab hac extra Persiam itur ad Ece, oppidum provincie Zagatay, & parva filio Sultanis *Esfeh*; amplum quidem sed vixta parte minus quàm Sciras. Hinc iter proseguentibus versus boream, per solitudines & steriles terras, atque aquarum inopem, præterquam in parva quorundam industria fustis, quadraginta dierum itinere veniunt Samarandam.

dam in eadem provincia Tagata sitam, amplissimum oppidum & populosum: nam per illud eunt redeuntque mercatores Cini, Marini & Cauruseni quorum provincias non vidi, sed intellexi Cinos & Macinos grandes provincias occupare & idololatrias esse.

Qui autem à Tauris peruenit finem Persicum, illis iter est per oppidum Cere, exiguum quidem sed opportuno loco situm.

Redeuntibus ab Ormuzo iter est per Lar, insigne & magnum oppidum, atque emporium: numerat circiter duo milia locorum. Hinc transitur ad Syer atque inde ad Camarum magnum pagum, juxta quem videntur ruos rotundus, & circiter sex passus altus, cujus vertici complanato, quadraginta columnarum superstructæ sunt, quas vocant *Coluniar*, id est, quadraginta columnas: singulae sunt altæ viginti cubitos, & crassæ quantum tres viri compleri possunt: quedam illarum jam coniderunt: satis apparet fuisse pulcherrimum ædificium: solum autem tantum est saxum, cui figurae hominum insculptæ videntur, mole pene gigantea: & supra omnes imago intra circum, qualem Deum patrem solemus fingere, quæ orbem in manu habet, & sol

illo longe minores figuræ; & porro
 imago hominis arcui innixi, quem Sa-
 lomonem esse volumus; inferius adhuc
 longe plures videntur, quibus alius su-
 perstat qui mirram papalem eidesse
 gestas, & manu elevata atque aperta
 cæteris benedicere. Vltimus videtur
 imago equitis robusti, quem Samso-
 nem interpretantur; post quem se-
 quuntur plures longi capilli & Fran-
 cisco more vestiti; & similia.

Inde bidui itinere veniunt ad villam
Thimar; & rursus biduo ad alteram ubi
 matrem Salomonis sepultam fabulan-
 tur. Et rursus viduo ad villam *De-
 bet*; tum biduo ad *Vargan* aliam ma-
 gnam & pulchram urbem; numerat
 hodieque mille focos; & quattriduo ad
 villam *Deiter*; triduo ad *Tallan*; deni-
 que unius diei itinere ad *Taslan*. Hinc
 veniunt ad exiguam villam *Merut*; &
 bidui itinere ad *Guerden*, ubi habitant
Abrami, sive ab Abrahamo origi-
 nem ducant, sive religionem illius se-
 quantur.

Inde biduo transitur ad oppidum
Nairu, circiter quingentorum focos-
 rum; & iterum biduo ad villam *Nat-
 san*; & porro biduo ad exiguum oppi-
 dum *Haridlan* circiter quingentorum
 focorum. A quo ad *Cassan* superest
 iter

litt. tridui: & inde tridui à Cassana
ad Comum.

Ab Como omnes dies itinere veniunt
Savam, mille fucorum. Tridui itinere
à Sava jacet exiguum oppidum Euchar:
& alterius tridui Solaniam.

Idem ite à Taurisio ad provincias
que mari Caspio adiacent versus or-
tum, quæque Zagatayo annummeran-
tur, ita designat.

A Taurisio ad Solaniam vii die-
rum iter.

A Solanis ad Euchar. iiii. dies.

Ab Euchar ad Savam iv. dies.

A Sava ad Colm vii Koim exiguum
oppidum vi. dies.

A Col ad Rhei parvum (idem oppi-
dum atque insequens) iii. dierum.

A Rhei ad Sarri exiguum oppidum
oppidum eodidem.

A Sarri ad Sindam minutum oppi-
dum iv.

A Sinda ad Tremigan parvum op-
pidum iv.

A Tremigan ad Bilan sex dies.

Sequitur deinceps Serava, à qua se-
cta Seravainorum nomen accepit, op-
pidum situm est ad mare Caspium loco
insalubri, frumentisque inope, unde
fere oryzam hic mandunt. Iacent &
alia loca ad dictum mare, vel Lahari-
bent

beni & Mandradan, aliaque: in quibus
præstantissimum ferium colligitur,
quod reliqua universæ Persiæ dicitur
superare.

Idem quoque iter à Trapezunte ad
Tarricum ita designat: A Trapezunte
iter instrumentibus versus Noium, pro-
ficiendum est per montes & sylvas
inhabitas, ubi occurrunt aliquot vil-
lae & exiguae arces. Prima ex aliorum
nomine est *Saïewê*: in valle sita, un-
dique montibus conclusa, bene munita
& munita, solo secundo, numerat cir-
citer mille quingentos locos, dominum
agnoscit Ailambeum. Ab hac quinque
dierum itinere venit *Siçugam*, ma-
gnus olim oppidum, nunc maxima
parte dirutum. A quo ad Euphratem
nominatissimum fluvium sunt duo
millaria, transitur hic lapideo ponte
xvi, arcuum. Deinceps occurrit castel-
lum *Carputh*, quinque dierum itinere
ab Arringa: in hoc tum agebat uxor
Ailambeï, filia imperatoris Trapezuntii
Despinaaratu dicta. Tum castella *Ma-
sabat*, *Halla* & *Iben*: bene munita, &
circa quingentorum focorum singu-
la: quæ magnum flamen præterlabitur
hæc longe à *Carputh* descendens. In-
cola hinc districtus appellantur *Cel-
lar*, id est, prædarii. Hinc moventibus
versus

versus ortum, obvium fit castellum scopulo *Pala* insidens, circiter trecentorum focorum; pertransibunt fluvius. A quo ad eandem plagam, quareidui itinere veniunt ad castellum *Amu* in solo male cuito.

Transiunt deinceps in Turcomaniam, quae olim Armenia major dicebatur: indigenae illius hodie dicuntur *Cataculi*, id est, nigri arietes, uti *Perse* & *Agatay* incolae *Accoculi*, candidi arietes. Quae parium nomina inter ipsos habentur, uti olim *Godphi* & *Gibellini* aut similes.

Hic primum occurrit castellum *Mu*, exiguum sed bene munitum, muros superstruendum: sub quo jacet oppidum, tria miliaria ambiens & populosum. Illius eidui itinere *Alhar* pulchrum & munitum castellum, ad lacum situm, qui patet in longitudinem quidam centum quinquaginta miliaria, in latitudinem, ubi maxima est, quinquaginta. Ab hoc quindecim miliaribus versus Arcum jacet alius lacus circiter octuaginta miliaria ambiens. Sub *Alharre* jacet oppidum circiter mille focorum. Ad secundum lacum jacet oppidum satis pulchrum & munitum, *Cuo*. Vnius diei itinere secundum oram maris aditur oppidum *Herze*, locus quod fluvius labitur,

bitur, qui ponte fixatus est. Quinque
milliaribus à lacu visum munium ex-
istum *Omæ*: pergit lacus dimidii diei
itinere versus ortum, ubi oppidum *Ce-
pæci*, de quo supra.

Quinque autem dierum itinere à
Cæ, visum campus ubi quondam fuit
magna urbs, olim destruxa à Teymure
lango. Reperiuntur ibidem & multe
villæ, & post illas lacus, qui patet in
longitudinem quidam ducenta millia,
in latitudinem vero triginta. Sequun-
tur denique duo oppida *Teghæ* & *Zeri-
fæ*, quæ utraque numerantur circiter tria
millia focorum.

Ab oppido Taurizio iter insistenti-
bus versus ortum, & interdum versus
Arctum, emissis in medio aliquot locis
hand magni momenti: circiter duode-
cim dierum itinere occurrit *Sammachi*
oppidum Medie in provincia Theci-
chia: cujus dominus appellatur *Seran-
schæ*, ex hoc oppido quum opus est de-
cem millia equitum educi possunt. Ab-
est à mari Caspio sex dierum itinere,
quod habet ad dexteram: ad sinistram
autem Mengrelliam cum mari Euxino,
& Caltaochos sub monte Caspio. Am-
pla est urbs & circiter quinque millium
focorum: habitantes illius maximam
partem sunt Armeni, qui sericis pan-
nis

nia recensitis dant operam.

Ab hac ita est ad Derbes, oppidum ab Alexandro magno ut volent iuratum, super mare Caspium, milliaribus a monte, supra quem castellum habet, à quo descendunt duo rivi usque in ipsos maris fluctus. Derbes sonat in nostra lingua Angustias, vocant hodie Thamiscapi, id est, portus ferreus. Dividit enim Mediam ab Albania, quæ hodie est pars Tartariæ: hæc ut illic, quibuscum iter est à Syria aut Persia in Tartarium, necessario per hanc urbem sit transeundum. Nam inter duo maria Euxinum & Caspium protenduntur intervalla quingentorum millium, altissimi montes & vales, quas minuti reguli habitant, nemo tamen has transire audet propter metum latronum. Ad idem mare Caspium jacet urbs Racha, à qua mare Caspium hodie agnominatur: juxta quam visitur mons, oleum croctans nigrum & grave odoris, quod in lucernis usurpant, & inungunt illos camelos adversus scabiem, cui alioquin ista animalia valde sunt obnoxia.

II.

EXCERPTA QUEDAM EX
Itinerario Ambrosii Coniasseni Vo-
cantis Reip. Legati ad Viliu
Cassianum

Paxtrialis sit quae ipsi obvenit in
Palonia atque Russia, usque ad ur-
bem Theodosiam sive Cassaniam pro-
gredient. Theodosia urbs ad Portu
Euxini litorea sita, emporium est fre-
quens & celebre, maxima italicarum
copia refertum & ut fama fert, opulen-
tissimum & potens.

Cass (inquit) solimus xv lun. &
vento secundo Euxinum ingressi, extra
cursum verum Theos. direximus, quum
jam xx fere milliariis abessemus, mo-
nuerunt naves locum esse periculosissi-
mum equare vela vestras Lias & Piasin
dirigi iussi. Locum cui Varrum nomen
est xxix lun. attingi: equi expositi &
Piasin ex milliariis distantem deduc-
ti. Varrum autem castrum est, pagusque
exiguus in Aegyptum. Dominus eius
pari, Goibola appellatur, ad quem
Calichas nunquam spectat, ad Iustinum
sita, exigui monumenti laquei. Nonnulli
serici & canabae atque cera ibi reperi-
unt, incolae miserrimi sunt.

Cal. Julii Phasis, alias angli, ribba
autem navi in symbam nos convoca-
vunt, atque fluvii altum ingressi, per-
sum insulam quandam circumdant,
in qua Otus Medos pater regnasse di-
citur, hic persas, armenos, culicem in-
stitutionibus valde diversis; postera
die fluxum cyrba avertit, parvula
Atto urbe ad ripam sita & sylvis unda-
toque cincta; hic fluvius illos haurit
jacens pater in latitudinem; hic in ter-
ram exicendi & hydram sum commo-
tavit.

Phasis urbs in Mengrella sita est,
Bendiano principi subiecta, qui ex-
iguam civitatem habet, in dicunt li-
tera sunt parvum, sylvis & montibus
passim impeditam, incolae sunt feroces
& bruti, simillimi Centuriam co-
quunt, frumenti & vini parum & mol-
lius momenti habent. Cibus iporum
confusus ex panico sit, pulvis instar
cocto, quo milie sustentant. Nihil
illis deest praeter industriam & vigilan-
tiam, qua si essent praediti, tantam pec-
uniam copiam in fluvio capere possent,
quae ad vitam sustentandam sufficeret;
Christi nomen proficuntur & observant
Graecorum rursus, multis gravissimis sa-
persationibus vitatos.

Phaside 17 Julii discessi: & Martem

fluvio

fluvio rate trajecit, biduo per con-
nuas sylvas & montes magnam Men-
grellie partem transiit, vespere adigi
locum, ubi Bedianus cum universa
aula sub arboribus quiescebat.

xvi. Julii iterum viam per con-
nuos montes & sylvas ingressi, sequenti die
flumen superavimus, qui Mengrellam
à Georgia distinguit. xi. Jul. oppidulum
Casaka attingimus, nec lapides super
collem munitionum, ubi templum videtur
antiquum. xii. inde discessi & facto
continuo itinere per montes & sylvas,
vesperi ad pedem montis quievimus,
proximum erat castrum *Sander*, ubi
Rex Pangratia residebat. Ad quem de-
ductus, duce quoque hincis nactus
xv. Jul. iter continuavi, per sylvas &
montes horribiles, per biduum, maxi-
ma molestia: Tandem xvii. venimus
ad urbem Gorkien, Georgiae Regi sub-
jectam: in planicie sita est & arce mu-
nita: præterlabitur magnus fluvius.

Georgiae provincia superat bonitate
aliquantulum Mengrelliam, insularum
tamen iidem plane sunt mores & ea-
dem vivendi ratio.

xx. Jul. hunc locum reliquimus &
continuato itinere per montes & syl-
vas, interdum reperimus pagos, ubi
victum comparavimus, nocte inter

soniss in gramine quiescentes : atque
 ex ratione totam Mengriliensi & Geor-
 gianorum provinciam summi cernenti.

xvii. Jul. Montem in montis alius-
 dinis ascendere coepimus, & sub noctem
 rix ad summum culmen penetra-
 vimus, ubi quiescere coacti fuimus licet aqua
 plane defuerit. Postero die superato
 monte, primum Vinsassani ditionem,
 quæ Armeniæ initium est, attingimus :
 vespere ad arcem *Res delati*, quæ in pla-
 nitie sita ad fluvium profundissimum,
 cui ab altera parte excelsus mons im-
 minet : Ad ripam pagus est quem Ar-
 menii incolunt, arx à patibularis Vin-
 sassani custodiunt.

xviii. Jul. Reo discessum : & superato
 quodam monte in planitiem descen-
 dimus.

xix. Ad montem Nox penetra-
 vimus, qui quoniam sit altissimus, nunquam
 non ad radices usque nive albescit,
 eamque faciem per totum annum retin-
 net. Exinde nobis per spaciosissimos
 campos, quos colles nonnumquam di-
 stinguiebant, iter fuit.

xx. Jul. Arcem *Chiagi*, quæ Ar-
 meniorum liberorum est, pervenimus.
 Inde Cal. Augustis, sub vespere dis-
 cessi, ad pagum Armeniorum, qui ad
 montem situs erat : postero die fluvius
 super-

superatur, qui paterlabitur: à sinistra manu x: Armeniorum pagi conspecti, exiguo intervallo distanti. Hæc regio tota uerbis feracissima & amoenissima est.

III. Aug. Oppidum *Marencis* attingimus, prope quod ea nocte transgressi, postridie in summo calore, per continuas planities equitavimus, nec usquam aquam puram ad sitim sedandam invenimus. Eodem die *Tauris* seu *Ecbatanam* ingressi sumus: quæ in planitie sita, valio è terra male congesto cingitur: prope conspiciuntur montes, quos *Tauri* montes vocari asserunt.

XII. Ecbatana discessi. Regio per quam profecti sumus, undique planissima est, raris collibus distincta, arida quoque, ubi nusquam arbor nobis nisi prope fluvios visa. Pagos offendimus exiguos, ante meridiem in campo quievimus, ubi etiam noctem posita peragimus: in pagis necessaria comparavimus. Hæc ratione iter continuando XVII. Septemb. Solaniam urbem pervenimus. arce ampla munitam, & muro undique cinctam. In ea tres portæ ante conspiciuntur, damasceno opere elaboratæ. Urbs in planitie sita est: cul tamen configi sunt montes paulum editi, tempore hiberno incolæ propter frigus alio migrant.

xxv. Septemb. priorem proficiscen-
di rationem nunc per planiciem, nunc
per colles representantes, confecto in cam-
pis pernoctandi more observato.

iv Octob. urbem *Seras* appulimus,
que nullo muro clauditur, in planicie ad
fluvium sita, nonnullis arboribus cincta.

vi Octob. inde digressi, mature ur-
bem *Kess* attingimus. Urbs in planicie
sita est non adeo magna, muro è corno
constructo munita; incolarum frequen-
tia & omnium rerum copia abundans.

xxv Octob. iter de novo ingressi, po-
sterioris urbem *Caflan* attingimus, Como
aliquanto pulchriorem. Sequenti die
in urbem *Nasab* delati, que in plano
quoque sita vini abundantia claret.

xviii Octob. itinere per planiciem
continuato: iiii Kal. Novemb. *Spaan*
urbem, in qua *Viluncastana* moraba-
tur, attingi. Cingitur vasso è terra con-
gesto: in planicie sita, omnium rerum
que vita desiderat, abundans.

III.

EXCERPTA EX ITINERA.

Itio Itali mercatoris anonymi
apud Ramulum.

EX Haleppo profectus primum adit
oppidum *Der* exiguum trans *Euphra-*
tem

rem ad ripam suam : id à Sultano Cabacechi quousque unicum, cum pulchra & munera arce. Observa autem, omnia oppida & castella trans Euphratem semper, atque etiam cum (scripsit autem post annum dñi 1511) fuisse sub imperio Regis Persarum, ut illa quæ cis fluvium jacens sub Imperio Sultani Agypti.

A Bīr Bīdāl itinere pervenitur Ofsam, quam indigenæ narrant antiquissimam esse & à Nimrotho primum edificatam ambis decem milliis, sine ulla fossa : in medio oppidi erant duæ pulchre & altæ columnæ, quæ nequaquam concedunt Venetis ante xdm S. Marcū vii & pulcherrimus fons, qui septem molas intra urbem circumagis, & agros in vicinia rigat : vocant fontem Abrahami. Extra oppidum circiter sex mill. pass. visitur pateris cuius aquæ lepram sanare dicuntur. Oppidum est imprimis magnificum, in quo multa erant palatia & decem aut duodecim pulcherrima templa, multo marmore ornata. Ager suburbanus amoenissimus est & fecundissimus. Oppidum denique metropolis est provincie Dierbeck.

Bīdāl itinere ab Ofsa occurrit castellum Jawīlen super monticulam fructum, debili muro & fossa angusta c

saxo excisa. In ambitu sunt plurimae cavernae & petra excavatae, in quibus habitant agrestes, homines imprimis bardi. Aer aridissimus & ita ut pluviae aquae vernis mensibus in cisternis cogantur servare. Tridui itinere ab hoc castello jacet *Caramit*, amplissimum oppidum, quod & Constantino studium volunt, ambitu circiter decem aut duodecim milia, muros habet validos, & vivo saxo eductos, cum trecentis sexaginta qua turribus, qua turriculis, fabrice admirabilia. In oppido videntur multa magnifica templa & palatia marmorea, parietibus litteris inscripta. Abundat aqua, & fontibus: inter fluvios qui alluvit memoratur *Sei*, qui hibernis mensibus super modum intumescit, & rapide decurrit ad *Alanchis*, & juxta *Bagdat* confluit in *Euphratem*.

A *Caramit* unius diei itinere occurret *Deis* pulcherrima arx, sub se habens plures pagos.

A *Deis* unius diei itinere adit *Mirdianum*, magnifica urbs, quatuor aut quinque milia ambiens, super editum montem; habet & castellum: validis muris cincta est; in urbe sunt magnifica palatia & templa. Nisi autem aquarum inopia laboraret, quae hic
paucæ

pauca & fere salia, haud debilo pulcherrima foret huius provinciae *Diarbeck*.

A *Mirdino* bidui itinere versus aquilonem, occurrit oppidum *Gizire*, ab Armeniis habitatum & Turcis & aliis. In insula situm, præterlabitur fluvius *Set*, qui montem vicinum radit, ubi ara videtur. Sed hoc oppidum ab his qui *Taurisium* petunt relinquunt ad dexteram.

A *Mirdino* itaque quadridui itinere venit *Afanchif* metropolis *Dyabeck*: ambit quatuor aut quinque milia, muro cincta ad radicem montis, præterlabitur fluvius *Set*, cinporum populosum. Imminent oppido duo castrilla, extra oppidum sunt quatuor suburbia: ad ortum quidem ad clivum montis sunt plurimæ specus & petra excisæ quæ modicum oppidum æquant: sub hisce jacet alterum suburbium cum magnificis ædibus: Trans fluvium autem & ad præruptas illius ripas sunt similes specus, & insignes ædes, cum gradibus pulcherrimis, quos descendunt ad aquam & fluvio hauriendam. Fluvius hic pulcherrimo & admirabili operis ponte junctus est, qui ab hoc suburbio ducit ad oppidum.

Ab *Afanchif*, quinque dierum itinere

pertinuit ad *Cassianæ* castrum exiguum super alperum montem possumus in regione montosa & arida.

Pauca extra viam jacet oppidum *Seri*, ubi galli, & cassianæ nascuntur maxima copia.

Atque ibi subsunt tres pulcherrimæ arces, *Aina*, *Sansia*, & *Arrens*.

Sequitur deinde *Satla*, mediocris oppidum, muro nequaquam cinctum, sed arce grandiori super collem sita defensam. Sicum est oppidum inter altissimos montes, in convalle. Omnis hæc regio nivibus super modum est obnoxia, ita ut non possint frumentum frumenti facere ante vigesimum Aprilis. Jacet oppidum *fluvialis*.

Indei itinere à *Mail*, occurrat *Totavan* exiguum castrum, in monte situm, qui lacu falso imminet, patet in longitudinem trecenta millia pass. in latitudinem centum & quinquaginta mill. accedunt potissimum Armeni in plurimis pagis. Ad partem illius orientalem jacent quatuor arces, *Totavan*, *Vastan*, *Van* & *Belgar*, ad occidentalem tria, *Argu*, *Abalgira* & *Calata* quorum *Calata* illud magnum fuit oppidum uti è rudestibus apparet, nunc exigua arx. Inter *Totavan* & *Vastan*, jacet insula duobus mill. pass. à ripa edita,

edificia & mura super, quæ ab oppido tota occupatur, quod ambit duo milliâ pass. *Armenia* dicitur, frequentibus Armeniis habitâ. Vniuersum locus ambitus altissimi montes & jugi nîve tecti.

Bidui dein itinere veniunt *Vallæ* castellum ab *Umaric* excisum, ita ut tantum pagus cum foro superât.

Vnius diei itinere aditur *Væ* castellum super rupem structum, forma oblonga: ambit mille passus: distat supra miliare à lacu.

A *Væ* triidui iter est à *Elar* mediana castellum, à Turcomanis habitatum. Et alterius triidui ad *Merent*, quæ olim fuit grandis urbs, nî ex antiquis ædificiis apparet: in planicie sita: quæ à multis amniculis rigata, pulcherrimos hortos complectitur.

Triidui itinere à *Merent* aditur pulcherrima planities, montibus undique cincta, in cuius medio jacet *Cw*, magna urbs, & olim maior uti ex ædificiorum ruderibus apparet. Rex Persæ *Xa Igmael* hic sumptuosum palatium struxit, quod vocant *Doulet Chana*, id est, domum pulchram. Hinc per alteram exiguum oppidum, *Sephian*: tandem veniunt ad *Taurisum* nobilissimum & antiquissimum oppidum de quo supra plura dicimus.

Arde.

Ardevit distat quatrídui itinere à *Taurisio*.

Mausmura agri munitionibus ad mare Caspium : portum habens , ad quem naves appellant à *Sara* & *Masendran* , cum cunctis generis mercibus , quæ *Sammachlam* & *Taurisium* subvehuntur. Ab hac arce bidui iter est ad *Samsathiam* , oppidum grande & opulentum emporium.

A *Mausmura* ad *Derbent* iter est septem dierum per provinciam *Serran* . habet autem secus mare Caspium tria magna oppida & totidem castella. Principale autem oppidum est *Sammachla* , circiter unius diei itinere à mari.

A quo haud longe abest castellum *Calilaa* , altissimo & petroso monti superstructum , difficile admodum accessus.

IV.

EXCERPTA EX ITINERARIO IOANNIS CARTVRIGII ANGLI.

AB *Haleppo* trium dierum itinere pervenimus ad ripas fluminis *Euphratis* , per varios ignobiles pagos , & planiciem fecundam atque omni annonæ genere abundantem. Unus tamen pagorum est alicujus notæ , qui ab incolis appellatur

appellatur *Tedrah*, ubi Iudaei servant memoriam magnae Synagogae hic erectae anno mundi 1498. Haec longe ab illo adest vallis Salis, Arumitarum clade nobilis, quorum milia octodecim hic à Davide caesi. Ibidem & Camfon Gauris magnus Aegypti Sultanus à Solyino I. magno perilio superatus fuit, & ipsemet ab equitibus concitatus eroditur.

Euphrates è lacu *Chialder-Giella* Armenia pluribus rivis effluens (unde ab indigenis designatur nomine quod mille capita sonat) eo loco quo primum illum attingimus, jam uno altro flumine, eam latitudinem obtinet quam Thamesis supra Londini portum. Hic mercatores cymbas solent conscendere & secundo flumine Babylonem descendere, ut molestissimum & periculosissimum iter per desertum Arabiae vitent. In hoc descensu interdum viginti, interdum & triginta dies occupantur, pro undarum copis aut inopia: commodissimum autem tempus est Aprilis aut Octobris, quibus mensibus flumen ob pluviarum abundantiam valde intumescit: cymbae planis carulis sunt fabricatae, ob crebra vada & ramenta mensibus Iulio & Augusto atque Septembri quoque nunquam haerent,

Ita et leonibus plures secum ducere coguntur, quibus onera levant. Singulis noctibus consistunt in arabis, id est mercatoribus in cymbis, namque ad ripam hemicubant. Plurimi hic Arabes ad ripam vagantur, qui consule generis anonam & pascuas lac & similia, cum aliis mercibus permutant; tam famulas quam matres natiendi perissimil sunt: latrocinia & furtis deditissimi, ita ut summa cautio ab itinerantibus sit adhibenda.

Ad adversam ripam Esphratim jacet Bir, oppidum Mesopotamiae, quae provincia Turcis appellatur *Diarbek*. Hae fecundissima est, & licet à Turcis miseretur sit vastata, tamen aliquot urbes habet quantivis praestit.

Et quidem primo ab oppido Bir, bidui itinere, *Orsam* nobilem urbem & magnae dignationis, quam plurimi famosam illam *Bellessam* fuisse opinantur. Hic etiamnum aliquot monumenta reperiuntur à Raldano imperatore Latinis litteris inscripta. Aer hujus oppidi persalubris & solum fertile: sed arboribus nudum, ita ut oppidani ob lignorum defectum, finium camelorum & aliorum animalium, ad solem fixatum, eogantur urere. Oppidum quadrata forma est conditum; laeus illius occi-

den-

dentale , affidet vallibus scopulosi
montis : orientale declinat in spacio-
sam vallonem , vinctis & viridatis molis
distinguentem : munita valida , & quam-
plurimis machinis bellicis perposita :
ambitus illius capiebat tria millia An-
glica . Quondam Melopotamiae metro-
polis habitata , in eujus locum hodie Ca-
rampida succcessit : fons hic est piscibus
fartus , ita domesticis , ut alimenta &
manibus hominum accipiens : Iudei,
Armei & Turce referunt , fontem
hunc Iacobi patriarche putum fuisse,
juxta quem Lahani faciem hic septenos
annos famulatus est pro uxore Achis-
le . Porro oppidi nuper admodum con-
quassatae erant ab Hiafgre scriba &
perdoctibus quibusdam sequebantur , qui
quingenta millia Choquinorum op-
pulanis extorserant . Eadem civitas o-
lim *Cerre* fuit dicta , memorabilis sa-
genti illo prelio quod Romani cum
Parthis conseruerunt , quem Marcus
Cassius illis percellit , hic vero Surenas .

Ab Orta oppido quinque dierum iti-
nere distat *Amida* hodie *Carampida* vel
Cara-Essit , partim per asperos & prae-
ruptos montes , partim per amenas
valles & planities , inter quas una cele-
bratur , undique montibus conclusa ,
ita ut unum tantum aditum habeat :
hic

hic Alabaculum paradisum suum habuisse volunt.

Cera. Eius sonat nigram et nigra in lingua Turcia, sive ob colorem ferarum et quibus incensia stricla sunt; quae colore Gagatili sive Thraciani lapidem imitantur; sive ob soli ubertatem, quod hic valde nigritat. Insidet civitas eminenti scopulo, complexitque ambitu suo pene sex miliaria Anglica. Locus autem à natura satis munus videtur, tamen duplici muro cincta est: quorum exterior non nihil collapsus, interior vero validus & magna machinarum vi instructus.

Regitur à Italia, qui duodecim sagittis & viginti millibus Tymariotarum imperat; estque hodie metropolis Mesopotamiae. Anno 1578. quum Amurathes Persiam invaderet, hinc deducta fuerunt duodecim millia militum, Multasa graviter indignante, quod non plures advenissent.

A Caramida digressi, primo descendunt in amaram & fecundam planiciem, multis hortis & viridariis distinctam; per quam flumen Euphrates precipitibus dilabens aestate quidem tenuis, ita ut mulier in illo insulae & peninsulae extant, in quibus oppidani aestivis mensibus tentoria sua solent figere; hyeme

vero les intumescit ut insulas hasce ope-
rit, ut vado nullatenus possit transi-
ri, et ceteris milliariis ab oppido
pontis episcopo stratus videntur, viginti
arcuum. Hic itinerantes reliqui carne-
lit sumunt sed mulo, animal magis
idoneum ad asperos montes superan-
dos, qui hinc deinceps se offerunt, ni-
mirum altissima Armenia regia, quae
sacra Scriptura vocat Ararat.

Porro huius itinere à Caramida, vs-
que adpollam petrosas mores è quo Ti-
gris oritur, minimum è tribus Populis
tam admirabilibus in modum suspensis,
ut qui subier transiunt, ne capitibus
suis irruant, verentur. Turce hic tres
pontes struxerunt, ut eorum aduini-
culo hæc nature miracula propius in-
ceret iungi: verum tantum hic est un-
dantem maxime in præceps rursuum,
et animos potius horrore quam admi-
ratione implet.

Hanc montem plures alii recipiunt, in quibus plurimæ arbores nascuntur, quæ gallam ferunt, quæcumque non nihil similes, sed minores & ferè inæquæ. Hinc rursus ad Euphratem pervenitur, qui hic interdum vado potest transiri. Ad hujus orientalem ripam degunt Curdi, antiquorum Parthorum, ut opinantur, reliquæ : qui re-

dis, eleganti tamen corpore & mirabili bene compositis; nunquam sine armis suis procedunt etiam in ecclesia sine, que ipsi sicut arcus neque sagitte, acutius & citius: colunt venturumque diabolum, ne armatis ipso- rum pocius. Christianis infensissimi, unde eorum provincia hodieque terra diaboli appellatur: Ruth atque Isacochi infames, in quibus Arabibus veldiquam concedunt: Persis quidem Tatarum Imperatori sed summa cura libertate.

In tota hac Cordorum provincia tantum unus pagus est alicuius nominis *Mavalata*, quinque dierum itinere à *Caramida* & ritem à *Nisise*: in fecundissima valle sita, inter duos montes: & circiter milliare ab hoc loco est Hospitalis S. Iohannis Baptiste Germani, quod tam à Mahumettanis quam Christianis crebro aditur: credunt enim illi qui hic sive agnum sive capram aut aliquot nummos obtulerint, omnia prope in itinere obtingere & omnium peccatorum veniam promereri.

Ab hoc plures asperi & pectusculi montes transeunt ad ripam usque *Euphratis*, qui hic *Melopotamia* limitis concludit. A quo transit in magnam *Armeniam*, que à nonnullis in

tre partes dividuntur: quarum quæ in-
fima est & Arctum respicit Georgia
dicitur, media autem Turcomania,
tertia propriè Armenia. Turcomania
hæc prima Turcorum sedes fuit, qui è
Scythiis invenerunt per Caspias portas
in Georgiam (quæ tum Hiberia dice-
batur) ad oram maris Caspii transie-
runt, & hæc Armenia partem ita in-
vaserunt, ut hodieque illam possident,
& ab ipsorum nomine denominatur.

In ipso adhuc hucus provincie, pul-
chre & lata planities sit obvia, his
modicis undique circonvallata, in qua pla-
tis jacent pagi, omnes ab Armeniis ha-
bitati: pene illa industria est & labo-
rum tolerans; semina illorem arcom
& sagittas aliasque arma hæc minus
dextrè tractare norunt, quam maxime
veterum Amazonum in modum, &
earum feminarum quæ hodie in Per-
sia montana Xasab incolunt. Fam-
ilæ illorum amplissima sunt, nam tam
filii quam nepotes & nepes omnes sub
uno tetto degunt, & parente defuncto
reguntur à primogenito; verum ipso
decedente, non filius illius sed major
natus frater succedit; amicum autem
fratribus defunctis, cum damnum pri-
mogeniti filius major natus arrogatur:
Cuncta vultumque ad eundem modum,

& visitant in summa quiete & honestate. Sed de nationis huius frequentia nihil auctor plura dicit, sicut in non modo utramque Armeniam & Ciliciam, Bithyniam, Syriam & Mesopotamiam, atque adro hanc usque partem incolunt: quum autem tam sint laboriosi & tutum in variis provinciis transportandarum peritissimi, magnum utriusque Imperatoris curam adferunt incrementum. Duos habent Patriarchas, quos vocant universales, quorum unus in Cermanice oppido non tam longe à Tharsis distat: Alter in monasterio Armenice non longe ab oppido Erase in hac ipsa regione. Sub hiis sunt octodecim monasteria, plena monachis sui ordinis: & viginti quatuor Episcoporum. Singuli Patriarche percipiebant olim à singulis familiis, ad sui sustentationem unum Modium: Singulis autem suberant ad minimum viginti mille familiarum: verum Imperator Turcicus hodie tributum hoc sibi sumit, ita ut iam è stipe vivere cogantur, & cum uxoribus & liberis ab uno oppido ad alterum commutare. Servant hodieque religionem Christianam, sed multis absurdis superstitionibus inquinatam: cruce se signant ad Romanorum modum, idque melius

aliqui putant, si duobus digitis eat, sed
vanum si uno, ut Iacobini solent: cru-
cibus quoque ornati templum suum, alias
imagines non modo ignorant sed &
abominantur: in reliquiis conservan-
dis admodum sunt superstitiosi, & vir-
ginem Mariam summa prosequuntur
veneratione. Die Sabbathi carnibus
vescuntur cum Dioscorianis, quod Mer-
curii aut Veneris natiuitatem putant &
mortale peccatum: praeterquam in die
Easter Paschalis & Ascensionis. Quispiam
Sabbathis quotannis abstinent ab omni
carnium, in memoriam illius anni, quo
gentiles liberos suos idolis immola-
bant. Festum annunciationis Mariae
virginis celebrant sexto Aprilis: Nati-
vitate Domini nostri sexto Ianuarii:
Purificationis quarto Februarii: &
Transfigurationis in monte, decimo
quarto Augusti. Lychurgia communis
illorum lingua conscripta est, ut ab
omnibus intelligatur: in missis autem
pro defunctis magni sunt idololatras,
nam agnum immolant, quem prius
circa templum deduxerunt: assum
autem & puro linteo impositum se-
cant in partes & praesentibus dividunt
manducandum: Tunc absum (par-
te familia exceptis) ab obediencia sedis
Romana praestanda, ut sibi ipsi omnem

antiquitatem, inde à temporibus Apostolorum arceant.

Vocem per muros Armeniorum pagum sancto pervenitur Aiskis, antiquum oppidum, sed in quo hodie iniquissime cum advenia apertum situm est in amena valle, quam lambit equus fluvius, et Ami Tauri montibus descendens, fuit quondam Imperii Regni Persici, & praefidis Persico contra Mesopotamiam firmatum, antequam haec regiones anno 1135 à Solymanno subjugarentur. Quo anno memorabile praefidis fuit inter Bassas Calis & Syris ab Vlemani proditor Persia conductos, atque Delimenthem nobilem & fidem Persam, Vlema hic & Bassa passi fuerant à Solymanno à direptione vrbis Tauris rursus, cum octodecim milibus extremum agmen claudere, ut Persae si forte in recedentes invehentur, sese obicerent. Delimenthes autem cum quinque milibus Persarum, reliquis Turcarum instructis, illos in hac valle tibi assensurus, & quum struben atque pluviae illius conatibus mirum in modum cavarent, in inopinantes & somno sepelitos Turcas inreclus, ita illos crebris, ut Bassa & Vlema conlocatis equis egre elingrent. Tres magis Sangi

negleſſe & nunc capiam, oſtendunt ſan-
tari, ſperam ſe à ſuis deſerros viderent,
armis & juſſis Perſiarum ſidei ſe dedide-
runt. Hæc rei memoriam diem de-
cimam & certum Octobris quo hæc
geſta ſunt, hodieque feſtiſſe agunt.

A Buhli ad magnam oppidum Pan-
trium dierum hec eſt: longe diſſimi-
limum ob alios montes & alperas ru-
pes, anguſtiſſimæ viarum, quæ Turre
parant juſſu Amureſharum, ſummo
labore nec minori indaſtrie ſuſſe ex-
ciſis, ut exitum ſuum traduceret.
Anget & inſerit diſſimulata & diſſi-
milis locus ſalutis, qui vulgo *Alamas*
dicitur, ſubest rupem labina, quæ
tranſire necesse eſt, in ipſo loco duobus
circiter millariſſus ab ora, iacens dux
ſolus, quæ *Armenia* & appellatur, ab
Armenia & Georgianis habetur, quæ
non modo frugibus ſed & armentis ita
abundans, ut vicinarum regionum her-
tes iudicentur. Ad occidentalem huius
oppidi plagam amena planities ſterni-
tur, ad ſeptentrionalem autem diſtus
lacus jacet, olim palus *Martiana* aut
Marglata aut denique *Martiana* dicta:
in hoc lacu pluriſimæ piſces capiuntur
halibutibus hæc aſſimiles, quos ad ſo-
lum duriores, longe lateque venum ex-
portant.

Oppidum duplex muro ē quadratū
 lapideis cū vallatum, cōlectoq; mu-
 nissimum totius huius regionis, quip-
 pē magno numero machinarum
 instruat, & castello insuper,
 quod edice sup̄ insidet egregie defen-
 sam, teste olim tenuerunt. Erpuit
 Solymanus Tartarus Imperator an-
 no dñi 1321. postquam decem tan-
 tum diebus arcta obsidione illud cinxi-
 fit. Regitur a Batta, qui duodecim mil-
 lia Tymariotarum sub se habet.

Ab hoc oppido profectis montes A-
 ratat ascendendi sunt, quorum summa
 iuga olim Periarctus dicebatur, hodie
Chelak vocantur. Hæc iuga celeberrima
 sunt fontibus mulierū fluminum, quæ
 vicinam regionem, ita fertilem red-
 dunt, ut à barbaris *Leyro*, id est, ferti-
 le appellentur: & quidem primo pro-
 fluit ex illis Araxes, qui è lacu vicinis
 multis alveis hos campos & fructuo-
 sam regionem permeat & irrigat: ex-
 silia autem è monte Tauro, ex parte
 qua Periarctus viciat, è latere montis
Ate, & versus ortum defluens usque ad
 fines provincie Syriæ, ibidem à fle-
 tu versus Corom, & Cyro fluvio con-
 iunctus dividit *Aratatan* (quæ hodie
Nagrus dicitur Armeniorum civitas)
 & Armeniam porro rigans, præterque
 Arat

Araxis planiciem labens, exonerat se
in mare Caspium, inquam ad eueri-
dum Cydem Armeniam, ad arciū vero
Sevan, in comitatu messopota est Eri.

Cyrus ad eundem modum oritur &
Tanro, & in campetris Georgia de-
scendens, pluribusque aliis antibus ac-
ceptis, condit se in Araxem & cum illo
exit in mare Caspium. Indigenae vocant
hunc amnem Ser, Turce vero Cöar.

Ex eisdem montibus oritur fluvius
Canac, qui insulam paulo supra Eri
complexus, confluit itidem in Araxem.

Sunt praeterea hic duo montes ma-
gni nominis: Anti-Taurus qui hodie
mons niger dicitur, qui vergit versus
Mediam & Gordrus: quorum vertices
jugi nive candescunt. Gordrus pluribus
minoribusque montibus cernitur in quo-
rum fastigia vestigia & rudera magno-
rum aedificiorum videntur. Turce vo-
cant hunc Gordrum montem *Aghri-
Dag*, Armeni *Mes*, *Sant*, ita editus
est ut reliquos omnes supereminat: &
radicibus hujus milleni fontes scatu-
rioni, qui torrecibus suis alit Tigrim alii
alios fluvios argenti & in circuitu habi-
tante circiter trecenti pagi ab Armeniis
& Georgianis. Praeter antiquum mona-
stirium S. Gregorio sacrum, adeo capax ut
Persarum Imp. Tamasem cum exercitu

vapere percurrit : qui monachorum an-
 strum vivendi modum contempnit,
 illud minime excolit, vel ante ducit.
 errat. Ista illud magna farris copia
 nascitur, quod Europæo duplo majus
 dicitur. & Escobarbarum, sed quod
 nulli ipsi utilis est, quæ ignorant mo-
 dum radices illius firmandi. In vertice
 huius montis Arcem Nozih conque-
 rere credunt Indæ, Turcæ & Armeni.

A radicibus porro iuxta montem ad
 Chisfal miles dici iter est, per angulos
 tremas, inter montes & profundissi-
 mas vales, in quibus Araxes fluvius
 crebris meandris & precipitiis horren-
 dum maxime ciet, & illos qui forte
 sunt in hæc diutius trahit casum.
 Clivi vero montium, quibus anguli ad
 vias adherent, densa nemoribus
 & locis obsiti, tristi obscuritate summi
 & silentio, quod non nisi raro ab auræ
 crepitu aut ferarum ululatu interrup-
 pine, hæc iter agentes non levi timore
 perfundunt.

Chisfal Armeniæ oppidum ad fines
 Atropacis, à Christianis locallitur, par-
 tes Armenis passim Georgianis po-
 pulis hic magis sceleris & aliarum tur-
 bium mercibus onis clerus, quam bellicis
 virtutibus nobilis est. Constat oppidum
 duobus millibus adiam, & decem mil-
 libus

libus animarum; ad radicem asperi & scopulosis montis conditum, in sola adeo effugio, ut annuam suam, vino solum excepto, in oppido *Nasirum* quod dimidie diei itinere hinc distat & *Artaxata* in confinibus *Medie* & *Armenie* Tulle putatur potius cogantur. *Adiucia* *Cholofal* pulcherrima sunt & e quadratis saxis substructa: oppidani sunt urbani & assidui, vini quidem appetentes, sed inere pocula minime riosi, nam pene poti sum potissimum preces suas effundunt, & virginem *Mariam* tanquam absolutam filii sui dominam, & sanctos apud Deum intercellere venerantur. Persis obediunt atque tributum produnt, Turris super modum infestis. Magnum discrimen adierunt, bello vigente inter *Amuratium* & *Mahumetum* *Codabendam* Persarum Imperatorem. Nam quibus *Halla Renna* nomine Turcici Imperatoris ad oppidum cum mille quingentis sclopetariis advolasset, insigni munere illam placarunt sese exulantes, quod domini sui Persarum Imperatoris indignationem veriti, non ultro tributa ipsi obtulissent, quo digressis milia Rex Persarum, *Aliendi Chanum* cum tribus milibus militum, & mandato, ut si Turcæ regionem armis subyugantes, cum

cum illam p[re]lio decerneret; fin ul-
tro se dedidissent, totam regionem
flammae vallaret & principum oppida-
norum in servitutem abduceret; oppi-
dani ut hoc quoque periculum evade-
rent, Persæ longe maiora munera of-
ferre coacti sunt; atque haec inter atro-
rumque arma, quæ minulecia, quæ mu-
neribus vitam conservavit: & liber-
tatem.

Sesqui diei itinere ab hoc oppido ja-
cent Chabderna plana; memorabili
p[re]lio inter Simastam Persam & Sely-
mum Turcam anno c[risti] 1214 com-
misso, nobilitata, in quo p[re]lio Sely-
mus super triginta milia suorum desi-
deravit.

Trajecto hinc Araxe, descenditur in
Mediam, quæ à quibusdam dividitur in
Mediam Atropatiam & Mediam maio-
rem. Omnis regio perforunda est, ri-
gaturque à fluvio Araxe, Cyro, aliis-
que quæ ab antiquis scriptoribus cele-
brantur.

Plura oppida obtinet, quorum p[re]-
cipua sunt, *Sumachia*, *Derbent*, *Sesbi*,
Etti & *Arax*. *Sumachia* metropolis est
Sirvan, inter *Derbent* & *Etti* sita, ubi
Reges *Sirvan* olim aulam suam habue-
runt; incolunt ab *Armenia* & *Geor-
giana*. In hac urbe anno c[risti] 1214
inter-

meritorem Angli domum habuerunt, Indaliam ipsi ab Obdovioean, qui pater Rege Persarum illi paterat. Ibidem visum in ruinis barbari & horrendi monumenti, turris nimirum & silicibus & vivo saxo exstructa, inter cujus iuncturas comparent crania nobilium hujus regionis, crudeliter à barbaris mactatorum, hac fere occasione: *Servas olim nobilissima provincia plures civitates, pagos & aucti habuit, & Regem ita potentem ut Persis sese comparare non dubitaret, verum ob religionum diversitatem, facile à Persis dominus fuit, & plurimæ urbes funditus excisæ, omnisque nobilitas exterminata, & principum capita ad vulgi terrorem in hac turri tristi & horrendo spectaculo exposita.*

Circiter milliare ab hac urbe, visum est rudera castelli, quondam è munitionibus judicati, & ab Alexandro magno non nisi summo cum labore expugnati. Ex paulo ultra virginum monasterium magnifice structum, in quo tumultum narrant Amclidem Cannam, Regis filiam, quæ virginis voto obligata, quum à Patre cogretus cum principe Tartaerum connubio se iungere, cuncto se ipsam exanimaverat in cujus memoriam virgines hujus ergocii semel quot.

quatuordecim huc solent confluere, ut ex-
tremum illud deplorent.

Ceterum distat urbs à mari Caspio
Septidui itinere & sex Ærum à Der-
bent: oppidum anno 1515 à Turcis &
Mussulman Turcorum Doctis, ubi se de-
diderunt: quam ipsorum infidelitatem
Emir Hamza primogenitus Mahumet
Codabende Persarum Regis ultimus,
cum maximis copiis provinciam Syr-
van eis ingressus, & oppidanis milie-
rum in modum contrivit, sedes illorum
prostravit, & moenia à fundamentis
diruit, agrum denique omnem per-
vallavit.

Derbent oppidum, quod iter dictum
itinere abest à Samachia, varia nomi-
na sortitur, nam interdum vocatur
Derbent ob formam oblongam & an-
gustam: interdum Derwent-Capt, quia
hic fereæ portæ fuerunt, quæ aditum
in Scythiam aperiebant: interdum
Alexandria, quia primum conditum
fuit ab Alexandro magno quoniam Medis
& Persis bellum inferret: quo tempore
& altissimum & crassissimum vallum
perduxit ab hoc oppido ad Tephis Ar-
meniorum oppidum, cujus tunc tan-
tum vestigia apparent. Oppidum infi-
det edito colli: moenia illius vivo saxo
educta in summam altitudinem &

crassitiam ad Europæorum penæ modum: neque tamen propterea unquam magnam aut celebre fuit castrum; hodieque parvæ æstimatur: quia tantum transiens perbetli qui ulro citroque è Persiæ in Tartariam circumstant, nullo penè oppidi emolumento; deoque locus est advenæ magis necellarius, quam incolis suis utilis.

Quartus dicitur civitas à Summa-cilla, sive est oppidum *Sehi*, cujus incolæ ad eundem modum Musaphæ se ulro dediderunt, & ab illis in patronum suscepti & magnis honoribus & muneribus fuerunt decorati.

Hic quoque jacet oppidum *Eres*, cuius ager miseris servandus à fluvio *Araxe* & *Cyro*; & superioribus annis plurimum Sciri illius alii dedit: quod vulgo *Matmodæum* appellatur, cuius hodie ne vestigium quidem hic deprehenditur, ob vastitatem quam sacris-tus Turci & Persi huc penè continuo intulerunt. Nam postquam oppidani *Sehi* utque *Eres* se citra certamen ulro Musaphæ dediderant, *Emir-Hamza* Persæ princeps cum ulticibus populis adfuit, & tam crudeliter in illos eî grassatus ut neque illi sexulæque mæriti aut conditioni pateret: atque adeo è castris abduxis docentes ma-chinas

chinas belluar, quas Multapha hic depolletat, casque milia Kasbin ad paratem.

In eodem regno & aliud oppidum jacti ad limitem Georgie quod *Arast* vocatur: principum hujus regionis emporium, partim ob insignem opam ferit, quod in illis agro colligitur, partim ob quamplurimas alias merces que abunde adferuntur, quales sunt galie scabrae juxta atque glabrae: gossypium, alumen, oculi generis aromata, & gemmae, adamantes, rubici & similes, quae ex India huc trahebuntur. Principem autem locum tenet scitum, ha ut quotiens hinc interdum quingenti, non raro & mille milia serico onusti ad civitatem Halapum committunt.

Ab *Arast* ad Tauris sex diem iter est: Arast autem trajecto ex Auropia in majorem Mediam transitur: cuius metropolis est Tauris, Prophetae Danielis domicilio quondam nobilis, quem juxta hanc magnificentissimam arcem condidisse volunt, tam eleganti simula, ut longum tempus illius decorem imminuere nequiverit, & Iosephus narret, Ulud integrum suo agro stetit. In hac arce Reges Mediae, Persiae atque Parthiae pluribus seculis succurrunt.

lasi; sed nunc etiam vetustas illud po-
nens obliuiscit: urbs tamen *Ecbatana*, hodie *Tauris*, celamnum perennat
atque floret. Est autem condita ad sa-
dicem montis *Orcus*, esse dictum
iungere mari *Caspio*: & licet mons
hic vetris & nivibus obnoxius sit, ta-
men aer hic valde salubris est, & ager
omni genere annonæ affluensissimus.
Oppidum opulentum non tantum olei
continuum subrectiorum mercium o-
rientalium, quæ hinc in *Syriam* depor-
tantur, sed etiam *Europæarum*, quæ
per totam orientem distribuuntur.

Populosissimum quoque, ita ut da-
centa millia animarum alere credatur:
sed jam muribus & propugnaculis nu-
datum omnibus exercitiis patet, præ-
ter unam aetatem superioribus annis à
Turcis constructam: ædes è lateribus
structæ & fere humiles. Ad Australem
urbis plagam pulcherrimum & amoen-
tissimum viridarium jacet, diversis ar-
boribus & bene olentibus herbis consi-
tum, & mille quæ fontibus, quæ torren-
tibus rigum, qui è fluminibus derivan-
tur, quod illud ab oppido separati locos
tam incredibilis pulchritudinis, ut ab
incolis *Sacha* gener, quod octo paradi-
sos sonat, appellatur. Hic *Persarum* re-
ges olim habitare consueverant, nunc

illorum præſidi. poſtquam Reges ob bellum cum Turcis Caſia & contulerunt. Varias vices hæc urbs ſuperioribus annis fuit experta, & a Turcis quam à Perſis. Nam quondam anno c1313 xiv Selymo Turcorum imperatori ſuſcepta dedita, ille contra fidem datam, ingentem pecunie ſummam oppidanis extorſit, & tria milia familiarum, præſertim armorum fabricandorum ſcientia præceſſorium, abduxit Conſtantiнополis. Ruſſos ſpollata fuit anno c1317 xxvi à Solymane, qui urbem militibus ſuis diſcipendam conceſſit, qui nullum non avaritie & ſervituti exemplum in miſeros cives ediderunt: præterea ſumptuoſiſſimum Regis Themas palatium & ſplendidas Nobiliſſimarum ædes à fundamentis diruerunt, & ovalia nobilia & formoſa imprimis capſa in miſeram ſervitutem abduxerunt. Denique anno c1318 lxxv rursus ab Olmane Viſirio Amurath III. miſerrime fuit dirupta: verum Abas qui hodie Perſis imperat, anno c1319 c1320 tam inopinato cum exercitu ſuo ſuper-venit, ut ſamam adventus ſui anteverteret, & poſt ſex hebdomadarum obſidionem (in qua primum tormentis bellicis Perſe uſi fuerunt, quæ antea ut forſibus uſuſ indigna contemnerentur urbem

urbem rursus in suam redegit potestatem, & pene totum regnum Syriam pacis tantum castellis exceptis recuperavit.

A Turi ad Casbin decem dierum iter est, primis quidem tribus diebus per asperos & praeruptos montes, cum summo discrimine praesertim quum nivae valide decidunt: atque hic circiter Turi & Persia dominiis ab altissimo monte *Daghen* separantur. Primus Persiarum pagus appellatur *Darnah*, qui licet incultum in modum vastum sit, tamen summa hic est annonae vilitas, ita ut triginta ova duobus, capream decem, quatuor gallinae quinque denariis liceat emere.

A *Darnah* ad *Seltaniam* antiquam urbem, trium dierum iter est, per quatuor plurimos pagos, incolis frequentissimos, qui vitro citroque in summa pace & quiete commorant: qua felicitate Persiae praeter Turcos gaudent. Hic molae ruinae videntur templorum à Christianis olim magnifice structorum, cum cellis iustitiae. Vides huc pene desolata, cingitur undique altissimis montibus, qui jugi nive vestiti videntur: olim *Nyphates*, *Caspian*, *Tachian* & *Zagros* dicti: & haud dubio nuncur à *Caspaso* omnium montium veluti parenti

qui nunc conjuncti nunc divisi & hec illas vagi, varias provincias Avidunt. Ante urbem jacet patetissima planities, horrenda illa tempestate memorabilis quæ Solymanem Turcorum Imperatorem anno cl^o l^o xxxiv afflixit. Nam quum hic castra fixisset, sub initium Septembris, lava & illa anni tempestate intolens tempestas de montibus se effudit in hanc planitiem, ita ut nimbus in terram decidens continuo vertetur in glaciem, & nix tanta copia caderet, ut tentoria & oppleret & pondere suo everteret, etiamque non modo hominibus sed & jumentis adseret: obsecrare noctis nullum effugium miseris concedente & ignibus passim extinctis: quæ res Turcos timore simul & superstitione implevit.

«Notandum: Annales Turcicos à Leonclavio editor, hanc cladem ad annum cl^o l^o xxxv referre hoc modo: Tum vero fugere Parthi, surgentibus inflare Osmanici: donec haud procul ab oppido Hemadant perventum fuisset. Ibi cum pluvii & annonæ penuria, tantum frigus Osmanicos oppressit, ut plurimi tam manus quam pedes à frigore laesi amitterent, ac incredibilia hominum jumentorumque multitudine hinc interiret. Præterea conigit, ut in

in ipso conatu transmittendi annis, qui *Dios-Cosid* vocatur, fluvent illud aquis pluribus adactum vehementer intumesceret. Adeoque dici non potest, quot sic homines, iumenta, rerum atque sarcinæ interierint, adeoque de sua quolibet salute desperabat.

Porro à Suisania ad *Casim* quadratoliter est, per plurimos pagos: Urbs ex opulenta est tum propter regiam aulam tum propter frequentem mercatorum conuiuium: olim *Asacia* dicebatur, nunc *Casim* vocatur, quod lingua Persica penam sonat, nam Reges Persæ sœpes huc in exilium mittere consueverant. Sita est in amœna & fertili planicie, quæ viâ vidui itinere obiri potest, in qua sunt duo millia villarum: sed negligenter structæ, & sere lateribus non igit excoctis sed ad spem exsiccatis: ut sere sunt reliqua ædificia Persiæ. Vnum est ex Regis Persiæ domiciliis, postquam *Thamar* huius avæ, huc è Tauri sedem suam transiit: & hic magnificentissimum palatium sibi & alterum concubinis suis struxit: sed Rex qui hodie regnat ut plurimum in urbe *Hispān* degit, quæ hinc abest decem dierum itinere versus orientem. Triasunt in hac urbe loca maxime notanda digna: Regis palatium, diversa

fora quæ vocant *Bazar* ; & forum principale quod vocant *Armaiden*. Palatii porta lævis varicoloribus illustra est & auro interlinata ; atria ampla, quorum solum stratum est tapetibus serico & sero intertextis : cubilata autem picta sunt elegantibus operibus, quo proelia cuncta cum Turcis & Tartaris & Persarum regibus commissa representantur, quæ omnia lævis induant splendorem Aula Persicæ. Bazar autem sunt varis urbis plateæ, in quibus singulis, singulis merces prædictæ venales reperiuntur. *Armaiden* denique seu principale forum, quadratâ formâ, semimilliat Anglorum ambitu suo completum ; ubi & mercatores conveniunt, & varis res venduntur. In hoc quotidie confidens duodecim mensarii, qui & gemmas, aliaque pretiosa vendunt ; nummos peregrinos permutant, & denique pignoribus acceptis plurimum nummorum ingenti fratre elocant. Robor autem hujus oppidi non consistit in muribus aut propugnaculis, sed in multitudine militum : nam intra & extra oppidam inquit illius agro continuo aluntur viginti millia equorum : licet Parente hujus Regis rerum potestate, tantum duodecim millia fuerint.

A Caſbin quatuor dierum itinere, & hinc à Suliana abest *Andrevl*. oppidum magni nominis, in quo Alexander magnus aulam suam tenuit, quum Persiam esse invictam: hic plurimorum Regum Persarum tumulante sepulchra: præcipuam autem dignitatem addit urbi, quod hinc prima sectam Persicam receperit à Guini huius sectæ autore, qui hic regnabat.

Similiter quadridui itinere à Caſbin distat *Geilan*. Hircanæ oppidum haud longe à mari Caspio. Huius provincie quæ hodie *Geilan* audit, pars quæ ad æſium vergit densis nemoribus opaca est, in quibus plurimæ arborum species, præsertim cedri, abietis, quercus, & tanta ferarum copia, ut innumera insecta reddant; verum versus oceanum maris palcos abundat, præmarinis & eliguis, ob ingentem copiam scaturiginum, quæ ex vicinis montibus saliant. Plurima sunt oppida in hac provincia, quorum præcipua, *Sellân*, *Maffandân*, *Pæppæter*, *Bach* & *Geilan*; oppida tantæ dignitatis ut præfectos habeant, quales sunt Baſis apud Turcos: *Bach* autem peropportunum est emporium, portum habens ad mare Caspium haud longo intervallo distans ab *Andrevl*, *Tauri*, *Eza*, *Sumachis* & *Deibent*. Haud

longe ab oppido mirabili font sub terra
 re latuit, magnam copiam calidi acri
 eructans, quo Persæ in dychnis utun-
 tur, & passim per unversam Persiam
 deportant.

A Cuthin sex diebus itinere ad oppi-
 dum Cas pervenitur, per plurimos ya-
 ges & commodissima juxta viam di-
 versoria. Oppidum hoc antiquissimum
 est, quod à Ptolemæo appellatur Garia-
 na, olim tantæ amplitudinis fuisse pro-
 dant, ut Constantinopoli duplo majus
 esset. Sed Teymurlanci ita vastavit, ut
 ut nunc quidem respirare poterit,
 præsertim oppido *Cassæ*, quod ali-
 quando ipsi parvi, omne mercedimo-
 nium illi præcipiente. Ista aliacquin
 jacet peropportuno; abundante om-
 nibus rebus ad vitam necessariis; præ-
 ceptabitur fluvius, qui lapides penitus
 transiit: quo superato Parrhia adit, &
 nobilissima olim provincia, sed hodie
 ita Persæ permixta, ut ne nomen qui-
 dem super sit.

A Cas ad *Cassan*, bidui iter est: fa-
 molam & opulentum oppidum, licet
 Ortelius & alii illius non meminerint;
 in perpendiculari planicie conditum: ve-
 rum quia montes fere dici itinere ab
 urbe distant, valde hic æstus & pene
 ut Ormuris; ver calidus & æstus citius
 hic

hic ingrediuntur quam in reliqua Persia. Abundat fontibus & omni genere annorum, atque adeo singulare est Persæ Imperium, ad quod ex variis regionibus & præsertim ex India omnis generis æthereæ deperantissæ. Oppidani excellunt in omni genere rerum & serico & lana, adeo ut hic preciosissima perfumata conficiantur. Imperialis autem in politica regimine excellit, nam nulli hic ociosi homines tolerantur, etiam strenui pueri laboribus admoventur. Obtinere enim hic Lex (quam & apud Ægyptios viguisse memorat Diodorus) qua singuli apud magistratus coguntur præteriti nocturni scuti, & quam vitam degant, quoque artem exercent: Sin autem mentiantur, aut verberibus sub plantis pedum castigantur, aut publice servituti mancipantur. Vitis scorpionum luteæ, quæ hic permagni & nigri videntur, oppidani valde infesta est, & nisi caute vitentur, interdum magnam dant damnum.

A Cassan ad Hispahan cœditi iter est. Hæc civitas olim Hecatonpolis dicebatur, id est, centum portarum urbs: quod nomen hodieque tenet, nam membra illius in circuitu via uno die equo obiri possunt: & marina est omnium urbium Persiæ: cujus frequen-

tia eo major est, quia Rex hic animum suum habet. Eadem & sibi munitissima est, & validissimo muro cincta, & latis atque profundis fossis, quæ aquas suas accipiunt à torrentibus, qui à Coronianis montibus descendunt. Ad septentrionalem illius plagam munitissima ara adiacet, ingens muro qui in ambum mille quingentas uinas capit: in medio illius erant turris varia atria & cubacula complectens, sed paucis machinis instructa. Ad occidentalem plagam duo palatia videntur, quorum unum regiam familiam capit, alterum gynæcio destinatum est: Palatia hæc magnificentia sua longe superant cetera ædificia: & nullo de rubens marmore constructa, pavimentum omne opere tessellato stratum, & tapetibus sericis & auratis contratum: fenestras alabastris & candido varioque marmore nitent, postea eburnei & ebene variegati, spectantium oculos magis sistunt quam fatiant. Palatio adiacet hortus spatiosus & latus, innumeris arboribus fructiferis, & bene olensibus herbis atque floribus confusus: mille fontibus & stagnis rigans, & inter alta fluviolo qui placido cursu & leni murmure eundem à Palatio dividit: hic non iam auris custoditur, quin non modo oculibus sed

Sed & civibus subinde illis liceat ingredi & mentem oculisque ameno illius prospectu expleat.

Ad Palatii autem custodiam, Rex diversos militum alit ordines: quorum præcipui & frequentissimi appellantur *Carchi*, qui veluti regis corporis custodes sunt, octo millium numero, sub diversis tribunis, qui principali Tribuno pariter, qui *Carchi Bassa* dicuntur, & plerumque magnatibus assumuntur. Alterius ordinis milites *Ejani* appellantur, numero mille, sub pluribus tribunis, qui iidem uni subiant, qui *Ejani Bassa* nominantur. Omnes hi accipiunt stipendium à certis oppidis & pagis Regis Persarum vasallis; ceteroque tempore accipiunt à Rege, arma, equos, vestes & tentoria pro cuiusque conditione: hi præsidiaque perpetuo Rex singitur, impetum autem quem aliquando procedit. Regimen civitatis præter Regem ipsum & principem, penes decedecim est Sultanos: Tres autem præcipui totius curam gerunt, quorum munia distincta sunt: Nam unus rei bellicæ curam gerit per totum Regnum; reliqui duo omnes argvi redditus recipiunt, & rationes accepti atque expensi reddunt, ita ut merito Thesaurarii possint dici. Secundum locum post illos obit

obtinens *Mordari*, duo magni Cancellarii, quorum munus est edicta omnia promulgare, omnes litteras scribere, quæ regimen imperii concernunt unus sigillum custodit, alter scriba est. Præter hos duo sunt *Caddi*, id est iudices, qui controversias in rebus civilibus examinant & determinant: in causis vero criminalibus, tantum examinant & audiunt testes, & informant declarationem, quam vocant *Syol*, quam deo Sultano, id est, aut civitatis aut totius imperii præfecto offerunt, qui deinde pro meritis poenæ infligendas curat, secundum regni consuetudines. Quale autem est regimen hujus civitatis, tale est & ceterarum.

Ecclesiasticum regimen in hac civitate primo & principaliter est penes Mustardinum; in reliquis urbibus alii sacrorum præfecti præsunt, qui non ab illo eliguntur aut desumuntur, uti à Papa Romano fieri consuevit, sed ab ipso Rege, qui non modo civilium sed & sacrorum Princeps est & summus Sacerdos, quemadmodum Mahumet & Ali fuerunt. Sed Rex ut turbas videret, hanc curam à se in alios devolvit, quorum iudicio permittit quicquid controversiarum circa Legem ipsorum incidit. Sub hoc summo sacerdote sunt

Call.

Calices, qui quotulis in molibris & simplis Aeris operantur. Quorum princeps est qui cornu Regis capiti imponit cum inauguratur. Quæ ceremonia primus Cusæ prope Babylonem celebrabatur, sed postquæm Turca Assyriam Persis ademit, interdum in Cæbin, interdum in hac urbe peragitur. Denique oppidani hujus urbis, moribus penè similes sunt antiquis Parthis, imprimis equitandi industria. Plerumque in equis iter agunt, in equis cum hostibus pugnant, in equis amant atque vendunt merces suas, in equis denique confabulantur: atque hoc unicum nobilitatem atque ignobilitatem & servorum discrimen est, quod servi nunquam equis utantur, nobiles nunquam pedes incedant. Gens natura arrogans, seditiosa, dolosa & quietis impatiens: sed pravitas hæc à severo Regum Imperio plurimum coarctetur, & temperatur. Lurariæ admodum sunt dediti, nam tria genera feminarum ipsæ sunt, honestæ, semihonestæ, & impudicæ sive scortæ: & tamen nullum crimen gravius puniunt quam adulterium, illque tam in honestis quam semihonestis. Denique pleni sunt dolis, neque stant promissis (quod omnium pessimi barbarorum proprium est) hand dudum

dum una regiminis forma contenti,
novitatum appetitissimæ.

Ab Hispaan ad urbem Syæ redeun-
do versus Syriam, decem dierum iter
est. Urbs hæc sita est ad ripam *Anda-*
mar, magnæ atq; famosi fluminis, quod
per Persiam & Regnum *Lo* defluit
in sinum Persicum hinc exoneratque
dam Metropolis hujus regni, antequam
Hispaan hoc decus illi præriperet. Am-
plissima tamen est, & ambitu suo com-
plectitur pene decem miliaria; jacetque
juxta regiam viam que ab Hispaan ad
Osmum ducit. Intra & extra hanc
urbem videntur multa rudera antiquo-
rum monumentorum, nimirum dum
vastæ portæ, decedens miliarium in-
tervallo à se invicem distinxerunt ur-
bis hujus amplitudinem, dum Regni
Metropolis esset, demonstrant. Ad au-
steralem plagam videre est ruinas ma-
gnifici palatii à Cyro ut volunt Hebræi,
quod *Abianus* magnifice extollit lib. 1.
de animal. b. c. 19. Ad austroam autem
rudera antiqui castelli, quod triplici
muro fuisse clactum videtur, primus
viginti quatuor pedes altus erat multis
turribus ornatus, secundus primo simi-
lis, sed duplo altior; tertius vero qua-
dratus & nonaginta pedes altus omnes
è vivo saxo ædificati. Vtrinque exan-

duodecim arx fides & ante illas m-
 net coluntur elegantis opere factæ, quæ
 magnificentiam conditoris arguunt.
 Ad ortum ex quo intervallo ab hoc ca-
 stello mons assurgit, in cuius fastigio
 elegans spella fuit, antiquorum Re-
 gum monumentis nobilis. Uxor an-
 tiqui hæc urbs varias vicissitudines ex-
 perta sit, tamen facile adhuc nomen
 suum inter principas Persiæ, nam ex
 illa brevi tempore viginti milia bene
 armatorum equitum cogi possunt. Per-
 setæ nobilissimum orientis emporium
 est & armorum omnis generis officina,
 quæ hic summa industria ex ferro &
 chalybæ tam eleganter fabricantur, ut
 bonitate & nitore Europa longe su-
 perent.

A Sinis occidenti hinc ad istam provin-
 ciæ Sogdiana quæ nunc Cassian, olim
 Assyria dicebatur, fines habet ad Ar-
 ctum quidem, australem Armeniam par-
 tem, ad occidentem Mesopotamiam,
 ad Austrum partem finis Persici, qua
 parte plena est paludibus & uliginosis
 locis, sine ulla statione aut portu. At
 hic valde fruges, solum huminum,
 & arboribus succum, aquæ quoque
 inquinant, hæc in indigna hic brevis
 sint ævi.

A limite hujus provincie ad oppi-
 dum

dum *Baldac* bidui ites est, hoc quondam ingens illa sola fuit, hunc pene insolarum: oppidum hoc longie fluvius *Chosaptes*, qui post varios flexus atq. reflexus tandem illam in sinum *Perficum*, aqua illius limpidissima & potati pulcherrime optimique saporis.

Sex dierum itinere trans fluvium hunc *Musal* videtur, antiquissima civitas ad ripam fluvii *Tigris*. In planitie autem *Assyriae* & ad ripas huius fluvii, in regione *Eden*, *Ninive* à *Nimrod* fuit inchoata & à *Nino* absoluta. Inter sacros juxta atque profanos scriptores constat hanc civitatem omnium maximam & magnificentissimam fuisse. Nam fundamenta murorum hodieque restantur, quadrata quidem forma conditam fuisse, lateribus licet inaequalibus; nam duo longiora latera singula centum & quinquaginta stadia patebant: breviora tantum nonaginta; ita ut ambitu suo caperet quadringenta & octuaginta stadia, id est, sexaginta miliaria italica. Moenia centum pedes alta erant, & in superficie adeo lata ut tres currus conjunctim possent incedere: haec moenia mille quingentis turribus ornata erant. Nunc penitus extita est urbs à *Chaldaeis* (ut *Deus* prodixit) & tantum miserum tantae molis

sepul-

Epistichium; ubi tantum exiguum op-
pidulum hodie cernitur, in quo Nesto-
rianorum Patriarcha Turcæ permiffa
degit.

Ah hoc avertfo flumine diftas Infula
Edra, duodecim milliaribusquam pae-
sem p̄radifi fuiffis autumant: Hæc am-
bitur à Tigri, crediturque circiter de-
cem milliaria Anglica ambitu fuo con-
tineret: fuitque quondam lauricis mu-
ro cincta, ut e ruderibus apparet: &
hæc barbaries Boreeniffimas has re-
giones penitus inundante, tamen hæc
infula hodieque fervat nomen *Edra*.

A Mofa] fecundo flumine *Bagdas*
descenditur, ratibus quæ utriculis & ca-
prarum pellibus confutis & vento in-
flatis innant; nautæ autem vendunt
masericam in urbe Bagdas & revchunt
pelles jumentis domum, ut iterum illis
utantur. Hæc civitas à nonnullis novâ
Babylonem appellatur, quia è veteris, quæ
hand longe abeft, ruinis excitata credi-
tur; neuriquam ita pulchra urbe eſt aut
ampla, quippe quæ tantum tria millia-
ria Anglica ambiat: mœnia ſtructa è
lateribus ad ſolem ſiccatis. Hic octo
menſium ſpacio, nulla non modo pla-
via cadit, ſed nec nubila pene ulla vi-
dentur, noſta aut interdum. Hiberni
menſes ſunt ipſi November, Decem-
ber,

bet, Ianuarius & Februarius. Ita tepidi
tamen ut ab æthere in Angliâ non mi-
num distant. Hæc urbs quondam ce-
lebre & frequentissimum sui empo-
rium: sed postquam Lantani, Angli &
Belgæ in Indiam navigare cœperunt,
malcom hinc, Sueti & Cayro in Agy-
pto densis, variisq; mercatoribus &
sui Persico ad illam, & e mari rubro
ad hunc commutantibus. Suburbium
habet trans flumen, ad quod ponte su-
per cymbas fixato transitur. Haud pro-
cul hinc ruinas videri voluit Turris
Babel, cujus reliquæ quartam partem
milliaria complerunt, & grandis
turris altitudine hodieque allurgunt, &
grandibus lateribus tres quartas partes
vix longis & unam quartam latiss., &
bimminosa calce conjuncti, singulis
autem ordinibus flores interjacent &
palmarum foliis contextæ, quæ hodie-
que durant. Iuxta quoque ruinas Baby-
lonis ostenduntur: à quibus trium die-
rum itinere distat oppidum Ayr pene
dirutum, quod ab Arabibus habitatur.

Intra hoc oppidum mirabilis jacet
vallis, in qua quamplures scaturigines
visantur, quæ nigram quandam sub-
stantiam insarpiis cum ventoso mur-
mure eructant, tanta copia, ut vicinis
provolacis ad naves impicandas abunde
suffi-

Assiaticæ Mahumetani vocant ex inferni.

Ab Ayt trium dierum itinere per desertum pergitur *Assane*, Arabum oppidum: quod tria miliaria in longitudine patet. sed angustum: habentur Curdæ, feracissimum hominum genus. Intra labitur Euphrates pernici curfus, qui regionem adjacens rigat atque fecundat.

Ab hoc oppido scribit author se octodecim dierum itinere pervenisse Alep-
pam, quæ aliis *Caisana* (ut vocant) quadraginta diebus id iter absolvi solet.

V.

ITINERARIUM

ANTONII JENKINSONI

Angli, à Russia ad Bogar in Tar-
taria, anno clæ 1718.

A Moscua secundo flumine descendit
Colles 12 leuc. sub Collum celeriter
unam leucam Moscua *Burha* confluit
in Ocrum: à confluit ad castrum
Terravasil 12 vii leuc. quoad dextram
relictæ ad castrum *Prospere* vii leuc.
à quo ad veteris *Rossia* castrum vi leuc.
ad arcem *Terravasil* 12 leuc. ad Cas-

ſine artem ... leuc. quæ ad ſiniſtram
reliſta ad Mariæ xi leuc. Ad Nyſe-
Neveſtat xiv leuc. hic Orca confluit
in Volgam; ad Vaſiliępōd xiv, leuc.
ad caſtellum Sabaręſharē xvi leuc. ad
Caſtrum Saſſilię xiv leuc. Ad Caſam
... leuc. Ad Aſtracā. Inſula in qua
hæc urbs ſita eſt diſtat ab Aquatore
xvii gradibus & x ſcrupulis. Ab hac
inſula fluvius variis mandibis perit
mare Caſpium: orientale illius oſium
diſtat ab Aſtracina xi leuc. Ab oſio
oram legentiſus verſus boream primo
occurrit inſula Arcurę adito monte
conſpicua; & 2 ab hac leuca Saſſilię
inſula, prior longe eduior. Vtraque
autem obiacet ſinus, qui ad aſtrum ſe
ſubducit & vocatur mare caruleum.
A poſteriore hac inſula ad regionem
Engleatē ventum, quæ diſtat à dicto
Volgæ oſio lxxv leucis & ab Aqua-
torē ſex & quadraginta gradibus & xiv
ſcrupulis verſus Aſtrum. Hinc decem
leucas ſecundum oram verſus Euxum
proceſſiſſimus ſcis præternavigarunt;
à cujus oſio circiter unius diei itinera
jacet oppidum Serachicē. principi Tar-
taro parens, incolæ pecuarii, latrociniiſ
dediſſimi. A ſcis xvi milliar. proce-
ſſi, ſinumque ſex leucas latum præter-
veſſi, venerunt ad promontorium,
quo

quo supposito ora recedit versus bo-
razum, & utroque sinum, in quem flu-
vius *Tan* e provincia *Colmar* descen-
dit. Dein viginti leucis enavigatis, hu-
milis occurrit insula, nylais vadis in-
quinata, & pone illam sinus qui *istum-*
pit versus *Asclum*; illi autem ut vada
evitarent, fluxerunt ad dexteram & ver-
sus *Eurum*, & triginta leucis absolutis,
rursus eam confluxerunt, adit &
fragoribus montibus conspicuum; quam
legentes, primo sinum, dein prominens
terre cornu ostenderunt, quo superius
portum *Mangasars* propocius in-
gredi, ob adversum tempestatem e re-
gione illius anchoras jecerunt, & ex-
siccatione facia, magno pretio catulos
sibi compararunt. tercio Septembris.

Hinc ventum ad ecclesiarum Sultan
Tan & viginti dierum itinere
per terras aquarum inopes, perrequam
que e profundis puteis hauriuntur;
quinto Octobris rursus venerunt ad si-
num *Maris Caspii*, in quem *Oax* flu-
vius olim se sternerat, nunc autem
confluit in fluvium *Arax*, qui versus
actum labitur, & se sub terram con-
dere & rursus post immensum inter-
vallum emergere creditur & in Lacum
Kahy influere.

Hinc septem diebus ventum ad Ca-

bellum *Sellizur* cui sum *Agh Cham* imperabat. Situm est in colli montis, ubi regia Chani visitur e loco *Aggesta*. Ad meridientem habet terras similes, ad modum ferugineas & variorum fructuum fruges: inter quos maximeatur fructus *Dynia* magnae molis & succi plenus, quem indigne post cibum usurpant loco potus: item *Cassia* mole magni enumeris, flavo colore & suavi sapore: & *Tegui* species lactis, cuius super est instar canni sacchari, procerus & fit instar cryae, in pulmo canis estans instar racemi uvastum.

A *Sellizure* biduo ventum ad oppidum *Vegace*, cui Sultanus *Ali* imperabat fratre predicti *Arim*, qui nuper impetaverat oppidum *Coratan* in finibus *Persie*.

Hoc oppidum *Vegace* in planitie situm est, vallo luteo cinctum, anilinis quatuor miliarium: aedes iidem & coepite *aggeste*; usum habet plateam desuper testam, in qua forum rerum venalium celebratur.

Regio omnia a mari *Caspio* ad hoc oppidum vocatur *Tarcomania*, patetque Sultano *Arim* & fratribus illius qui fere inter se discordas, utpote diversis matribus procreati. Indigne ut plurimum in agris degunt, habentque

ovis cum magnis & ponderosis caudis
careant n. immis, sed permutatione co-
rum sunt venduntque, nullus ipsis
panis, carnibus maximam partem vi-
sitant, potus ipsis lac exquiri acidum.

Ab Argenteo profecti Tenui fluvio
Oron centum milliaribus, transierunt
per fluvium *Arde*, qui vallis est & per-
nix: septimo Decembria pervenerunt
ad Castellum *Rpis*, cui imperabat Sul-
tanus Saraceni frater Regis Vignae.

XXIII Decemb. venerunt ad oppi-
dum *Sogae* in Baetia, id situm est in
humili solo, & alto vallo luteo septum:
divisum est in tres partes: quarum duas
Aex tenet, tertiam occupant merca-
tores & mechanici separatim degentis:
vastum est oppidum, & ad ea sunt e-
cepit aggerit: licet non pauci & al-
quot templa e lapidibus sint structa:
inter quae videntur balnea sumtuosissi-
me docta: per mediam urbem labrus
exiguus amnis, cujus aquae sunt insala-
biles, & generant iis qui non assuere
vermes in crucibus inter cutem & car-
nem, qui singulari industria sensim cal-
muntur. Nulli hic fas quicquam bibere
præter aquam aut lac equinum, & acci-
sime animadvertitur in illos, qui aquam
vix aut similem potum gustaverint:
habent enim Metropolitani. ite-

num legi huius obſervantia, quæ magis venerantur, quam præcipem ſunt, qui & interdum ab ipſa excedunt.

Paruit quondam hæc regio Perſis, quorum & idioma hodieque uſurpant, ſed nunc perpetuo cum Perſis bellum gerunt, religionis ergo, hæc utriusque ſunt Mahumetani: ſed Tartari hi ſuperius quoque latum cadunt, ſecus ac Perſiæ, quos ipſi propterea *Caphari*, id eſt, infideles vocant.

Rex Bogar neque potens eſt neque locuplex, decimam ſcilicet accipiat omnium rerum vitalium, & quum eger, etiam vi rapiat à ſubditis ſuis, quantum lubet: numiſima ipſorum partim argenteum eſt partim æneum; argenteum unicum ipſis eſt valens xii denarios Anglicos: æneum vocant *Pæſe*, quorum c xx valent unum argenteum: Rex autem pro arbitrio ſæpe mutat utriusque valorem.

Redit autem eadem pene via in Ruſſiam anno 1610 ex.

Latitudinis ab ipſo obſervata:

Manguſſave xlv grad.

Vergence xlii grad xviii ſcrup.

Boghar xxix grad. x ſcrupuli

Notandum autem eandem plane latitudinem Sochari tribui ab Abulſeda.

VI. AL.

VL

ALTERVM EIVSDEM ITI-
nerarium à Russia in Persiam
anno cdo 15 LXII.

E Volga in mare Caspium ingressus ;
primum prætervectus est tres insu-
las, quæ distant ab orbe Volgæ novem
milliaria; deinde navigans versus Afri-
cum attingit quatuor insulas, quas vo-
cant Chalybia Offensiva quadraginta mil-
liaribus à superioribus tribus. Postero
die eundem cursum secuti viderunt
Tajren in provincia Farsen, ubi glori-
mi piratæ agunt; itaque cursum muta-
runt versus ortum circiter quadraginta
milliaria, & inciderunt in vada, ma-
gnoque naufragii discrimine evitato,
inciderunt in pulchram Insulam quæ
appellatur Chata'er, distantem à Chā-
lybia Offensiva circiter centum milliaria;
ubi circiter sex milliariibus ob adver-
sam & horridam tempestatem an-
choras jecerunt, & summum adierunt
disiminet; atque inde moventes versus
Aulicum, ostendunt provinciam
Shyrenanlia, sub qua euros anchoras
jecerunt centum & quinquaginta mil-
liaribus à Chata'er; atque ita tandem
profecti inde versus Easum, appulerunt

ad *Derbent*, quod oppidum, in partibus regi Hyrcaniæ: describit Latrem illud ad hunc modum.

Derbent antiquum est oppidum, habens arcem vetustam in monte suam qui *Calis* vocatur, & vivo spao educam ad Europæorum modum: alibi & crassis muribus circumdantur ab Alexandro magno conditam: qui & muros altissimum & crassum deduxit ad Teflis usque Georgiæ oppidum: adiacet mari, uno & quadraginta gradibus ab Equatore versus Arctum.

Hinc profecti versus Euxum circiter octuaginta millaria appulerunt ad *Shirvan*: hinc terrestri itinere camelis vectus, sex dierum itinere venit *Shamakh* in regno *Shirvan* olim *Hircania*, cui tum *Obdoluca* imperabat. Describit autem *Shirvan* hoc modo.

Hircania quondam magni nominis fuit provincia, habuit ut plurima oppida, pagos & arces: ita ut reges cum Persarum rege potentia certarent, sed nunc res longe aliter se habet, nam pleraque oppida sere conciderunt, & Rex Persis tributarius est factus. Meminit & iussit illius in *Shamakh* & craniis nobilium constructæ. Vixit autem illa distat à mari septidui itinere, camelis habitatur hodie potissimum ab Armenis.

ulla. Oppidum *Arasli* eundem provincie ad fines Georgiae, hodie imperium frequentis est & opulentum, plerimum enim hic *serici* reperitur. Haud longe à *Shamachia* visitur vetustissimum castellum *Gollistan* à Persis superius huius annis dirutum. In eadem provincia jacet altissimus mons *Lingese*.

vi Octob. à *Shamachia* movent, post triginta sex miliarium iter venit ad pagum *Tanaton*, precepsabitur fluvius *Coe*, qui è montibus Georgiae profluens, inter duo antiqua oppida *Shabian* & *Nacht* in mare Caspium egreditur. Hinc per vastam planiciem, sed à barbaris & rudibus populis habitatam, decem dierum itinere veniunt ad oppidum *Andevili* quod distat ab antiquo triginta octo gradibus, antiquum oppidum proveniunt *Asterangam* ubi Persarum principes ut plurimum convenerunt.

Ab *Andevili* quadridui itinere versus occidentem jacet *Tauris*, maxima urbs Persiarum.

Ab *Andevili* autem decem dierum itinere profectus est *Casim* tam Imperatoris Persiarum regiam:

Profectus est idem iter in Persiam anno dñi 1515. *Arthurus* *Eduardi* Anglus, qui quum pridie Kal. Augusti, ab *Astracan* solvisset, dñm vigesimo tertio

tertio illas transiit subijt portum Na-
zareth, atque inde sex diebus itinere
peruenit ad Shamachias, obiit autem co-
mitu mense Octobri Shy-rani rex Ob-
dolum.

Anno autem proximo, ab Astracan
occiduo navigavit ad oppidum Saman,
à quo iter quatuordecim prodiit ad Cas-Her.

Anno quidem clō 12 LXXIX. rursus à
Russia profecti, per Astracan applicue-
runt ad oppidum Biddih in provincia
Shirvan, quam Turci tunc possidebant,
oppido Derbent portui. Dillat Biddih
ab æquatore versus Arctum quadragin-
ta gradibus & viginti quinque scrupu-
lis, & à Barchinensi dici itinere, sive
sex leucas.

Derbent autem, quemadmodum
tum accurate ab ipsis fuit observatum,
dillat ab Aquatore versus Arctum uno
& quadraginta gradibus & quinquag-
inta duobus scrupulis.

Ab hoc ad Biddih numerant sex ses-
quaginta leucas. A Shamachias
ad Bachu decem leucas sive triginta
milliaria Anglicæ. A Bachu ad Biddih
terrestri itinere quinquaginta aut sex leucas,
maritimo duodecim.

VII.

ITINERARIUM
IOANNIS NEUVBERIS
Angli ab Aleppo ad Ormusium,
anno cld lxxxvi.

Decimonono Martii ab Aleppo discedens, præterit post meridiem altam currim ceteri monti superstruitam, quam vocant *Rab*, & sub vesperam venit ad pagum *Halse*.

xx. Venit Ser ad orientalem ripam Euphratis: hic cymba conducta secundo flumine descendunt, & xvi. eiusdem mensis præternavigarunt *Race* pagum ad orientalem fluvii ripam suum.

xxvii. Præternavigarunt arcem *Ralisse* ad occidentalem ripam, sed iam dirutam. Et mox *Gabbat* oppidulum super montem situm ad orientalem ripam.

xxviii. Venit oppidum *Raccam*: cui arx adjacet sed iam diruta ad eandem ripam.

xxx. *Balladac* oppidum & arcem, utraque iam diruta ad occidentalem ripam: mox *Dier* oppidum, ad occidentalem ripam, fossa undique cinctum.

i. Apvillis arcem *Rab*, ad eandem ripam.

ii. *Asbat*

II. *Asbat* exiguum oppidum ad eandem ripam.

III. *Sabercas*, iam plane delitum, ad orientalem ripam.

IV. *Manalan* pagum, ad occidentalem ripam & mox *Arxam* longissimum oppidum ad utramque ripam suam, sed maximam partem ad occidentalem; in cuius medio vltus *Arx* aqua circumdata, & multis insulis amicta. Nono & decimo partem profectum ob adversam tempestatem.

X. *Venerunt Adictam* & sub vespere *Gebat*, ad orientalem fluvii ripam.

XI. *Heit* cum arce ad occidentalem ripam. Inter *Arxam* & *Heit* utraque ripa pluribus arboribus & arboribus quae *distylos* ferunt est obsita.

XII. Discedentes ab *Heit*, XIII. venerunt *Ambar* pagum ad orientalem fluvii ripam.

XIV. *Felariam*, ubi exsensione facta, arrestati cinere petierunt *Bagdat* & XV illam sunt ingressi.

XVI. A *Bagdat* provectus, pectus navigavit.

XVII. *Sextas* oppidum, ad occidentalem fluvii ripam, sed delitum, & mox in insula in medio alveo situm.

XVIII. *Menil* oppidum ad occidentalem

ben ripam: cuius tantum una turris
superest: & mox *Amor* castrum Casale
ad eandem ripam.

xxx. *Sidra* oppidum ad orient. ripam,
& mox *Kensage* oblongum pagum, sed
destructum, ad eandem ripam: & sub
vesperam appulerunt *Garnam*, ad cor-
nu teret suum, ubi *Farrs*, & fluvius
qui Bagdat præterlabitur confluit: ad
meridionalem ripam *Farrs* jacet alto-
rum castellum: & tertium iidem tri-
bus milliaribus infra hoc.

i May, viderunt *Ballasam* oppidum
à fluvio versus luctum situm: extra op-
pidum jacent vasa tota rerum vana-
lium: & ardet factæ sunt è grandibus
cannonis: intra urbem similes sunt è la-
tribus ad solem duratis. Oppidum ha-
bet quatuor portas: ælius marinus hic
percepit, Tatra cepit hoc oppidum
anno cixlii.

xvi. Navem confecerunt: & xxv
decem ingressi sunt mare sinu sinum
Persicum.

xxv. Viderunt montana Persie, &
eodem die viderunt insulam *Carreghet*,
& applicuerunt ad illam xvi ejusdem
abundat fontibus: pars elatior duo
milliis in longitudinem, totidemque
in latitudinem.

xxvii. Ab insula proceci videntur
humi-

humiles terras Persarum: & exterminarunt Castellum *Abasfer*.

Vltimo May attigerunt scopulosum ætæ coru: à quo naves altum petunt, quæ Insulam Baharen adire volunt.

vii. Iun. attigerunt Insulam Seie vel Seche, quæ Portugallie paræ: & quæ Insulis pene equalia.

ix. Applicuerunt ad *Nechel* quatuor luncis à *Seie*, hic in terram descenderunt. Forminæ hæ oblongis vestibus munitur: & annulos in naribus.

xi. Discesserunt *Nechel*: & xii. venerunt *Meizer* magnum Casale, inter montes sitū. xviii. *Gesser* idem Casale.

xix. *Bender*: xx. Insulam *Left* attigerunt: & regione autem *Bender* jacet insula *Basseder*: & utraq; paræ Portugallie. *Gesser* vero & *Bender* in continente *Abrahamo Chan*, olim quidam Regi Ormuzi.

xxii. Iun. cl. id. lxxxi. venerunt Ormuzum.

*Ejisdem iter ab Ormuzo in
Tersam.*

Secundo Augusti: ab Ormuzo venit *Bender Gamesov*, ubi Portugallum arcem & præsidium habebant.

Quarto sub noctem à *Gomroav*
mo.

moventur : collato venerunt Ceverillan
Caſale : decimo Oermangel : decimo
quartoad oppidum Lar.

xxiv. Aug. Lara diſcedens, venit ad
pagum Delacorum & poſtero die Ser-
ren Caſale : xxv. Oſa hinc longè à
Gera : ubi provincia Lar deſinit.

i. Septemb. venerunt ad oppidum
Gaſtem & mox ad Caſale Damodori :

ii. Metual ubi aqua graviter olent.

iii. Carvger : iv. Chſina Moddeſar
elegans diverſorum : v. Ceveri. vi. Ma-
de Suba. Inter Larannem & ſchiraz
plurimi graſſantur lupi. Inter autem à
Lar ad ſchiraz ſere agitur veritas Co-
rum.

xxii. Schiraz reſeda, venerunt Sar-
gum oppidulum ad radicem montis, in
amena valla.

xxiii. Ad pagum Auglamit : cui aſſus
vicinus jacet dictus Auglam.

xxiv. Mane pontem tranſierunt : &
venerunt Meſſe.

xxv. Ad pagum Seſſum Derual.

xxvi. Superato altiffimo monte ad
Auglam.

xxvii. Ad Haſſapam ſub monte fi-
rum, cum ſecus roſcunda ſuper vicinum
collem verſus occidentem ab oppido.

xxviii. Cuſteſar, ubi novum diver-
ſorium ſtruebatur.

xix. *Gardun* : xix. *Teſſecm* ſuper
rupem in profunda valla.

ii. *Oſſebe*. *Iſſal* pagum & dicitur,
fructibus abundantem.

iii. *Mezlar* : iv. perveniunt *Hiſpahan*.

ix. Ab *Hiſpahan* proſecti², vene-
runt *ſan* : x. *Diſſer* *Can* & mox ad
magnum pagum *Calenda*.

xi. Ad *ſſen* oppidum, fructibus
abundans.

xii. *Gerratry*, & eadem vespere op-
pidum *Caffen*.

iv. Novemb. A *Caffen* ad *Caſale*
Senſen ſuper collem ſitum ; ab hoc
haud longe abeſt pagus *ſidra*, qui ar-
cem habet.

v. *Caſmroca*, exiguum pagum, in
magna planicie ſitum cum arce verſus
meridiem.

vi. *Can* oppidum amplexum, habens
ad arcem lapideum pontem.

vii. *Caſſaravva* novum diverſo-
rium.

viii. Oppidū *Sevoda*, ix. *Dauyl*.

x. *Artaſſen* pagum, xi. *Kirtan* ſu-
per rotundum collem.

xii. *Paſſen* vino & nerbis abun-
dantem.

xiii. *Auſſar* pagum, & mox *Deſſen*
diverſorium.

xiv. A. Iella versus Africum Sola-
nia, ad novum diversorium nuper à
Rege structum.

xvi. Dangas oppidum. xvii. Natzavu
diversorium.

xviii. Sarrhas diversorium.

xix. Meyanum oppidum.

xx. Tarkhan pagum. xxi. Hage-
gavu pagum.

xxii. Atrosh pagum. xxiii. Tachin.

i. Decemb. Tami telia venerunt
ad pagum Senghen.

iii. Senghen discedentes, eodem die
venerunt Merant.

iv. Isfaum oppidum, quod Araxes
pertransibant, cujus ripa lapideo ponte
juncta fuerunt, qui iam evanescit: op-
pidum facit ad radicem montis: com-
plectitur circuitus tria millia xdiarum, &
septem templa.

v. Ad oppidum Naxvan, abundans
annona.

vii. Ad pagum Fata. viii. Pagum
Camirlekan.

ix. Arreuxanive Reyas ubi multi
degent Christiani.

x. Echmesen Casale Christianorum.

xiv. Dazsevan. xv. Serassan Casale.

xvi. Cappatnar Casale. xvii. Semat-

sen. xviii. Shovshan ibidem Casalia
seu diversoria.

III. Præter oppidum *Arifan* Gal-
lanis cui munitissima arx adiacet tri-
plici muro cincta venerunt ad *Casale*
Balleruafch.

XXI. A *Balleruafch* venerunt *Arifan*,
oppidū insigni annonæ copiâ affluent,
quod tria habet portas.

XXIX. Ab *Arifan* ad *Casale* *Præ-*
ter.

XXX. Ad *Casale* *Shermar*.

I. Iannar. Præter *Casale* *Gatter*, ad
diversorium *Gebesse*.

II. Ad grande *Casale* *Bacheregge*.

III. Ad *Casale* *Betzareg* haud longo
ab *Arifan*; atque ita eodem die
Arifan, quadridui itinere à *Trape-*
zunte. Ad ortum huius oppidī iacet
munitissimum castellum & ad austrum
lapideus pons super fluvium *Ponnar*
stratus.

XVII. Ab *Arifan*, ad diversorium
Serpetron.

XIV. Ad *Casale* *Ardanfegh*; hoc die
superarunt montes *Cardalar*, nivibus &
summo frigore pene encēsi.

XVI. Ad *Casale* *Scherbaniag*.

XVII. Ad grande *Casale* *Andre*; ex-
tra viam in pulcherrima valle situm ad
radicem montis.

XVIII. Ad *Casale* *Tesladder* ad il-
lam fluvii situm, præter magnam ar-
cem

cem fope edicium montem ftram voc-
ant Arrium.

xix. Per alios montes ad Cafale
Longo.

xx. Ad Cafale Prafpa : & xxi. Te-
carum, à quo ad aquilonem labitur flu-
vius Pannat , valido ponte lapideo
fratrum; ab oppido verfus arrium infi-
det altæ rupi muniffimum caftel-
lum; ad meridiem autem innotet
utrique editiffimus mons. In hoc op-
pido degunt multi Chriftiani.

xxii. Lapideo ponte fuperato , ad
Cafale Achrem.

xxiii. Per Cafale Barghette ad pa-
gum Tackian.

xxiv. Ad Cafale Dadrov , à quo
haud longe verfus Boream abeft urbe
Amafia.

i. Febr. ad Cafale Scaradella , divi-
fum in duas partes. ii. Ad Cafale Cha-
ganadeli. iii. Ad oppidum Garon cum
arce fua verfus Euxū ab oppido fua.

iv. Ad Cafale Loez : v. Cafale Almet
Lafarate , trans fluvium Cafalmach
qui fe exonerat in pontum Euxi-
num.

vi. Ad Cafale Alagor fuper mon-
tem ftram.

vii. Ad Cafale Eperleas. viii. Ad
Cafale Sarracul.

i. Ad exiguam Caſalem Scaſar.

ii. Ad Caſale Etandretan juxta
immediatè vallum, urbs Auguſta diſtat
hinc dimidiū diei itinere.

iii. Ad oppidum *Aſa* in valle ſi-
tum.

iiii. Ad Caſale *Alman* dicta.

v. Ad pagum *Chenſale* inter
moderum ſinum.

vi. Ad Caſale *Gey* ſuperato primo
monte *Chenſale*.

vii. Ad Caſale *Carralla* : viii. Ad
Caſale *Sondrian*, trajecto fluvio qui
labitur verſus orientem.

ix. Ad Caſale *San Venerian*.

x. Per oppidum *Sanſier*, ad oppi-
dum *Barerich*.

xi. Superato eodem monte ad Caſale
Kerſenian.

xii. Ad Caſale *Wiliſan* : xiii. ad
Wiliſan.

iv. Marii, trajecto flumine, cujus ef-
ſe lapideo ponte junguntur ad Caſale
Chriſtianorum *Prage*.

v. Præter ſinum maris, cui oppi-
dum *Garmirch* aſſidet, & lacum *San-
cti*, ad *Samalderi*.

vi. Præter Phærum ad pontum
Euxinum, ad *Sæll*.

vii. Ad Galatam & Conſtantino-
polim.

VIII.

ITINERARIUM

NICOLAI HEMMIS

ab Omdurio ad Hissaban

anno clc lxxiiii.

Tertio Augusti à Gambra profecti cum Castra lxxvii cauclorem, tria milliaria promoverunt, & cubaverunt sub die.

iv. Preterierunt decem tria diversoria, & cisternas è quibus homines & equi jumenta aquas petunt, & venerunt Gersu, aliquot montibus superatis.

v. Duos annos vado transierunt, quorum alter valido lapideo ponte illustratus erat, cujus pars ab undis rupta fuerat, & venerunt ad hospitium Cavestellan.

vi. Ad Gersbasergen.

vii. Ad Gigen, & mox caelo tum supra modum affluente, sub vespertam ad Casumilicam Terge.

viii. Ad Gervon xxxv adium pagum, valde amicum & immenso numero palmarum cinctum, quæ magnam copiam dactylorum ferunt: incolæ hic grave tributum prodant. & hinc sub vespertam ad Sabadini.

ix. Ad *Vesain* : & nocte ad *Scor-
shan* pagum qui circiter milliare distat
à *Laer*.

x. Ad *Laer* ante meridiem ; ubi di-
versissimum sortiri sunt in conspectu Cha-
nis *Sirax*, multis atris & rubiculis di-
stincto ; cui amoenissimus locus ad-
iacet.

xi. Oppido *Laer* relicto venerunt
ad pagum *Dahai* a.

xvii. Ad magnum pagum *Berii*, qui
olim oppidum fuit, habetque etiamnum
arcem super montem sitam.

xviii. Ad *Strarvoo* & trans arduos
& asperos montes media pene nocte
ad diversorium *Sababitale*.

xix. Per asperos & perruptos mon-
tes post meridiem ad pagum *Gaharon* ;
nocte cubant sub dio.

xx. Sub meridiem ad *Gasser*, plures
pagos uno & communi nomine sic dictos.

xxi. Itinere per totam noctem con-
tinuato ad diversorium *Mesaseri* ameo-
no loco situm.

xxii. Paulo post euntiam ad *Baba-
lagi* ; circiter quatuor milliariibus à
Sirax ; & illic vespere ad pagum *De-
ravvua* ; relicto ad dexteram salso lacu
solis undiq. consurgit in altos montes,
quibus venæ æris, argenti, sulphuris, &
aliorum metallorum occultantur.

xxiii. Arrigunt Sires elegantissimi.
mam urbem.

viii. Septembris. Discesserunt ex urbe
Sires.

ix. Superatis aliquot montibus, de-
scenderunt in amoenam valem, in qua
multa armenta ab Arabibus pascun-
tur.

x. Ad fluvium, ad cuius ripas cuba-
runt sub dio.

xi. Ad magnum pagum *Maim*.

xii. Ad *Emusadam*, locum quadra-
ta forma instar artis conditum.

xiii. Superato edito & difficili mon-
te ad pagum *Qusfa* in pulcherrima val-
le situm.

xiv. Ad pagum *Agha*, cui arx adja-
cet super montem.

xv. Ad *Cheggas* diversorium, gela-
bat ea nocte.

xvi. Toto die equitantes sub vespere
venerunt ad pagum *Dehoggarden*
in amena valle situm, relicta ad
dexteram alii duobus pagis cum suis
arribus.

xvii. Ad *Coubet Iellalam*, cui arx
adjacet.

xviii. Ad arcem *Iasichas* super ru-
pem sitam, iuxta vallem in qua pluri-
mi horti videntur.

xix. Præter *Abernabad* novum diver-
sorium

298 DESCRIPTIO
forum, ad *Deymachset* ad radices
montium.

XX. *Paxier* plures pagos cum arboribus
hortis, ad amplum pagum *Chimj* de.

XXI. Ad *Moyar*, via h. c. amoenissi-
ma est, & hortis atque viridariis undi-
que cincta.

XXII. Ad magnum & pulcherrum pa-
gum *Spavet* iniquimillari à *Spahan*.

IX.

ITINERARIUM
IOSEPHI SALBANCK
ET
ROBERTI COVERT

Anglorum,

Ex India in Persiam, & per varias ejus-
dem provincias, anno cl. d. c. ix.

Angli frugerant navem grandem,
cui nomen erat *Affienso*, ad oram
Cambajæ, & quum plerique incolumes
in Indiam penetrassent, variis itineri-
bus domum sua reversi; nos duorum
quorum itineraria Anglice typis divul-
gata prodierunt hic adjungemus. Eo-
rum unus fuit Iosephus Salbank qui ita
iter suum instituit.

Ab *Agra* quæ est regia hodie magni
Mogoli, iter ingressus per *Byanam*,
omile

circulo illo quod per Lahorem agitur, quod longum censetur: biduo pervenit *Syanag*: ab hac ostiis itinere venit *Alhetam* per plura oppida & pagos. Et trajecto flumine *Paddar*, qui per Gutorum descendit in notatum Indicum: viginti quinque dierum itinere attingit *Surtar*, factis itinere per *Kewer* & *Buckar*, secus *Buckar* labitur fluvius *Dandalee*, qui post ostiis iter illabitur in Indum, qui se evolvit in mare inter *Gaudar* & *Gogavara*. De quibus diximus in India veteri descriptione.

Ab oppido *Surtar*, in insula amnica firo, viginti diebus venit *Candabara* oppidum & emporium quantitatis pretii, ob commercia cum Persis iuxta atque Indis: iter hoc actum per solitudines & sylvas, cum summa difficultate.

A *Candabara*, movens versus *Hispahan*, quinque dierum itinere attingit *Grees* praesidium oppidum, trajecto fluvio *Gubaa*, qui Mogolis ditiores iam dividebat à Persarum regno. Est autem *Grees* praesidiarium oppidum, ubi Persia alit circiter mille milites.

A *Grees* ostiis itinere ventum ad *Parram* oppidum, per vastam regionem, & nonnullos pagos, quorum unum est principis nomen est *Ysa*. *Parram*.

tem temporum est, ubi magna copia serici venditur.

A *Parva* octodecim dierum itinere, venit *Iesl*, per regiones ymnodam desolata. Haud longe ab hoc oppido jacet municipium *Pahanaan*, ubi plurimum serici colligitur: & quadridui itinere *Codana*.

A *Iesl* septendecim diebus venit *Hispahan*, maximum Persiae oppidum & Regis aula nobile.

Ab *Hispahan* integri mensis itinere pervenit *Bagdas*, ad Tigridis ripam situm oppidum, quod circiter duo miliaria Anglicae ambitu suo includit.

A *Bagdas* flumen descendens viginti octo diebus attingit *Balsaram*, ubi autem aquae fluminis intumuerunt, octodecim diebus id iter peragi possit. *Balsara* urbs sita est ad Persicum sinum, ambituq; circiter sesquimilliare. Omnes illius aedes, muriq; tam oppidi quam arcium, structi sunt e lateribus ad solem induratis. Turcarum imperator hic tunc aiebat quingentos sanizarios praeter alios complures milites.

A *Balsara* sex diebus navigavit ad oppidum *Carisane* ad Arabiae felicitis oram, cui tunc Turca praerat, qui adversus imperatorem suum rebellaverat: abundat omnium generis fructibus praesertim *Dalys*.

A Ca-

A Carifa per varias minores insulas navigans sextis die attingit famosam insulam *Sabarem*, juxta quam quatuor anni mensibus Junio, Julio, Augusto & Septembri præstantissima margarita capiuntur.

A Baharem petierunt *Calaram* ad eandem Arabiam felicis oram: hic (inquit) iter camelis attingi verum *Sibiriffa*, intendens *Aman* petere, ut inde Henrico Middletono significarem, quam perfide in his partibus superiori, ando nobiscum actum foret: verum quum intellectissem eundem per prodicionem in Moha captum fuisse, & cathenis oneratum, deductum ad *Bassam* *Sinam* oppidi in mediterraneis Arabiar, iter flexi versus *Liam* oppidum ad oram sinus Persici sinum, ubi navem ascendi ut *Socotoram* insulam peterem: verum à piratis interceptus, deducor ad oppidum *Suar* sive *Sabar*, litorale oppidum haud longe à *Lima*. Hic Portugalli præfecto persuaserunt me explosivorem esse, atque haud dissimular impetrarunt ut in manus ipsorum traderer: atque ita à Portugallis primo ductus fui ad *Azio*, atque inde *Mascatem* insulam, ubi ipsi præsidium alunt quadraginta millium aut circiter, & ecclesiam habent; subducunt enim

enim hlerissimus erat. Ille mihi proposuit in illius captivitate mandandam fuisse, nisi soluta quidam Anglus sit liberaliter. Cetera non bene hujusmodi sunt.

Alter Anglus fuit Robertus Oggett, qui contra sua patris, & iter hoc paulo acutius descripsit; quod tamen tantum persequuntur à Candahara, quia cetera sunt aliena ab hoc instituto & ad Indiam pertinent.

Candahar (inquit) est magna & pulchra urbs Sultanorum, ubi Servet Khan prefectus vice Regis Palranis imperat. Ille continuo commercia exercens est Persia, India, & Mesopotamia, & reliquis partibus orientis; nam septem aut octo milia camelorum in ambitu aluntur, ad merces utroque citraque deveniendas. Alii præterea prefectus quadraginta milia equorum, ad Putanos, bellicosam gentem, in officio continendos, quia Mogoli haud libenter parent.

Scam May iter sumus ingressi versus *Ispahavere* (ut vocat) & illo die octo curas confecimus & periculosus ad pulcherrimum amnem cuius ripis utrimque assident duo oppida, in quo uno quod *Langer* dicitur ea nocte quiescimus.

vii. Sex aut septem cursus promouimus per planiciem.

viii. Septem cursus absolvimus & sub die pernoctavimus.

ix. Planiciem transgressi circiter xii curs. ad urbem pervenimus, quæ Persarum terras dividit à Persia; dicitur *Sabdas*.

xii. Trajecto fluvio venimus ad urbem & oppidum *Gees*, presidiarium adversus Mogoles, unde hic à Rege Persarum decem millia militum alantur sub præfecto.

xiv. Per planiciem 6 Farsangas confecimus, quarum singulas leuæ comparant & bini cursibus.

xv. Per planiciem alias 6 Farsangas, ad Castellum quoddam.

xviii. Per Campestrias 5 Farsangas & sub die pernoctatum.

xix. 4 Farsang. ad oppidum *Darham*.

xxi. 5 aut 6 Farsang. ad oppidum *Schavue*. Unde fere iter noctu peragimus ob summum æstus; & xxiii. undecim Farsangis absolutis venimus *Veem*, ubi plurimi presidiorum tractores degunt.

xxiv. 6 Farsang. ad pulchrum oppidum *Parra*, hic stricti mercimonium viget quod Persica lingua vocant *Azerisban*.

vi. lunil

vi. hinc hinc promovenus, xi. Germanum 12 farſangis per montana abſolvimus Landam pervenimus, poſtea diverſorium.

xii. A Rapida moventes per planiciem, 14 aut 15 farſang, xv. pervenimus ad municipium *Sunday*.

xvii. Hinc digreſſi per planiciem, viginti unam & dimidiam farſang.

xix. Venimus *Strallan* municipium.

xxi. Poſt 10 farſang, iter vadimus *Gullan* oppidum.

xxiii. Hinc digreſſi, poſt 11 farſang, iter, xxv. Venimus *Dattien*, meliorum copia abundancem.

xxvii. Poſt 11 farſang, iter attingimus *Teſſ*.

xxviii. 5 farſang, ad oppidum *Pabandem*, ubi ſerici maxima reperitur copia.

xi. Iuli 5 farſang, per planiciem.

xii. 8 farſang, per ſolitudinem eſtoram, ubi aquæ omnes ſunt ſalæ, & ipſum ſolum ſale rectum; uti & iv. 7 farſang, per ſalſum ſive nitroſum ſolum.

v. 11 farſangas abſolvimus per ſimiles terras, ob aquarum inopiam ſeſſinantes, & attingimus *Eiben* oppidum.

viii. 14 farſang, ad oppidum *Gedan*, ubi plurimum ſerici reperitur.

x. 10 far.

x. 10 farsang. ad oppidum *Hemda*,
ubi melonibusque abundans.

xi. 15 farsang. ad oppidum *Cer-
neda*.

xii. 6 aut 7 farsang. ad municipium
Orinisa.

xiii. 2 farsang. ad exiguum pagum.

xv. 5 farsang. ad oppidum *Cerna*,
amplum & pulchrum, & serico abun-
dans.

xvii. 5 farsang. absolvimus ante-
quam equum offenderemus.

xviii. 7 farsang. ad exiguum pagum.

xix. 7 farsang. per planiciem.

xx. 5 farsang. xxi. sex. xxii. duas &
dimidiam per planiciem.

xxiii. demum venimus *Isahavore*.

vi. Augusti. *Hisahavore* distanti
6 farsang. absolvimus & sub dio quie-
vimus ad ripam amnis copiosam.

vii. 10 farsang. promovimus per fle-
suum. Et viii. alias sex ad oppidum
Cerneda.

ix. Ad *Misleren* 6 farsang.

x. 10 farsang. per desertum.

xi. undecim farsang. xii. 3 farsang.

xiii. 14 farsang. ad exiguum pagum
Cerna.

xiv. 10 farsang. xv. 5 farsang.

xvi. 9 aut 10 farsang. omnes per de-
sertum ad exiguum oppidum *Lachere*.

xviii. 8 farsang. xxi. 12 farsang.

xix. 14 farsang. omnes per desertum ad eundem oppidum Orbet.

xx. 12 farsang. ad municipiū agri cuius xdas iostas tentorium hanc ad villas hanc erant.

xxi. 8 farsang. xxv. 12 farsang. per desertum ad simile oppidum.

xxv. Ingentem sylvam transivimus, quindecim farsangas longam, ubi cum periculis montem descendimus ut duo cameli in præcipia ruerint, & evocarentur, & homines cum summo disarline evaderent.

xxvi. 2 farsang. ad simile oppidum; atque hic tributum solvimus magnum ubi quæ tantum unam farsangam abest; vocant Nezeret; juxta visitur monumentum Sultani cupulam super ædificum montem, uti tanto vicinior esset color uti indigent credebat.

xxvii. 10 farsang. ad fluvium Syntee, qui descendit in Euphratem, dividitur Persiam ab Arabia; ad ripas autem visitur rudera antiqui oppidi Persarum à Turcis aut Arabibus quondam diruti.

xxviii. 8 farsang. per vastam regionem.

i. Septemb. 12 longas farsang. ad gran.

pendem urbem *Hadhercam*, primum
Aladix oppidum, ubi poma granarum
 sumptiva copia nascuntur, quæ Ara-
 bæ vocant *seares*. Præsidium est
 oppidum Arabum.

III. 14 farsang. ad oppidum *Baldad*,
 præsidium, & plenum latronibus.

IV. 18 farsang. ad civitatem *Bagdat*
 aut *Babylonem*, ad Euphratem sitam,
 opulentam & longa murissimam,
 vallum etiam circiter centum & viginti
 machinis æneis defensum. Turcicum
 Imperator quadriennio ante illam eri-
 puerat Persis.

XXII. Octobris, fere ingressi versus
Halappon, & ad minimum sexaginta
 leucis absolutis per solitudines, colli-
 duo, venimus ad oppidum *Masave*
Cesam.

XXXI. Hinc digressi quatuordecim
 perdeserta, & fere triginta leucas emen-
 si municipium *Rasseres* attingimus.

IV. Novemb. 8 leuc. ad exiguum pa-
 gum *Deesha*. Et v. versus *Mulcl* pro-
 feci, circiter triginta leucas, quibus
 diebus, absolvimus. Hæc urbs jam ma-
 ximam partem diruta est, reliquæ ta-
 men facile comparari possunt cum ma-
 xima ætate, quæ hactenus in sinu
 meo vidi: Regitur à Bassa Turcarum
 magis nominis; adjacet mundissima

atq. ad ripas Tigridis fluvii. Plurima tunc
visantur postremq. antiq. monumenta.
xiv. a locis promovimus ad *Asi*.
Iam *Nagshavar* & postea die 14 *Asi*
absolvimus arduum *Nagshavar*, ubi pro-
phetam Ionam predicasse voluimus
ad huc magni & cito evicti: licet mol-
tum deformata & ibidem custoditur à
Christianis.

Hinc profecti triduo viginti leucas
absolvimus, & xviii. vespere venimus
in *Hamadanem* veterem Armeniorum
urbem: sed jam à Turcis pene desola-
tam. Hic quoque multa videntur Anti-
quitate monumenta, quæ oppidum
olim nobile fuisse testantur.

xi. Inde discedentes post viginti quin-
que leucas triduo absolutas, venit *Asi*.
die 20. vigesimo secundo mensis illius.

xv. Post alterius tridui atque 15 leu-
carum iter venimus *Ushavum* magnam
oppidum, ubi grave tributum solvitur
ab itinerantibus, neque tamen licet ipsis
in oppido pernoctare.

iv. Decimo. Post tridui & xv. leu-
carum iter venimus ad oppidum *Sir*
Euphrati aditum, quod valido presi-
dio à Turcis custoditur.

vii. Post bidui & xv. leucas. iter ar-
ginus *Lamman*: & denique post octo
leucarum iter viii. ejusd. mensis *Halab*.

X.

ITINERARIUM

RICHARDI STEELE

Angli, ex India in Persiam &
per Persiam ad Bagdat,
anno clis DCXV.

ADjungemus & alterum Itinerarium
Richardi Steele Angli. Hic discedens
à Candahar xxiii Julii anno clis DCXV
eo die promovit 10. sursum ad pagum
Servaben.

xxiv. 11. c. ad exiguum pagum
Deabagen. xxv. 8. c. ad exiguum ca-
stellum *Cashicunnam*, ubi Mogol pra-
sidium alit.

xxvi. 17. c. ad fluvium, ubi sub die
pernoctaverunt. xxvii. 4. c. ad castellum
Gur quod Persis parce. xxviii. 1 far-
sang. ad pagum *Maldee*. xxix. 10 far-
sang. xxx. 5 farsang. ad exiguam arcem
Gazeham. xxxi. 5 farsang. ad dirutum
castellum.

i. Augusti. 5 farsang. ad castellum
Delaram. ii. 7 farsang. ad vetustum
castellum *Bacan*. iv. 4 farsang. v. 10-
ridem. vi. 5 ad *Farram* vel *Parram* exi-
guum oppidum alio muro cinctum &
lateribus ad solem duratis, & quadra-
tum, ambiens milliare Anglicum: nihil

T

habens

habens memorabilia præter flares fer-
surgas desuper exstant. Agri illius ex-
cundus est & rigatus, quod tam in
hæc partibus; mirum æquum & in
industria & labore, aquas ad agros suos
deducant, qui aliquantulum fecundis-
sunt.

xi. 1 farsang. ad amnem. x. 7 far-
sang. xii. 4 farsang. ad reliquum pagum
sed annona abundante. xii. 4 fars.
xiii. 3 fars. xiv. 1 fars. ad pagum Diavv.
xvi. 1 farsang. xvii. quatuor. xviii. quin-
que. ad *Zaidahashan*. xxi. ad pagum
Madan. xx. 1 fars. ad *Shirkeh*. xxii. ad
Dizaden. In omnibus hæc locis glo-
ganissima peristromata texuntur.

xxiii. 1 farsang. xxiv. 1 fars. ad *Choro*
verutum & pene iterum oppidum.
xxv. 1 fars. xxvi. 7 farsang. xxvii. ad
Dabogen ubi calix scintillæ visan-
tur. xxviii. 7 fars. ad *Dea Gormam*.

xxix. 1 farsang. ad *Tebaz*. ubi Ca-
savanæ ad minimū quatuor aut quin-
que dies quiescunt, ut facilius saltum
desertum, quod quadriduo tantum se-
petatur, transcant. Hic usi & in supe-
riori pago, quotannis xlii milia
Mann serici absolutissimi conficiun-
tur, quæ ad pulcherrimam urbem
Isf. devehuntur; quæ duodecim die-
rum itinere distat à Spahan, & duo-
decim

decem farfang. extra hoc iter.

xxv. novem farfang. confecturus per desertum; xxxvi. decem.

15. Decemb. a quinquaginta quinque; ii. novem ad crugum castellum; iii. quinquaginta. v. decem ad *Sigan*. v. quatuor; vi. decem ad *castellum*. *habad* vii. sex. viii. octo ad *Ardean*. x. quatuor ad *Arde*. xi. tres ad crugum castellum. *Aga* *Gawano*. xii. novem. xiii. tres ad *Bayan*. xiv. quatuor ad *Gulabad*. xv. quinquaginta ad *Mora* *Shababan*. xvi. quinquaginta ad *Copam*. xvii. quinquaginta ad *Saba*. xviii. quatuor. xix. tres ad *Spahan*.

16. Decemb. a *Spahan* ad *Serailum* quinquaginta farfang. iii. octo ad *altrium* *Serailum*. iv. ad pagum sex. v. septem ad *Imag*. vi. septem ad *Serailum*. vii. octo ad *Gulfigan*. viii. septem ad *Caroon*. ix. septem ad *Shirvan*. x. sex ad *Saba*. xi. octo ad *Thasab*. xii. duodecim ad *Tessak* pulchrum oppidum. xv. ad *Kindano* sex. xvi. octo ad *Saba*. xvii. ad *Shar*. Novem. xviii. ponemus transire. ubi quique tenetur proficere quia sic de quo tendat. xix. ad *Kassan* postremum locum *Parthia*; hinc enim transitur in terras *Turcomanorum*. xxi. Montes ascendimus qui regiones has dividunt; & xxii. per-

venimus ad pagum, cōm lūcōp-
 XIII. septem. XXIV. cōm ad oppidū
 Maada Turcis parum. XXV. postea ad
 Emmaiser. XXVI. ad Bagab & cōm
 Navio ex nocte ingressi sunt Bagab.

XL

ITINERARIUM

PETRI TEXEIRA
 ab Harmulis ad Rasbam &
 porro per Persia partem.

Harmulis distat à Masate Arabiz
 portu sexaginta leucis. Ab Harmulis
 navigavimus x. v. Aprilis, in eam insulam
 Quicoma sive Sred & Persia contin-
 entem, per fretum quod, ubi maxi-
 mum, in latitudinem patet leucas tres,
 ubi minimum, dimidiam leucam: hæc
 insula patet in longitudinem viginti
 quinque aut triginta leucas, in laticu-
 dinem decem aut duodecim ubi latissi-
 ma est: habet aliquot portus sed haud
 magni momenti: intra fretum hæc
 præcipui sunt Dargahon, Lapt, Chan,
 Girmen: extra habet promontorium
 Quicomes arboribus opacum, & præ-
 stantibus fontibus rigum: Karver
 Angan

Negat quæ caligua insula à majorian-
gulo freto disiungitur & portum spo-
rie capacissimum juxta & securissi-
mum.

Negro Insula *Queixanes* fertilissima
est, omni incolis frequētia, nunc pene
deserta, & per Arabum qui *Nihelae*
dicuntur communis inurus; distat ab
Harmuz tribus leucis. Extremum illius
promontorium vocatur *Seracien* : à
quæ porro navigatur secundum oram
Persiæ, ad insulas *Palæ*, *Key* & *An-
dreus*, quam, ob innumerabilem
avium copiam, Lusitani *Isla de las
Passes* vocant; *Lar* sive *Lara*; quæ
insulæ tres, quatuor aut quinque leuc.
distant à continente & à paucis habi-
tantur ob latrocinia Arabum qui *Nie-
raques* & *Nihelae* appellantur, & ad
oram Persiæ degunt.

Lara insula humilis est & pælagio
pene æqualis. Ora Persiæ hîc mon-
tosa est, aspera & infecunda, habet
tamen aliquæ valles, quæ culturam
pariuntur.

Acque ita navigando secundum o-
ram pervenimus *Chalams* (haud longe
à *Verdastan*,) in sinu sinum oppidu-
lum, inter promontorium *Vediam* &
buxia *Key*, verum ab adversa tem-
pestate coacti fuimus reveri ad Har-

max. ubi curiae auctoritas fiximus v-
gesimo primo May.

Ex Haemur secundo perventi, n-
gavimus secus exterris laeva *Agathis*
Rasimur, & brevis *Kasbi* p-
velli, praeter navigandum *Hypharum*
ad oram maris suam & *Agathis* copia
& hominis nobilium; p-*est* Regi Per-
siae: magis eritis artium juxta *Agathis*
Ceyfalis, Arabibus habitata; uti fere
tota huc ora Persiae: qui Persae parent:
huic trium leucarum intervallo obiacet
Insula *Kasbi*, duas leucas ambitu con-
tinens, scopulosa & montosa, cepurum
imprimis ferax & Arabibus habitata;
hactenus Persiae ora montibus aspera
est ad sinum usque, hinc vero montes
magis intra continentem recedunt,
& ora ita humilis est ut non nisi e pro-
pinquo videatur: ad hanc oram deo
ambes e Persia in sinum Persicum de-
scendunt, nimirum juxta *Basal* & *Agathis*
Ceyfalis.

Hic gubernatorem Mahumetanum
nacti iter institimus versus occiden-
tem, & non sine discrimine naviga-
vimus brevia *Kasbi*, quae ad quatuor
leucas hic in alio sternuntur: civita-
tem magnam hic quondam statibus
haud ita fabulantur atcolae: hinc fa-
peratis, ora usinque conspicitur: nos
oram

Nam Persæ legentes Kalend. August.
anchoras posuimus in ostio *Xar el Arab*,
id est, finis Arabum.

Nondum autem (inquit auctor)
Arabes majores fluvios *Xar*, minores
Ker & Ued appellare.

Porro *Chalusius*, cejus dulces lati-
ces, in ipso tractu riuus lruat à terra
hauritur, originem habet ex duobus
famolisissimis fluviiis, *Tigri* atque *Euphrate*,
qui conflunt ad *Ternam* ac-
cem præindiana Turcorum in exi-
ma angula Mesopotamiae sitam tribus
itinere supra Babiloniam: à confluentibus
autem secant terras planissimas: qua-
rum ex quæ ad arrium versus Perham
vergant, licet fertiles sint, penè incol-
te jacent, et possidentur à *Mossiar*
filio *Mateis* potentissimo Arabe, qui
cum Turca bellum gerit: in harum
delictu jacent *Magden*, *Deza* & *Dire-
ta* oppida quantivis prelii: illæ autem
quæ ex aduerso versus Arabiam jacent,
sunt fecundissimæ & omni genere an-
nonæ abundantes. Fiuens paulum
iuxta ostium, cubito relictatur, sed sta-
tim reuertitur ad prouultum eursum,
qui est ab occidente ad orientem, lati-
tudo in ipso ostio est decem millia-
rium.

Ripæ utrinque incolunt Arabes,
qui

qui petrosi, gallinæ & frugibus abundans, quæ vili pretio venduntur avocula. Vbi ostio aut novem leucas ad versus flumine ascendatis, divisus est fluvius in duo brachia: quorum unum labens versus meridiem, & Arabiam secans, hinc Perseum præbet in *Kyrisa* juxta *Farabum*, ita ut à continente versus diſſet regionem quæ in longitudinem patet supra octuaginta leucas: alterum est quod ipsi ascendebamus: supra divortium fluvius latior est & profundior, turlesque longe rapidior, hic mox obvia fit insula, unam locam longa, vix dimidiam lata, ceterum admodum amœna, & paludibus confita: alveus autem qui secus Arabiam labitur profundior est altero: hunc ascendentes sexto Augusti, venimus *Serragen*, quæ distat ab ostio fluminis quindecim aut sedecim leucas. Turæ hic artem præſidiariam habent, uti & alias plures supra & infra ad ripas fluminis, adversus Arabum latrocinia: ab hac per elictum unius leucæ itinere ascenditur ad *Basiram*. Hactenus fluxus & refluxus maris sentitur, sine ulla tamen aquarum salugine.

Basira oppidum est Arabum distans à ripa fluminum Tigris & Euphratis circiter duo milliaria versus occasum,

(ſicet

Nec est per elicem quam disimus, at-
 que etiam per terram licet pluribus al-
 vibus & aquis distributis divisam 1) in pla-
 nities, quod dicitur: intra & extra mun-
 dantia, numerat decem mille casae,
 grandes videm & spaciosas, sed &
 celsae speciosae, ita ut vis triennium
 durare valiant: cenitum autem
 supuria facta sunt & floribus & canis,
 quantum magna in summe est copia.
 Arcem habet quadratam, magis tamen
 longam quam latam, cum terreo vallo
 plurimumque propugnaculis, & lata at-
 que profunda fossa, quae ex elice illa de-
 rivatur: in hac sunt commercia exer-
 centur: regitur à Bassa, qui & vestiga-
 bilis, quae amplissima sunt, alie via
 millia praedictorum: Armenien-
 sium item habet in quo sunt plurimae
 machinae magnae molis, & aliquot tri-
 pites, sed minores & inelegantes, qui-
 bus Arabes compescunt: elix ponte
 transitur ligno super octo cymbas
 strato: videntur & aliae cymbae, quae
 vocantur *Danques*, quae licet & minutis
 lignis (nam majorum summa hic ino-
 pia est) compactae sunt, tamen certo
 bitumine quod vocant *Quar* ita implen-
 tantur ut undae facile excludant: pro-
 fluit illud bitumen ad *Hiss* oppidum
 Euphrati adiacens, & duobus fontibus,
 liqui.

liquorem quidem salis mor coagulatur
& durat.

Ager oppidi feracissimus est omnis
generis fructuum, praesertim Cerealo-
rum ut ut villi admodum his valent
non minus & farris omnis generis,
aque leguminum, praesertim quod
& silivae superstat. Abundat pe-
coris aequae armentis: pisces tantum
quos flumen aut haud ita laudat; vo-
lucrum denique iugis copia.

Coxiam autem valetudine incolam
infame, quippe asiare feruentissimum
Maltos scorpiones generat inusitata
moda.

Incolae vero sunt partim Turci, partim
Arabes utpote indigenae: foeminae autem
male audiunt ob nimiam impudicitiam.

Praeterea quod omnis generis
nummi hic usurpant, habent & pec-
prios nummos quos cadunt, & quidem
duorum generum: primo *Lariet*, ex
argento absoluto, quibus duae perne
erecta insula; secundo *Neyr*, ut ipsi
vocant, ex argento minus proba, ro-
tundos sine sigillis: priores valent sexa-
ginta quinque masavedisina. Aedificium
hic nullum notabile, plurima tamen
habent balnea, quae mares ante meri-
diem, foeminae a meridie ad vespere-
ram usurpant, hoc consuetudo tenet.

et de causis hinc observatur.

Ite ab hinc oppido ad *Regaled* fere aduerso flumine cymbis peragitur, quod difficillimum est, antequam unde *Regalis* & pluvie inferatur, quod fere sit, est festum natiuitatis, id quum nihil melius videretur expedire, applicui me ad *Castlam*, que stridit hinc per *Arabiam* desertum iudicatur.

Habet *Castra* versus meridiem, patetentem arcem, quam vocant *Makarah*, in qua praterquam quod forum vernalium inferias, *Mahometani* diebus *Veneris* festum agere solent: in hac conuenit *Caravana* sive *Castla* secundo *Septembris*: tertio ite ingressu sonant & circiter mediam leuam attonsi, ingredimur campos desertos & rigos, plenos sale, quem solis serdor qui hic matum est coarctat, & salis undis tunc perfici, qui licet hinc discedentes decem leucas, tantum campos hinc inundat: dedit angustus tranus & terra agellus quatuor leucarum intervallo versus meridiem, ad *Drabomyam*, ubi rudera videntur antiquae *Besra*, quam urbem fatis amplam fuisse ruinae ipsae indicant.

Hinc sero ejusdem mensis nos ab- solvimus, & iter institimus versus

Modum ipsi *Chusleda* dicitur; in medio illius octo regibus *Sadyan* ceteris, & aliquot puti aquæ grave olentem. Idcirco toto hoc die versus altum semper admodum crassum, ad ripas *Euphratis*, quæ biduo iungere hinc distant, ~~et~~ *Arabi* afferebant ab arceis Arabibus qui *Donas* armis ut cineribus solum fœmentis sacrodotæ aptius reddant: toto hoc itinere multi lepores occurrunt & glis silvestres; animal est nostris mole par, parva pelle, auriculis, digitis & cauda glis, capite & oculis cuniculi, cæcibus suprapetis, promovere saltando, & cuniculos agunt subire solum: Arabes in cibus usurpant.

Iude tres leucas progressi per solum magis riuem & minus planum, consilimus in convalle arida & serpentinosa.

Nono summo mane iter negentis per arenosa loca sex aut septem leucas peruenimus ad possum muro cinctum, & circiter triginta orgyas altum, cuius aquæ licet limpide tamen pessime olabant propter angues qui in illo degunt: Arabes hunc locum vocant *Hile Va* sive *Hilyana* vel *Jeben*, id est, fontes.

Sub vesperam tres leucas absol-

mus ad grandam planitiem, sed nitens
 lam & aquarum incipem: toto hoc die
 ad occidentem progressi.

Decimo conversi ad VV. & VV.
 polypnam uia leuam absolvissimus. In-
 travimus vobis motum artem, qui
 huiusmodi abbas obstruit. Quia ut
 tam difficile est, ut ob dyperissem,
 aquarum impia accideret, aliquos ca-
 meli & aini perirent, & homines sui
 pens evocantur: octo locas eo die
 absolvimus & venimus ad Hyegam
 locum plenum colopuntis: hic plures
 putros invenimus, sed cerno obsiru-
 ctos, quo regisio optimam aquam in-
 venimus, sine qua potare necessarium
 fuisset.

Undecimo tantum duas levas pro-
 moimus versus eorum N. VV. h. Duo-
 decimo versus VV. N. VV. celeriter &
 quileucam profecti per colliculos, sed
 hanc infallicis sed aridi, pervenimus ad
 puteos aqua limpida: & porro pro-
 gressi paulo ante meridiem ad altum
 amnis sicum, quam hyberis mensi-
 bus, ea est capacitas, satis altum esse
 verisimile sit: juxta hunc locum edico
 vilitur rex quadrata antiqui operis,
 cum duodecim propugnaculis, ad sin-
 gula latera ternis, e octili latere & ce-
 mento tenaci bene coagmentata: &

Reginta pass. ab illa circoscriptione reli-
quum decem cubitos altum ejusdem
aquae : Veraque ab ista tempore
quidem possit accipere, sed quae ma-
gis regulam suam adhuc pro-
stant, utque quae illo loco nos sine in-
genui iunctis & summa molestia existeret
requerunt : Arabes vocant *Al-Lajjar*
sive *Kaylar*, id est, palatium Caesaris,
quo similes sunt reges insignire solent
opus ferunt Regis Arabis, ad locum tra-
ctum Casilatum hic finitimum : situm est
medio intervallo inter *Basra* &
Al-Basra alia. Hoc die octo leucas ab-
solvimus : in alveo jam dicto reperti-
mus aliquos puteos aquae simplicis sed
tam male olentis, ut nili necessitas co-
geret fieri non posset. Sub vesperam tunc
aditum leucas protolvimus. Decimo-
tertio hoc summa crux legessi per
transplanas ripas, niterias & quibus-
dam Elevidis arboribus effluas ver-
tes eorum, septem leucas absolvimus &
transiens in animalis aspero, & equo-
rum laevo, quae modis hucus inveni-
endo ad dextram sive ad eorum pedes
est, silvas depressissimas iustas ma-
ritimas.

Decimoquarto summo mane tres
ingressi per similes terras verum eorum,
postquam sex leucas absolvimus,

concedimus in planitie, quæ distat meridiam leuc. à puteis, qui erant inter radices antiqui oppidi *Sayda*, unde hi putei Arabibus dicuntur *Mayan Sayda*. Illi est. fons *Sayda*: sub vesperam alias eras leucas promovimus.

Undecimque leucas sex hucus progredi per terras iniquales, concedimus in loco qui Arabibus vocatur *Kalb Affer*, id est, cor bovis; ubi putei erant aquæ sordidæ & male olentis: sub vesperam quatuor leucas promovimus & quiescimus in loco satis opportuno, dispositis excubiis & multis pyris accensis ob metum tam latronum quam leonum qui hic sunt plurimi.

Decimo sexto: duabus leucis abcolitis venimus ad magnam rupturam, per quam hyeme magno impetu fertur torrens quem Arabes vocant *Haurghan*, quod non pauci interdum his undis hauriantur: alias sex leucas ante meridiem emensis, quiescimus in *Semas* loco arbusculis & cannis opaco, ubi aliquot putei optimæ aquæ reperiuntur: sub vesperam per terras asperas & aridas quinque insuper leucas promovimus: toto hoc die muli asini sylvestres nobis visi.

Decimo septimo cum summa molestia, fame & siti, sex leucis ante meridiem

sem absoluta, venimus ad alvum
pens siccum fluvii *Yisla*, & confedi-
mus in loco arboribus & canis opaco &
docil vel caput est optimis aquis abun-
dant; sub vesperam tres leucas pro-
movimus.

Die octavo versus eorum pro-
fessi, octo leucas ante meridiem absol-
vimus, & pervenimus ad caput septen-
trionale lacus quoniam *Euphrates* hic sum-
mis lacis magnus. Iam à summo mane
conspeximus oppidum *Merasi* *Alp*,
quippe edito loco situm ad orientale
latus quondam lacus, licet adhuc ira lun-
cis à nobis abesset, ita ut sub noctem
dentum illud assiduecerunt.

Lacus quoniam dial, originem suam de-
bet *Euphrati*, qui ubi pluvialis mensibus
intumuit, ripas suas egressus se disun-
dit in hanc planitiem, percutitur hunc
lacum, in multos sinu dividitur, sinu-
giorem tamen quam lacum, & qui am-
bitu circiter triginta quinque aut qua-
draginta leucas colligat, nusquam la-
tior quam sex leucas. In medio, vado
transire solent mensibus, reliquis per-
ribus altior est, alit & pisces grandes
perit ac minutos, licet unda illius ob-
fundum nitentem salis evadant, & sole
ferente plurimum salis generant: Ara-
bes lacum hunc vocant *Habimah*.

Vigésimo tertio ē Mexas digesti-
 versus arctum septem leucas absolvi-
 mus ante meridie, per terras planas
 sed steriles, & querevimus in discessio-
 (*Kee* vocant ipsi) antiquo quidem
 sed tam eleganter structo : intermedio
 spacio circiter media leuca extra viam
 regiam viſita grandis domus cum alta
 turri, in qua prophetam Ezechielē
 tumulantem voluit. Diversorum hoc
 dicitur *Esegi*. Vesperis aliar sex leuc.
 versus arctum absolvimus & venimus
Genzan, id divitiarum est nomen.

Vigésimo quinto versus Corum pro-
 festi septem leuc. emensi, venimus
Aenat Ozem. Oppidum est, nullis
 muribus clatum, in quo quatuor
 milia adum nuperantur. Templum
 habet longe summosissimum & avi-
 quissimum in quo *Ozem* filius *Aly* se-
 pulchrum jacet, quem in hoc deserto sui
 exilium tradunt : quare & statore
 illius scēte imprimis meritorum jubi-
 cant gratia fidentibus omnibus aquam
 utero offerri, in quam fides utres &
 amphoras plenas aqua emungunt.
 Abundat oppidum communis omnis
 generis : & hic benignus & salubris
 balneum porcos aliquot publicos aqua
 optima & limpidissima, agrum illius
 imprimis fructiferis arboribus abundat

rigantique aquæ ductu ex Euphrate
qui hinc usque leuc. abest, derivato
multas naves pondus atque armenta
Oppidum hoc mihi & *Mazar* & *y* parci
Mis-Mager regi Arabum, sed *Toice*
vasallo.

A *Mazar* *Orem* digressi 11 Octobr.
maximam partem secundum aqua-
ductum illius sive canalum, per terras
planas & optimi gossypii fructu, octo
circa leuc. itinere absoluto, venimus
ad ripam Euphratis, cui affidet diversum
socium publicum imprimis splendidam
& nitidam.

11. Octobr. Euphratem trajecimus
cymbis, qui hic triginta cubitos altus
est, multis plures pisces, Arabes & Persæ
vocant *Ferat*. Astate hic unum du-
centos passus latus est, hyeme longe
latior quippe qui interdum quatuor aut
sex cubitos augeatur. Trajecto flumine
descenditur in *Mesopotamiam*, ubi di-
versorium est publicum, superstructum
rudatibus antiquæ urbis *Mesayib*,
cujus tantum nomen & aliquot parietes
superfunt. Adverso flumine ascen-
dentibus occurrunt plurima oppida ad
ripas illius sita, inter quæ excellunt *Ge-
dida*; *Hys* fluminis *Quis*, quod Lu-
sirani vocant *Quis* nobile; *Hadya*,
Hainz, *Inda* plenum formosis femi-
nis,

Me, Mamura, Ana, & alia plura usque ad Euphratem longe ab Aleppo & secundum flumina duarum horarum itinere ab hoc loco Hela oppidum antiquum, per quod Iudeis captivi adducti ducebantur in Babyloniam.

Hinc iter facimus per Mesopotamiam versus agrum relicto ad dexteram ruinas veteris Babylonis intervallo duarum leucarum, & transivimus pulcherrimum diverticulum à dextera quodam Tureca hic conditum, & post mediam noctem venimus Serenam diversorium nobile, munitum & capacissimum, octo leucis à ripa Euphratis.

iv. Octob. decem leucas absolvimus, intendimus per terras siccas, interdum per campitres, & toto illo itinere vidimus ad dextram & sinistram multas lateres ad solem induratos, quos arva jam excederet, de quibus infra dicetur, & sole oriente conspeximus à longinquo templa, Alcoranes ipsi vocant, illius partis Bagadad quæ est in Mesopotamia. Hanc partem intravimus prima hora post meridiem, & tertio transivimus flumen ad alteram partem Bagadad.

Bagadad famosissima civitas, sita est ad ripam Tigridis, quæm indigenæ vocant *Digilab* sive *Digylab*, licet mediam

diem civitatem intra artum & metul-
dum, milite circum darentur triginta
passus laui) transitur ponte super vi-
ginti octo symbolis fluito, Intervallo in-
ter singulas spatium passuum, & utrum-
que caenis ferri in ipis adibus alligato.
His noctu, & diebus Yemens & Angi-
na, singula paribus ad ipsas extrahit
aqua Tyberis magis pura & limpidior
quam Eugentis, autis optimos piscis.
Isti civitatis quae jacet a flumine ver-
sus occidentem intratur per vallum &
terra aggestum & per duos pontes fluit
vallum hoc aggestum fuit anno 1611,
ab Azez Nasla VVaris, qui & diver-
sorum, socum & casam Krah acque
pulcherrimam mesquiam ad sinistram
intrinsecus exiit, & candidis laeis quae
a Mosul (quam Ninivem fuisse autu-
mant) subvehuntur, in hac parte ur-
bis numerantur tria millia aedium: in-
ter publica aedificia cernit ista casa
Krah: Krah est potio e certo legumine
cocta, minus faba hand alifum, quod
ex Arabia petitur, hanc nobiles puris
ac ignobilis hic quatuor aut quinque
unciarum quantitate, torpillans cal-
dam, nigra est & fere insipida: hanc
byrne quidem interdum, mltis vero
noctu hauriunt. Hae casa sita est ad
ripam fluminis, cum amenissimo
pro-

aspectu. Etenim vallium multae ru-
dae videntur aciebusque militibus.

Altera parvula trita flavem oc-
cepit locustarum sypam in longitudi-
nem secunda milliari: ad actum habet
arrem magis graudem quam validam,
quadratam, magis longam quam la-
tam: coccines in umbra mille quin-
gentos passus; cingitur fossa octo ca-
bis alta, lata duodecim; muri & pro-
pugnacula sunt & latera: unam portam
aperit in Persiam, cuius agri fertilissimi
& planissimi sine ulla collibus, unde
non raro hyeme à flumine inundan-
tur: ubi ara definit, ordiuntur muri
civitatis & coctili latera, qui ad modum
semicirculi circumpyramis squallentem
& ad duobus distant, cum multis
propugnaculis, praeteritis quatuor pro-
fundibus in quibus plerumque grandes
machinae collocatae cunctis sunt.

Regius à Basila qui absolutum habet
imperium, belli pacisque temporis: de-
dit tamen Turcis imperator adrenis &
mercatoribus protegendum, qui illis
contra violentiam Basile & aliorum
ministrum summa integritate de-
fendit.

Hic & in vicinis locis plerumque
altius quatuordecim millia qua equale
rum,

tum, quæ pedunt, inter quos numerantur mille quingentesi laminæ. Bassa autem in ipsa ære ut platimum habet mille quingentes aut plures etiam delectos milites: in ipsa urbe agunt quatuor aut quidam mille: reliqui in vicinis prædiis distribuuntur.

Inta urbem videntur navita rudera magnificorum ædificiorum, quæli sunt Melquita quam vocant *Calefa*: *Madrassa* sive hospitium, & alia aliquot templa quæ xxi jam cedunt: nova autem opera pauca hic videre est præter duas melquitas, quarum una haud longe distat à ripa fluvii: altera prope muros sita est, quæ sumptuosissime structa est, cum aqueductu inde à flumine derivato: opus splendulum & utilissimum oppidanis.

Urbs licet tercia fere illius pars vacua & palmis confita sit, habet ad viginti milia domorum: quæ amplæ quædam sunt, sed negligenter structæ, cum raris aut nullis fenestris ad compita, & humiles, structæ fere à veteribus lateribus illis, qui in ambitu urbis ad aliquot miliaria à solo & ruinis antiquæ urbis eruntur, à quo facile est colligere quanta olim fuerit.

Incole majorem partem sunt Arabes, reliqui Tusci, Curdi, Peræ: præter duces.

ducentas aut trecentas familias totorum
 ruin quarum duodecim aut quindecim
 civitate Babylonica superare vo-
 lunt: Armeniorum Christianorum de-
 cem, Nestorianorum quatuordecim fa-
 milias.

Indigenæ colore sunt candido,
 foris et uisum. Mares iuxta ac mu-
 lieres splendide sunt amicti, seruique
 fortioris et purioris oculis, qui populo
 velare prodeunt, ita ut videri possint,
 ipsæ autem non videantur. Mula hic
 balnea, peculiaris utriusque sexus.

In medio urbis verius fluvium sunt
 septem aut octo calles, utrimque offic-
 inis mercatorum & mechanicorum
 obstiti, qui noctu grandibus catenis fer-
 reis occluduntur: ad caput horum visi-
 tur oratorium quoddam, ipsius *Parze-
 Aly*: quasi dicas quinquæ digitus *Aly*,
 quod hic *Aly* in pariete vestigia digi-
 torum reliquisse somniant) in quo con-
 sideret *Salage Bani* (id est caput *Dombas-
 dariozum*) qui dat operam ne evan-
 ges aut vendentes offendantur, & litteræ
 inter contrahentes oras, si potest, com-
 ponit, aut remittit ad *Kabiz*, id est,
 iudicem ordinatum: salutare plane in-
 stitutum & quod plurimum custodiat
 quietem publicam.

Urbs gaudet & aëre admodum puro
 & salo.

de Gubel : etiam hic maxime affat
 fignis hyeme modicum. Anno
 omni gentis summa hic est copia &
 vicia. Agre hic videntur gallyp &
 ferul : nulla inquit supra quatuor mil-
 lia excocto mungimus. Omnia
 communia videntur cum Persa, Indu-
 que & cum Syria. Habet quoque ma-
 nitariam domum in qua aurum & ar-
 gentum & cruci nummi videntur. Pha-
 rimi hic degunt aurifices & argentarii
 omnes Mahometani ut mirum sit quia
Barro persuaserit idcirco genus Ma-
 hometanis illudum esse.

Plurique hanc urbem conficiunt
 cum *Babylonia*, forte quia illius reli-
 quie non nisi unius dei minime hinc
 distat, verum eos falli vel hoc argu-
 mento est, quod Babylon ad Euphratem
 sita fuerit, hæc ad Tyxidem. Urbis huius
 principium dedit anno Hyzari cxi vi
 nostro 1576 cxi vii *Alakasa* Rastah,
 nimirum partem quæ jacet in Mesopota-
 mia : restauravit, & alteram partem ad-
 didit *Alakasa* Bilah b. *Alakasa*
Bilah anno Hyzari cccxxvi, no-
 stro 1695 : nomen autem inveniendi pu-
 tatur a Rege Persæ huius : quia prima
 tantum *Bagadaden*, id est, hinc ibidem
 fuerunt.

Balla Bagaded tempore jacet in an-

quo redire possidet ducenta milia & quinq. sive i poute decet. quorum viginti & septuaginta milia expendit.

xiii. Decemb. 1604. Sagadahad discessit iter fecimus per Melopotamiam versus occid. & sequentiam progressi in *Sar D'ab* (quæ vox sonat caput Antiliarum) vesp. solvimus Regi *Mecastah* & *O'nei*.

Hinc iter. percellit & tres leuiter erant per terras fertiles & terre planas, incidimus in ruinas civitatis *Kandaf*, cuius nihil restat integrum, præter reliquias & domus parietinas; & terras secundas, sed incultas ingressi, eo die signati leuiter absolvimus & quiescimus in campo *S'f'ab*, toti illi districtui cognomine: toto hoc itinere videntur multi ovium greges, multi apr. capreque & aqueductum colapsus, quibus hinc signari solebat.

xv. Ad eorum converti iter fecimus per planitiem, & secus alicum sicum, qui pluvio mensibus impleri solet & navigari ad Sagadahad usque, demum sub noctem septem leuiter absolvimus concolimus in *S'f'ab*, hinc amittimus iuxta alicum torrentis, sed cum sicum.

xvi. Septem leuiter promovimus versus Cornu per terras planissimas, & quiescimus in loco aquarum limph.

in vicino loco appellant *Omritum* omni-
bus, quæ hinc locis reperitur, grossa
sunt, sordida & male olent.

xvii. Relicto quasi triginta leucarum
intervallo, ad sinistram *Mexat* *Sab-*
dah ab metropoli, & quædam *Ua* ab-
soluita venimus *Ogial* *Xegat* *Maba-*
mat, puteos nimirum iuxta alveum
annua ann fere sicci; & sub vespertinam
octo leucis confecta quiescimus in *Og-*
ial et *Xegib*, loco aquarum indigo, qui
tamen nomen accipit à puteis qui inde
distant leucam unam grandem: Plani-
ties & bonitas soli hic mirabilis, ut do-
lendum sit, ita inculeum parere.

xviii. Versus Corum processimus
leucas pene sex, per terras bonas & pla-
nas (relictis ad dextram puteis aquæ
ferentis & crasse, à quibus *Ogial* et
Xegib nomen accepit) & venimus *Gu-*
mat *mat*, (ad oras alvei sicci) quæ casis
albis squamosis insulas *Chryso* colas ce-
lestat.

xix. Cœditur omnia leucas promovi-
mus versus Corum per terras petrosas
& desertas & quiescimus in amena val-
le, licet sicca, quæ Arabibus dicitur
Aburigam, aquæ hic sunt venenosæ.

xx. Versus eandem plagam leucas
octo ad *Seylar* locum valde asperum &
secum.

xxi. Ver-

XXI. Versus Corum duas leuiter, ad
alveum torrentis, tam hinc, & illas
quæ ad ripam Euphratis, regio illa
Arabibus vocatur *Nazrya*, locus in
quo pernoctavimus *Zacayda* Fluvius
hic labitur inter apud *Nazrya*,
latus illius quadringenis.

XXII. Iter facimus secundum ripas
fluminis, per *Zagustias* montium, qui
hic fluvio incumbunt, *Nazrya*
vocant Arabes, & illa copiosius ingruis-
sima terras fertiles & cultas, & paulo
declinantes à fluvio, pernoctavimus
in *Val Garabab*, abiectis eo die ludis
septem.

XXIII. Post quinque leucarum iter,
per terras varias, superavimus montes
satis asperos, ad quæritus radices labitur
Euphrates, & ea nocte ad ripas conle-
dimus, non sine metu latronum, qui
ibi valde frequentes gradientur.

XXIV. Transivimus, cum *Hamia*,
flumen ad oppidum *Aras*. Arabes vo-
cant hanc regionem *Yas*, sicuti Me-
sopotamiam *Saryy*, id est, insulam
inter amicum. Iter quod à *Saryy* ad
hoc usque epimus non est ordinatum
castrorum, quæ magis ad arctum pro-
grediantur longiore itinere, sed hoc
nostrum magis securum est ideoque cre-
ditur usurpari.

Oppidum : quæ vox Arabice
 penam sive molitionem sonat : jacet ad
 ripam Euphratæ : antiquissimum
 tunc oppidum cuius sacra scriptura me-
 moria lib. 2. Reg. cap. xix. ubi ene-
 dicitur pro Aſſa. Adjacet utrimque
 fluviale, vel cubito illius inter Euphratem
 & Tigrim infixa, in crigis infima (qua-
 les ibidem plures coluntur) quæ circiter
 millia stadia, circumquaque muro
 cincta, jam ab arvo male accepta : ad
 eorum septentrionale habet accessum, &
 presidium centum Turcarum, & ali-
 quot machinas bellicas : extra illam vi-
 suntur plures edes & palmarum arborum
 & forum : habet & balneum publi-
 cum quoniam à Persis sua cum Bagdad
 possidebantur.

Flumen hic labitur inter asperos &
 edicos montes, sub quibus utrimque
 plasticæ jacet. In Mesopotamia quidem
 decurrit passus lata, in Aſſa à ducentis
 ad quingentos.

Oppidum tantum duos habet calles,
 ad utramque ripam singulos : pars quæ
 in Mesopotamia sita est rariè habitæ-
 tur & fere à mechanicis, pater in lon-
 gitudinem duo mill. altera in Aſſa pa-
 ter duas leucas in longitudinem & est
 potissima oppidi pars. Ades utrimque
 calli affident, fere quadrata & plano
 lecto,

Nilis, præter melissam, quæ regulis utilis est, quod in hisce parvis rariis. Agge sunt optimos fructus Europæon, præsertim gaudet olivæ, & frumenta omnium generis. Atque hic purificamus.

Interque parva oppida sunt circiter quatuor mille ædium, quantum vis sunt Indorum, Arabum, reliquæ humanitatum qui hic diviti sunt in duas sectas, alii enim sunt Indigenæ, quorum majores superstitiose colunt solem, quod & videntur in oculis facere, alii sunt advenæ. Vtrique imperat Rex Arabi *Amir Hamid* dicitur potentissimus totius Arabiæ, sed jam Tartarum imperatori vassalæ.

Colligitur hic maxima copia dactylorum: annona hic vilis est, non habent ferunt aliquod publicum, parva maritima. Habet oppidum triginta grandiores boves, quibus firmæ statum & deorsum navigant.

Oppidani sunt candidi sunt colore & ædili, amicitiam communiter committit & villis usque ad plantas, quæ pro temporaria calone loventur, pluvio tempore hirtam partem soles gustant. Cahle live Caravanæ, à Tripoli, Aleppo & Damasco atque Bagdad hac iter agunt, licet non dant etiam alia semina.

XXII. Iam. anno 1609. discessimus
Arx, & ascendimus montes non tam
 editos, quam asperos, & difficillimo
 itinere unius leucæ conf. 30 descendimus
 in terram magis planam, sed haud
 fecundiorum, & quirevimus in *Tel*
aljad. id est, colle ludæorum.

XXI. Iam. hinc prorsus versus
 occidentem per terras montuolas asperas
 & intricatas quatuor leucas: tum
 perventum in planiciem campensem,
 in cuius medio erant duo montes alti
 & secundi à quorum figura hanc pla-
 niciem vocant *Romane den*, id est, duas
 granatas: & post triam leucarum iter
 confectum in ameno quidem prato,
 sed aquarum inopi.

XXII. Versus occidentem digressi per
 terras partim planas partim montuo-
 sas, post quinque leucarum iter transi-
 vimus *Mauel*, quod vocant *Isab*
 (quasi dicas poscūm aquæ pluvialis) &
 alias tres leuc. progressi pernoctavimus
 in campo inaequali quem vocant *Me-*
karat labal. Toto hoc itinere plerumque
 greges pecorum pascuntur.

XXIII. Iter secimus versus Corum,
 donec ventum fuit ad alveum siccum
 torrentis, cuius fundum videre erat
 petra viva candida instar marmoris, ita
 planum ac si arte fuisset excavatum:
 quem

perem tranſcuntes pernoctavimus ad radicem duorum minorum, qui exant in media planicie & ab Arabibus vocantur *Aden cheu*, id eſt, duæ auriculæ, nimirum à figura. Abſolvimus eo die iterum quinque.

xxv. Verſus occidentem ſex leuæ ad flumen uſque quod hic placide decurrit *Mauzel* hoc vocant *Kahere* à auricula aut monimento, quod hic ipſe aſſidet. Arabes hic magnam, quendam urbem fuiſſe memorant, cujus tantum hodie nulla veſtigia ſuperant. Quam locus minus ſecurus videretur, duas leuæ proceſſimus ad locum qui ipſa dicitur *Telaſmana hyat*, id eſt, colleæ purcorum aquæ.

xxv. Verſus Corum proſecti à mane ad vespertinam per terras varias ſitu & bonitate, venimus ad campos planos in quorum medio offendimus quatuordecim Caſas *Tarumannerum*, cum ſuis gregibus: hæ caſe ipſorum ſunt rotundæ, recta convexa, parietes è cannilis & pellibus cincti, ita facti ut complicari & alio transferri poſſint. Ipſi autem ſunt veri Turci qui è *Tarquellæ* olim proſecti, hic conſederunt per tribus. *Tayſæ* dicunt ipſi, Arabes *Cadley*, *Tartari Ordes*, homines robuſti, & laborum tolerantes; ſororibus quoque quæ

haudquaquam se abscondunt, valider
que sine pecoris curam gerunt: locus
dicitur *Mesnah*: nulle hic aquae.

xxvi. Versus actum digressi post
etiam leuatarum her ingressi luxus arti-
plissimam planiciem, inlat confallis
nulliq; collibus cinctam, secus mediam
alveus torrentis circiter quinquaginta
aut sexaginta passus latus, cum siccer
huc alturam tribum Turcomannorum
invenimus cum suis gregibus, locus
vocatur *Alay* al *Mesnah* live *Meshe-
nah* id est aqua *Mesnah*. Et porro pro-
fecti sub vespeream conседimus in cam-
po plano, sed inaequali; Arabibus
Tahavi *Saguer* confectis eo die decem
lucis.

xxvii. Versus Corum progressi per
terras planissimas & optimas, post
etiam leuatarum her transivimus mari-
ni asanis alveum siccom, Arabibus
Syad, juxta sunt aliquot putei aquae
optimae; & sub vespeream alibi quatuor
leuca absolutis, conседimus in *Sabeha*
loco arido, ubi aqua abundat.

xxviii. Versus actum profecti per
terras planissimas & fructes, leucas
septem, pernociavimus in loco inae-
quali, *Rajim* al *Kayma*, nullus toto
hoc itinere colles aut montes offendi-
mus, solum e longinquo vidimus
unum

montem quem à tribu, quæ accolit, vocant *Qidat al Bana*.

XXI. Verius Corum, monte *basat* ad dextram relicto, per similes terras, septem leucas progressi conubimus, juxta decem aut duodecim calas Turcomanorum, loco in quoque qui dicitur *Kasafel Hal*.

XXII. Verius Corum peruenientes per similes terras (in quibus plerumque greges Turcomanorum vagantur) tribus illorum dicitur *Exkaleh*, locum populosissimum, & quæ octo millia equorum possit educere, unde sola *Amir* tributum solvere detrectat, & loca quædam aspera, novem leucas, & pernoctavimus in *Naqib*, relicto ad scissuram ante magni nominis eun siccum, quem vocant *Qadya al Har*.

XXIII. Ibidem verius Corum, per vallem spatiosam & planam inter montes & colles, sub horam novam venimus *Suajanam* oppidum rectum & quinqueaginta casarum, inter fauces duorum montium situm, ab Arabibus & Turcomanis habitatum, nullis montibus circumdatum, ubi omnium penæ rerum inopia est, præsertim lignorum, formæque tamen hic vivunt formosissime, Originem accepit ab arce prædicta, quæ adhuc in medio illius erit, sed ab

per pessime accepta; nomen à fonte calido, cuius aqua sulphurea dulcis, nam *As-Sek* Arabibus est calens.

v. Februa. partim versus occidentem, partim versus orientem, per montes & loca difficilia atque aspera, sex leucas: ad *Tajlah*, oppidum cinerum, supra ducentas & quinquaginta habens casas, è rudibus antiqui oppidi Christianorum Francorum extructum, è quibus superest campanile, & columnæ aliquot marmoreæ templi, quæ jam musulmanis inserviunt. Nomini accepit ab æris puritate & salubritate: habitatores sunt Arabes, maximam partem pascuares aut agricola. Partem unam cum *Sakana* Amiri domino Anz.

vi. A *Tajlah* versus orientem, per loca plana & pascua & nonnunquam moniosa, leucas octo ita tamen ut utrinque conspicerentur montes longo intervallo: & sub vespertam consedimus loco inaquoso, qui ipsa dicitur *Haba Oie*, id est, trames eorum.

vii. Versus orientem, per varias terras, septem leucas; per octavimus ad radices montium, iuxta puteos pessime aqua & fœtida, quare hic locus vocatur *Abumentem*, quasi pater malorum aquarum.

viii. Versus orientem per terras planissimas.

missimas, relictis ad sinistram longo intervallo continuis montibus, in quorum uno iudera antiqua civitate Christianorum speresse narravit Arabes & Armeni; leucas quingenti.

IX. Cum via mediam leucam processissent, impetum in nos fecerunt latrones Arabes trecenti, & ducentos camelos abiecerunt, & aliquot nostrorum spoliaverunt, & prilluc acceperunt.

X. Versus arctum, octo leucas, per optimas terras, licet non ita planas, & subtilissimas in *Drakus*, loco sic dicto à vicina quondam arce, inaquoso tamen.

XI. Aliquandiu per optimas terras profecti, usque ad radicem montis *Cera Zehad*; deinceps alios montibus ad sinistram relictis secundum radices illorum ambivimus lacum grandem, patentem in ambitu triginta leucas. Nascitur hic è fonte *Ahes-Dabad* juxta oppidum *Gravé*, quod jacet ad oppositam lacus ripam; hic lacus maximè est momenti, nam quum solum nitrosum sit & salsum, aquas salugine imbuat, quæ sole fervente in salern coguntur, ita ut æstate lacus equo transiri possit. Iter autem hoc admodum difficile est & periculosum. Pernoctavimus in pago

multa à latronibus habitant, qui tutum metu potentiorum, alio se subdunt.

XII. Veritas arrium, sicut oram lacum, per optimas terras, relinquentes ad sinistram intervallo duarum & quatuor leucarum grandes montes: & trium leuc. hinc ab illius transiit: quod municipium trecentorum casarum, quod ruinae majoris & melioris oppidi superstructum in illi apparebat, vocatur *Melash* à copia salis.

Hinc tertiam leucam partem vicinum est aliud municipium *Safra*, centum & viginti arrium.

Porro duas leucas hinc profecti, incidimus in amnem limpidum, qui à duobus fontibus effluit, *Abr-Masla* vocant à juncis qui juxta nascuntur: haec procul hinc adit municipium quingentarum arrium, *Tal. Asm*, à colle cui subjacet: hic montis in *Uebrah* (grande municipium id est, per quod transiendum erat eo die) trecentos *Sekhmanes* qui à Baia Aleppo successit confedisse: hic tuam aversionem per agros cultos, usque ad *Tal. Asm* pagum 111 ab Aleppo hinc: usque hinc die inclinate Aleppum petentes, sole jam occidente civitatem sumus ingressi.

A P P E N D I X.

JOANNIS BOTERI

Relatio de Regno Persarum.

PERSIA, Persarumque no-
men aliquanto tempore sup-
pressum fuit, primum ab Ars-
acibus (qui Persis subjugatis, ut
eos ignavos redderent, lege sancierunt,
ne amplius Persie, sed Sacesani dice-
rentur) deinde à Tataris, primo ductu
Chingis, postea Tamerlani. Sed paulò
ante nostra secula, pristinae gloriæ resis-
tita est Persia, virtute Simæthi Sophi,
de cuius origine aliqua tradere ab re
non erit, quod ad consequendam noti-
tiam status regisque Persiar facere vi-
dentur. Cum Mahumetes (à quo secta
Mahumetana nomen habet) apud Ara-
bos, divinitus se dominum (à quo hæres
institutus erat) & novo dogmate (quod
in vulgus spargere inciperet) nomen
ibi parasset, duxit in secundam uxo-
rem Aissam, copulam Suhaci viri pre-
diviti, & magnæ civilisationis filiam
illiusque & Omasi & Ortomasi, eius
parentum favore, collegit magnum
Arabum numerum, cepitque titulo &
pretio religione, multa oppida, quæ
ei vicina erant, dedisque eo tempore

Hali suo cognato, in uxorem Fatimam
filium ex prioris uxore, utraque de-
dens anno sup. ætatis 63. reliquit ei
suam ditionem, consiliumque cum ca-
pot sue sibi ægum titulo Caliphæ. Bu-
bacus ægrè ferens, quod Mahometes
sibi (cuius favore magnus fuissebat)
ætate maturo, juvenem prætulisset,
ejus cum ditione, auxilio Omar &
Ottomari, qui ipsum Calipham male-
bant, tum quod eorum consanguineus
esset, tum quod ejus ætas jam grandior
provetiorque, ipem ipsi citò succeden-
di faceret, quod accidit, nam Bobaco
succedere ordinis, dicti Omar & Otto-
mar. Omar à mancipio occisus fuit:
Ottomaro in quadam eia neci tradi-
to, rediit Caliphæ dignitas ad Halim,
sed eam quietè possidere non potuit:
naga cepit contra eum arma Mavia,
sub pretextu, quod mortis sui patrioni
Ottomari conscius fuisset: curavitque
eum occidi Cusæ, hæc civitas est in de-
taria Euphratis, infra Bagdet, diciturque
ob id adhuc Massadal, quod est domus
Hali, qui ibi sepultus fuit. Hali mortuo
dixerunt incolæ Cusæ, Calipham Ocen,
filium Fatimæ, sed & hic loco deturba-
tus, & veneno necatus est à Mavia, qui
se Calipham absolutè dixit, successitque
ei lazis filius. Ocen reliquit post se duo-
decim

decem filios, quorum unus Mahumetus
Mahadin fuit, cum Mauri non mor-
tuum esse aiunt, sed eum expectantes,
dicunt quod ad convertendum Or-
bem, reversurus sit: ob eam in Malla-
dalla, in qua, secundum eorum faki-
cliam, conversionis initium futurum
est, equus semper paratus est, qui ma-
gna cum pompa in templum, quod illi
Moschiam dicunt, ductus offerreturque.
Ex controversiis, quæ Halicum Buba-
eo, Omato, Ortomato & Mavia inter-
cellere, remanserit gravissimæ contem-
piones cum armorum, tum opinio-
num: volumus enim Persæ, Halim ex
testamento Mahumeti, verum Cal-
pham fuisse, sed Arabes favore tunc pri-
mori prosequuntur. Cum eliceret an-
num 1583. Mauri nullum Caliphum
habere, quod si finem habuissent,
anno 1218. in Multacen Mumbila
(quæ Allacæ, Tartarorum Rex, oc-
cidit: successit in Persia quidam Baro,
cui nomen erat Sophi, Dominus oppi-
di Ardevel, qui se sanguine Halli, per
Musam Cerefin, ejus nepotem (unum
ex duodecim filiis Ozen) gentium glo-
riabatur, in eorum memoriam mutavit
formam Turbantis (gestam capitis
id est) admissitque duodecim acies,
conciliavitque sibi sectæ nomen & aspi-
ratio.

mationem : hunc successu Guine, filius
 Adar, cui Allambor in Syria & Persia,
 potentia celeberrimus Princeps, in cro-
 nati dedit suam filiam : sed ejus filius
 Jacob beg, & thurissimum exstirpato-
 rumque Adar veritus, curam ejus oc-
 cidit, deditque duos ejus filios, Tima-
 lem & Solimannum, Captaivo suo
 Amanzari, ei inpingens, ut eos pone-
 ret in Zaliga (se montibus munita lo-
 cus est) sed Amanzar sui domini cru-
 delitatem detestatus, detulit pueros in
 suam domum, curavitque eos cum suis
 filiis liberaliter educari, cumque in le-
 thalem morbum incidisset, veritus ne
 adolescentes in discrimina venissent, de-
 dit eis ducentos antros, & equos, con-
 sultisque ut se ad domum matris con-
 ferrent. Ismael, qui natus maximus
 eras, domum reversus, statim se parvis
 necem vindicare velle profectus est, &
 post aliquos felices successus, assumpsit
 titulum protectoris rerum Hali, à quo
 ipse originem ducebat, fecit Turban-
 tem altorem, misitque legatos ad o-
 mnes Principes Mahumetanos Orien-
 tis, hortatusque eos, ut & una se-
 ctam & insignia reciperent : hac via,
 armorumque felicitate, fecit se tot
 Orienti formidabilem, occiditque Oem,
 qui se tunc Persie Regem inscribebat,
 & de.

Ad eum ejus frater, solus Marabutus
 Hapfus, imploravit in auxilium Sel-
 mugh I. Regem Turcarum. Vixit Ismaël
 magno pretio ad lacum Vay, Regem
 Tartarum Zagatarum, volentique
 perire, ultionem, transfugeretque
 cum exercitu fluvium Abbian, distin-
 sum id fuit ab Astrologo, cui multum
 fidelis, qui ei dixit, se quidem felices
 fluctibus in progrediendo valere, sed
 nullum iter ad regrediendum apparere.
 Reliquit Ismaël illis amplissimam do-
 miniam, quod mari Caspio, sinu Per-
 geo, lacu Sioco, fluminibus Tigri &
 Oxo (ni malimus dicere Abiano) &
 regno Cambaje comprehenditur, quod
 spatium est plus quam 20 graduum, ab
 Ori ad Occalum, & 18 à latitudine
 ad Meridiam: consistunt hoc spacio
 multa amplaque regna, quae quaque
 non omnia sub ejus dominio imme-
 diate essent, agnoscebant tamen eum
 pro supremo Principe, nempe Reges
 Maccam, Patani, Quadel, Ormuzi (cui
 Ormuzo nunc Lustrani dominantur)
 Georgiadi sequebantur ejus insignia:
 Ismaëlis erant mulex amplaque civita-
 tes & nationes: Media, quae nunc See-
 van: Diarbecca quondam Mesopota-
 mia: Cussian, quam inhabitant Sa-
 siani: Farsian, Persarum patria:
 Sen-

Siava, quæ quondam dicta fuit Hircania : Parthia, quæ hodie Arac : Carmania, nunc Chermalu : Sigellan, Caspian, Sablesian, Uigian, quarum antiqua nomina sunt Drangiana, Bactriana, Parapomilus : Margiana. Hæc sunt regionum aliarumque quædam nomina non edo, ea pars, quæ finis Persicæ vicina est, affluit omnium rerum utilium copia, propter flumina, quæ ipsas intersecant : inter ea flumina nobilissimus est Sindimirus, cujus aquis multum utitur illi populi, docent enim illas fossis aliisque quondam instrumentis, in suas possessiones, suo magno usus & commodo. Provincia maris Caspio vicina tum ob fluviorum opportunitatem, tum propter æris temperiem, sunt ejusdem fertilitatis participes, qualis est illa pars, quam fluvius Pulimalon perlabitur (is se in lacum Burgianum condit) reliqua regionis pars siccæ est, quare nec oppida, nec pagi ibi frequentes sunt, nisi in locis, quæ fluvii aut lacus alicujus beneficium experiuntur. Ampliores diutioresque civitates Imperii Persici sunt Istigian, caput Bactrianæ, quæ inter amantiores Orientis censetur : Indion, caput Margianæ, in territorio iam uberi latroque, ut Antiochus Soter eam tanto singi-

fecit Candahar, caput Paropamis-
sae, multique commercii propriis concen-
dit mercatorum Indiae & Cathaie,
qui harum regionum opes conferunt:
Ei, caput Provinciae Agie, quae tota
tam *oxydris*, ut ab his nomen appo-
rit, Barbarus dicit eam *xvi* millaribus
ambiri: Ispahan, caput Persiae, eam
aliqui illam esse voluit, quam antiqui
historici *Ecatompylos* dixerunt, tanti mo-
menti est, ut Persae de ea hyperbolicè
dicant, eam medium orbem esse: Chir-
man est Metropolis Caramanarum, cele-
bris propter excellentiam pannorum
aureorum, argenteorumque, qui illic
conficiuntur: Eor quoque nobilis ci-
tas est, nec ei inferior Cullia Susiane
caput. Sed omnes cedunt, primumque
quodammodo desolantur: qui ad
pulcherrimam & circumstitam, ad flu-
viam Hinduicam: Suis est quondam
Metropolis Persarum (ut aliqui volunt)
dicebantque: Parsipolis: Alexander
Magnus inhiatui sui loci tradidit vana
flamma: cuius attenti ipsam, postea
sui fuisse pedes, scilicet eam restituisse
quantis hodie non sit tanta amplitu-
dine, quantis olim fuit, restituisse na-
men eam maximarum civitatum Ori-
entis unam esse, necnon cum circumstitis pro-
vinciis *xx* millibus, possitque *xx* fo-
rum

censum millea. Persia in proverbio est.
Quando Sicas erat Sira, ium Calina
erat eius pagus : non habent tametiam
tam pro valde antiqua, per accedunt
autum Sirocois, qui tam Mercoquilia
Persarum faciunt. Taurinum & Sabin
sunt quoque civitates nobiles, & prae-
ter amplexualem, ostendunt se propter
solam regiam.

Regimen.

Forma Reipublicae horum populo-
rum non est aequalis alicui alteri po-
pulo Mahumetano, nec ullo loco inter
hos. ea politica regendi forma viget,
quae apud Persas. Alii omnes exin-
dunt totum omnium nobilitatem, mun-
tisque opera municipiorum, occidunt
fratres, aut exerceant eos, sed apud
Persas habetur nobilitas in pretio : Ro-
ges tractant humaniter fratres, habent
in sua ditione multos potentiores, opibus-
que claros Principes, quae omnia Otto-
manni in suo imperio non servant.
Equitatus apud Persas in pretio est &
ingenueas : musica & bonis litteris de-
lectantur, student poesi, evaduntque
sua lingua excellentes : Astrologia quo-
que laudatur apud ipsos : haec omnia
conveniant Turcae. Merratura ma-
nuarumque artes florent in Persia. Ve-

concludam : Turcas superant civilitate
& humanitate.

Virtus.

Huius regni vires consistunt potius
in ditione quam numero. Sunt ibi
tria militum genera : unum eorum est,
quod Rex semper habet. Suspendiariorum,
& apod se : alterum est Timariotcorum
(habet enim Rex magnum equitum
numerus, quibus suspendiariorum loco,
certa loca attribuit : quod & Turca fa-
cit) tertium est auxiliariorum, qui
non suo merent : contribuntur ex
Georgianis & Tartariis. Sed loquendo
de duobus primis generibus (quæ regno
Regique propria sunt) duo hæc mili-
tum genera sunt equites : ubi enim ar-
ma sunt in manibus nobilium, ibi po-
ditatus vix ulla est ratio : ex eadem
causa sequitur, quod Persæ viribus ma-
ximis instructi non sunt : & quavis
mare Caspium ab uno latere, si non ve-
rò Persici ab alio sit, nunquam tamen
classibus nec in uno, nec in alio mari
effusæ sunt. Mare Caspium quoque (quam-
vis octingenta miliaria longum sit, la-
tumque sexcenta) non transititur
aut navigatur, nisi juxta litorea. Lusi-
tani imperant mari Persico, suis clas-
sibus, quas semper in insula Ormus
habent.

habent. In Persia abundat metallis, temperantia excellentibus, præcipue Provincia Carzani bellicorum tantum, tormentorum nullum ferè usum habent, sicut nec munendi, oppugnandi, obsidendi, serrandi, destruendi que loca, quod hæc missilia pariter præparant magis parata sunt. Cum equitatus proprium sit, in patetibus campis pulvis peritis confingere, in quibus Persæ multum valent, negari non potest. Ultra militis necessarias res, laborat militia Persica adhuc alio gravi malo, nempe discordia, quæ duabus ex rebus oriri solet: una est Principum potentia, cui plurimum superbia & contumacia conjuncta esse solet: alia est itinerum, & discendi extrema difficultas, quæ ex æque fluviorumque navigabilium penuria patitur. Flumina enim Persiæ non navigantur, aut tam parum navigantur, ut quod perflant, nullius ferè momenti sit: omnes in sinum Persicum influent, aut in mare Caspium, ut regiones, quæ in medio jacent, relinquuntur aridæ, & aquæ inopes: quam ob rem vires regniungi non possunt: regni enim dimidium secum est, nec flumen aliquod hic est, quod toti regno serviat, sicut Ligeris Franciæ: Padus Longobardiæ: Vistula Poloniæ: Scaldia

In Flandria, aliisque aliis regale faciunt.
Terra defectu quoque hic sunt, quæ
Provincias à se invicem disiungunt:
montes etiam, qui eas à se invicem se-
parant. Ilas ob res, mihi hoc regnum
Hispaniæ simile viderur, ubi nec fluvii
commercio utiles sunt, præterquàm in
sinibus provinciatarum: & montes ad
regiones, propter ariditatem incolæ
sunt. Sed natura, ut commercia adu-
varet, commoditæque viæ humanæ,
in locis aqua navigabili indigis, prospé-
ceret, dotavit Persiam, regionesque vi-
cinæ Camelis, qui ibi commodissimè
sunt: ferunt enim onera graviora,
quàm equi aut muli ferre possent, per-
durantque diu in labore, ferunt enim
mille pondo, continuabunt iter xi. &
pluribus diebus, & in locis siccis sabu-
losisque: sunt sunt Lybia, Arabia, Ber-
sia, in quibus aqua & pascua defunt,
bibunt tantum quinto die semel, & si
opus sit, ferunt iterum per decem & plu-
res dies: quod ad pabulum attinet,
entre levatis, datur pro pabulo modi-
cum herbar, spinæ, aut rami arborum.
Non itaque nilum animal est, quod la-
borem distat: ferat, minorisque sit im-
pense propter has condiciones, accom-
modatissimum est regionibus aridis &
siccis, Asiæ & Africæ, in quibus homi-

nis summa copias aquæ & ciborum le-
 vant: reus enim Camelo parum suf-
 ficiat, potest tamen in aliorum usus,
 magnam commensuram quantitatem
 ferre. Triæ sunt eorum generæ: Inno-
 ritas insidens hominibus: non differt
 dum gibbus habens: scinditque voc-
 ellus valens: majores callidiorque o-
 mnia mille pondo ferunt. Hæc de Ca-
 mellis dicere sufficiat. Quem equitum
 numerum Rex Persarum educere possit, vi-
 sum fuit bellis inter Ismaëlem & Soli-
 manum I. Regem Turcarum: inter Ismaë-
 lem & Solimanum, & inter Cosabem-
 dam & Anniratem III. gessit: nemo ho-
 rum Regum habuit ullo in loco contra
 Turcas ultra xxx equitum millia, sed
 armis adeo instructos equites, ut nihil
 majore exercitus imperium non timere-
 rit: equites Persarum quibus suppetit res,
 quique diutius totus ipse fuit, armant
 se ferè in modum nostrorum cataphra-
 gorum, alii (qui duci ac tentis equita-
 ti parvi consueverunt) contenti sunt ga-
 lica lorica, scutoque: utunturque latio-
 ra arcusque alternatim. Sed dicamus
 pauca de redditibus: quibus auxilios
 conducere possit. Præstent me prælia
 non scire, ad quam summam eius redi-
 tus accedant, duo enim, qui dedita
 opera eo profecti sunt, ut explorent,

Regis Persæ opes sint, inter se differunt, diversaque loca audiui nunciatum, alius quinque aureorum millionum annui redditus ei attribuit: hoc autem dico, & duobus argumentis colligi posse, quod opulentum esse: unum est, quod Tamasius, ejus qui tunc regnat pater, toto suo regno iussit vestigalia omnium exportatarum & importatarum metrum. Id vestigal reddebatur Romanorum millia, quæ faciunt millionem, & octingenta aureorum millia: unus enim Romanus valet xx aureos: ut autem id faceret, luduci non potuisset, nisi alii redditus ei animi dedissent. Aliud argumentum est, quod Status Persæ in septem Provincias divisi sunt, quarum ea, quæ ipsam dicuntur, redidit septingenta aureorum millia: tantumdem dat Sæa, nec rapem inter ditiores censitur hæc pars: ea enim longè superant Corassan, Diargumens, quarum illa Iodinis Cyrenorum, mraasiorumque, hæc Serici potissimum est. Sed unde percipit hæc redditus, si se vestigalibus invectionum & revectionum mercum spoliavit? Ex terris illi soli domini: ex decimis fructuum: ex fructibus ministrarum: ex officinis: unusquisque enim officinam aut tabernaculum quatumcunque seruis ponit.

volens, terræ quiddam Regi quocunque pendere debet: ex donis quoque particularibus, & donationibus continuatis, confiscationibus, aliisque rebus talibus: adferunt quoque aliqui tributa Principum, coronæ indubitanter, quales sunt Principes Tar & Caudas, alique, quæ supra nominantur.

Principi Finium.

AB Ortu Mogororum, à Septentrione Zagatajorum fines attingit Sophi: ab Occasu longissimo tractu, Persia continetur: est Turca: ad Meridiam habet regnum Osmann (cui coronæ Lusitanica dominatus.) Cum Mogoris nihil ferè negotii Persia Regi sit, propter causas alias adductas: sicut enim Hispania & Francia se mutuo offendere non possunt, propter liberum animum, & asperitatem suam ad limites, quæ commestum (qui exercituum sustentatio est) transgredi non sinunt, ita & inter confinia Indiarum & Cambaje (à Mogoris occupata) & ditiones Persarum se interponunt montes & deserti, quæ non permittunt, ut iustis viribus se invicem hi Principes impetant. Pro maximo quoque obsequio habendam est, quod equitatum, in quo amborum virtus sita sunt, in talibus loco.

locorum angustia explicari non potest
petunt tamen se invicem bello ad fines
Iranorum Cabul & Sablellam, quorum
aliqui Principes Magerorum sibi do-
minium pararunt. Sophi immediate
Mazui Chan finis non attingit, quod
aliqui Principes, & deinde magna de-
serta inter ipsi sint. Videtur ipsam
pro termino sui Imperii sibi statuisse
flumen Oxum, quod alii Ablanum di-
cunt, id in Sablellam subit montem
Dalanguit, post longum cursum, in
quo multum protrahitur, propter fre-
quentiam & amplitudinem fluminum
que recipit, acedat se in mare Caspium,
dividitur à parte Septentrionali So-
phum à Zagatal. Sophi nunquam au-
sus fuit hoc flumen transire, &
cum Saba, Rex Zagatarum, id tran-
gressus esset, magno prelio ab Ismaele
victus fuit. Cyrus, Rex Persarum, con-
struxit pontem in hoc flumine, trans-
duxitque exercitum adveniens Tomi-
rim, Scytharum regionem, quæ ipsum
cum omnibus suis concedit. Turce
conterminus est Sophi per totam im-
perii sui longitudinem occidentalem,
nempe à mari Caspio, ad finem Sau-
racensem usque, spacio scè xv gra-
dum. Ut verum fatear, non habet
Persia hostem, à quo plus ei periculi ti-

mandum ſit, cujuſque vires ei plus ne-
tuedæ ſint, quàm Tuſcam: quod ſci-
entem arma cum eo contraherent Perſæ
ſunt ſemper aliquid perdiſſerunt: Ma-
hometes I. v. i. c. Villanellanus, ce-
pitque imperium Teopetumianum Da-
vidæ, qui ſe ſub ejus umbram protec-
tionemque contulit. Soliman ſ. ſuper-
vis in locis campeſtribus linacem, tri-
puitque ei Caracæ (civitatem ampli-
ſſimam fortiffimamque) Oſiam, Mer-
dian, totamque regionem, quam ipſi
Alechi nuntupant: Solimannus ipſe in
ſugam Tamaſum, ſpelliavitque eum
Baglato, & tota Meſopotamia. Atate
noſtra, occupavit Amurathus id omne,
quod inter Derbentum & Tauriſum
jacet, quæ in ſpacio eſt Georgia (cujus
populorum pars maxima ſequebatur
partes Sophi) Servan: & munitis archi-
bus 7 quas in Tiſſie, Somachia, & Eres
magna civitatibus, & in tranſitibus
Cari, Tomauls & Lori ædificari fecit)
reddidit paulatim ſibi iter ſecurum, ab
Erechis ad Orontem fluvium uſque,
qui artem dierum hincere ultra Tauri-
ſum fluit, in qua civitate (Tauriſo)
curavit ædificare magnam arcem, nec
cogitat eam relinquere, ſicut prius
Soliman, & deinde Solimannus fecerit,
ſed vult ea arce Tauriſum tanquam
freno

fero confirmitam. In perpetuum re-
gere. Eo bello, quod ab anno 1667.
negotium annuum usque duravit, mutarunt
Turce suum, beligerandi modum: cum
olim huc usque sua multitudini virum-
tibus, vel equitatus, peditatusque, copia
armamentorum bellicorum, apparatusque
bellico confisi, non curarent arces, mu-
nitionesque erigere, sed ut plurimum
quidquid ceperant, existerint, nec ma-
gis fecerint quod retinerent (quod,
ut verum dicatur, in campis fortis esse
non possit, qui vires in loca munita
dispartitur) hoc bello Persico necessitas
coegit Turcas (ut evitarent errorem, in
quos impigerunt Selimus & Soliman-
nus) se paulatim munire, fecerunt ita-
que castra in locis opportuna: ædifi-
carunt civitates in principibus civitati-
bus, infuxeruntque eas magno co-
mentorum bellicorum, & militum nu-
mero, consisteret eis id bellum ma-
gno. Quamvis autem Persa, improvi-
de assultibus, multa hominum milia
in scutis dissecuit, multaque eorum
milia fame incommodisque periret,
tantum tamen terre amisit, cum sua
proprie, tum amicorum, quantum jam
dictum est, & inter alia suam civitatem
regiam Taurisum. Adsumuntque Tor-
tam in ditione, quam sibi bello para-
vit,

vix, inſtituiſſe xx Tamarcorum milia
& quod ei annue auri milia ex reditu
huius ejus impetuit. Persa non potuit
ſiſtere Turca in praeliis campeliſtribus, ei
enim pediatu, contentu, & apparatu
bellico, & (quod ſummum eſt) pro-
diencia populi conſideri non poterat. So-
limus primus, Solimanus, & Amura-
thes rexibus nunquam contra Perſas ar-
ma moverunt, niſi aut à rebellibus, aut
ipſorum diſcordiis invitati: Solimus ab
Marabecho, filio Oren, Principe in Per-
ſia potentiffimo, in auxilium vocatus
fuit: Solimanus auxilio venit Eleaſo,
Tamafi fratri, cui ex ambitione aut ſu-
ſpitione erat inſenſiffimus. Turca itaq;
ſuo commodo viſa eſt benevolentia,
qua Eleaſus apud populum valebat,
ejusque authoritate: Amurathes non
ante arma cepit adverſus Perſas, quam
ex Meria Viſſaſſi Baſſis Vani civitatis, &
aliorum intellexiſſet, omnia contentio-
nibus flagrare apud Sultanos Perſas, qui
inter ſe de Rege diſſidebant: quidam
enim Iſmaſtem, alii Aynere (qui ambo
Tamafi filii erant) volebant, & Perſa-
poona occidit ſuum fratrem Iſmaſtem,
reſuſcitavit Aynere, conſequutus eſt co-
ronam Mahumetes Codabenda. Exor-
ta ſunt poſtea diſcordia inter Coda-
bendam & filium, & inter Turcamo-

que (familiam inter Persas potentissimam) & Regem , quæ Persis non minus nocuerunt quàm arma Turcica. Nullum negotium est Regi Persarum cum Lusitanis Ormuzi , quòd ipsi nec vires maritimæ (sine quibus id regnum recuperari non posset) sint , nec Lusitanis satis visum est , ut in mediterraneis regionibus sibi aliquid acquirere possint. Tantisper ipse , cum aliquando instigaretur , ut expeditionem in Ormuzum suscipere , rogaret , quid ea in insula crederet , nem frumentum , fruges , fructus , aut quid aliud boni ? cumque intellexisset fundam insulam sterilem , omniumque rerum esse inopem , sed commercio valde conducere insulam , id quoque magni momenti esse , neglexit , iussitque eos , dicent se sua populi remissione nomaginas Tomaborum mille , talis reditus.

De utriusque Persae Regibus.

NON ab igne salutarum exstinguatur
 si veritas Persarum Reges hic Com-
 pendio commemoraveris, qui in Persia
 propriis dila. & vicinis provinciarum im-
 perant.

Horum primum fuit Schikardus
 & alii *Ardschir Batekan*, qui Teixer est
Ardschir & nostris Historicis *Artaxerxes*
 vel *Xerxes*. Quo cum Romani bellum
 gesserunt Alexandro Severo imperante,
 ut judicat Schikardus, Ezer Teixera
 scribat, Christo in terris versante re-
 gante, in quo haud dubio fallunt.

ii. *Schahar Teixer Xatus Zabel-
 Artaspro Dbul Aktas* ut vult Schika-
 dus; Nicephoro Calisto *Chosroes*, qui
 Valerianum Imp. captum iussit exco-
 rari.

iii. *Hermes Schikardo*; Agathie
Ormisdas, Teixera autem subjicit Xa-
 puri fratrem Baharon regem Kermou.

iv. *Tar Tarich*, Schikardus putat lo-
 gendum *Nors*, id est, *Narses*.

v. *Babram Tarich*, Historic. nostris
 Varanta.

vi. *Hermes* alter, *Tarich*, nostris
 Hormisdas.

VII. *Shahar alitz* ; nollis *Saper* &
crudelissimus in Christianos.

VIII. *Bahram alitz*. Tarich.

IX. *Shahar terius* ; Tarich.

X. *Isfahard*. Romanis charus, suis

exort. Vi domus Schikardus. Hic
Teixera immediate subiungit Baharem
Regi Kerman parenti nempe suo.

XI. *Bahram Cer*, Tarich. Socius Ba-
rahama. Teixera agnominat tunc, fi-
lium *Isfahard*. Ex huius scribit falsis
duces *Narjw* qui à multis numerantur
inter Reges Persie.

XII. *Isfahard alitz* Tarich & Teixe-
ra ; qui secundum Schikard. crudelissi-
mus fuit in Christianos.

XIII. *Feroz* Tarich & Pheruz Teixe-
ra. Aliis scriptoribus *Persa*.

XIV. *Isfahard* vel *Bahar* Tarich & Teixera
Dux Princip. *Blas*, *Agath*, *Valens*.

XV. *Kohad* Tarich & Teixera ; no-
bis *Cahader*, *Canader*, *Quader*, *Cader*
& *Canader*.

XVI. *Nasir* Tarich & Teixera
omnes vel *Nasir* ; quem no-
bis vocant *Cesare* magnum Iustiniano
Imp. coeuvit, ut scribit Schikardus.

XVII. *Hormuz* ulimus Tarich &
Teixera, nollis *Hormuz*.

XVIII. *Chosro* vel *Hormuz* Ta-
rich & Teixera *Kohyras* Parva ; qui

licet

Sicce à Romanis in Regnum restitutum
tamen ingratus illis fuit : Sc-
pius provincias eripuit : sed postea
ingrui elade fuit percussus ab Heracle
Imperat.

XIX. *Syrusab* vel *Syrusab* Tarich :
Triter *Kevad Xgyeys* : collis *Syrus*,
qui paricida sex tantum manibus re-
gnavit : Schikard.

XX. *Arday ben Syrusab* Tarich : &
Telxere : qui vix quinquaginta diebus
perstitit in throno à sequente Tyranno.

XXI. *Jahanar* vel potius *Sarab* :
nostris appellatur *Sarab*. Triter
Xarvar tyranni.

XXII. Princeps (inquit Schikardus)
ut in regem magna fuit confusio, ita
inter scriptores dilucido non innotet,
de numero & ordine successorum. Gre-
ci, & Latini vix bini restant usque ad
eversioem illius monarchie : Triter
autem in Tarich ponunt quatuor : A-
rabes vulgo sex : Pars vero apud Triter
domino septem, quos velut indi-
genas hic sepius curas videtur : simul ut
complectatur numeros *xx* Turrimus
Chosrovo in somnio prævisarum. Tel-
xere autem primo ponitur *Jah Xer*,
qui tertio regni mense fuit oppressus.

XXIII. *Tuvos* *Dad* Tarich : Tel-
xere *Jah-Dad* (scilicet) quæ post
man-

transfere decimum sextum decessit, publico totius populi luctu.

xxiv. *Iaxa* Car Tarich: Elmacione *Gafchanseda* filius patris *Kofravi*. Telexe *Iafanedah*, statim gramthoratur.

xxv. *Azary* virgo filia *Kofravi* nati minima: *Tairam* *Azary* *Dall*; qui praeiit annuq unum, mensis quatuor.

xxvi. *Kofere* filius *Iafanedah* Telexe: quem Arabes non agnoscunt, praeiit enim annuum paucos dies, & fuit cecum.

xxvii. *Sebariani* Elmacione *Pheroch* *ad* filius *Kofravi*; *Tairam* *Perreghad* nepos *Khurrao* *Paruer*: intra mensis interemunt à sole.

xxviii. *Iazdgerd* *Tarich* & *Telexe* olimina: qui à Chalifa *Omare* regno fuit eamra: huius filia *Dara* nupsit *Indeo* *Sallenas*: nepos autem illius ex filio *Petro* fuit mater Chalife *Izid* filii *Walid*, penultimi de familia *Omar*. Nepos quoque fuit *Theophobus* Christianus, ab imp. *Theophilo* subleatus.

Poll hunc (inquit *Schikardus*) neminem alium invenio de sanguine Persico, qui sit aliquis nominis aliquis ad piscatorem *Potah*, qui nobis in volumine nostro novam locatu orditur: unde xv Reges enalcentes omnes rerum gellarum magnitudinis in Asia

clarissimi, Latine Historie ignoti: Hæ-
buit in libro Iuchasin fol. 147. & seqq.
obiter tacti.

Seriem Chalipharum Sacerdotum
his perextero usque ad Mustadim Billam
f. Muradidæ & annum Hegiræ 935.
nostrum 948. Sub hujus enim Chali-
fati Persæ rursus proprios Reges acce-
perunt: quorum primus ab Almacho
proditur *Mardavijus* f. Kamari, f.
Mardaniahi. Qui occupavit Rayam,
Kazvinam, Abharan, Giorgianam &
Tabrisianam: Hamadanam: & inter
hunc & Kazvinam prostravit exerci-
tum Mustadi anno Heg. 119. dein ex-
pugnavit Isfahanam: & denique anno
Heg. 122. prostravit exercitum Mahza-
ni, cepitque Amidam: potiusque est
tota Perside.

*Regis Persæ familia Roja
sive Pabie.*

Mustadire successit Kahirus Billa &
Imis Azzadis Billa ann. Heg. 122.

Sibi hoc inclassicte ceperunt filii
Roja (Schikardo *Pajak*, Tezime *Mos-
sar*): fuit autem *Roja* (inquit Alma-
cinnus) peccator pauper, Dallatus, visu-
que primum venatione piscium: cogno-
minatus Abulungayus. Et videtur, uti
ajunt, genus doctæ à *Sabore Dulaitase*
cogno-

Redignominato *Kiermasfacy*, i. *Salmur*,
Ardfyr Regis Persarum. Habuit au-
 tem *Boje* filios tres, *Alim*, *Abulhasan*,
Hasan, *Abasim*, & *Abime-*
dim, *Abulhasan*. Quondam autem *Mor-*
darjes ad imperium peruenisset, ad-
 junxit se illi *Alim*, *Abulhasan*, *Amadul-*
daut f. *Boje*, sed postea contra illum
 rebellavit, & eripuit illi *Harnadanam*
 & *Isahanam*; eorumque imperium
 ejus; adiit quoque *Cacerunam* urbem
Sabur, caput est portus. Anno autem
 Heg. 314. nostro 314 occisus fuit *Mar-*
davigus. Mansitque Persia in manu
Amadulaut. Frater autem illius
Abmed, *Minulidaut* expugnauit
Aliveram.

Mochani illa Chalifa.

Mullachis illa Chalifa. Hinc rerum
 potestate cepit.

ii. *Masfaddaut* minimus filiorum
Boje Bagdadum, & postea deposuit
Mullach.

Fadus *Abulcasim* Chalifa in spe-
 ctois tantum.

Imperium enim reuera obtinuit
Masfaddaut.

iii. Frater autem illius *Hasan* *Es-*
radan occupavit *Rayem*. Anno
 Heg. 318. nostro 319 oblit *Amadul-*
daut nulla relicta prole, & inuocavit

III Chalifa hand invito

IV. *Adaduddaula* primogenitus *Rucnuddaula*.

Musquiddaula autem potius est *Manila* & tota *Diarbia* & obijt anno Heg. 315. nostro 935. postquam in *Syria* regnasset annos 21. & successit illi in Imperio

V. *Rachmanus Musquiddaula* filius, qui *Bagdadum* amisit.

Tatus Lilla f. Muti Chalifa.

Bagdadum recepit ab *Adaduddaula*. *Rachnuddaula* f. Boje obiit anno Heg. 366. nostro 976. assignaverat autem ante obitum regna sua tribus suis filiis.

Fuadus Alimfari *Adaduddaula* Persidem, *Arganem* & *Cermaniam*.

VI. *Abulmansur* *Musquiddaula* Rayum & *Isfahanem*.

VII. *Aluthafus Fakhreddaula* *Hamadanam* & *Dainavvaram*.

Adaduddaula eripuit *Musquiddaula* *Bagdadum*, qui paulo post in proelio fuit occisus anno Hegiræ 367. nostro 977. & anno sequenti cepit *Manbilum*, *Diarrebiam* & *Maydsarikinam* atque *Isbahkram*, & primus fuit vocatus *Siakettiali*, id est, Regum Rex.

Musquiddaula potius est *Geopiana* & *Tabristana* anno Hrg. 371. nostro 981. Anno 381. obiit *Adaduddaula*

Bagda

Bagdadi, imperaverat autem eadem,
Izar, Karmanis, Pectuli, Amman,
Cauristan, Mausila, Diarbecus, Har-
tan & Manbago. Et successit illi fi-
lius ipsius

viii. *Masubanni Abucalangar*
Samsamudaula.

Oblit quoque eodem anno *Masubanni*
Abucalangar & successit illi frater *Farrudaula*.
ix. Anno autem 986. positus est *Sier-*
faddaula i. *Adidudaula* nato maxi-
mum Bagdado. Tenuitque Isfahanam,
Rayam, Syrazum, urbes Dilem & alia-
que & contendens in Iracem occupavit
Ahvazam, Basram & Vaficam &
fratrem suum *Samsamudaulam* con-
didit in carcerem.

x. Anno 988. oblit *Sierfaddaula* &
successit illi frater *Abu Nasir Bahaud-*
aula. Cadit Billi n. *Musadiri*
Chalif.

xi. Anno 997. oblit *Farrudaula*
& successit illi in imperio Ray & di-
visionis opus filius *Rufienus Noghuda-*
daul.

Anno 998. occisus est *Samsamud-*
aula.

Anno 1000. occisus fuit *Abu Nasir*
Arudaula & positus est *Bahaud-*
aula iis qui possederant duo filii *Ar-*
rudaula.

ANNO 1011. obiit Bahauddaula dominus hanc, & successit illi filius Abu Juglalus.

211. Saltsaudaula & filius Iuperli idem Syraci, qui docessit anno 1013. & designavit sibi successorem filium.

212. Abacalanxam: sed nullas reliquit parvum ipsius Mansuridaulam.

Caymus, Hilarulla & Cather Chalifa.

213. Anno 1030. Chalauddaula & Bahauddaula Rex iactus Bagdadi, & obiit anno 1043. & successit illi filius

214. Almansur Melicoffus.

Anno 1048. obiit Abacalanxam & successit ei in regno.

215. & Almansur Melicoffus: ultimus regem Boytarum.

Anno eodem 1055. in Bagdado sequebantur expugnare Salghuade. Neque dominus expressit Regum Persiarum mentionem ab Almacini.

Habet itaque sedecim Reges & familia Boya secundum Almacinum.

Tertia autem parvum hunc Principum vocat Abulujan, eique tribuit tres filios, Imandaudam Aliu, Accu, & Ahmet.

I. A quorum maiore Ali Præsa fuerit occupata: à secundo autem

II. Accu Ruzadaula Hicak & Rey & Koraion.

III. A mi.

III. A minor *Mohy* *Ednaule* *Kromon* & *Bagdat* : idque factum esse sub *Abulphau* *Muslani*.

Emadadaules obiit anno 949. & successitque illi dixit filium fratris sui *Roknadaule*.

IV. *Roknadaule*.

Roknadaules obiit anno 979. & successit illi filius *Araknadaules*, in regnum *Hirak* quod & amplavit, occupans *Gerion* & *Taburistan* : qui obiit anno 981. & reliquit tres filios *Xersadaules*, *Xamsadaules* & *Bahadaules*.

V. Quoru *Xersadaules* obtigit *Persia* et. Et *Xamsadaules* *Bagdat*, quem frater condidit in carcerem.

Xersadaules obiit 990. & successit illi *Xamsadaules* qui à matre fuit exilus in *Xy-*
stis 991.

VI. Successit illi *Bahadaules* & obiit anno 1011.

VII. Huic successit filius *Sulmadaules* : possidebat autem & aliquot oppida in *Diasbeck*.

IX. *Aras* s. *Bahadaules*, aliter dictus *Moxaradaules* : inter quos diffidum fuit ortum, sed post aliquot certamina convenit, ut *Moxaradaules* gubernaret *Hirak* versus *Arahiam* : & *Sulmadaules* *Ahyranam* & *Persiam*. Sed rursus discordes facti,

na superior crasse *Moxaradaulen* in
Xerbenza diceretur anno 1011.

x. Anno sequenti *Gelaladaulen* factus est Rex *Nagdad*.

Deinceps rursus convenit inter *Moxaradaulen* & *Sultandaulen*, ut scilicet *Perfia* & *Kermem*, & illi *Hierack Arabia*; post biennium autem mortuus est *Sultandaulen* in *Xyza* anno 1015. cui successit filius

xi. *Abulganiar*, sed haud longe post a patre

xii. *Abulfavare* suis exclusus, reliqua illi *Abvaza*, recuperavit tamen *Xyza* & deinceps regnavit in *Perfia*.

Mortuo autem anno 1016 *Moxaradaulen* in *Nagdad* vocatus fuit

xiii. *Gelaladaulen* & *Balora*, quo haud satis propere adveniente, regimen alteri fuit delatum: & quum armis regnum tentasset recuperare, fuit profligatus: & urbs à *Turcis* capta & dirupta; sed rursus vocatus illam occupavit & retinuit, non sine discrimine ob seditiones *Turcorum*.

Intempore eo tempore à *Corasani* *Amud Gazni* in *Perfiam*, & cepit Rex: quum autem *Abulganiar* patrum *Gelaladaulen* advocasset; ille cognatum non modo non juvit, sed & *Abvazam* occupavit & spoliavit. Orta interim discordia.

Alionia inter Turcos & Dellamanos, xiv. & Malahaz, i. Ahomanius & Gladanbe Turcia favente, superve-
nit Abulganis & cepit Baloram atque
Wast. Abulganis autem qui rerum
potabatur in Kermou, movens in Per-
siam obvia in itinere, quare nobiles ad-
vocavit Abulganisatrem eique paruo-
runt.

Mansur Gashly murtuo, successit
illi filius Mahamed; verum unus illius
fratrum dicitur Masud (quem pater Rey
& Hispahan profecerat;) movit con-
tra ipsam, & a suis prodium cepit at-
que exercebat; & victoriis usque subjo-
gavit Gerom & Tabastan. Movit quo-
que in Indiam, contra suorum consi-
lium; unde ipso absente Turci occupa-
vunt Corasnam & magnam partem
Persie; Abulganisatrem eripuit illi
Tabastan anno 1018. Reversus autem
in Gashoken, aliquoties impetum
impetivit, cum Daud Salisik; & cur-
sus se cepit in Indiam; ubi milites il-
lus dux Nussa fratrem. Ipsiis ex-
citum contra illum extulerunt; a quo
milias fuit ad arcem Kadrachir. Ma-
hamed autem atrox, principatum re-
signavit filio suo Hamad, qui patrum
iussu tolli. Mansur vero filius Masud,
qui remanserat in Balik tam prospera

fortuna est usua, ut ilamedam profliga-
ret, & cum pirrūque duobus captum
occideret: neque de filio parvulus
esset reliquum pater unum

Rhaim. Non potuit autem pacifice fru-
ryneto, ob insolentiam *Turcorum*;
ubiique anno 1040. Successorūque fuit
illi à militibus frater *Alibon Alasid*;
sed *VVarie* quidam excitavit contra il-
lum *Alid Rhaym*; unde *Alid* tantis
molationibus impar cessit *Alid Rhaym*
quoniam tantum de solis duci militum
Tayvel vel *Tekel Sek*, ut tandem de
regno & vita ab illo spoliaretur.

Anno 1044. *Ebrahim Nealy* Salin-
quius dux *Turcorum*, *Hierack* Persar
hospitibus occupavit *Amadon* & *Tek-
elid Rhay*.

Anno 1045. obiit *Gelalatales*;
quoniam autem filius illius *Alumanfer* vo-
catus cunctaretur, subrogatus illi fuit
Alidgastar; qui ut *Turcorum* qui *Per-
siam* infestabant, animos sibi concilia-
ret, postulavit & accepit filio suo ux-
orem filiam *Dawd* Salicū cognatam
Tekelid; obiitque in *Keemon* anno
1049. quinque reliquens filios, *Alu-
manfer* *Falah* *Gunn*, *Kerac* *Petur*,
Alu Taher, *Alucayd* & *Alcaly Kay*
Kerac.

XV. *Soras* primogenitus contredie
Xyraz

Myra sed exclusus fuit à scatis
 XVI. *Feroz*, qui deinceps se fecit ap-
 pellari *Malek Roym*, & varia fortuna
 certavit cum fratre, ut plurimum supe-
 rior & regni potens, habebat autem
Isfahan. Sed urbe capta à *Tekelbek*,
 in carcere perit. Neque tamen cessa-
 vit bellum inter fratres *Abasys* &
Manfur Salur, donec *Abasys* magno
 praelio victus decumberet. *Manfur* quoque
 à *Vazir* suo *Fasir* capus in carcere
 spiravit, inavaliq. *Fasir* regnum
 Persie.

XVII. *Abasys* denique *Kaykubas*
 dedita se sponte *Oleli* *Ierusalem*, & obiit
 anno 1099. postremus è familia *Daula-*
rum qui in Persia & aliis paribus re-
 gnarunt.

Vides eundem pene numerum Re-
 gum, sed nomina nonnihil diversa, &
 annorum Seriem quoque in *Ischahn*,
 cujus excerpta vidimus, nomina adhuc
 longe sunt confusiora; itaque his Re-
 gibus missa ad sequentes pergemus:
 licet in eis non minor sit confusio:
 nobis primum *Aimacum* sequi hic pro-
 positum est.

*Principes Salghucide qui rerum potiti
sunt Bagdad & in Persia.*

ANno Hég. 430. nostro 1038. inquit
Almâcinus cepimus Principes Sal-
ghucide; & primus quidem ex his con-
surgens fuit *Mohammed Abmalis*
Yagralbey; cujus fratres erant *David*
Ghacaidem, *Firuz* & *Asfelanus*. Atque
hi filii erant *Michaslis*, s. *Salghuri*,
s. *Dauar*. Qui *Dauar* vir fuit Turca,
animosus & boni consilii & regiminis.
Hic primus ex his Islamismum est am-
platus. Et Rex Turcarum (puta eorum
qui *Turkestan* tenebant *Tataris* vicini
& *maris Caspii*) consilio ejus utebatur,
cumque sibi assiduebat, in bello suo in-
ter Turcas. Moriens autem filium re-
liquit *Salghucum* jam adulescentem cui &
R. Turcarum commisit regimen exer-
cituum suorum; sed cum deinde re-
uerteret sibi ab astutia ejus, statuit enim
interficere, quod quum *Salghuco* sobo-
lisset, fugit ad regem *Ghahiz Haro-*
nem Sahahmudavvam; petiitque ab eo
auxilium, ad oppugnandam reginam
infidelium Turcarum; unde se cum
iuvit numeroso exercitu, sed occisus
fuit *Salghucus* ab infideli quodam, in
prelio, jam natus annos centum &
septem. Filium reliquit *Michaslem*, cui
libe-

Miseri nasi sunt illi, quorum nomina
 tam commemoravimus. Commora-
 verunt autem in Mauranahara. Et obe-
 verunt illi Michaeli quam plurimi
 Turci; nullum imperatorem perier-
 ipsum agnoscentes. Cumque conspi-
 geretur Princeps Mahmudus f. Selu-
 stakini Rex India trajiceret Bayram
 Ghajibodem, opem laurus VVarastha-
 mo R. Mauranahara, salutavit Michael
 R. Mahmudum, qui curam est animam
 illius & strenuitatem, quodque familia
 ejus morem ipsi gereret: & ab eo petiit
 ut apud se remaneret, fore ut cum re-
 vertentur, committeret Chorasanam
 contra hostes defendendam. At se id
 recusavit, unde iratus Mahmudus, in
 viscera eum conjecit & tridens, in illis
 detinuit. Vnde sequuti sunt cum mil-
 tes Michaelis & familia ejus. Subleco-
 runtque in planitie Chorasan.

Obiit deinde Michael & milites ejus
 se conjunxerunt filio ejus Fogrubeco;
 qui Masudum f. Mahmudis sedit, &
 cepit Tusam oppidum; ac deinceps
 Naisaburum, & subjugavit Choras-
 nam. Denique venit Bagdadum ann.
 Heg. 447. nostro 1055. & exivit regnum
 Beitarum: & inauguratus fuit a Cha-
 lisa anno 1057.

Anno sequenti rebellavit contra il-
 lum

ium frater ipsius *Abrahama* (cujus nomen supra non meminisse Almacinus & abiit Rayam. Sed anno 1059. victis & cepit atque strangulavit eum *Fetral* & deinde reversus Bagdadum. Et duxa filia Chalife in uxorem decessit anno 1061. Rayam. Et successit illi in regno filius fratris eius

15. *Muhammed Olkafalauus Adalud-daula* s. *Davidis*, qui post res fortiter gestas contra Christianos occisus fuit anno 1071. Militibus surrogatum in regnum filium eius

16. *Gelaiddaulam Melisiamum*, qui patrem sepellit *Mavem*, & magno prelio vicit patrem suum *Mavilum*, atque cepit. Obiit anno 1091. Bagdad. filios reliquens quatuor, *Mahomedum*, *Muhammedum*, *Barckiarum* & *Singiamum*. Quorum

17. *Mahomedus* patri successit in regno Bagdad: sed fugavit illum frater

18. *Barckiarum* anno 1074. sed & ipse superatus & captus fuit a

19. *Muhammede Ghayathudine*, sed Rex *Barckiarum* in fratrem suum *Muhammedum* qui *Isfahane* erat moris, atque ibidem eum obsedit, sed ob paucos & commensus penuriam inde recessit. *Mahomedus* autem ipso digresso collectis militibus, & prelio congressus cum

*De Iyaxce victus fuit & fugit in Aven-
glam, mansitque Sarisones imperium
incedit. Obiit autem anno 1104. &
designavit regnum filio suo.*

*VII. Ghaladadus, sed venit Maham-
mede Bagdadum, atque ibidem impe-
rium ipsi fuit confirmatum. Obiit au-
tem anno 1117. Isehanus. Et designa-
vit regnum filio suo.*

*VIII. Mahamed Abulcasem : in quo
desinit Almacinus.*

Tertio ex annalibus Persicis huc pau-
lo aliter digressus. Scribit enim Tegal-
Berum à nobilissimis fuisse occisum & in
locum ejus substitutum Ferregem ad filium
Masud, qui varia pericula commisit cum
Rege *Turkistan* : & tandem fuit victus
ab *Osbe Arsalom* filio R. *Turkistan*. Et
post seximum regni annum decedens, re-
liqui regnum suum *Elevis* *ben
Masud*, qui filio suo *Masud* accepit ux-
orem filiam *Masud* *Na R. Turkistan*, cui
& obiens ann. 1089. reliquit regnum.

Masud à *Constant* descendens in Per-
siam aliquoties diverso Marte pugnavit
cum *Alas* *Sarced* *Silla* *Pa* *Chalifa*,
& tandem juxta *Tahriz* magno proelio
victus peribit & captum occidit.

Almo *Sarced* successit filius *Na* *ver*
Silla in *Chalifatu* : quem *Masud* perilli-
gavit & captum occidit in *Hispahan*.

positusque est Haglato anno 1139. &
hunc dudum post obitum in Persia & Al-
molat Billaparrum *Navar* recuperavit
magnam partem Persie. *Almolat*
defuncto successit in Chalifatu *Alm.*
Isa Billaparrum *Isa* : Maudud autem in
Garneth *Armenia* Xa primogenitus
illius, quem frater *Sahar* Xa tertio
regni sui anno oppressit & occidit an-
no 1119. ipse autem obiit anno 1131. re-
linquens regnum filio suo *Kasim* Xa
verum *Sahar* Rex Corasani occupavit
regnum illius : ipseque obiit in Lahor
anno 1151. & successit illi filius *Kasim*
Malek, qui magna parte India spo-
liatus à Sulmano *Timuracano* *Mahamed*
Gauy obiit in Garneth anno 1153.
In quo finem acceperunt Reges *Sa-*
har & *Isa*.

Fatari qui Persia imperant.

SUB Chalifatu annis *Almoghazet*
Abu Manfar. Tatarum dux *Cingiz*.
Iam irrumpit in provincias Persie &
magnam partem occupavit: Chin-
gizkan hic originem traheret à Ta-
taris dominis *Keraokotan*.

Intravit autem in Maurebaker an-
no 1114. & occupavit deinceps Gorilan,
Rex & Nyzahur cum innumera incol-
larum stirpe, & oblit in Keraokotan
anno

anno 1118. Reliquit quatuor filios *Tah-
aykhan* : *Chagataykhan* : *Ölchaykhan* :
& *Tahaykhan* : quorum solus *Ölchaykhan*
eandem imperium patri obtinuit
& omnem Persiam subjugavit prater
Hamid qui obiit anno 1141. & reli-
quit filium *Gayukkhan* qui regni potens
est factus anno 1146. Sed obiit anno
1147. & successit illi cognatus *Mansur-
khan* s. *Tahkhan*. qui terras Persie con-
cessit fratri suo *Vladikhan* & obiit an-
no 1160. *Vladikhan* subjugavit *Hie-
rak* : cepit Bagdad & mox Halebum
atque Damascus. Es obiit in Meragah
juxta Tabriz anno 1166. postquam re-
gna sua divisisset inter tres filios : pri-
mogenito *Habkaykhan* dedit *Hierak*,
Marandaron & *Karason* : secundo
Hyarenes Armeniam, *Aderbajon* :
Tertio *Tausan* *Diarberk* & *Mesopota-
miam*. Reliquis duobus *Nicudar Ogian*
& *Targahkhan* nullas terras assi-
gnavit.

Haykaykhan obiit in Amadon an-
no 1181. & licet filios haberet successit
illi frater *Nicudar Ogian* dictus *Ha-
medkhan*.

Hamidkhan primus Mahumetanis-
mus amplexus, obiit anno 1159. &
successit illi cognatus *Argakhan* fil.
Illybkukhan qui obiit anno 1191. &

Successit illi frater

Ganiatshen : quem patruus Ray-
dushan vicit & occidit anno 1277. qui
est frater Geyse s. Arghandhon vi-
ctus, occisus fuit in Tabriz anno 1296.

Geyse post res preclare gestas
in Kazvin anno 1305. & successit illi
frater Ahyat.

Ahyat factus Mahometanus sum-
sit nomen Sultan Mahamedian Argon;
condidit Sultaniam anno 1304. ubi
obijt anno 1317. successit

Sultan Alafeyd filius illius, qui obiit
anno 1337. post quem Persia in varias
partes mansit distracta : donec venit
Teymurlagh, copiosius gestas conme-
morare non est locus loci. Obijt in
Antar provincia Karryo anno 1404. &
habuit quatuor filios : primogenitus
Teym Geyr obiit ante patrem & reliquit
duos filios Alahamed Sultan & Pir
Mahamed, quem Teymur moriens sibi
successorem dedit in regnis Garcheni
& Indix, quem Pir Ahy postea occidit.
Secundo genitum Hamar. Neque, occi-
sus in Lorestan vivente patre. Tertius
Atirunra, qui possedit Hierakhen, Ader-
Bajon & terras Damascum usque hunc
occidit Kara Ismael Turkomanus in Ader-
Bajon anno 1408. Quartus Atirzab-
Nereq, qui patri successit in Imperio,
assu-

assiduum comes expeditionum illius.
 Qui obiit anno 1447. restituitur regno
 Adir Hajon filio Kara Usuf qui dice-
 batur *Mirza ben Ismael*. Kara habuit
 quatuor filios: quorum primogenito
Mirza Gieghlek dedit Tuckellan &
 Maurehanas: Secundus *Ebn Hajon* Sal-
 tas obierat ante patrem anno 1411.
 Quemadmodum & Tertius *Kasifanger*.
 Et quartus *Mirza Soyemur Mexlion*.
 Atque quintus *Mirza Mahamed*
Faghy.

Gieghlek in prelio contra filium
Mirza Abdalarise fuit occisus an. 1450.
 filius autem post sex menses à mililibus
 suis fuit occisus.

Mirza Abdala successit fratri Abde-
 latif, quem Sultan *Alaisyd R. Kora-*
san prodigavit & occidit anno 1452.

Alaisyd f. Mahamed f. Alironta,
 f. Teymur deinceps regnavit in Sa-
 daron, Gaznchen, Kabul, Siskom,
 Korratin. Anno autem 1468. *Mirza*
Agzambek ben Alybek ben Kara Oc-
 man occidit *Mirza Ismael* quem cum
Alaisyd petere, ab ipso fuit oppressus
 anno 1469. & successit illi filius Mirza
 Sultan *Ismael* qui obiit anno 1491. cui
 in regno Maurehanas successit cognatus
Mirza Sadur qui an. 1500. regno fuit
 exutus à *Xoyteghlan* Vizequois sed po-

hæc illius amplissima regna obtinuerunt in India.

*Reges Persæ à familia
Ragien.*

Kara Mahamed Turkiman. Hujus filius Kara Ghor occupavit Bagdad & Tabris Solimaniam, Karvin, Tarem; obiit anno 1421. Habuit sex filios quorum primogenitus Tyr-Bala-Ghor obiit ante patrem: Amir Scandar: Mirza Ismael: Ka Mahamed: qui Persiam tenuit annis xxiii. & occisus fuit anno 1438.

Amir Afzal, qui obiit ante patrem;
Amir Ghor & fratre Scandar occisus.

Amir Scandar successit patri anno 1421. & fuit occisus à filio suo Xakobad anno 1438.

Ismael successit fratri, cui pariterunt Tabris, Aderbajon, Hyrakien. Id est utraque Iraca, Parc, Kermou, & magna pars Syriz. Fuitque exsus ab Azembek anno 1468. successit illi Arkan Aly filius, qui ad eundem modum exsus fuit ab Azembek anno 1469. & extinctum fuit regnum familie hujus.

Rex Persia & familia Akoyentia.

Aqui & vulgo dicitur *Shan* an subiecit imperio suo Iraniam, Azerbajon, Fars, Kermuz & plures provincias Persiae: obiit anno 1478. Habuit septem filios: *Ogeria Mahamed* qui statim obiit post patrem Sultan *Kali*: *Yacobi mirza*: *Atyab mirza*: *Iffas mirza*: *Mahmud mirza*: *Zeynabek* in praelio contra Turcos occisus fuit.

Sultan *Kali* sexto regni mense succedens a fratre suo *Mahmudbek*. & succedit illi *Yacobi* qui duodecimo regni sui anno obiit juxta Tabriz anno 1491. successit *Boysanger* filius illius, qui regno fuit pulsus a *Rassamibek* filio *Mahmudbek* anno 1493. qui quinto regni sui anno prostratus fuit ab *Hagmudbek* filio *Ogeria* & obiit in *Gorgistan*.

Hagmudbek: qui a duobus suis praefectis *Haybe Sultan* & *Kacembek* venaque juxta *Hispahan* fuit superatus & occisus: & fuit ab ipsis ad imperium Persiae vocatus *Alivau Bek* L. *Alivau* sed opposuit se illi frater *Mahamed Res Yafid*: & mox Sultan *Mamad* qui *Mahamedem* superavit & occidit anno 1500.

Sulian *Mirza* Rex Persar & Hicrak & Alvan domum Tabriz & Adurbajon : conveniunt inter se ut quisque retineat quod possidebat. Verum Xa Umasi filius Aydar primo perdidit Alvanum, qui obiit anno 1712 & mox etiam Sulianum *Adrad*. Qui à militibus suis occisus anno 1704. Atque ita extinctum fuit regnum familie Akkoyunlu; & pervenit ad Soghlorum de quibus ante distinxi.

F I N I S.

INDEX

INDEX

Rerum maxime memorabilium.

A.

A de villa.	46
Ahas Rex Persarum.	104
Aininger insula.	104
A. Sanctus Isaac.	110
Africa.	104
Aurighian provincia.	17
Agaveus populi.	100
Alvra oppidum.	114, 115
Alidula reges.	104
Almet castellum.	100
Amstun oppidum vide Hamaia.	10
Amida oppidum.	111
Amul oppidum.	111
Amur castellum.	106
Amur insula.	97
Amur oppidum.	100, 110, 111
Arabi oppidum.	100, 111
Arava fluvius.	100, 111
Arvill oppidum.	111, 112
Ardui fluvius.	111, 112
Armenia oppidum.	110
Armeni populi.	10
Armen.	100
Arviga.	111, 112
Arviga.	111, 112
Arvix oppidum.	110
Arvomeran oppidum.	111, 112
Arvix oppidum.	111, 112
Ayt oppidum.	111, 112

B.

Baba oppidum.	111, 112
Babylon oppidum.	111, 112, 113, 114
Babylon insula.	111, 112
Babylon.	111
Babylon oppidum.	111, 112
Babylon urbs.	111

Ammon.	100
Ammon. rubra.	110
Ammon. populi.	120
Ammon. picea.	130
Ammon. picea.	140
Ammon. picea.	150
Ammon. picea.	160
Ammon. picea.	170
Ammon. picea.	180
Ammon. picea.	190
Ammon. picea.	200
Ammon. picea.	210
Ammon. picea.	220
Ammon. picea.	230
Ammon. picea.	240
Ammon. picea.	250
Ammon. picea.	260
Ammon. picea.	270
Ammon. picea.	280
Ammon. picea.	290
Ammon. picea.	300
Ammon. picea.	310
Ammon. picea.	320
Ammon. picea.	330
Ammon. picea.	340
Ammon. picea.	350
Ammon. picea.	360
Ammon. picea.	370
Ammon. picea.	380
Ammon. picea.	390
Ammon. picea.	400
Ammon. picea.	410
Ammon. picea.	420
Ammon. picea.	430
Ammon. picea.	440
Ammon. picea.	450
Ammon. picea.	460
Ammon. picea.	470
Ammon. picea.	480
Ammon. picea.	490
Ammon. picea.	500

D.

D. acuta.	100
D. acuta.	110
D. acuta.	120
D. acuta.	130
D. acuta.	140
D. acuta.	150
D. acuta.	160
D. acuta.	170
D. acuta.	180
D. acuta.	190
D. acuta.	200
D. acuta.	210
D. acuta.	220
D. acuta.	230
D. acuta.	240
D. acuta.	250
D. acuta.	260
D. acuta.	270
D. acuta.	280
D. acuta.	290
D. acuta.	300
D. acuta.	310
D. acuta.	320
D. acuta.	330
D. acuta.	340
D. acuta.	350
D. acuta.	360
D. acuta.	370
D. acuta.	380
D. acuta.	390
D. acuta.	400
D. acuta.	410
D. acuta.	420
D. acuta.	430
D. acuta.	440
D. acuta.	450
D. acuta.	460
D. acuta.	470
D. acuta.	480
D. acuta.	490
D. acuta.	500

E.

E. acuta.	100
E. acuta.	110
E. acuta.	120
E. acuta.	130
E. acuta.	140
E. acuta.	150
E. acuta.	160
E. acuta.	170
E. acuta.	180
E. acuta.	190
E. acuta.	200
E. acuta.	210
E. acuta.	220
E. acuta.	230
E. acuta.	240
E. acuta.	250
E. acuta.	260
E. acuta.	270
E. acuta.	280
E. acuta.	290
E. acuta.	300
E. acuta.	310
E. acuta.	320
E. acuta.	330
E. acuta.	340
E. acuta.	350
E. acuta.	360
E. acuta.	370
E. acuta.	380
E. acuta.	390
E. acuta.	400
E. acuta.	410
E. acuta.	420
E. acuta.	430
E. acuta.	440
E. acuta.	450
E. acuta.	460
E. acuta.	470
E. acuta.	480
E. acuta.	490
E. acuta.	500

F.

F. acuta.	100
F. acuta.	110
F. acuta.	120
F. acuta.	130
F. acuta.	140
F. acuta.	150
F. acuta.	160
F. acuta.	170
F. acuta.	180
F. acuta.	190
F. acuta.	200
F. acuta.	210
F. acuta.	220
F. acuta.	230
F. acuta.	240
F. acuta.	250
F. acuta.	260
F. acuta.	270
F. acuta.	280
F. acuta.	290
F. acuta.	300
F. acuta.	310
F. acuta.	320
F. acuta.	330
F. acuta.	340
F. acuta.	350
F. acuta.	360
F. acuta.	370
F. acuta.	380
F. acuta.	390
F. acuta.	400
F. acuta.	410
F. acuta.	420
F. acuta.	430
F. acuta.	440
F. acuta.	450
F. acuta.	460
F. acuta.	470
F. acuta.	480
F. acuta.	490
F. acuta.	500

INDEX

187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 591
 592
 593
 594
 595
 596
 597
 598
 599
 600
 601
 602
 603
 604
 605
 606
 607
 608
 609
 610
 611
 612
 613
 614
 615
 616
 617
 618
 619
 620
 621
 622
 623
 624
 625
 626
 627
 628
 629
 630
 631
 632
 633
 634
 635
 636
 637
 638
 639
 640
 641
 642
 643
 644
 645
 646
 647
 648
 649
 650
 651
 652
 653
 654
 655
 656
 657
 658
 659
 660
 661
 662
 663
 664
 665
 666
 667
 668
 669
 670
 671
 672
 673
 674
 675
 676
 677
 678
 679
 680
 681
 682
 683
 684
 685
 686
 687
 688
 689
 690
 691
 692
 693
 694
 695
 696
 697
 698
 699
 700
 701
 702
 703
 704
 705
 706
 707
 708
 709
 710
 711
 712
 713
 714
 715
 716
 717
 718
 719
 720
 721
 722
 723
 724
 725
 726
 727
 728
 729
 730
 731
 732
 733
 734
 735
 736
 737
 738
 739
 740
 741
 742
 743
 744
 745
 746
 747
 748
 749
 750
 751
 752
 753
 754
 755
 756
 757
 758
 759
 760
 761
 762
 763
 764
 765
 766
 767
 768
 769
 770
 771
 772
 773
 774
 775
 776
 777
 778
 779
 780
 781
 782
 783
 784
 785
 786
 787
 788
 789
 790
 791
 792
 793
 794
 795
 796
 797
 798
 799
 800
 801
 802
 803
 804
 805
 806
 807
 808
 809
 810
 811
 812
 813
 814
 815
 816
 817
 818
 819
 820
 821
 822
 823
 824
 825
 826
 827
 828
 829
 830
 831
 832
 833
 834
 835
 836
 837
 838
 839
 840
 841
 842
 843
 844
 845
 846
 847
 848
 849
 850
 851
 852
 853
 854
 855
 856
 857
 858
 859
 860
 861
 862
 863
 864
 865
 866
 867
 868
 869
 870
 871
 872
 873
 874
 875
 876
 877
 878
 879
 880
 881
 882
 883
 884
 885
 886
 887
 888
 889
 890
 891
 892
 893
 894
 895
 896
 897
 898
 899
 900
 901
 902
 903
 904
 905
 906
 907
 908
 909
 910
 911
 912
 913
 914
 915
 916
 917
 918
 919
 920
 921
 922
 923
 924
 925
 926
 927
 928
 929
 930
 931
 932
 933
 934
 935
 936
 937
 938
 939
 940
 941
 942
 943
 944
 945
 946
 947
 948
 949
 950
 951
 952
 953
 954
 955
 956
 957
 958
 959
 960
 961
 962
 963
 964
 965
 966
 967
 968
 969
 970
 971
 972
 973
 974
 975
 976
 977
 978
 979
 980
 981
 982
 983
 984
 985
 986
 987
 988
 989
 990
 991
 992
 993
 994
 995
 996
 997
 998
 999
 1000

1921

Marrubium graveolens, L. Herb.	
Melastomaceae	
Melastoma daniellii	118
Melastoma daniellii	119
Melastoma daniellii	120
Melastoma daniellii	121
Melastoma daniellii	122
Melastoma daniellii	123
Melastoma daniellii	124
Melastoma daniellii	125
Melastoma daniellii	126
Melastoma daniellii	127
Melastoma daniellii	128
Melastoma daniellii	129
Melastoma daniellii	130
Melastoma daniellii	131
Melastoma daniellii	132
Melastoma daniellii	133
Melastoma daniellii	134
Melastoma daniellii	135
Melastoma daniellii	136
Melastoma daniellii	137
Melastoma daniellii	138
Melastoma daniellii	139
Melastoma daniellii	140
Melastoma daniellii	141
Melastoma daniellii	142
Melastoma daniellii	143
Melastoma daniellii	144
Melastoma daniellii	145
Melastoma daniellii	146
Melastoma daniellii	147
Melastoma daniellii	148
Melastoma daniellii	149
Melastoma daniellii	150
Melastoma daniellii	151
Melastoma daniellii	152
Melastoma daniellii	153
Melastoma daniellii	154
Melastoma daniellii	155
Melastoma daniellii	156
Melastoma daniellii	157
Melastoma daniellii	158
Melastoma daniellii	159
Melastoma daniellii	160
Melastoma daniellii	161
Melastoma daniellii	162
Melastoma daniellii	163
Melastoma daniellii	164
Melastoma daniellii	165
Melastoma daniellii	166
Melastoma daniellii	167
Melastoma daniellii	168
Melastoma daniellii	169
Melastoma daniellii	170
Melastoma daniellii	171
Melastoma daniellii	172
Melastoma daniellii	173
Melastoma daniellii	174
Melastoma daniellii	175
Melastoma daniellii	176
Melastoma daniellii	177
Melastoma daniellii	178
Melastoma daniellii	179
Melastoma daniellii	180
Melastoma daniellii	181
Melastoma daniellii	182
Melastoma daniellii	183
Melastoma daniellii	184
Melastoma daniellii	185
Melastoma daniellii	186
Melastoma daniellii	187
Melastoma daniellii	188
Melastoma daniellii	189
Melastoma daniellii	190
Melastoma daniellii	191
Melastoma daniellii	192
Melastoma daniellii	193
Melastoma daniellii	194
Melastoma daniellii	195
Melastoma daniellii	196
Melastoma daniellii	197
Melastoma daniellii	198
Melastoma daniellii	199
Melastoma daniellii	200

14

[illegible]

Q.

Olive tree.	pp. 410, 411
Olive variegated.	409
Olive variegated.	409
Olive variegated.	409
Olive variegated.	409
Olive variegated.	409

P.

Papaver rhoeas.	64
Pulsatilla.	10
Papaver argem.	431, 20
Pulsatilla nuttall.	20
Phargelia ucho.	84
Phacelia serena.	400, 20
Opuntia.	24
Pulsatilla nuttall.	10

INDEX

14, 189

Vegetable seeds.

No.

286

Asa. Asa. Asa.

49

Rhaphis opposita

78

Asa. Asa. Asa.

208

Asa. Asa. Asa.

118

Asa. Asa. Asa.

118

Asa. Asa. Asa.

49

Asa. Asa. Asa.

257

Asa. Asa. Asa.

118

No.

Asa. Asa. Asa.

286

Asa. Asa. Asa.

207, 194

Asa. Asa. Asa.

49

Asa. Asa. Asa.

118

Asa. Asa. Asa.

207, 208, 209

Asa. Asa. Asa.

37

Asa. Asa. Asa.

118

Asa. Asa. Asa.

208

Asa. Asa. Asa.

27, 194

Asa. Asa. Asa.

37

Asa. Asa. Asa.

118

Asa. Asa. Asa.

118

Asa. Asa. Asa.

118

Asa. Asa. Asa.

118

Asa. Asa. Asa.

118

Asa. Asa. Asa.

118

Asa. Asa. Asa.

117, 118

Asa. Asa. Asa.

118

Asa. Asa. Asa.

118

Asa. Asa. Asa.

118

Asa. Asa. Asa.

118

Asa. Asa. Asa.

118

Asa. Asa. Asa.

118

Asa. Asa. Asa.

118

Asa. Asa. Asa.

118

Asa. Asa. Asa.

118

Asa. Asa. Asa.

118

Asa. Asa. Asa.

118

Asa. Asa. Asa.

118

Asa. Asa. Asa.

118

Asa. Asa. Asa.

118

